O MIE ȘI UNA DE NOPȚI

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI

Volumul 12

(Nopţile 820-868)

CUPRINS:

CELE DOUĂ VIEŢI ALE SULTANULUI MAI IM UD.5
COMOARA FĂRĂ DE SFÂRŞIT. 17
POVESTEA CEA ÎNCÂLCITĂ CU DULCELE COPIL DIN FLORI.50
Povestea cu maimuţoiul flăcău.81
Povestea celui dintâi dintre nebuni.103
Povestea celui de al doilea nebun.119
Povestea celui de al treilea nebun.153
CUVINTELE DE SUB CELE NOUĂZECI ŞI NOUĂ DE CAPETE RETEZATE.167
TICĂLOŞIA SOŢIILOR.184
Povestea istorisită de plăcintar.195
Povestea istorisită de zarzavagiu.200
Povestea istorisită de măcelar.206
Povestea istorisită de baş-clarinet.211
POVESTEA CU ALI BABA ŞI CU CEI PATRUZECI DE HOŢI.216
ÎNTÂLNIRILE LUI AL-RAŞID PE PODUL DE LA BAGDAD.268
Povestea tânărului stăpân al iepei bălane.275
Povestea călăreţului pe urma căruia se cântau cântece indieneşti şi chinezeşti.305

CELE DOUĂ VIEŢI ALE SULTANULUI MAHMUD i s-a povestit, o, norocitule sultan, că sultanul Mahmud, care a fost unul dintre cei mai înţelepţi şi mai slăviţi dintre sultanii Egiptului, şedea adeseori singur, în saraiul său, chinuindu-

se sub nişte valuri de jale fără de pricină, în care răstimpuri lumea întreagă se înnegura dinaintea feţei lui. Şi în ceasurile acelea viaţa i se părea plină de serbezie şi goală de orice rost. Şi-aşa! Măcar că nu ducea lipsă de niciunul dintre lucrurile care ar fi alcătuit bucuria oricărei făpturi omeneşti; întrucât Allah îl dăruise, fără a se precupeţi, cu sănătate, cu tinereţe, cu putere şi cu fală, şi îi menise drept cetate de scaun pentru împărăţia sa cea mai frumoasă cetate de pe lume, unde, spre a-şi bucura sufletul şi simţirile, avea laolaltă şi mândreţele pământului, şi mândreţele cerului, şi mândreţele femeilor daurite ca apele Nilului. Ci toate i se ştergeau din ochi în răstimpul tristeţelor lui împărăteşti; şi pizmuia atunci soarta felahilor cei gârboviţi pe brazdele ogorului, şi pe cea a rătăcitorilor de prin pustiurile cele fără de apă.

Or, într-o zi, pe când sta cu ochii cufundaţi în negura gândurilor, mai abătut ca de obicei, nevrând nici să mănânce, nici să bea, nici să se îngrijească de treburile domniei, şi nu îşi dorea decât să moară, vizirul cel mare intră în odaia în care sultanul zăcea cu capu-ntre mâini, şi, după ce se temeni cumu-i datul, îi spuse:

— O, doamne stăpâne al meu, iacătă că la uşă, cerând să-ţi vorbească, se află un bătrân şeic venit din zarea Apusului, din afundul Maghrebului cel depărtat. Şi de-ar fi să-1 judec din câte am tăifăsuit cu el şi din cele puţine vorbe pe care le-am auzit din gura lui, fără de nici o îndoială că şeicul acesta este învăţatul cel mai iscusit, vraciul cel mai osebit şi magul cel mai minunat din câţi au trăit vreodată printre oameni. Şi întrucât îl ştiam pe sultanul meu pradă tristeţilor şi mohorălii, am zis ca şeicul să capete îngăduinţa de a intra, cu nădejdea că apropierea lui are să ajute la alungarea gândurilor ce apasă peste vedeniile stăpânului nostru!

Şi sultanul Mahmud făcu din cap un semn de învoire şi pe dată vizirul îl pofti în sala împărătească pe şeicul cel străin.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute douăzecea noapte urmă: şi pe dată vizirul îl pofti în sala împărătească pe şeicul cel străin.

Şi, hotărât, omul care intră era mai degrabă umbra unui om decât o făptură vie ca toate făpturile. Şi dacă i s-ar fi putut da vreo vârstă, de bună seamă că vârsta aceea ar fi trebuit să i se socotească în sute de ani. Drept orice veşmânt, o barbă de-a mirările flutura peste goliciunea lui aspră, pe când un chimir lat, de piele moale, punea a opt sute douăzecea noapte o pavăză strânsă împrejurul şoldurilor bătrâne şi uscate. Şi ar fi putut să fie luat drept vreo momâie tare veche, ca acelea pe care le scot câteodată de prin mormintele de piatră plugarii de la Egipt, dacă pe faţa lui, sub nişte sprâncene amarnice, nu ar fi ars doi ochi în care strălucea înţelepciunea.

Şi bătrânul cel dalb, fără a se temeni dinaintea sultanului, spuse cu un glas surd, care nu avea nimic cu glasurile de pe pământ:

— Pacea fie asupră-ţi, o, sultane Mahmud! Sunt trimis la tine de fraţii mei, santonii de la marginile Apusului. Vin ca să te fac a pricepe binefacerile Atoatedătătorului asupra capului tău!

Şi fără de nici un semn, se duse înspre sultan păşind semeţ şi, luându-l de mână, îl sili să se ridice şi să-l însoţească până la o fereastră a sălii domneşti.

Or, sala aceea domnească avea patru ferestre şi fiecare fereastră se afla în dreptul unui semn de zodiac. Iar bătrânul şeic îi spuse sultanului:

— Deschide fereastra.

Şi sultanul se supuse ca un copil şi deschise cea dintâi fereastră. Iar bătrânul şeic îi spuse numai atât:

— Priveşte!

Şi sultanul Mahmud scoase capul pe fereastră şi văzu o oaste mare de călăreţi care, cu săbiile trase, veneau buluc,

mâncând pământul, de pe culmile cetăţii din muntele Makattam. Şi cele dintâi şiruri ale acelei oşti şi ajunseseră la poalele saraiului, descălecaseră şi porniseră să sară peste ziduri, scoţând strigăte de război şi de moarte. Iar sultanul, la priveliştea aceea, pricepu că ostile se răzvrătiseră şi veneau să-l alunge din scaunul de domnie. Şi, schimbat de tot la chip, strigă:

— Nu este alt dumnezeu decât unul Allah! Iacătă ceasul sorocului meu!

Şi îndată şeicul închise fereastra, ci numai ca s-o deschidă iar, chiar el, peste o clipă. Şi toată oştirea pierise. Şi numai cetatea se ridica liniştită în depărtare, străpungând cu minaretele ei cerul amiezii.

Atunci şeicul, fără a-i da răgaz sultanului să se dezmeticească din tulburarea-i adâncă, îl duse la cea de a doua fereastră, care da înspre cetatea nesfârşită şi îi zise:

— Deschide şi priveşte!

Iar sultanul Mahmud deschise fereastra şi priveliştea ce i se înfăţişă ochilor îl făcu să se tragă îndărăt cu spaimă. Cele patru sute de minarete ce străjuiau peste geamii şi boitele geamiilor şi boitele palatelor şi terasele ce se înşiruiau cu miile până la marginile zării nu mai erau decât un pojar fumegând şi pâlpâind din care, cu urletele spaimei, se rostogoleau înspre toiul văzduhurilor nişte nouri negri ce orbeau ochiul soarelui. Şi un vânt năprasnic împingea flăcările şi spuza drept înspre sărai, ce în curând fu învăluit de o mare de foc, de care nu mai era despărţit decât cu perdeaua subţire a grădinilor. Iar sultanul, năpădit până peste poate de durerea de a-şi vedea nimicită cetatea cea mândră, îşi y ' y lăsă mâinile să cadă în jos şi strigă:

— Singur Allah este mare! Lucrurile îşi au ursita lor, ca toate făpturile! Mâine pustiul are să se împreune cu pustiul peste câmpurile fără de nume ale unui pământ care a fost cel mai strălucit dintre toate! Slavă Celuia singur viu!

Şi se jeli de soarta cetăţii şi de soarta sa însăşi. Ci şeicul închise numaidecât fereastra şi iar o deschise peste o

clipită. Şi orice urmă de pojar pierise. Iar cetatea Cairo se întindea în strălucirea ei neatinsă, în mijlocul livezilor şi al palmierilor săi, pe când cele patru sute de glasuri ale muezinilor vesteau drept-credincioşilor ceasul de a opt sute douăzecea noapte rugăciune şi se topeau într-o singură preamărire a stăpânului lumilor.

Iar şeicul, luându-l numaidecât pe sultan, îl duse la cea de a treia fereastră, care da înspre Nil şi îl puse s-o deschidă.

Şi sultanul Mahmud văzu apele Nilului cum ieşeau din matca lor şi cum valurile, năpădind cetatea şi cuprinzând repede terasele cele mai înalte, începuseră să bată cu mânie în zidurile saraiului. Şi un talaz mai vajnic decât cele de dinainte rupse dintr-odată toate piedicile din cale şi năboi peste catul de jos al saraiului. Şi clădirea, topindu-se în ape ca o bucată de zahăr, se plecă într-o parte şi sta să se surupe, când şeicul închise deodată fereastra şi-apoi o deschise iar. Şi tot puhoiul fu ca şi cum n-ar fi fost. Şi Nilul, mândru ca totdeauna, îşi ducea falnic mai departe apele, printre câmpurile nesfârşite de lucernă, picotind în albia lui.

Iar şeicul îl puse pe sultan să deschidă cea de a patra fereastră, fară a-i da răgaz să se dezmeticească din uimirea lui. Or, cea de a patra fereastră avea vederea înspre minunata câmpie verde ce se aşterne de la porţile cetăţii până unde vezi cu ochii, plină de ape curgătoare şi de turme mari, câmpia pe care au cântat-o toţi poeţii, începând cu Omar şi unde straturile de trandafiri, de busuioc, de zarnacadele şi de iasomii se întreţes cu tufişurile de portocali, unde pomii sunt plini de turturele şi de privighetori gata să-şi dea sufletul de-atâtea plânsete de dor, unde pământul este tot atâta de bogat şi de împodobit ca în grădinile cele de demult de la Iram-cel-cu-Pilaştri şi tot atâta de înmiresmat ca şi pajiştile din rai. Şi în locul otavei şi al livezilor de pomi roditori, sultanul Mahmud nu mai văzu decât un pustiu înfricoşător, roşu şi alb, ars de un soare necruţător, un pustiu de piatră şi de nisip ce slujea de

adăpost hienelor şi şacalilor şi de câmp de goană şerpilor şi jigăniilor otrăvite. Şi vedenia aceea de moarte, ca şi cele de dinaintea ei, nu zăbovi să se stingă atunci când şeicul, cu chiar mâna sa, închise şi apoi deschise iar fereastra. Şi câmpia se arătă la loc minunată, zâmbind cerului din toate grădinile ei.

Şi-aşa! Iar sultanul Mahmud nu ştia de dormea, de y y > ' era treaz ori de nu cumva era sub puterea vreunei vrăji ori a vreunei năzăriri.

Ci şeicul, fără a-l lăsa să se liniştească de toate năprasnicele încercări câte trăise, îl luă iarăşi de mână, fără ca sultanului măcar să-i fi dat prin minte să opună nici cea mai mică împotrivire şi îl duse lângă un havuz mic ce răcorea sala cu murmurul apei lui. Şi îi spuse:

— Apleacă-te peste apă şi priveşte!

Şi sultanul Mahmud se aplecă peste apa din havuz, ca să se uite în ea, când, cu o mişcare grăbită, şeicul îi băgă capul cu totul în apă.

Şi sultanul Mahmud se văzu aruncat de ape la poalele unui munte ce străjuia peste valurile mării. Iar el sta acolo, ca pe vremurile de strălucire, împodobit cu însemnele sale împărăteşti şi cu coroana pe cap. Şi nu departe, nişte felahi se uitau la el ca la o minunăţie şi îşi făceau semne între ei, râzând cât puteau. Şi sultanul Mahmud, la priveliştea aceea, fu cuprins de o mânie fără de margini, nu atât împotriva şeicului, cât împotriva felahilor şi strigă: „A, mag afurisit! Pricină a prăpădului meu! Dare-ar Allah să mă mai întorc odată la domnia mea, ca să te pedepsesc după nelegiuirea pe care ai să-vârsit-o! Pentru ce m-ai viclenit cu atâta hainie?"

Pe urmă, chibzuind mai bine, se duse la felahi şi le spuse cu glas împărătesc:

— Sunt sultanul Mahmud! Plecaţi de-aici!

Ci ei hohotiră mai departe, căscând nişte guri până la urechi. Uf, ce guri! Nişte hăuri! Chiar nişte hăuri! Şi a opt sute douăzeci şi una noapte ca să nu care cumva să fie

înghiţit de viu, vru să fugă, când acela ce părea a fi căpetenia felahilor veni la el, îi luă cununa şi însemnele împărăţiei şi le aruncă în mare spunând:

— O, bietul de tine! La ce-s bune toate fieroteniile astea? E prea cald ca să te împodobeşti aşa! Na, o, sărmane de tine, ia nişte haine de-ale noastre!

Şi dezbrăcându-l de tot, îl înveşmântă apoi cu o cămăşoaie albastră de bumbac, îi puse în picioare o pereche ruptă de papuci galbeni din piele de hipopotam şi pe cap un fesuleţ de aba pestriţă ca sturzul. Şi îi grăi:

— Hai, o, bietul de tine, vino cu noi la muncă, de nu vrei să mori de foame aici unde tot omul trudeşte!

Ci sultanul Mahmud spuse:

— Nu stiu să muncesc!

Iar felahul zise:

— Dacă-i aşa, o să ne slujeşti de hamal şi de măgar, deopotrivă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci şi una noapte urmă: ai să ne slujeşti de hamal şi de măgar, deopotrivă!

Şi cum felahii tocmai îşi isprăviseră ziua de trudă, fură tare bucuroşi să-şi pună pe spinarea altuia şi nu pe a lor uneltele de muncă. Iar sultanul Mahmud, încovoiat sub povara de cazmale, de sape, de lopeţi şi de greble, şi-abia mai putând să se târască, fu nevoit, vrând-nevrând, să meargă după felahi. Şi ajunse împreună cu ei, istovit şi de-abia mai răsuflând, în sat, unde se văzu ţinta batjocurii ţâncilor, care alergau desculţi după el, facându-l să îndure un potop de ticăloşii. Şi, ca să-şi treacă noaptea, fu băgat într-un staul părăsit, unde i se aruncă pentru cină o coajă de pâine şi o ceapă. Iar a doua zi se văzu de-a binelea măgar, măgar cu coadă, cu copite şi cu urechi. Şi i se petrecu un curmete pe după gât şi i se puse o tarniţă în spinare şi fu dus la câmp să tragă la plug. Ci întrucât se smucea amarnic, fu dat pe mâna morarului din sat, care îi

băgă numaidecât minţile în cap punându-l să învârtească la roata morii, după ce îl legă la ochi. Şi cinci ani învârti el aşa la roata morii, neodihnindu-se decât numai atâta cât să-şi înfulece tainul de boabe şi cât y t să bea o ciutură de apă. Şi au fost cinci ani de lovituri de bâtă, de împunsături cu strămurarea, de înjurături cumplite şi de lipsuri. Şi nu-i mai rămăseseră, drept orice mângâiere şi drept orice uşurare, decât şirurile de vântuituri pe care le slobozea de dimineaţa până seara, ca răspuns la sudalme, învârtind roata morii. Şi iacătă că deodată moara se topi, iar el se văzu iarăşi în chipul său de la început, de om şi nu mai era măgar. Şi se preumbla prin sukurile dintr-o cetate pe care nu o mai văzuse; şi habar nu avea încotro s-o ia. Şi cum era sătul de umblet, căuta din ochi un ungher unde să se odihnească; şi iacătă că un neguţător bătrân, care îl pricepuse după înfăţişare că este străin, îl pofti cu multă pohfală să intre în prăvălia lui. Şi văzându-l că era trudit, îl pofti să şadă pe laviţă şi îi zise:

— O, străine, eşti tinerel şi nu ai s-o duci rău în cetatea noastră, unde tinerii sunt cât se poate de preţuiţi şi au mare căutare, mai ales când sunt ca tine, nişte flăcăi voinici. Spune-mi, dar, dacă ai de gând să rămâi în cetatea noastră, unde datinile sunt cât se poate de prielnice străinilor ce vor să se statornicească la noi.

A opt sute douăzeci şi una noapte iar sultanul Mahmud răspunse:

— Pe Allah! Nu cer alta mai mult decât să mă statornicesc aici, numai să-mi pot găsi de mâncare altceva decât tecile de bob cu care am fost hrănit vreme de cinci ani!

Iar neguţătorul cel bătrân îi spuse:

— Ce tot îndrugi tu de teci, o, săracul de tine! Aici ai să fii ghiftuit numai cu bunătăţuri întăritoare, pentru treaba pe care are să trebuiască s-o îndeplineşti! Ascul-tă-mă, aşadar, cu luare-aminte şi ţine-te de povaţa pe care am să ţi-o dau!

Şi adăugă:

— Du-te şi te aşază degrabă drept la poarta hamma-mului cetăţii, care-i colea, pe după colţul uliţei. Şi pe fiecare femeie care are să iasă de-acolo, oprind-o, s-o întrebi dacă are bărbat. Şi aceea care ţi-o spune că nu are va să-ţi fie soaţă pe dată, după datinile ţării! Şi mai cu seamă să ai grijă să le întrebi pe toate femeile, fără de nici o abatere, pe care ai să le vezi ieşind de la hammam, altminteri te paşte mare necaz să fii zgornit din cetatea noastră!

Şi sultanul Mahmud se duse să şadă la poarta hammamului, şi nu se afla acolo de multă vreme când văzu că iese o copilandră strălucită, ca de treisprezece ani. Şi gândi, când o văzu: „Pe Allah! Cu una ca aceasta m-aş alina de toate necazurile." Şi o opri şi îi zise:

— O, stăpâna mea, eşti măritată ori eşti fată? Iar ea răspunse:

— Sunt măritată de anul trecut! Şi îşi văzu de drum.

Y y şi iacătă că ieşi din hammam o bătrână de o urâtey y y nie înfricoşătoare. Iar sultanul Mahmud se cutremură de greaţă la vederea ei şi gândi: „Hotărât! Mai bine să mor de foame, ori să mă schimb iar în măgar, ori în salahor, decât să mă împreun cu paciaura de babă! Da de vreme ce bătrânul neguţător mi-a spus să le întreb pe toate muierile, sunt dator să mă supun a o întreba şi pe pacostea asta!" Şi îi ieşi înainte şi îi spuse:

— Eşti măritată ori trăieşti singură?

Iar baba cea cumplită răspunse, cu bale la gură:

— Sunt măritată, o, inima mea! Of, ce uşurare! Şi sultanul zise:

— Sunt tare bucuros, o, mătuşico!

Şi gândi: „Aibă-l Allah întru mila sa pe amărâtul care mi-a luat-o înainte!" Iar bătrâna îşi văzu de drum.

Y şi iacătă că iese din hammam o babosnită încă şi mai y y y îngreţoşătoare decât cea de dinaintea ei şi încă şi mai cumplită. Iar sultanul Mahmud se duse tremurând la ea şi o întrebă: y

— Eşti măritată au ba?

Şi baba răspunse, suflându-şi nasul printre degete:

— Nu sunt măritată, o, ochi al meu! Iar sultanul Mahmud strigă:

— Hei, na! Hei, na! Eu sunt un măgar, o, mătuşă a mea! Sunt un măgar! Ia uită-te la urechile mele şi la coada mea şi la pacostea mea! Astea-s urechile şi coada şi pacostea unui măgar! Nimenea nu se mărită cu măgarii!

Ci hârca de babă se lipi de el şi vru să-l sărute! Iar sultanul Mahmud, până peste poate de scârbit şi de înfricoşat, începu să zbiere:

— Hei, nu! Hei, nu! Sunt un măgar, ya setti, sunt un măgar! Fie-ţi milă, nu te mărita cu mine! Sunt un biet măgar de la o moară! Hei, nu! Hei, nu!

Şi smucindu-se în sineşi cu o dârzie peste puterile omeneşti, scoase capul din havuz.

Şi sultanul Mahmud se văzu în mijlocul sălii domneşti din saraiul lui, având-l de-a dreapta pe vizirul cel mare şi de-a stânga pe şeicul cel străin. Iar dinainte-i, A opt sute douăzeci şi una noapte una dintre cadânele lui îi aducea pe o tabla de aur un pahar cu sorbetul pe care i-l ceruse cu câteva clipite mai devreme, până a fi venit şeicul. Hei, na! Hei, na! Aşadar e sultan! Aşadar e sultan! Şi toată întâmplarea aceea amarnică nu ţinuse decât răspasul cât băgase capu-n apă şi-l scosese iar! Şi nu putea să izbutească a crede într-o minune ca aceea! Şi începu să se uite împrejurul lui, pipăindu-se şi frecându-se la ochi. Hei, na! Hei, na! Era el, întreg şi nevătămat, însuşi sultanul Mahmud şi nicidecum amărâtul cel lepădat de apele mării, nici hamalul, nici măgarul de la moară, nici soţul acelei baboşniţe înfricoşătoare! Hei, pe Allah! Tare mai era bine să se vadă iar sultan, după atâtea necazuri! Şi pe când deschidea gura ca să ceară lămuriri despre un lucru atâta de ciudat, glasul înfundat al bătrânului cel neprihănit se ridică grăindu-i:

— Sultane Mahmud, am venit la tine trimis de fraţii mei santoni de la marginile Apusului, ca să te ajut să pricepi

binefacerile Atoateîmpărţitorului asupra capului tău.

Şi după ce grăi astfel, şeicul maghrebin pieri, fără a se şti dacă ieşise pe uşă sau dacă zburase pe fereastră.

Iar sultanul Mahmud, când tulburarea i se potoli, pricepu învăţătura Domnului său. Şi pricepu că viaţa lui era frumoasă şi că el ar fi putut să fie cel mai nenorocit dintre oameni. Şi pricepu că toate năpastele pe care le întrevăzuse, sub privirea grea a moşneagului, s-ar fi putut, de-ar fi vrut ursitoarea, să fie năpaste adevărate ale vieţii lui. Şi căzu în genunchi, izbucnind în plânset. Şi de-atunci înainte s-a scuturat de orice mâhnire de pe inima lui. Şi, trăind în fericire, a revărsat fericire împrejurul său. Şi aceasta este viaţa cea adevărată a sultanului Mahmud, iar acelea au fost vieţile pe care s-ar fi putut să le ducă numai la o întorsătură a ursitei sale. Întrucât allah este stăpânul cel Atotputernic!

Iar Şeherezada, după ce istorisi aşa întâmplarea aceasta, tăcu. Iar sultanul Şahriar se minună:

— Ce pildă pentru mine, o, Şeherezada! Iar fata vizirului zâmbi a râde şi spuse:

— Ci pilda aceasta, o, Măria Ta, nu este nimic pe lângă cea cu Comoara jură de sfârşit!

Iar Şahriar spuse:

— Habar nu am de comoara aceea, Şeherezada!

COMOARA FĂRĂ DE SFÂRŞIT i s-a izvodit, o, norocitule sultan, o, mult-dăruitule cu purtări alese, că emirul drept-credincioşilor, califul Al-Raşid, care a fost sultanul cel mai darnic de pe vremile lui şi cel mai strălucit, avea uneori slăbiciunea – numai unul Allah este fără de nici o slăbiciune!

— Să lase a se înţelege, când venea vorba, că nici un om dintre muritori nu îl întrecea în dărnicie şi în mână largă.

Or, într-o zi, pe când se lăsa ispitit să se laude aşa cu bunurile care, la urma urmei, nu-i fuseseră hărăzite de către Atoateîmpărţitorul decât spre a le folosi tocmai cu mărinimie, marele vizir Giafar nu vroi nicicum, cu sufletu-i ales, ca stăpânul său să se dovedească mai departe lipsit de

umilinţa datorată faţă de Allah. Şi se hotărî a-şi lua îngăduinţa să-i deschidă ochii. Se temeni aşadar dinainte-i şi, după ce sărută de trei ori pământul, îi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, o, cunună peste capetele noastre, iartă-l pe robul tău dacă se încumetă a-şi ridica glasul de faţă cu tine spre a-ţi zugrăvi că virtutea cea mai de seamă a unui drept-credincios este umilinţa dinaintea lui Allah şi că aceasta-i singurul lucru cu care se cade să se fălească cineva. Căci toate bunurile de pe pământ şi toate harurile minţii şi toate însuşirile cele bune ale sufletului nu sunt pentru om decât un dar de la cel Preaînalt – lăudat fie EÎ! Iar omul nu se cuvine să se îngâmfe cu clarul acesta mai mult decât un pom că e plin de roade, ori decât marea că se varsă în ea apele cerului. Cât despre laudele ce se cuvin dărniciei tale, lasă mai degrabă să le facă supuşii tăi, care mulţumesc fără de încetare cerului că le-a menit să se nască în împărăţia ta şi care nu au altă mulţumire decât să-ţi rostească plini de recunoştinţă numele!

Pe urmă adăugă:

— Şi-apoi, o, doamne al meu, să nu care cumva să crezi că tu ai fi singurul pe care Allah l-ar fi copleşit cu darurile lui cele fără de socoată! Să ştii, dar, că se află în cetatea Bassrei un tânăr care, măcar că nu este decât un om de rând, trăieşte cu mai multă fălnicie şi cu mai multă strălucire decât cei mai mari sultani. II cheamă Abulcassem şi nici un domn de pe lume, nici măcar emirul drept-credincioşilor însuşi, nu are mâna mai largă şi nu este mai filotim ca el.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci şi doua noapte urmă: îl cheamă Abulcassem şi nici un domn de pe lume, nici măcar emirul drept-credincioşilor însuşi, nu are mâna mai largă şi nu este mai filotim ca el!

Când auzi vorbele astea de la urmă ale vizirului său, califul se simţi peste măsură de înciudat; şi se făcu roşu de tot la faţă şi cu ochii aprinşi; şi măsurându-l de sus pe Giafar îi spuse:

— Vai de tine, o, câine de vizir! Cum de cutezi să minţi a opt sute douăzeci şi doua noapte dinaintea stăpânului tău, uitând că asemenea purtare îţi aduce fără de izbavă moartea? Şi Giafar răspunse:

— Pe viaţa capului tău! O, emire al drept-credincio-şilor, vorbele pe care m-am încumetat să le rostesc de faţă cu tine sunt vorbe de adevăr. Iar dacă mi-am pierdut toată credinţa la inima ta, poţi să pui a se cerceta şi pe urmă să mă osândeşti, dacă ai să afli că sunt mincinoase. In ce mă priveşte, o, doamne al meu, nu mă sfâesc a-ţi mărturisi că am fost, cu prilejul călătoriei mele din urmă la Bassra, oaspetele uluit al tânărului Abulcassem. Iar ochii mei încă nu au uitat ceea ce au văzut, urechile mele ceea ce au auzit, şi mintea mea ceea ce a fermecat-o. Şi drept aceea, chiar cu primejdia de a trage asupră-mi obijduirea din partea stăpânului meu, nu am putut să mă opresc a spune sus şi tare că Abulcassem este omul cel mai mărinimos din vremile lui!

Şi Giafar, după ce vorbi astfel, tăcu. Iar califul, până peste măsură de supărat, făcu semn căpeteniei străjilor să-l înşface pe Giafar. Şi porunca fu îndeplinită pe loc. Şi, după asta, Al-Raşid ieşi din sală şi, neştiind cum să-şi descarce mânia, se duse în iatacul soţiei sale Sett i ' y zobeida, care îngălbeni de spaimă când îi văzu chipul de zile negre.

Şi Al-Raşid, cu sprâncenele încruntate şi cu ochii bulbucaţi, se duse şi se întinse pe divan, fără a scoate o vorbă. Iar Sett Zobeida, care ştia cum să-l ia în ceasurile lui de supărare, se feri să-l sâcâie cu vreo întrebare de prisos; ci luând o înfăţişare de mare îngrijorare, îi aduse un pahar plin cu apă înmiresmată cu trandafir şi, dându-i-o, îi spuse:

— Numele lui Allah fie asupră-ţi, o, fiu al moşului meu! Băutura aceasta să te răcorească şi să te liniştească! Viaţa-i

întocmită din două culori, una albă şi alta neagră.

Deie Allah ca numai culoarea albă să lumineze lungile tale zile!

Şi Al-Raşid spuse:

— Pe volniciile strămoşilor noştri cei slăviţi! Numai negura are să-mi acopere viaţa, o, fiică a moşului meu, câtă vreme am să-l mai văd dinaintea ochilor pe fiul barmakidului, pe Giafar ăla al pacostei, care se veseleşte să-mi înfrunte vorbele, să-mi precumpănească faptele şi să dea precădere asupra mea unor inşi oarecari dintre supuşii mei!

Şi îi istorisi soţiei sale tot ce se întâmplase şi i se plânse de vizirul său, cu nişte vorbe care o făcură să priceapă că preacinstitul cap al lui Giafar se afla de data aceasta la mare primejdie. Încât Sett Zobeida nu pregetă a fi dintru-ntâi la un gând cu emirul, mărturisindu-şi supărarea că îl vedea pe vizir îngăduindu-şi atari necuviinţe faţă de domnul său. Pe urmă, tare iscusit, îi dovedi că ar fi mai cuminte să amâie osânda numai atâta cât să trimită pe cineva la Bassra spre a cerceta cum stă treaba. Şi adăugă:

— Şi-atunci ai să te poţi încredinţa de adevărul ori de minciuna spuselor lui Giafar şi să-i faci ceea ce se va cuveni.

Iar Harun, pe care vorbele pline de înţelepciune ale soţiei sale îl potoliseră pe jumătate, răspunse:

— Dreptu-i ce spui, o, Zobeida! Hotărât! Îi datorez această chibzuinţă unui om cum este fiul slujitorului meu Yahia! Ba chiar, întrucât nu pot să am deplină încredere în seama pe care mi-ar da-o cel pe care l-aş trimite Ia Bassra, vreau să mă duc eu însumi în cetatea aceea, să cercetez lucrurile. Şi am să-l cunosc şi eu pe Abulcassem ăla. Şi mă jur că Giafar are să plătească cu capul dacă mi-o fi înflorit filotimia acelui tânăr, ori dacă mi-o fi spus vreo minciună.

A opt sute douăzeci şi doua noapte şi fără a zăbovi mai mult să-şi ducă la îndeplinire gândul, Harun se ridică pe clipă pe dată şi, fără a vrea să mai asculte ce-i spunea Sett Zobeida spre a-l îndemna să nu facă de unul singur drumul până la Bassra, se străvesti în neguţător de la Irak, o

povăţui pe sultană să vegheze în lipsa lui la treburile împărăţiei şi, ieşind din sărai pe o poartă tainică, plecă din Bagdad.

Şi Allah îi meni bună pace; şi ajunse la Bassra fară de supărare şi trase la hanul cel mare al negustorilor. Şi acolo, mai înainte chiar de a-şi face un răgaz de odihnă şi de a mânca oleacă, se grăbi să-l iscodească pe portarul de la han despre ceea ce ardea să afle, întrebându-l, după schimbarea salamalecurilor:

— Este adevărat, o, şeicule, că în cetatea voastră trăieşte un tânăr, pe nume Abulcassem, care este mai presus decât sultanii ca mărinimie, ca lărgime de mână şi ca fălnicie?

Şi bătrânul portar, clătinând din cap cu o înfăţişare plină de încredinţare, răspunse:

— Allah coboare asupra-i binecuvântările sale! Da care-i insul care să nu fi cunoscut urmările dărniciei lui? In ce mă priveşte, ya sidi, apoi de-aş avea eu pe faţa mea şi o sută de guri şi în fiecare gură câte o sută de limbi şi pe fiecare limbă câte o comoară de limbuţie, tot n-aş putea să-ţi povestesc aşa cum se cuvine dărnicia cea minunată a domniei sale Abulcassem!

Pe urmă, întrucât alti călători soseau cu calabalâcurile lor, portarul hanului nu avu răgaz să-i spună mai departe. Iar Harun fu nevoit să plece şi se sui în odaie să se odihnească şi să cineze ceva în seara aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineaţă, plecă de la han şi se duse să se preumble prin sukuri. Şi după ce negustorii îşi deschiseră prăvăliile, emirul se duse la unul dintre ei, acela ce i se păru cel mai de vază şi îl rugă să-i arate drumul care ducea la casa lui Abulcassem. Şi negustorul, tare minunându-se, îi spuse:

— Da de prin ce ţară depărtată vei fi venind tu, de nu ai habar unde-i casa domniei sale Abulcassem? Păi el, aici, este mai cunoscut decât o fi fost vreodată vreun sultan în împărăţia lui!

Iar Harun adeveri că venea într-adevăr de tare departe, da că ţinta călătoriei lui era tocmai de a-l cunoaşte pe domnia sa Abulcassem. Atunci negustorul porunci unui băiat de-al lui să-i slujească de călăuză, spunându-i:

— Du-l pe acest preacinstit străin până la saraiul strălucitului nostru domn!

Or, saraiul acela era un sărai uluitor. Şi era zidit

7 y numai şi numai din pietre de marmură ca matostatul, cu nişte porţi de jad verde. Şi Harun rămase uluit de frumuseţea întocmirii lui; şi când intră în curte, văzu o mulţime de robi tineri, albi şi negri, îmbrăcaţi cilibiu, care se veseleau jucându-se, în aşteptarea poruncilor de la stăpânul lor. Şi îl opri pe unul dintre ei şi îi spuse:

— O, tinere, du-te rogu-te şi-i spune stăpânului tău Abulcassem: „O, stăpâne al meu, se află în curte un străin care a bătut drumul de la Bagdad până la Bassra anume pentru a-şi bucura ochii cu chipul tău binecuvântat!"

Şi robul cel tânăr cunoscu numaidecât, din felul cum vorbea şi din înfăţişarea celui care îl oprise, că acela nu era om de rând. Şi dete fuga să-şi vestească stăpânul, care veni până în curte să-l întâmpine pe oaspetele străin. Şi după salamalecurile şi urările de bun venit, îl luă de mână şi îl duse într-o sală care era împodobită numai cu frumuseţea şi cu liniile ei desăvârşite.

Y y)

Şi de îndată ce şezură pe divanul cel larg de mătasă chindisită cu aur ce se întindea de jur împrejurul sălii, A opt sute douăzeci şi doua noapte se şi iviră doisprezece tineri robi albi, tare frumoşi, aducând nişte oluri de agat şi de rubin, pline cu licori alese. Apoi intrară douăsprezece copilandre ca nişte lune, care unele aduceau castroane de farfuriu pline cu poame şi cu flori, iar altele aduceau cupe mari de aur pline cu şerbeturi de îngheţată de fructe zdrobite, minunate la gust. Şi robii aceia tineri şi copilandrele gustară întâi din licorile, din şerbeturile şi din răcoritoarele acelea, până a le da oaspetelui stăpânului lor.

Şi Harun se îndulci cu acele băuturi felurite şi, măcar că era deprins cu cele mai alese bunătăţuri din tot Răsăritul, mărturisi că nu mai băuse niciodată ceva asemuitor.

După care Abulcassem îl pofti pe musafir să treacă într-o altă sală, unde era aşezată o masă plină cu bucatele cele mai de soi, pe nişte tablale de aur greu. Şi îi dete, cu chiar mâinile lui, bucatele cele mai bune. Şi Harun găsi că bucatele acelea erau gătite nemaipomenit.

Pe urmă, când masa se sfârşi, tânărul îl luă de mână şi îl duse în cea de a treia sală şi mai bogat împodobită decât celelalte două. Şi nişte robi, încă şi mai frumoşi y y ' > > decât cei de mai înainte, aduseră o sumedenie uluitoare de oluri de aur învrâstate cu nestemate şi pline cu tot felul de vinuri, precum şi nişte tablale mari de farfuriu pline cu uscături dulci şi nişte tăvi împodobite cu plăcinte de soi. Şi pe când Abulcassem îşi îmbia musafirul să guste, intrară nişte cântăreţe şi nişte lăutărese, care începură o cântare ce-ar fi tulburat şi pietrele. Şi Harun, vrăjit până peste fire, îşi zicea: „Hotărât! Şi în saraiul meu am cântăreţe cu glasuri minunate şi chiar cântăreţi ca Isac, care cunosc totul despre tainele meşteşugului lor, da nimeni n-ar putea să năzuiască a se lua la întrecere cu cei de aici! Pe Allah! Au ce-a putut să facă un om de rând, un târgoveţ din Bassra, ca să adune atâta grămadă de lucruri desăvârşite?"

Şi pe când Harun lua aminte cu osebire la glasul unei almee ce-l vrăjise cu dulceaţa ei, Abulcassem ieşi din casă şi se întoarse peste o clipă, ţinând într-o mână o vergea de chihlimbar, iar în cealaltă mână un copăcel cu tulpiniţa de argint, cu crengile şi cu frunzele de smarald şi cu poamele de rubin. Iar în vârful acelui pom se afla un păun de aur de o frumuseţe ce-l proslăvea pe acela care îl închipuise. Şi Abulcassem, după ce puse pomul jos la picioarele califului, lovi cu vergeaua capul păunului. Şi numaidecât pasărea cea mândră îşi întinse aripile şi desfăşură minunăţia cozii şi începu să se învârtească repede-repede. Şi pe măsură ce se învârtea, nişte fumuri de ambră, de nard, de olm, de aloe şi

de alte odoruri cu care era plin ţâşneau din toate părţile lui, în şuviţe subţiri, şi îmbălsămau sala toată.

Ci deodată, pe când Harun privea răpit cu totul pomul şi păunul şi se minuna de ei, Abulcassem îi luă şi pe unul şi pe celălalt şi îi duse. Iar Harun se simţi tare înţepat de fapta aceea neaşteptată şi îşi zise în sineşi: „Pe Allah! Ce lucru ciudat! Şi ce vor să însemne toate astea? Oare aşa se poartă o gazdă faţă cu oaspeţii săi? Tânărul ăsta, mi se pare mie, nu prea ştie să se arate precum îmi da de înţeles Giafar. Îmi ia pomul şi păunul tocmai când mă vede mai dornic să mă uit la ei. Pesemne, fără de nici o îndoială, că i-a fost frică să nu-i cer să mi-i dăruiască. A, nu-mi pare rău să cercetez eu însumi filotimia asta vestită care, după vizirul meu, nu-şi are perechea pe lume!" în vreme ce lui Al-Raşid i se vânzoleau prin minte asemenea gânduri, tânărul Abulcassem se întoarse în sală. Şi era însoţit de un rob micuţ, frumos ca soarele. Şi copilul acela drăgălaş avea o mantie de atlaz de zarafir, împodobită cu mărgăritare şi cu diamante. Şi ţinea în mână o cupă făcută dintr-o singură bucată de almaz, şi a opt sute douăzeci şi treia noapte umplută cu un vin purpuriu. Şi veni la Harun şi, după ce sărută pământul dintre mâinile lui, îi întinse cupa. Şi Harun o luă şi o duse la buze. Da care nu-i fu mirarea după ce, golind cupa, văzu că, dând-o îndărăt robului cel drăgălaş, era iarăşi plină până sus! Încât o luă iar din mâinile copilului şi, ducând-o la gură, o goli până la ultimul strop. Pe urmă o dete îndărăt robului cel micuţ, luând seama cum se umplea la loc fără ca nimeni să fi turnat ceva în ea.

Văzând acestea, Harun rămase până peste poate de uluit.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute douăzeci şi treia noapte urmă:

Văzând acestea, Harun rămase până peste fire de uluit şi nu izbuti a se opri să întrebe cum de se putea petrece aşa ceva. Iar Abulcassem răspunse:

— Doamne, nu este nimica năzdrăvănesc aici. Cupa este lucrarea unui învăţat de demult, care cunoştea toate tainele de pe pământ!

Şi rostind vorbele acestea, luă de mână copilul şi ieşi grăbit din sală. Iar năprasnicul Harun, de data aceasta, rămase tare îmbufnat. Şi gândi: „Pe viaţa capului meu! Tânărul acesta şi-a pierdut minţile ori şi mai rău, habar n-a avut vreodată de datorinţele ce se cuvin fată de un oaspete şi habar n-a avut de purtările alese. Îmi aduce toate minunăţiile acestea, fară ca să-l fi rugat cineva, mi le întinde dinaintea ochilor şi când bagă de seamă că mă cuprinde cea mai mare bucurie să mă uit la ele, mi le ia. Pe Allah! N-am văzut în viaţa mea ceva mai supărător şi mai bădărănesc. Afurisitule de Giafar! Am să te învăţ eu în curând, de-o vrea Allah, să judeci mai bine oamenii şi să-ţi mai învârteşti limba prin gură înainte de a vorbi!"

Pe când AI-Raşid cugeta astfel despre firea gazdei lui, îl văzu pe acesta că se întoarce în sală pentru a treia oară. Şi, la câţiva paşi în urma lui, venea o copilandră cum nu se află decât în grădinile raiului. Era toată îmbrăcată în mărgăritare şi în nestemate şi încă şi mai împodobită cu chiar frumuseţea ei, decât cu gătelile hainelor. Iar Harun, când o văzu, uită şi de pom şi de păun şi de cupa cea mereu plină şi îşi simţi sufletul junghiat de jinduri. Iar fetişcana, după ce i se temeni adânc, veni şi şezu dinainte-i şi, cu o lăută lucrată din lemn de aloe, din fildeş, din sandal şi din abanos, începu să cânte pe douăzeci şi patru de feluri osebite, cu o măiestrie atâta de desăvârşită, încât Al-Raşid nu-şi mai putu stăpâni mirarea şi strigă:

— O, tinere, ce soartă vrednică de pizmuit ai avut!

Da de îndată ce Abulcassem băgă de seamă că musafirul său era fermecat de fetişcană, numaidecât o luă de mână şi o scoase din sală cu mare zor.

Când văzu purtarea aceea a gazdei sale, califul se simţi până peste măsură de batjocorit, şi, de teamă să nu-şi lase mânia să izbucnească, nu vru să mai zăbovească într-o casă

în care era primit într-un chip atât de ciudat, încât, de îndată ce tânărul se întoarse în sală, îi spuse ridicându-se:

— O, mărinimosule Abulcassem, sunt, într-adevăr, tare tulburat de felul cum te-ai purtat cu mine, fără a-mi cunoaşte cinul şi rostul. Îngăduie-mi aşadar să plec şi să te las în tihnă, fără să-ţi pun mai mult la încercare filotimia!

A opt sute douăzeci şi treia noapte iar tânărul, de teamă să nu-l supere, nu voi să se împotrivească dorinţei lui şi, făcându-i o temenea cuviincioasă, îl însoţi până la poarta saraiului, cerându-şi iertăciune că nu l-a primit cu toată măreţia ce i s-ar fi căzut.

Şi Harun porni înspre han, gândind cu amărăciune: „Ce om plin de fumuri şi Abulcassem ăsta! Îi place să-şi înşire bogăţiile sub ochii străinilor, că să-şi stâmpere astfel mândria şi făloşenia. Dacă asta-i dărnicie de mână, apoi eu nu sunt decât un smintit şi un orb! Păi nu! Că, de fapt, insul ăsta nu e decât un cărpănos şi încă un cărpănos de soiul cel mai greţos. Iar Giafar are să afle în curând cât face să-ţi amăgeşti domnul cu minciuna cea mai ticăloasă!"

Şi tot chibzuind aşa, ajunse la poarta hanului. Şi zări în curte un alai mare, aşezat ca o jumătate de lună şi alcătuit dintr-o mulţime mare de robi tineri, şi albi şi negri, cei albi de-o parte, cei negri de cealaltă. Şi în mijlocul acelui corn de lună şedea o copilandră frumoasă, copilandra cea cu lăuta, care îl vrăjise în saraiul lui Abulcassem, având-l de-a dreapta ei pe copilul cel drăgălaş, cu cupa de almaz în mână şi de-a stânga un alt copil, tot atâta de dulce şi de frumos, ţinând pomul de smarald şi păunul.

Or, de cum intră pe poarta hanului, toţi robii se ploconiră până la pământ, iar copila cea zarifă veni înaintea lui şi îi înfăţişă, pe o pernă de atlaz, un sul de hârtie de mătasă. Şi Al-Rasid, măcar că tare nedumerit de toate astea, luă sulul, îl desfăşură şi văzu că purta aceste rânduri: „Pacea şi binecuvântarea fie asupra musafirului nostru cel plăcut, a cărui ospeţie ne-a cinstit casa şi ne-a înmiresmat-o. Şi-apoi! Binevoieşte, o, părinte al musafirilor prea-aleşi, să-ţi pleci

privirea asupra lucrurilorfără de preţ pe care le trimite domniei tale mâna noastră cea prea puţin darnică şi să le primeşti din partea noastră ca pe un prea sărac semn al supuşeniei noastre faţă de acela care ne-a luminat sălaşul. Că am băgat de seamă că robii aceştia care alcătuiesc alaiul, precum şi băieţii şi fetele acestea, ca şi pomul, ca şi pocalul, ca şi păunul, nui-au neplăcut în chip osebit musafirului nostru; şi drept aceea, ne rugăm lui să le socoată ca şi cum ale sale ar fi fost dintotdeauna. Şi-apoi toate de laAllah vin şi la el se întorc toate. Uassalam!" Când sfârşi de citit scrisoarea şi când îi înţelese tot y y y tâlcul şi toată însemnătatea, Al-Raşid rămase până peste poale de minunat de atâta dărnicie şi strigă:

— Pe volniciile strămoşilor mei – cinsti-le-ar Allah chipurile!

— Pricepem acuma ce greşit l-am judecat pe tânărul Abulcassem! Ce mai eşti tu, dărnicie a lui Al-Raşid, pe lângă o dărnicie ca aceasta? Fie-ţi binecuvântările celui Preaînalt asupra capului, o, vizire al meu Giafar, tu, care mi-ai prilejuit să mă scutur de mândria mea cea păcătoasă şi de înfumurarea mea! Iacătă că într-adevăr un ins de rând, fără a pregeta nici cât de cât şi fără a se arăta stânjenit în vreun fel, se dovedeşte mai presus ca mărinimie şi ca filotimie decât sultanul cel mai bogat de pe pământ!

Aşa strigă. Pe urmă, chibzuind deodată, cugetă: „Da, pe Allah! Ci cum se face că un ins de rând poate să dea asemenea daruri şi de unde a luat sau unde a găsit el atâtea bogăţii? Şi cum de este cu putinţă ca în ţările mele un om să ducă o viaţă mai strălucită decât sultanii, fără ca eu să ştiu pe ce căi a ajuns el la o atare treaptă de bogăţie? Hotărât! Trebuie ca fără de zăbavă, chiar cu primejdia de a mă arăta necuviincios, să mă duc şi să-l pun să-mi dezvăluie cum a putut să adune o avere atâta de peste măsură!"

Şi numaidecât, în nerăbdarea lui de a-şi astâmpăra nedumerirea, lăsându-i la han pe robii săi cei noi şi a opt sute douăzeci şi treia noapte tot ce-i aduseseră, Al-Raşid se

întoarse la palatul lui Abulcassem. Şi când ajunse dinaintea tânărului, îi spuse, după salamalecuri:

— O, prea darnice stăpâne, Allah să-şi sporească asu-pra-ţi facerile de bine şi ajute-ţi să dăinuiască huzururile cu care eşti acoperit! Ci darurile pe care mi le-a făcut mâna ta binecuvântată sunt atâta de mari, încât mi-e teamă că, primindu-le, să nu trec peste datorinţele mele de musafir şi peste marginile dărniciei tale fără de asemuire. Îngăduie-mi aşadar ca, fără teama de a te jigni, să fiu lăsat a ţi le trimite îndărăt şi ca, minunat de ospeţia ce mi-ai dat, să mă duc să povestesc la Bagdad, cetatea mea, despre filotimia ta!

Ci Abulcassem, cu o înfăţişare tare mâhnită, răspunse:

— Doamne, fără de îndoială că, dacă ai vorbit aşa, vei fi având vreo pricină să te plângi de primirea mea, ori poate că darurile mele ţi-au neplăcut pentru puţinătatea însemnătăţii lor! Altminteri nu te-ai fi întors de la han i ca să mă faci să îndur o astfel de ocară.

Şi Harun, tot străvestit în neguţător, răspunse:

— Ferească-mă Allah să răspund la ospeţia ta într-un asemenea chip, o, preadarnicule Abulcassem! Pricina întoarcerii mele nu vine decât numai din grija pe care o am văzându-te cum risipeşti aşa pe nişte străini pe care îi cunoşti întâia oară nişte lucruri atât de scumpe, şi din teama de a vedea cum se sfârşeşte, fără ca tu să, y y dobândeşti mulţumirea ce ti se cuvine, o avuţie care, oricât de fără de sfârşit ar putea să fie, trebuie să aibă şi un capăt!

La vorbele lui Al-Raşid, Abulcassem nu putu a se opri să zâmbească şi răspunse:

— Linişteşte-ţi grijile acestea, o, stăpâne al meu, dacă chiar numai asta-i pricina ce mi-a prilejuit bucuria întoarcerii tale. Află, într-adevăr, că în fiecare zi a lui allah eu mă plătesc de datorniţele pe care le am faţă de Atoateziditorul – preamărit şi proslăvit fie El!

— Făcând celor ce bat la poarta mea unul, ori două, ori trei daruri pe potriva acelora care sunt acuma în mâinile

mele. Întrucât avuţia pe care mi-a hărăzit-o Atoatedătătorul de bogăţii este o avuţie fară de capăt.

Şi, băgând de seamă că pe chipul oaspetelui său se ivea o nedumerire mare, adăugă:

— Vad, o, stăpâne al meu, că sunt dator să-ţi mărturisesc nişte întâmplări din viaţa mea şi să-ţi povestesc istoria acestei comori fară fund, care-i o poveste atât de minunată şi de uluitoare încât, de-ar fi scrisă cu acul în colţul de dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură aceluia care ar citi-o cu luare-aminte!

Şi, rostind acestea, tânărul Abulcassem îl luă pe oaspetele său de mână şi îl duse într-o sală plină de reveneală, în care mai multe căţui tare frumoase îmbălsămau aerul şi unde se vedea un jeţ larg de aur cu nişte chilimuri scumpe la picioare. Şi tânărul îl pofti pe Harun să se suie în jeţ, să şadă lângă el şi îşi începu aşa povestea:

Află, o, stăpâne al meu – Allah este stăpânul nostru al tuturora!

— Că eu sunt copilul unui mare giuvaiergiu, de baştină din Cairo, pe care îl chema Abdelaziz. Ci tatăl meu, măcar că s-a născut la Cairo, ca şi tatăl său şi ca şi tatăl tatălui său, nu a trăit toată viaţa lui în cetatea sa de naştere. Căci stăpânea atâtea bogăţii încât, fâindu-i frică să nu tragă asupra-şi zavistia şi lăcomia sultanului Egiptului care, pe vremile acelea, era un asupritor fără de leac, s-a văzut silit să-şi lase tara şi să vină să se statornicească în cetatea aceasta a Bassrei, la umbra ocrotitoare a sultanilor Bani-Abbas – reverse Allah asupră-le binecuvântările sale! Şi tatăl meu, nu peste multă vreme, s-a însurat cu singura fată a negustorului a opt sute douăzeci şi patra noapte cel mai bogat din cetate. Iar eu m-am născut din căsătoria aceea norocită. Iar înainte de mine şi după mine, nici un alt rod nu s-a mai adăugat la spiţa neamului lor. Şi-aşa ca bucurându-mă de toate bunurile tatălui meu şi ale mamei mele după moartea lor – dărui-le-ar mântuirea Allah şi fie El mulţumit de ei!

— Încă tânăr de tot am avut de mânuit o avere mare, alcătuită din tot felul de bunuri şi de bogăţii.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se lumina de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci şi patra noapte urmă: încă tânăr de tot am avut de mânuit o avere mare, alcătuită din tot felul de bunuri şi de bogăţii. Ci întrucât îmi plăceau cheltuielile şi risipa, mă apucai să trăiesc cu atâta necumpăt, că în nici doi ani toată moştenirea fu vântuită. Întrucât, o, stăpâne al meu, toate ne vin de la Allah şi toate la El se întorc! Eu atunci, văzându-mă într-o stare de sărăcie lucie, mă apucai să chibzuiesc la viaţa mea trecută. Şi mă hotărâi, după traiul şi după isprăvile mele de la Bassra, să las cetatea mea de naştere şi să mă duc să-mi târăsc pe aiurea amărâtele de zile; căci sărăcia este mai uşor de purtat sub ochii unor străini. Îmi vândui aşadar casa, singurul bun care îmi mai rămăsese şi mă alipii la o caravană de negustori, cu care ajunsei mai întâi la Mossul şi pe urmă Ia Damasc. După care străbătui pustia, ca să mă duc în hagialâc la Mecca; iar de acolo mă dusei la Cairo cel mare, leagănul spiţei şi al neamului meu.

Or, când ajunsei în cetatea aceea cu case frumoase şi cu geamii rară de număr, îmi adusei aminte că chiar acolo se născuse Abdelaziz, giuvaiergiul cel bogat şi nu putui să mă opresc, la această amintire, să scot nişte suspine adânci şi să plâng. Şi mă gândii ce durere l-ar fi cuprins pe tatăl meu dacă ar fi văzut starea jalnică a singurului său copil, moştenitorul său. Şi, stăpânit de astfel de gânduri ce mă apăsau, ajunsei în preumblarea mea pe malurile Nilului, în spatele saraiului sultanului. Şi iacătă că la o fereastră se ivi un cap vrăjit – de fetişcană ori de copilă, nu ştiam – şi care, când o zării, mă înmărmuri. Ci deodată se trase îndărăt, şi nu mai văzui nimic. Iar eu şezui acolo pierit, până seara, aşteptând zadarnic să se mai arate o dată. Şi într-un sfârşit plecai, ci cu inima grea şi mă dusei să-mi petrec noaptea la hanul Ia care trăsesem. Iar a doua zi, întrucât chipul

fetişcanei se înfăţişa necontenit în mintea mea, nu pregetai să mă întorc sub fereastra cu pricina. Ci nădejdea şi aşteptarea îmi fură chiar degeaba; întrucât chipul cel dulce nu se mai ivi, măcar că perdeaua de la geamuri tremură oleacă, iar mie mi se păru că ghicesc o pereche de ochi babilonici dincolo de giurgiuvele. Iar neivirea aceea mă mohorî amarnic, fără totuşi a mă deznădăjdui, întrucât nu pregetai să mă întorc iarăşi tot în acel loc, a doua zi. Or, care nu-mi fu atunci tulburarea când văzui fereastra că se întredeschide şi că perdeaua se dă la o parte, lăsând să se ivească luna plină a chipului ei! Şi mă temenii degrabă, cu fruntea la pământ; şi după ce mă ridicai, rostii:

— O, doamnă şi stăpână, sunt un străin venit de curând la Cairo şi care şi-a început intrarea în cetatea aceasta cu vederea frumuseţii tale. Iar ursita, care m-a călăuzit de mână până aici, împlinească-şi minunea precum doreşte robul tău!

A opt sute douăzeci şi patra noapte şi tăcui, aşteptând răspunsul. Iar fetişcana, în loc de a-mi răspunde, căpătă o înfăţişare atâta de înfricoşată, încât eu nu mai ştiam dacă se cădea să mai stau acolo ori să-mi slobozesc picioarele în vânt. Şi mă hotărâi să stau pe loc, nepăsător de toate primejdiile ce m-ar fi putut paşte. Or, bine am făcut, întrucât deodată fetişcana se plecă peste marginea ferestrei şi îmi spuse cu glas tremurător:

— Întoarce-te pe la miezul nopţii. Da acuma fugi cât mai iute!

Şi, cu vorbele acestea, pieri grabnic şi mă lăsă până peste măsură de uluit, de îndrăgostit şi de bucuros. Şi îmi uitai pe dată necazurile şi sărăcia. Şi mă grăbii să mă întorc la han, ca să trimit după bărbierul locului, care se apucă să mă radă pe cap, la subţiori şi pe vintre, să mă ferchezuiască şi să mă dichisească. Pe urmă mă dusei la hammamul săracilor unde, pe câţiva gologani, făcui o scaldă minunată şi mă înmiresmai şi mă împrospătai şi ieşii de acolo cu totul învoioşat şi cu trupul uşor ca fulgul, încât atunci când veni

ceasul hotărât, mă dusei ocrotit de noapte sub fereastra de la sărai. Şi găsii la fereastra aceea o scară de mătasă, care cobora până la pământ. Iar eu, fără a şovăi, nemaiavând de altminteri nimica de pierdut, afară de o viaţă care nu mai avea nici o legătură şi nici un temei, mă căţărai pe scară şi intrai pe fereastră în iatac. Străbătui degrabă două odăi, ajunsei în cea de a treia, unde, pe un pat de argint, şedea întinsă şi zâmbitoare făptura după care tânjeam. Ah! Domnia ta negustorule, oaspetele meu, câtă minune era în făptura aceea a Atoateziditorului! Ce ochi! Şi ce gură! Când am văzut-o, am simţit că-mi zboară minţile, şi nu am putut să rostesc o vorbă. Ci ea se ridică pe jumătate şi cu un glas mai dulce ca zahărul candel îmi spuse să stau jos lângă ea pe patul de argint. Apoi mă întrebă cu luare-aminte cine sunt. Iar eu îi istorisii povestea mea, cu inima deschisă, de la început până la sfârşit, fără a ocoli nici un amănunt. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată. Or, fetişcana, care mă ascultase cu multă băgare de seamă, se arătă cu adevărat tulburată de starea în care mă adusese soarta. Iar eu, văzând-o aşa, rostii:

— O, stăpână a mea, oricât de amărât aş fi, pun capăt jelaniei, de vreme ce tu eşti atâta de bună, încât să plângi de nenorocirile mele!

Iar ea la acestea îmi dete răspunsul de cuviinţă şi pe nesimţite ne prinserăm într-o tăifăsuiala care se făcea tot mai drăgăstoasă şi mai caldă. Şi, până la urmă, îmi mărturisi că şi ea, când m-a văzut, a simţit o ispită pentru mine. Iar eu grăii:

— Preaslăvit fie Allah, carele înduioşează inimile şi îndulceşte ochii gazelelor!

La care ea dete iarăşi răspunsul de cuviinţă şi adăugă:

— Întrucât tu mi-ai mărturisit că eşti Abulcassem, nici eu nu vreau să nu ştii cine sunt!

Şi, după ce şezu tăcută o clipită, spuse:

— Află, o, Abulcassem, că sunt cadâna cea mai dragă a sultanului şi că mă cheamă Sett Labiba. Or, cu tot huzurul

în care trăiesc aici, nu sunt deloc fericită. Căci pe lângă că sunt înconjurată numai de nişte potrivnice pizmaşe şi gata să mă dea pierzării, sultanul, care mă are dragă, nu izbuteşte să mă mulţumească, întrucât Allah, cel carele împarte virtute cocoşilor, pe el l-a uitat la îm-părţanie. Şi pentru aceea, când te-am zărit sub fereastră şi când te-am văzut plin de cutezanţă şi netemător de primejdie, am socotit că vei fi fiind şi bărbat destoinic. Şi te-am chemat să te încerc. aşa încât acuma-i rândul y y tău să-mi dovedeşti că nu m-am înşelat când te-am ales, y y J şi că destoinicia îţi este pe măsura cutezanţei!

Y y r y a opt sute douăzeci şi patra noapte eu atunci, o, stăpâne al meu, care nu duceam lipsă să fiu îndemnat spre a face cele ce se cuveneau, întrucât nu mă aflam acolo decât pentru fapte, nu vrusei să mai pierd nicidecum o vreme scumpă cântând stihuri, cum este datul în împrejurări de-acestea şi mă pregătii de iureş. Ci în chiar clipita când braţele noastre se împreunau, se auzi, o bătaie năprasnică la uşa iatacului. Iar preafrumoasa Labiba, înfricoşată foarte, îmi spuse:

— Nimeni nu are îngăduinţă să bată aşa, de nu cum-va-i chiar sultanul. Suntem vânduţi şi pierduţi fără de scăpare!

Eu mă şi gândii la scara de la fereastră, ca să fug pe unde suisem. Ci vru soarta ca sultanul tocmai dinspre partea aceea să se abată; şi nu-mi mai rămânea nici o putinţă de scăpare. Încât, hotărându-mă la cel din urmă lucru ce-mi mai rămânea de făcut, mă ghemuii sub patul de argint, pe când cadâna sultanului se scula să deschidă. Şi de îndată ce usa fu deschisă, sultanul şi intră urmat de hadâmbii lui şi, până să apuc eu să-mi dau seama despre ce se întâmplă, mă şi simţii înşfăcat de sub pat de douăzeci de mâini amarnice şi negre, care mă traseră ca pe un sac şi mă ridicară de jos. Şi hadâmbii se repeziră cu mine la fereastră, în vreme ce alţi hadâmbi negri, înşfăcând-o pe cadână, se repezeau la fel spre cealaltă fereastrtă. Şi toate mâinile deodată îşi

aruncară povara, zvârlindu-ne pe amândoi din vârful saraiului în apele Nilului.

Or, fusese scris la ursita mea să-mi fie dat să scap de moartea prin înec. Şi-aşa, măcar că vătămat rău din cădere, izbutii, după ce ajunsei până la străfundul Nilului, să ies iar la faţa apei şi să mă furişez, la adăpostul nopţii, până la malul din partea dimpotrivă saraiului. Şi după ce scăpai dintr-o primejdie atâta de mare, nu mă îndurai să plec până ce nu încercai s-o pescuiesc şi pe aceea pe care nesăbuinţa mea o dusese la pierzanie şi mă băgai îndărăt în apă, cu mai multă îndârjire decât când ieşisem şi mă scufundai şi iar mă scufundai, de-o grămadă de ori, trudindu-mă s-o găsesc. Ci toate strădaniile mele rămaseră zadarnice şi, cum puterile începeau să mă lase, mă văzui nevoit, ca să-mi scap sufletul, să mă întorc la mal. Şi, amărât rău, jeluiam moartea cadânei aceleia dulci, zicându-mi că nu s-ar fi căzut să mă apropiu de ea câtă vreme mă ştiam sub zodia nenorocului şi ştiam că nenorocul este molipsitor. Încât, sfâşiat de durere şi copleşit de căinţe, zorii să fug din Cairo şi din Egipt şi luai calea Bagdadului, Cetatea Păcii.

Or, Allah îmi meni cale tihnită şi ajunsei fără de necazuri la Bagdad, da într-o stare tare jalnică, întrucât eram fără bani, şi din toată averea mea de odinioară nu-mi mai rămăsese decât numai un dinar de aur pe fundul chimirului. Şi de cum ajunsei în sukul zarafilor, schimbai, dinarul în mărunţiş, apoi, ca să-mi câştig pâinea cea de toate zilele, cumpărai o tabla de răchită şi nişte zaharicale, şi nişte mere înmiresmate, şi nişte balsamuri, şi nişte chitonaguri, şi nişte trandafiri. Şi mă apucai să-mi strig marfa pe la uşile prăvăliilor, vânzând în fiecare zi şi câştigând cât să-mi ajungă pentru ziua de mâine. Or, neguţătoria aceea măruntă îmi mergea, întrucât aveam glas frumos şi îmi vesteam marfa nu ca vânzătorii din Bagdad, ci cântând în loc să strig.

Şi într-o zi, pe când mi-o cântam cu un glas încă şi mai limpede ca de obicei, un preacinstit şeic, stăpân pe prăvălia

cea mai frumoasă din suk, mă strigă, alese un măr înmiresmat de pe tablaua mea şi, după ce îl mirosi de mai multe ori, privindu-mă întruna cu luare-aminte, mă pofti să stau jos lângă el. Şi şezui, iar el îmi puse o sumedenie de întrebări, iscodindu-mă cine sunt şi a opt sute douăzeci şi cincea noapte cum mă cheamă. Ci eu, tare stânjenit de întrebările lui, răspunsei:

— O, stăpâne al meu, cruţă-mă de a-ţi vorbi despre nişte lucruri de care nu-mi pot aminti fără să zgândăresc nişte răni pe care timpul începuse să le zviduiască. Pentru că şi numai a-mi pomeni numele îmi este o durere!

Şi pesemne că oi fi rostit vorbele acestea oftând şi cu un glas tare trist, de vreme ce bătrânul nu mai stărui şi nu mă mai întrebă nimic. Şi numaidecât schimbă şirul, aducând vorba despre treburile de vânzare şi de cumpărare ale zaharicalelor mele; pe urmă, luându-şi rămas-bun, scoase din pungă zece dinari de aur, pe care mi-i strecură în palmă cu multă gingăşie şi mă sărută aşa cum un părinte îl sărută pe fiul său.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci şi cincea noapte urmă: scoase din pungă zece dinari de aur, pe care mi-i strecură în palmă cu multă gingăşie şi mă sărută aşa cum un părinte îl sărută pe fiul său. Or, eu îl preamării în cugetul meu pe acel şeic preacinstit, a cărui dărnicie îmi era şi mai de preţ în sărăcia în care mă aflam şi mă gândeam că nici cei mai de seamă navabi Ia care aveam obiceiul să le înfăţişez tablaua mea de răchită y y nu-mi dăduseră vreodată măcar a cincea parte din cât căpătasem de la mâna aceea pe care nu pregetam s-o sărut în semn de cinstire şi de mulţumire.

Şi a doua zi, măcar că nu eram bine dumirit asupra gândurilor binefăcătorului meu din ajun, nu pregetai să mă duc iar în suk. Şi el, de cum mă zări, îmi făcu semn să mă apropii şi luă oleacă de tămâie de pe tablaua mea. Pe urmă

mă pofti să şed jos lângă el şi, după câteva întrebări şi răspunsuri, mă rugă cu multă luare-aminte să-i istorisesc povestea mea, pe care de data aceasta nu avusei cum s-o mai ocolesc fără a-l nemulţumi. Ii povestii aşadar cine eram şi tot ce mi se întâmplase, fără a-i ascunde nimic. Şi, după ce îi făcui destăinuirea, bătrânul îmi spuse, cu o mare tulburare în glas:

— O, fiul meu, ţi-ai găsit în mine un părinte mai bogat decât Abdelaziz – Allah fie mulţumit de el!

— Şi care nu y y are să aibă mai puţină dragoste faţă de tine şi cum nu am nici un copil şi nici o nădejde de-a avea, te înfiez. aşa că, o, fiul meu, linişteşte-ţi sufletul şi însenineazăţi y ' ' ' y y y y > ochii, căci, de-o vrea Allah, ai să-ţi uiţi în preajma mea necazurile trecute!

Şi, grăind aşa, mă sărută şi mă strânse la inima lui. Pe urmă mă puse să-mi arunc tablaua de răchită cu tot ce era pe ea, închise prăvălia şi, luându-mă de mână, mă duse acasă la el, unde îmi spuse:

— Mâine plecăm la cetatea Bassrei, care-i şi cetatea mea şi unde vreau să trăiesc de-acuma înainte laolaltă cu tine, o, copilul meu!

Şi-aşa că a doua zi pornirăm la drum amândoi înspre Bassra, cetatea mea de baştină, unde ajunserăm fără de necazuri, sub ocrotirea lui Allah. Şi toţi cei cu care mă întâlneam şi mă cunoşteau se bucurau când vedeau că fusesem înfiat de un negustor atâta de bogat. In ce mă priveşte, nu mai trebuie să-ţi spun, doamne, că m-am apucat cu tot cugetul şi cu toată priceperea să-i fiu pe plac bătrânului. Iar şeicul era ca vrăjit de purtarea mea faţă de el şi îmi spunea adesea:

— Abulcassem, ce zi binecuvântată a fost ziua când a opt sute douăzeci şi cincea noapte ne-am întâlnit noi la Bagdad! Ce bună a fost ursitoarea mea că mi te-a scos în cale, o, copilul meu! Iar tu tare mai eşti vrednic de dragostea mea şi de încrederea mea şi de tot ce fac pentru tine şi de tot ce mă gândesc să mai fac pentru viitorul tău!

Iar eu eram atâta de mişcat de simţămintele pe care mi le arăta încât, cu toată osebirea de vârstă, îl iubeam cu adevărat şi mă îngrijeam să-l preîntâmpin cu tot ce putea să-i fie pe plac. Aşa, de pildă, în loc să mă duc şi să petrec cu tinerii de seama mea, stam cu el, ştiindu-l că se înnora până şi de lucrul cel mai mărunt ori de fapta cea mai neînsemnată ce nu-i era dăruită lui. Or, când trecu un an, ocrotitorul meu fu lovit, din vrerea lui Allah, de o boală care îl doborî şi toţi doftorii îşi pierdură nădejdea de a-l mai tămădui. Încât se grăbi să mă cheme lângă el; şi îmi spuse:

— Ai binecuvântarea mea, o, fiul meu Abulcassem. Mi-ai dăruit fericire de-a lungul unui an întreg, pe când cei mai mulţi oameni de-abia dacă pot să-şi socotească o zi fericită în toată viaţa lor. Aşa că a venit vremea, până ce Atotdespărţitoarea să poposească la căpătâiul meu, să mă plătesc de prea marile mele datorii faţă de tine. Află, dar, o fiul meu, că am a-ţi dezvălui o taină a cărei cunoaştere are să te facă mai bogat decât toţi domnii de pe pământ. Dacă într-adevăr nu aş avea alte bunuri decât casa aceasta cu bogăţiile câte se află în ea, aş fi încredinţat că nu îţi las decât o avere prea mică; ci toate bunurile pe care le-am strâns în curgerea vieţii mele întregi, oricât de mari sunt pentru un neguţător, nu sunt nimic pe lângă comoara pe care vreau să ţi-o dăruiesc. Nu am să-ţi spun nici de câtă vreme, nici prin cine, nici în ce fel se află comoara în casa noastră, întrucât nu stiu. Tot ce stiu este că e tare veche. Bunicul meu, în ceasul morţii, i-a dezvăluit-o tatălui meu, care şi el la rându-i mi-a făcut destăinuirea cu puţine zile înainte de a muri!

Şi, după ce rosti acestea, bătrânul se plecă la urechea mea, pe când eu plângeam văzând viaţa cum se duce din el şi îmi spuse în ce loc din casă se află comoara. Pe urmă mă încredinţă că oricât de mare mi-aş închipui eu bogăţia pe care o cuprinde, am să văd că este şi mai mare decât închipuirile mele. Şi adăugă:

— Şi iacătă-te, o, fiul meu, singur stăpân peste toate. Să fii pururea mână largă, fără a te teme că ai să mântui vreodată ceea ce nici nu are fund. Să fii fericit! Uassalam!

Şi până să rostească vorbele acestea din urmă, se zăvârşi în pace – aibă-l Allah întru mila lui şi reverse-şi asupra-i binecuvântările sale! Or eu, după ce, ca singur moştenitor al lui, îmi îndeplinii faţă de el datorinţele cele de pe urmă, luai în stăpânire toate bunurile lui şi, fără a mai zăbovi, mă dusei să văd comoara. Şi spre uluirea mea, putui să văd că răposatul meu părinte înfietor nu-i înflorise întru nimic măreţia; şi mă pregătii să-i dau cea mai potrivită întrebuinţare cu putinţă. Iar cei care mă cunoşteau şi care văzuseră căderea mea dintâi fură încredinţaţi numaidecât că am să mă lefteresc iar. Şi îşi ziceau între ei:

— De-ar fi avut bogătanul care l-a înfiat pe Abulcassem toate averile emirului drept-credincioşilor, ăsta tot are să le vântuiască fără de şovăire.

Încât care nu le fu mirarea când, în loc să vadă vreo tulburare cât de cât în neguţătoriile mele, băgară de seamă dimpotrivă că din zi în zi erau şi mai înfloritoare. Şi nu izbuteau să priceapă cum de puteam să-mi sporesc bunurile risipindu-le, mai cu seamă când vedeau că făceam nişte cheltuieli tot mai nesocotite şi că-i ţineam pe banii mei pe toţi străinii în trecere prin Bassra, A opt sute douăzeci şi cincea noapte găzduindu-i ca pe nişte sultani. Încât se împrăştie în cetate zvonul că aş fi găsit o comoară şi nu trebui mai mult ca să se abată asupră-mi lăcomia cârmuitorilor. Într-adevăr, căpetenia agiei nu zăbovi să vină la mine într-o zi şi, după ce îşi luă răgazul, îmi spuse:

— Domnia ta Abulcassem, ochii mei văd şi urechile mele aud! Ci întrucât eu îmi îndeplinesc slujbele ca să trăiesc, pe când atâţia alţii trăiesc ca să-şi îndeplinească slujbele, nu am venit să-ţi cer socoteală de viaţa îmbelşugată pe care o duci şi nici să te întreb despre o comoară pe care ai toate pricinile s-o tăinuieşti. Am venit numai să-ţi spun că, dacă sunt om cu minte, nu sunt decât mulţumită lui Allah, şi nu

mă fudulesc deloc cu asta. Numai că pâinea-i scumpă, iar vaca noastră nu mai dă strop de lapte.

Iar eu, pricepând unde bate, îi spusei:

— O, taică al oamenilor de duh, de cât ai trebuinţă pe zi ca să-ţi cumperi pâinea alor tăi şi ca să pui la loc laptele pe care vaca ta nu-l mai dă?

El răspunse:

— Nu de mai mult de zece dinari de aur pe zi, doamne al meu.

Eu spusei:

— Nu-i destul! Eu am să-ţi dau o sută pe zi. Şi pentru aceasta nu ai decât să vii aici la fiecare început de lună, iar vistiernicul meu are să-ţi numere cele trei mii de dinari trebuitori traiului tău!

El atunci vru să-mi sărute mâna, ci eu mă ferii, neuitând că toate peşcheşurile sunt un dar de la Atoatezidi-torul. Şi el plecă chemând asupră-mi toate binecuvântările. Or, a doua zi după venirea căpeteniei agiei, mă chemă şi cadiul la el acasă şi îmi zise:

— O, tinere, Allah este stăpân peste toate comorile şi lui i se cade, după pravilă, cea de a cincea parte. Plăteşte-ţi, Dar, dijma şi stăpâneşte-ţi celelalte patru părţi! Eu răspunsei:

— Nu prea ştiu ce vrea să-i dea de înţeles stăpânul nostru cadiul slujitorului său. Da mă îndatorez să-i dăruiesc în fiecare zi, pentru săracii lui Allah, o mie de dinari de aur, cu învoiala să mă lase în tihnă.

Şi cadiul încuviinţă întru totul vorbele mele şi primi învoiala. Da peste vreo câteva zile un străjer veni să mă caute din partea valiului Bassrei. Şi când ajunsei dinaintea valiului, care mă primi cu un chip îndatoritor, îmi spuse:

— Mă socoţi tu atâta de necinstit încât să-ţi răpesc comoara dacă mi-ai arăta-o?

Iar eu răspunsei:

— Allah lungească cu o mie de ani zilele stăpânului nostru valiul! Ci şi de-ar fi să mi se smulgă carnea cu cleştele

înroşit, nu am să dezvălui vreodată comoara y) ' pe care într-adevăr o am. Da mă învoiesc să plătesc în fiecare zi stăpânului nostru valiul, pentru amărâţii pe care îi ştie, două mii de dinari de aur.

Y?

Şi valiul, înaintea unui dar care i se păru îndestul de mare, nu pregetă să primească învoiala şi îmi îngădui să plec, după ce mă potopi cu cinstirile lui. Şi de-atunci le plătesc statornic celor trei slujbaşi tainul zilnic pe care l-am făgăduit. Şi în schimb, ei mă lasă să duc viaţa de filotimii şi de dărnicii pentru care sunt născut. Şi-acesta-i, o, doamne al meu, izvorul averii care te-a minunat, pe cât văd şi despre care nimeni altul în afară de tine nici cu gândul nu gândeşte cât e de mare!

Când tânărul Abulcassem isprăvi de povestit, califul, până peste măsură de doritor să vadă comoara cea minunată, îi spuse gazdei sale:

— O, preabunule Abulcassem, chiar e cu putinţă să se a opt sute douăzeci şi cincea noapte afle pe lume o comoară pe care filotimia ta să nu fie în stare s-o isprăvească pe dată? Nu, pe Allah, nu-mi vine să cred, şi, de n-ar fi să-ţi cer prea mult, te-aş ruga să mi-o arăţi şi m-aş jurui pe datorinţele cele sfinte ale ospeţiei, pe capul meu şi pe tot ce poate să facă de neîncălcat un jurământ, că nu am să mă prilejuiesc vreodată de încrederea ta, şi odată şi-odată am să stiu şi eu să-ţi

7 t y y y y răsplătesc hatârul fără de pereche pe care ci-I cer.

La vorbele califului, Abulcassem se schimbă de tot şi la chip şi la înfăţişare şi răspunse cu glas mohorât:

— Sunt tare mâhnit, doamne, că ai dorinţa aceasta, pe care nu pot să ţi-o împlinesc decât cu nişte învoieli tare neplăcute, dat fiind că nu pot să mă hotărăsc a te lăsa să pleci din casa mea cu o plăcere curmată şi cu o bucurie netrăită, încât are să fie de trebuinţă să te leg la ochi şi să te călăuzesc, luându-ţi toate armele şi lăsându-te cu capul

gol, iar eu cu iataganul în mână, gata să te despic dacă ai încerca să încâlci datorinţele ospeţiei. Şi-apoi ştiu prea bine că, chiar şi aşa, săvârşesc o nechibzuinţă mare şi că nu s-ar cădea să mă supun chefului tău. Într-un sfârşit, hai să facem după cum ne-o fi scris în ziua aceasta binecuvântată! Eşti gata să primeşti învoielile mele?

El răspunse:

— Sunt gata să te urmez şi primesc învoielile acestea, precum şi altele o mie pe deasupra. Şi mă jur ţie pe Ziditorul cerului şi al pământului că nu ai să te căieşti că mi-ai împlinit dorul. Şi-apoi îţi încuviinţez chibzu-inţele şi nici pe departe n-am să-ţi păstrez vreo pică!

Şi-atunci Abulcassem îi petrecu o legătură peste ochi şi, luându-l de mână, îl ajută să coboare, pe o scară tainică, într-o grădină întinsă. Şi acolo, după un şir de ocolituri pe cărările care se întreţeseau, îl duse şi îl băgă într-o tainiţă sub pământ, adâncă şi largă, cu intrarea acoperită de o piatră mare. Şi dintru-ntâi trecură printr-o hrubă lungă şi povârnită, care da într-o sală mare şi răsunătoare. Şi Abulcassem îl dezlegă la ochi pe calif, care văzu cu minunare sala aceea luminată numai de strălucirea granatelor ca de foc cu care şi pereţii şi tavanul erau bătute peste tot. Iar un havuz de alabastru alb, mare de o sută de picioare de jur împrejur, se vedea în mijlocul sălii, plin cu galbeni şi cu toate giuvaierurile pe care ar putea să le viseze o minte cât de aprinsă. Şi, de jur împrejurul havuzului, doisprezece stâlpi de aur, sprijinind douăsprezece chipuri cioplite din gemme de douăsprezece culori osebite, se înălţau ca nişte flori răsărite dintr-un pământ vrăjit.

Iar Abulcassem îl duse pe calif la marginea havuzului şi îi spuse:

— Vezi grămada aceasta de dinari de aur şi de giu-vaieruri de toate felurile şi de toate culorile? Ei, află că n-a scăzut decât de două degete, pe când adâncimea havuzului nici nu poate fi măsurată! Da asta nu-i tot!

Şi îl duse în a doua sală, asemenea cu cea dintâi la strălucirea pereţilor, da mult mai mare, având în mijlocul ei un havuz plin de pietre nestemate şlefuite şi de nestemate neatinse, şi adumbrit de două rânduri de pomi asemenea cu acela pe care i-l dăruise. Şi în mijlocul boitei acelei săli se înşiruia această înscriere, făcută din litere strălucitoare: „Stăpânul acestei comori să nu se teamă că are s-o isprăvească vreodată; că tot nu are să-i dea vreodată de capăt. Să se slujească de ea mai degrabă spre a duce o viaţă de huzur şi spre a-şi dobândi prieteni; căci viaţa nu este decât una şi nu se mai întoarce, iar viaţa fără de prieteni nu e viaţă!"

După care Abulcassem îl duse pe oaspetele său să mai vadă şi alte multe săli, care nu erau cu nimic mai prejos decât cele de până aci; pe urmă, băgând de seamă că oaspetele ostenise de vederea atâtor lucruri năucitoare, Îl călăuzi îndărăt afară din tainiţă, după ce îl legă iarăşi la ochi.

Şi odată ajunşi iar în palat, califul îi spuse călăuzului său:

— O, stăpâne al meu.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute douăzeci şi şasea noapte urmă:

Şi odată ajunşi iar în palat, califul îi spuse călăuzului său:

— O, stăpâne al meu, din toate câte am văzut aici şi din câte judec după roaba cea tânără şi după cei doi băieţi drăgălaşi pe care mi i-ai dăruit, tu trebuie să fii nu numai omul cel mai bogat de pe pământ, da de bună seamă că şi omul cel mai fericit. Întrucât pesemne că ai în saraiul tău fetele cele mai frumoase ale Răsăritului şi copilandrele cele mai frumoase din Insulele Mărilor!

Iar tânărul răspunse cu mâhnire:

— De bună seamă, o, doamne al meu! Da pot eu s-o mai îndrăgesc pe vreuna, când port o amintire plină numai de mult-iubită care a pierit, de dulcea, de prea-minunata care

a fost aruncată din pricina mea în apele Nilului? Of! M-aş bucura mai mult să nu fi avut altă avere decât aceea ce se află în chimirul unui hamal din Bassra, da s-o fi avut pe Labiba, sultana cea dragă, decât să trăiesc fără ea cu toate comorile şi cu tot haremul meu!

Iar califul se minună de statornicia simţămintelor fiului lui Abdelaziz, dar îl îndemnă să-şi dea toate silinţele ' y y a opt sute douăzeci şi şasea noapte spre a-şi birui părerile de rău. Pe urmă îi mulţumi pentru primirea cea strălucită pe care i-o făcuse şi îşi luă bun-rămas de la el, ca să se întoarcă la han, credinţat acum de adevărul spuselor vizirului Giafar pe care îl aruncase în temniţă. Şi-a doua zi luă drumul Bagdadului, cu toţi slujitorii lui, cu fetişcana, cu cei doi băieţei şi cu toate darurile pe care le datora dărniciei fără de pereche a lui Abulcassem.

Or, de îndată ce ajunse la sărai, Al-Raşid se grăbi să-i dea slobozenie vizirului Giafar şi, spre a-i dovedi cât de rău îi părea că îl osândise de mai înainte, îi dărui ca peşcheş cei doi băieţei şi îl încununä iar cu toată încrederea lui. Pe urmă, după ce îi povesti cele ce cunoscuse în călătoria sa, îi spuse:

— Şi-acuma, o, Giafar, spune-mi ce se cuvine să fac spre a răsplăti bunele purtări ale lui Abulcassem! Tu ştii că recunoştinţa sultanilor se cade să fie mai presus decât bucuria ce li s-a făcut. Dacă m-aş mărgini să-i trimit strălucitului Abulcassem tot ceea ce am eu mai rar şi mai de preţ în visteria mea, ar fi tare puţin pentru el. Cum, dar, aş putea să-l întrec în dărnicie? Şi Giafar răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, singura cale pe care o ai spre a te plăti de datoria ta de recunoştinţă este de a-l căftăni pe Abulcassem sultan peste Bassra.

Şi Al-Raşid răspunse:

— Adevăratu-i, o, vizire al meu! Asta-i singura cale de a mă plăti faţă de Abulcassem. Iar tu ai să pleci numaidecât la Bassra să-i duci hârtiile de căftănire şi pe urmă să-l

însoţeşti până aici, ca şi noi să putem a-l sărbători în saraiul nostru!

Şi Giafar răspunse că ascultă şi că se supune şi plecă fără de zăbavă la Bassra. Iar Al-Rasid se duse la Sett zobeida în iatac şi îi dete în dar fetişcana, pomul şi păunul, nepăstrând pentru el decât cupa. Iar Zobeida găsi copilandra atâta de fermecătoare încât, zâmbind, îi spuse soţului său că o primeşte cu chiar mai multă bucurie decât pe toate celelalte daruri. Pe urmă îl puse să-i istorisească de şart călătoria aceea minunată.

Estimp, Giafar nu zăbovi să se întoarcă degrabă de la Bassra cu Abulcassem, pe care avusese grijă să-l înştiinţeze despre toate câte se petrecuseră şi despre cine fusese oaspetele pe care îl găzduise în casa lui. Şi când flăcăul intră în sala împărătească, emirul drept-credincioşilor se ridică în cinstea lui, îi ieşi înainte zâmbind şi îl sărută ca pe un fiu. Şi binevoi să meargă el însuşi la hammam cu el, cinste pe care nu i-o mai făcuse nimănuia încă de pe când se urcase în scaunul de domnie. Şi, după scaldă, în vreme ce li se aduceau răcoritoarele şi nişte şerbeturi de migdale şi de fructe, o roabă, proaspăt adusă la sărai, veni să le cânte. Ci Abulcassem nici nu apucă să se uite bine la faţa roabei, că şi scoase un strigăt mare şi se prăbuşi lat. Şi Al-Raşid sări să-l ajute, îl luă în braţe şi îl făcu să-şi vină încet-încet în simţiri.

Or, tânăra cântăreaţă nu era alta decât cadâna de odinioară a sultanului de la Cairo, pe care un pescar o scosese din apele Nilului şi o vânduse unui negustor de robi. Şi negustorul, după ce o ţinuse multă vreme ascunsă în haremul său, o adusese la Bagdad şi o vânduse soţiei emirului drept-credincioşilor.

Şi-aşa Abulcassem, ajuns sultan la Bassra, îşi găsi iubita şi putu de-aci înainte să trăiască laolaltă cu ea în huzururi, până la venirea Sfărâmătoarei de bucurii, Ziditoarea cea de neabătut a mormintelor.

— Da să nu care cumva să crezi, o, Măria Ta, spuse Şeherezada mai departe, că povestea aceasta ar fi cât de cât tot atâta de minunată şi tot atât de plină de folos sufletesc ca a opt sute douăzeci şi şasea noapte povestea cea întortocheată cu dulcele copil-din-flori.

Iar sultanul Şahriar, încruntându-şi sprânceana, întrebă:

— Despre ce copil-din-flori vrei să povesteşti, Şeherezada?

Iar fata vizirului răspunse:

— Chiar despre unul, Măria Ta, cu viaţa atâta de zbuciumată precum am să ţi-o istorisesc!

Şi spuse:

POVESTEA CEA ÎNCÂLCITĂ CU DULCELE COPIL DIN FLORI e povesteşte – ci Allah este mai ştiutor – că într-o cetate dintre cetăţile părinţilor noştri arabi trăiau odată trei prieteni care erau genealogişti de meserie. Or, cu voia lui Allah, are să se lămurească despre ce-i vorba.

Şi cei trei prieteni erau totodată pezevenghii pezevenghilor şi dibacii dibacilor. Şi dibăcia lor era atâta de mare, încât puteau, în joacă, să-l uşureze pe un zgârcit de punga lui fără ca acela să simtă ceva. Şi în fiecare zi aveau năravul să se întâlnească într-o odaie la un han mai lăturalnic, odaie pe care anume o luaseră cu chirie ca să poată, fără a fi supăraţi de nimeni, să cisluiască în tihnă la coţcăriile pe care să le mai tragă târgoveţilor din cetatea lor, ori la pozna de pus la cale spre a-şi petrece ziua mai cu haz. Ci trebuie numaidecât să spun că faptele şi năzdrăvăniile lor erau, de obicei, mai degrabă lipsite de răutate şi pline de ghiduşii, precum de altminteri şi purtările lor erau alese, iar chipurile lor blajine. Şi cum erau legaţi între ei cu o prietenie întru totul frăţească, îşi puneau agoniselile laolaltă, împărţindu-şi-le cu deplină dreptate, cât de mari ori cât de mici să fi fost ele. Şi din ceea ce chiverniseau niciodată nu cheltuiau mai mult de jumătate spre a-şi rostui de-ale gurii; iar cu cealaltă jumătate cumpărau haşiş, ca să se beţivănească a opt sute douăzeci şi şasea noapte noaptea, după ziua folosită

spornic. Iar beţivăneala lor, dinaintea lumânărilor aprinse, era totdeauna de bun gust şi niciodată nu cobora până la bătăi ori până la vorbe urâte. Ba chiar dimpotrivă! Şi, în ceasurile acelea, născoceau nişte pehlivănii minunate care chiar că ar fi făcut desfătarea oricărui ascultător.

Or, haşişul, într-o zi, până a nu se dospi în creierii lor, le năzări o ispravă de o cutezanţă cum nu s-a mai pomenit, întrucât, odată ce ticluiră totul, se duseră dis-de-dimineaţă dinaintea grădinii ce împrejmuia saraiul sultanului. Şi acolo se porniră, în văzul lumii, să se certe şi să se suduiască, împotriva obiceiului lor şi să-şi arunce blestemele cele mai amarnice, fluturându-şi năprasnic mâinile şi bulbucând ochii, cu tot felul de ameninţări, ba cu moartea, ba măcar cu bătaia.

Iar sultanul, care tocmai se preumbla prin grădină, când auzi strigătele şi zarva stârnită, spuse:

— Să fie aduşi la mine inşii care fac toată zarva aceea! Şi numaidecât musaipii şi hadâmbii dădură fuga să-i înşface şi să-i târască, dupăcindu-i vârtos, dinaintea sultanului.

Or, de cum ajunseră înaintea-i, sultanul, tulburat în preumblarea lui de dimineaţă din pricina strigătelor supărătoare, îi întrebă cu mânie:

— Cine sunteţi voi, bre, mişeilor? Şi pentru ce vă certaţi fără de ruşine sub zidurile saraiului sultanului vostru?

Iar ei răspunseră:

— O, doamne al vremilor, noi suntem nişte hakimi în meseria noastră. Şi fiecare dintre noi se îndeletniceşte cu y y câte o meserie. Iar în ce priveşte pricina gâlcevii – să ne ierte stăpânul!

— Păi s-a stârnit tocmai pentru priceperea noastră. Întrucât ne certam pe care-i mai bună dintre îndeletnicirile noastre şi cum fiecare suntem stăpâni desăvârşiţi pe tainele meseriei, fiecare socoteam a fi mai presus decât ceilalţi doi. Şi din vorbă în vorbă ne-am lăsat năpădiţi de mânie; şi de aci până la sudalme şi până la mitocănii depărtarea a fost străbătută repede. Şi-aşa că uitând că ne aflam lângă

stăpânul nostru sultanul, ne-am apucat să ne facem unii pe alţii ba curlangii, ba pui de lele, ba înfulecători de zebburi! Alungat fie Cel-Viclean! Mânia-i sfetnic păcătos, o, stăpâne al nostru, şi-i face până şi pe nişte oameni bine crescuţi să-şi piardă simţul cuviinţei! Ce ruşine pe capul nostru! Fără de cârtire, ni se cade să fim osândiţi amarnic de stăpânul nostru sultanul!

Iar sultanul îi întrebă:

— Da ce meserii aveţi?

Şi întâiul dintre cei trei prieteni sărută pământul dintre mâinile sultanului şi, după ce se ridică, spuse:

— Eu, o, doamne al meu, sunt genealogiu de pietre scumpe şi mai toată obştea mă cunoaşte a fi un învăţat dăruit cu harul cel mai ales în ştiinţa genealogiilor lapidare!

Iar sultanul, tare uimit, zise:

— Pe Allah! Tu, judecând după privirea ta poncişă, mai degrabă ai părea o pramatie, decât un învăţat. Şi-ar fi întâia oară când aş vedea îngemănate într-un singur ins ştiinţa şi drăcoveniile! Da, oricum ar fi, poţi să-mi spui ce-i aceea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute douăzeci şi şaptea noapte urmă:

A opt sute douăzeci şi şaptea noapte da, oricum ar fi, poţi să-mi spui ce-i aceea genealogie lapidară? Şi el răspunse:

— Este ştiinţa obârşiei şi a soiului pietrelor nestemate şi este dibăcia de a le osebi, de la întâia aruncătură de ochi, dintre pietrele calpe şi de a le cunoaşte unele de altele numai privindu-le şi pipăindu-le.

Şi sultanul se minună în sineşi: „Ciudat lucru! Da am să-i pun priceperea la încercare şi am să-i cântăresc harul!" Şi se întoarse înspre cel de al doilea mâncător de haşiş şi îl întrebă: > >.

— Da tu ce meserie ai?

Şi cel de al doilea, după ce sărută pământul dintre mâinile sultanului, se ridică şi spuse:

— Eu, o, doamne al vremilor, sunt genealogiu de cai. Şi sunt socotit îndeobşte drept omul cel mai învăţat printre arabi în ce priveşte cunoaşterea soiului şi a obârşiei cailor. Întrucât, de la cea dintâi aruncătură de ochi, fără ca să mă înşel vreodată, pot să judec dacă un cal vine din tribul neamurilor lui Anazeh, ori din tribul celor ai lui Muteir, ori de la ai lui Beni-Khaled, ori din tribul lui Dafir sau al lui Jabal-Şammar. Şi ştiu să ghicesc, fără de greş, dacă a fost crescut pe podişurile cele de sus ale Nedjedului, ori în inima păşunilor Nefudului şi dacă-i din soiul Kehilan El-Ajuz, ori Seglawi-Jedran, ori Seglawi-Şeifi, ori Hamdani-Simri, ori Kehilan El-Kruş. Şi pot să spun depărtarea întocmai, în număr de picioare, pe care poate s-o străbată calul acela într-un anume răstimp, fie la galop, fie la buiestru, fie la trap zorit. Şi pot să dezvăluiesc bolile tainice ale calului şi bolile pe care are să le aibă şi să spun de ce beteşug i-au murit şi tata şi mama şi strămoşii toţi, până la a cincea spiţă în urmă. Şi pot să vindec bolile socotite ca fără de leac ale cailor şi să pun iarăşi pe picioare un animal care îşi trage sufletul. Iacătă, o, doamne al vremilor, numai o parte din ceea ce ştiu, întrucât nu cutez, de teamă să nu-mi laud peste măsură vredniciile, să-ţi înşiruiesc şi alte amănunte ale ştiinţei mele. Ci mai ştiutor este Îllah!

Şi după ce vorbi astfel, lăsă ochii în jos cu sfială, temenindu-se dinaintea sultanului.

Iar sultanul, ascultând şi auzind, se minună în sineşi: „Pe Allah! Să fii şi învăţat şi pungaş, mare minune! Da am să-i cercetez eu straşnic spusele şi am să-i pun la încercare ştiinţa genealogiceaşcă." Pe urmă se întoarse înspre cel de al treilea genealogiu şi îl întrebă:

— Da tu, bre al treilea, care ţi-e meseria?

Iar cel de al treilea mâncător de haşiş, care era cel mai dibaci dintre ei, răspunse, după temenelile de cuviinţă:

— O, doamne al vremilor. Îndeletnicirea mea este cea mai aleasă, fără de tăgadă şi cea mai anevoioasă, întrucât dacă tovarăşii mei, aceşti doi învăţaţi aci de fată, sunt

genealogişti de pietre şi de cai, eu sunt genealogist pentru spiţa omenească. Şi dacă tovarăşii mei sunt nişte învăţaţi dintre cei mai de seamă, eu trec drept cununa de pe capul lor, neîndoielnic. Întrucât, o, doamne al meu şi cunună a capului nostru, eu am puterea de a cunoaşte obârşia adevărată a semenilor mei, nu numai obârşia lor mărturisită, ci şi pe cea nemărturisită, aceea pe care până şi mama copilului de-abia dacă poate s-o ştie şi de care tatăl habar nu are, îndeobşte. Află, într-adevăr, că numai dacă mă uit o dată la un om şi numai dacă îi aud o dată sunetul glasului, eu pot, fără de şovăire, să-i spun dacă este fiu drept ori fecior din flori şi să-i spun, pe deasupra, dacă tătâne-său şi maică-sa au fost copii legiuiţi ori odrasle dintr-o împerechere nesfinţită şi să-i dezvăluiesc pravilnicia ori nepravilnicia zămislirii a opt sute douăzeci şi şaptea noapte neamului întreg, până sus la părintele nostru Ismail ben-Ibrahim – cu ei cu amândoi fie numele lui Allah şi binecuvântarea cea mai aleasă! Şi pot astfel, datorită ştiinţei cu care m-a dăruit Atoateîmpărţitorul – preamărit fie El!

— Să deschid ochii la mulţi dintre domnii cei mari asupra obârşiei alese a naşterii lor şi să le dovedesc, cu dovezile cele mai apriate, că nu sunt decât rodul unei împreunări a mamei lor fie cu vreun cămilar, fie cu vreun măgărar, fie cu vreun bucătar, fie cu vreun hadâmb calp, fie cu vreun arap negru, fie cu vreun rob ca toţi robii, ori cu ceva de soiul acesta. Şi dacă, o, doamne al meu, făptura pe care o cercetez este o femeie, tot aşa, numai uitându-mă la ea prin iaşmacul de pe faţa sa, pot să-i spun şi spiţa şi obârşia şi până şi meseria părinţilor ei! Şi iată, o, doamne al neamurilor, numai o parte din ceea ce pot eu, întrucât ştiinţa genealogiei omeneşti este atâta de întinsă, încât ar trebui, spre a-ţi înşirui numai feluritele ei ramuri, să ne petrecem aici ziua toată, cu necioplita mea înfăţişare sub ochii stăpânului nostru sultanul. Şi-aşa că, o, doamne al meu, bine vezi că ştiinţa mea este mai de minunare şi încă

cu mult, decât cea a soţilor mei, aceşti doi învăţaţi de colea; că nici un om de pe faţa pământului nu stăpâneşte ştiinţa aceasta mai deplin decât mine. Ci toată ştiinţa de la Allah ne vine, toată priceperea este un har de la mărinimia sa, iar darul lui cel mai de preţ este tot virtutea umilinţei!

Şi, după ce vorbi aşa, cel de al treilea genealogiu îşi lăsă ochii în jos cu sfială, temenindu-se iarăşi şi se trase îndărăt între tovarăşii săi rânduiţi dinaintea sultanului.

Iar sultanul, până peste poate de uimit, îşi zicea: „Pe Allah, ce lucru nemaipomenit! Dacă laudele ăstora trei sunt întemeiate, acesta-i, fără de nici o îndoială, învăţatul cel mai grozav din vremurile noastre şi din toate vremurile! Am să-i ţin, aşadar, pe aceşti trei genealogişti la saraiul meu, până ce s-o ivi vreun prilej care să ne îngăduie a le pune la încercare priceperea cea uluitoare. Şi dacă laudele lor au să se dovedească fără de temei, ţeapă îi aşteaptă!"

Şi, după ce vorbi astfel cu sine însuşi, sultanul se întoarse înspre vizirul său cel mare şi îi spuse:

— Să fie păziţi cu grijă aceşti trei învăţaţi, dându-li-se o odaie în sărai, precum şi un tain de pâine şi de carne pe zi şi apă cât or vrea!

Şi porunca fu îndeplinită pe clipă pe dată. Iar cei trei prieteni se uitară unul la altul, zicându-şi din ochi: „Ce dărnicie! N-am mai auzit să se pomenească vreodată despre vreun sultan care să fie tot atâta de mărinimos ca sultanul nostru şi tot atâta de înţelept! Ci, pe Allah! Nu degeaba suntem noi genealogişti. Şi-are să vină şi ceasul nostru, mai degrabă ori mai târziu!"

Iar în ceea ce îl priveşte pe sultan, apoi prilej ul pe care îl aştepta nu zăbovi mult până ce să se arate. Într-adevăr, un domn megieş îi trimise nişte peşcheşuri tare scumpe, printre care se afla şi o nestemată de o frumuseţe minunată, albă şi străvezie şi cu nişte ape mai limpezi ca ochiul de cocoş. Iar sultanul, aducându-şi aminte de vorbele genealogistului lapidar, trimise să-l cheme şi, după ce îi

arătă piatra, îi ceru s-o cerceteze şi să-i spună cum i se pare. Ci genealogistul lapidar răspunse:

— Pe viaţa stăpânului nostru sultanul, nici nu am trebuinţă să cercetez piatra pe toate feţele, fie prin stră-vezimea ei, fie prin strălucire, nici s-o iau în mână, nici baremi să mă uit la ea. Întrucât, spre a-i cântări preţul şi frumuseţea, nu am trebuinţă decât s-o ating cu vârful degetului cel mic de la mâna stângă şi ţinându-mi ochii închişi!

Şi sultanul, încă şi mai uluit decât întâia oară, îşi zise: „Iacătă, într-un sfârşit, ceasul în care avem să-i a opt sute douăzeci şi şaptea noapte putem face socoata laudelor!" Şi puse piatra dinaintea genealogistului lapidar care, cu ochii închişi, întinse degetul cel mic şi o atinse uşurel. Şi numaidecât se trase îndărăt deodată şi îşi scutură mâna ca de-o muşcătură ori ca de-o arsură şi spuse:

— O, doamne al meu, piatra este fără de nici un preţ, întrucât nu numai că nu este din soiul cel curat al nestematelor, da mai are şi un vierme în inima ei!

Şi sultanul, la vorbele acelea, simţi mânia cum îi dă pe nas şi strigă:

— Ce tot îndrugi tu, o, pui de codoş? Au tu nu ştii că piatra asta are nişte ape minunate, străvezii întru totul şi pline de strălucire şi că o am în dar de la un sultan dintre cei mai mari?

Şi nemaiascultând decât de supărarea lui, îl chemă pe slujbaşul care avea în seamă ţeapă şi îi spuse:

— Străpunge-l prin fund pe mincinosul ăsta nevolnic! Şi slujbaşul cu ţeapă, care era un uriaş până peste fire, îl înşfacă pe genealogist şi îl săltă ca pe o păsărică şi se şi pregătea să-l înţigluiască, străpungându-i ceea ce avea de străpuns, când vizirul cel mare, care era un bătrân plin de chibzuinţă şi de măsură şi de bun simţ, îi spuse sultanului:

— O, doamne al vremilor! De bună seamă, insul acesta pesemne că şi-o fi lăudat prea mult priceperea, iar lauda de sine este întru totul de osândit. Da poate că ceea ce a mărturisit n-o fi chiar cu totul lipsit de temei, şi, dacă ar fi

aşa, moartea nu ar fi îndeajuns de îndreptăţită dinaintea stăpânului lumilor. Or, o, doamne al meu, viaţa unui om, oricine ar fi el, este mai de preţ decât piatra cea mai scumpă şi cântăreşte mai mult în terezia Atoatecumpănitorului! Pentru aceea, este mai bine să amâi osânda până ce se va face dovada. Iar dovada nu se poate dobândi decât spărgând piatra în două. Şi atunci, dacă viermele se află în inima pietrei, spusele omului se vor adeveri; dar dacă piatra este nevătămată şi fără de nici o meteahnă înlăuntrul ei, pedeapsa lui să fie îndealungită şi sporită de slujbaşul cu ţeapă.

Şi sultanul, dând dreptate vorbelor vizirului, spuse:

— Să fie despicată în două piatra!

Şi piatra fu spartă pe dată. Iar sultanul şi toţi cei de faţă rămaseră până peste poate de uluiţi când văzură că iese la iveală un vierme alb din chiar inima nestematei. Şi viermele, de cum ajunse afară, se aprinse singur şi se mistui într-o clipită, fără a lăsa nici cea mai uşoară urmă a trecerii lui pe acolo.

Or, după ce se dezmeteci din tulburarea lui, sultanul îl întrebă pe genealogiu:

— Da cu ce ai putut tu să-ţi dai seama că în inima pietrei se află viermele pe care niciunul dintre noi nu a izbutit să-l vadă?

— Cu agerimea vederii ochiului pe care îl am în vârful degetului meu cel mic şi cu simţiciunea acestui deget la căldura şi la răceala pietrei!

Şi sultanul, minunat de ştiinţa şi de iscusinţa lui, spuse slujbaşului ţepei:

— Dă-i drumul! Şi adăugă:

— Să i se dea pe ziua de astăzi un tain de pâine şi de carne îndoit şi apă cât o vrea!

Şi-aşa cu genealogistul lapidar!

Ci în ceea ce îl priveşte pe genealogistul de cai, iacătă!

La un timp după întâmplarea cu gemma cea roasă de vierme, sultanul primi din afundurile Arabiei, ca mărturie

de supuşenie din partea unei mari căpetenii de trib, un cal murg închis, de o frumuseţe grozavă. Şi, bucuros de peşcheş, petrecea zile întregi în grajd, stând să se minuneze de el. Şi întrucât nu uitase că în sărai a opt sute douăzeci şi opta noapte se afla genealogistul de cai, îi trimise poruncă să i se înfăţişeze dinainte. Şi când genealogistul se află înaintea lui, sultanul îi spuse:

— Ia ascultă, bre, tot te mai lauzi că te pricepi la cai, aşa cum ne-ai povestit nu de mult? Şi te simţi în stare să ne dovedeşti ştiinţa ta în ce priveşte obârşia şi stirpea cailor?

Iar cel de al doilea genealogist răspunse:

— Păi de bună seamă, o, doamne al vremilor! Şi sultanul strigă:

— Mă juruiesc pe adevărul Aceluia carele m-a pus stăpân peste grumajii slujitorilor săi şi care a spus fiinţelor şi lucrurilor: „Fiţi!" pentru ca ele să şi fie, că dacă are să se ivească o greşeală sau o nepotriveală, sau o încurcătură cât de mică în spusele tale, am să te dau morţii cu cea mai rea moarte!

Iar omul răspunse:

— Ascult şi mă supun! Şi sultanul spuse atunci:

— Să fie adus calul dinaintea genealogistului!

Şi când calul cel de soi se află dinainte-i, genealogistul aruncă asupra-i o privire, numai una, pe urmă se încruntă la chip, zâmbi şi spuse, întorcându-se înspre sultan:

— Am văzut şi m-am dumirit! Iar sultanul întrebă:

— Ce ai văzut, bre şi cum te-ai dumirit?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute douăzeci şi opta noapte urmă: genealogistul de cai aruncă, aşadar, asupra calului cel de soi o privire, numai una, pe urmă se încruntă la chip, zâmbi şi spuse, întorcându-se înspre sultan:

— Am văzut şi m-am dumirit! Iar sultanul îl întrebă:

— Ce ai văzut, bre şi cum te-ai dumirit? Iar genealogistul răspunse:

— Am văzut, o, doamne al vremilor, că acest cal este într-adevăr de o frumuseţe rară şi de un soi strălucit, că liniile făpturii lui sunt bine potrivite şi că umbletul îi este plin de fală, că este cât se poate de puternic şi de o vioiciune desăvârşită, că spata e tare gingaşă, grumazul minunat, crupiţa dreaptă, armurii oţeliţi, rădăcina cozii fudulă şi închipuind un arc fără de cusur, cu coada grea, stufoasă şi măturând pământul; iar în ceea ce priveşte capul, şi-acesta are toate semnele osebitoare care sunt de căpetenie la capul unui cal din ţările arăbeşti: este larg şi nu mic, bine croit în părţile de sus, cu o depărtare mare de la urechi la ochi, cu depărtare mare şi de la un ochi la altul şi cu o depărtare cât se poate de mică între urechi; iar partea de dinainte a capului este boltită; iar ochii îi sunt bulbucaţi şi frumoşi ca ochii de gazelă; iar pielea împrejurul ochilor este fără de păr şi netedă întru totul şi neagră şi gingaşă-lucioasă; iar osul obrajilor este lung şi subţire, iar cel al fălcii este vădit; iar faţa, înspre josul ei, se îngustează numaidecât şi se răsfrânge aproape ca un gurgui până la marginea buzei; iar nările, când stau liniştite, sunt totuna cu faţa şi parcă n-ar fi decât o despicătură subţire; iar la gură buza de jos este mai lată decât buza de sus; iar urechile sunt largi, lungi, subţiri şi gingaş tăiate, ca urechile de antilopă; într-un sfârşit, este un cal minunat întru totul. Iar culoarea lui murgă-închisă a opt sute douăzeci şi opta noapte este sultana culorilor. Şi rară de nici o îndoială, calul ar fi cel mai dintâi cal de pe pământ şi nicăieri nu i s-ar putea găsi perechea, de n-ar avea un cusur pe care ochii mei i l-au şi dibuit, o, doamne al vremilor!

După ce auzi zugrăvirea aceea a calului care îi era drag, sultanul dintru-ntâi rămase minunat, mai cu seamă dat fiind acea singură privire pe care genealogis-tul o aruncase într-o doară asupra bidiviului. Da când îl auzi că pomeneşte de un cusur, ochii lui fulgerară, pieptul i se încrâncenă şi, cu un glas ce tremura de mânie, îl întrebă pe genealogist:

— Ce bălmăjeşti tu, mă, pramatie afurisită? Şi ce-mi îndrugi despre vreun cusur la un cal atâta de desăvârşit şi care-i cea mai proaspătă mlădiţă din cea mai aleasă stirpe din Arabia?

Iar genealogistul, fără a se fâstâci, răspunse:

— De vreme ce pe sultan îl supără vorbele robului său, robul nu are să mai spună nimic!

Iar sultanul răcni:

— Ba să spui ce ai de spus! Iar omul răspunse:

— Nu am să vorbesc decât dacă sultanul îmi făgăduieşte slobozenia!

I şi sultanul spuse:

— Vorbeşte, dar şi să nu-mi tăinuieşti nimic! Atunci genealogistul spuse:

— Află, o, Măria Ta, că acest cal este dintr-o stirpe curată şi aleasă după tatăl lui, da numai după tatăl lui! În ce o priveşte pe maică-sa, nu cutez să vorbesc!

Iar sultanul, cu chipul schimonosit, strigă:

— Cine-i, dar, maică-sa? Dă zor de ne spune! Iar genealogistul spuse:

— Pe Allah, o, doamne al meu, mama acestui cal minunat este dintr-un soi de vieţuitoare cu totul osebit, Întrucât nu este o iapă, ci o bivoliţă de mare!

La vorbele acestea ale genealogistului, sultanul se mânie până peste marginile mâniei şi se umflă, pe urmă se desumflă şi dintru-ntâi nu putu să rostească o vorbă. Iar până la urmă strigă:

— O, câine de genealogist, moartea ta este mai de ales decât viaţa!

Şi îi făcu semn slujbaşului care avea în grijă ţeapă, spunându-i:

— Străpunge-i fundul genealogistului ăsta!

Şi huiduma de tătâne al ţepelor îl ridică pe genealogist în braţe şi, punându-l cu fundul în vârful cel străpungător cu pricina, sta să-l lase să cadă în ea cu toată greutatea, pentru ca pe urmă să învârtească scripeţii suitori, când

vizirul cel mare, om dăruit cu duhul dreptăţii, îl rugă pe sultan să zăbovească oleacă osânda, spunându-i:

— O, doamne stăpâne al meu, genealogistul de bună seamă că este zăticnit de vreo nesăbuinţă de minte şi de vreo slăbiciune de judecată, dacă se încumetă aşa să-l facă pe calul acesta curat să se tragă dintr-o mamă care ar fi o bivoliţă de mare. Încât, spre a-i dovedi limpede că i se cuvine osânda, este mai bine să-l chemi aci pe grăjdarul care a adus calul din partea căpeteniei de triburi arăbeşti. Şi stăpânul nostru sultanul să-l întrebe, de faţă cu genealogistul de colea şi să-l pună să ne arate punguţa în care se află senetul de naştere al calului şi în care este însemnată stirpea şi obârşia lui; întrucât ştim că orice cal de sânge ales trebuie să poarte legată la gât o punguţă cu însuşirile şi cu strămoşii lui!

Iar sultanul spuse:

— Nu stă nimica împotrivă!

Şi dete poruncă să fie adus dinainte-i grăjdarul cu pricina.

Când ajunse dinaintea sultanului şi când auzi şi a opt sute douăzeci şi opta noapte pricepu ce i se cere, grăjdarul răspunse:

— Ascult şi mă supun! Şi iacătă punguţa!

Şi scoţând din sân o pungă de piele împodobită şi bătută cu peruzele, i-o întinse sultanului care îi dez-nodă numaidecât băierile şi scoase o hârtie pe care erau aşternute peceţile de la toate căpeteniile tribului unde se născuse calul, şi mărturiile de la toţi martorii care fuseseră de faţă la însămânţarea mamei de către tată. Iar hârtia dovedea, până la urmă, că acel cârlan avea ca tată un armăsar de sânge curat din stirpea Seglawi-Jedran, iar ca mamă o bivoliţă de mare pe care armăsarul o găsise, într-o zi când gonea pe ţărmul mării şi că o însămânţase de trei ori, după ce nechezase pe ea într-un chip ce nu mai îngăduia tăgadă. Şi se spunea acolo că bivoliţa de mare, prinsă de călăreţi, fătase la soroc mânzul acela murg-închis

şi că îl alăptase vreme de un an, în mijlocul tribului. Şi-aceasta era, pe scurt, dovada cuprinsă în senet.

După ce ascultă citirea senetului, pe care i-o făcuse însuşi vizirul cel mare, şi înşiruirea numelor şeicilor şi a martorilor care îl pecetluiseră, sultanul rămase nedumerit până peste poate de un fapt atâta de ciudat, şi totodată tare uluit de ştiinţa năzdrăvănească şi fără de greş a genealogistului de cai. Şi se întoarse înspre slujbaşul cu ţeapă şi îi spuse:

— Ia-l îndărăt de pe podina scripetului!

Şi de îndată ce îl văzu iarăşi pe picioare dinainte-i, sultanul îl întrebă pe genealogist:

— Cum de ai putut, numai dintr-o privire, să cunoşti şi stirpea şi obârşia şi însuşirile şi naşterea armăsă-raşului? Întrucât spusele tale s-au dovedit întemeiate, pe Allah! Şi s-au adeverit într-un chip de netăgăduit. Grăbeşte-te, dar, de mă dumireşte din care semne ai cunoscut meteahna acestui bidiviu strălucit!

Iar genealogistul răspunse:

— Treaba-i uşoară, o, doamne al meu! Nu am avut decât să mă uit la copitele calului. Iar stăpânul nostru nu are decât să facă aşa cum am făcut eu.

Şi sultanul se uită la copitele murgului şi văzu că erau despicate, scorţoase şi lungi, ca ale bivolilor, în loc să fie dintr-o bucată, uşoare şi rotunde ca ale cailor. Şi sultanul, la priveliştea aceea, se minună:

— Allah este Atotputernic!

Şi se întoarse înspre slujitori şi le spuse:

— Să i se dea astăzi acestui învăţat genealogist un tain îndoit de carne, precum şi două porţii de pâine şi apă cât va voi!

Şi-atâta cu el!

Ci în ceea ce îl priveşte pe genealogistul de neamuri de oameni, cu acesta treaba fu cu totul altfel.

Întrucât sultanul, după ce văzu cum se petrecuseră cele două întâmplări fără de asemuire, datorate dezvăluirii celor doi genealogişti, cu gemma care avea un vierme în inima ei

şi cu murgul născut dintr-un armăsar de sânge safi şi dintr-o bivoliţă de mare şi după ce se încredinţase cu ochii lui de ştiinţa năzdrăvană a celor y y) doi, îşi zise: „Pe Allah! Nu ştiu, da socot că al treilea misei trebuie să fie un învăţat încă şi mai năzdrăvan!

) > y şi cine ştie de n-o avea să ne dezvăluie ceva de care noi y) habar nu avem!" Şi porunci să fie adus pe loc dinaintea sa şi îi spuse:

— Pesemne că îţi mai aminteşti, bre, despre ce te-ai lăudat de faţă cu mine în privinţa priceperii tale de genealogist al stirpelor omeneşti, cu care ştii să dezvăluieşti obârşia adevărată a oamenilor, aceea pe care până şi mama copilului de-abia dacă poate s-o bănuiască şi de care tatăl habar nu are, îndeobşte. Şi la fel pesemne că mai ţii minte cum te-ai împăunat cu o laudă ca aceasta a opt sute douăzeci şi opta noapte în privinţa femeilor. Aşa încât doresc să aflu de la tine dacă mai stăruieşti în spusele tale şi dacă eşti gata să le dovedeşti dinaintea ochilor noştri?

Şi genealogistul de stârpi omeneşti, care era cel de al treilea mâncător de haşiş, răspunse:

— Aşa am spus, o, doamne al vremilor şi stărui în spusele mele. Şi Allah este cel mai mare!

Atunci sultanul se ridică din scaunul său împărătesc şi îi spuse insului:

— Vino după mine!

Şi ipochimenul porni după sultan, care îl duse în harem, împotriva obiceiului său, însă numai după ce le prevestise pe cadâne prin hadâmbi să-şi pună iaşmacele şi să-şi acopere faţa. Şi când amândoi ajunseră în iatacul dăruit cadânei dragi în vremea aceea, sultanul se întoarse înspre genealogist şi îi spuse:

— Sărută pământul dintre mâinile stăpânei tale şi uită-te la ea, ca să-mi spui pe urmă ce-ai văzut!

Şi mâncătorul de haşiş îi spuse sultanului, după ce sărută pământul dintre mâinile cadânei:

— Am cercetat-o, o, doamne al vremilor!

Or, el nu făcuse decât să arunce înspre ea o privire, una numai şi nimic mai mult. Iar sultanul îi spuse:

— Dacă-i aşa, hai după mine!

Şi ieşi, iar genealogistul porni după el, până ce ajunseră în sala domnească. Şi sultanul, după ce porunci să plece toată lumea din sală, rămase numai cu vizirul său cel mare şi cu genealogistul, pe care îl întrebă:

— Ce ai văzut la stăpâna ta? Şi el răspunse:

— O, doamne al meu, am văzut o femeie dăruită cu nuri, cu farmece, cu gingăşie, cu prospeţime, cu sfiiciune, şi cu toate însuşirile şi cu toate desăvârşirile frumuseţii. Şi, hotărât! Nu s-ar mai putea dori nimic la ea, întrucât are toate darurile ce pot să vrăjească inima şi să înseninеze ochii şi, din orice parte ai privi-o, este întru totul potrivită şi frumos închipuită; şi, hotărât! Dacă e să judec după ce se vede şi după isteciunea care îi însufleţeşte privirile, trebuie să aibă înlăuntrul lăun-trului ei toate însuşirile cele de râvnit, ca iscusinţă şi ca minte. Iacătă ce am văzut la această stăpână şi crăiasă, o, doamne al meu! Iar singur Allah este Atotştiutor! Ci sultanul strigă:

— Nu-i vorba de toate astea, o, genealogistule, ci-i vorba să-mi spui ce ai văzut în privinţa obârşiei stăpânei tale, preacinstita mea cadână.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute douăzeci şi noua noapte urmă:

După ce genealogistul îi spuse sultanului: „Iacătă ce am văzut în această stăpână doamnă, o, doamne al meu, ci Allah este Atoateştiitor!" sultanul îi strigă:

— Nu-i vorba de toate astea, o, genealogistule, ci-i vorba să-mi spui ce ai văzut în privinţa obârşiei stăpânei tale, preacinstita mea cadână!

Şi genealogistul, luând deodată o înfăţişare pâclişită şi îngrijorată, răspunse:

— Aceasta-i o treabă gingaşă, o, doamne al vremilor, şi nu stiu dacă se cade să vorbesc ori să tac!

Y >

Şi sultanul strigă:

— Hai, pe Allah! Nu am poruncit să vii decât ca să vorbeşti! Haide, scoate ce ai de scos, şi cântăreşte-ţi

) ' ' j y y vorbele, o, mişelnicule!

A opt sute douăzeci şi noua noapte iar genealogistul, rară a se tulbura, spuse:

— Pe viaţa stăpânului nostru, cadâna ar fi făptura cea mai desăvârşită dintre toate făpturile lui Allah, de n-ar avea un cusur din naştere, care îi strică desăvârşirile!

Când auzi spusele de la urmă şi vorba „cusur", sultanul, încruntând sprâncenele şi năpădit de mânie, îşi trase pe dată iataganul şi se repezi la genealogist, să-i reteze capul, răcnind:

— O, câine şi pui de câine, de bună seamă că ai să-mi spui că această cadână a mea se trage din cine ştie ce bivoliţă de mare, sau că cine ştie ce vierme o mai fi, 7, având în ochiul ei ori în altă parte! A, pui dintr-o mie de încornoraţi ai neruşinării, paloşul acesta are să-ţi amestece lungimea cu lăţimea!

Şi l-ar fi făcut să bea dintr-o sorbitură moartea fără y de cruţare, dacă vizirul cel chibzuit şi drept nu s-ar fi aflat acolo spre a-i abate braţul şi a-i spune:

— O, doamne al meu, este mai bine să nu-i curmi viaţa până a nu te fi încredinţat de nelegiuirea lui!

Iar sultanul îl întrebă pe insul pe care îl doborâse la pământ şi îl ţinea sub genunchi:

— Ei, hai! Vorbeşte! Care-i cusurul pe care l-ai aflat la cadâna mea?

Şi genealogistul de oameni răspunse, tot cu glas liniştit:

— O, doamne al vremilor, stăpâna mea, prea-aleasa ta cadână, este un lucru mândru şi desăvârşit, da maica ei 7 >, 7 a fost dănţuitoare de bâlci, o muiere slobodă din tribul cel rătăcitor al Ghaziylor, o fată de teleleică!

La vorbele acestea, mânia sultanului se făcu atâta de amarnică, încât răcnetele i se împotmoliră în fundul gâtului. Şi numai după un răstimp izbuti să mai grăiască, spunându-i vizirului său:

— Dă fuga şi adu-mi-l aici pe părintele cadânei, bas-ceausul saraiului!

I y şi îl ţinea mai departe sub genunchi pe genealogist, care era cel de al treilea mâncător de haşiş. Şi când tatăl cadânei veni, sultanul răcni:

— Vezi ţeapă ceea, ori n-o vezi? Ei, dacă nu vrei să te vezi în vârful ei, grăbeşte de-mi spune care-i adevărul în ce priveşte naşterea fetei tale, cadâna mea!

Şi baş-ceauşul saraiului, părintele cadânei, răspunse:

— Ascult şi mă supun! Şi spuse:

— Află, o, doamne şi stăpâne al meu, că am să-ţi mărturisesc adevărul, care-i singura mântuire. In tinereţele mele, eu am dus viaţa slobodă a pustiurilor şi drumeţeam însoţind caravanele care îmi plăteau dabila de trecere pe la otacurile tribului meu. Or, într-o zi, pe când aşezasem tabăra lângă fântâna Zobeidei – milele şi blagoslovenia lui Allah fie asupra-i!

— Iacătă că trece o ceată de femei din tribul cel rătăcitor al Ghaziylor, ale căror fete, de cum ajung mai măricele, se vând bărbaţilor de prin pustiuri, hoinărind de la un trib la altul şi de la un otac la altul, neguţătorindu-şi pe la flăcăi drăgănelele şi priceperea la iubit. Şi ceata aceea a şezut cu noi vreme de câteva zile şi pe urmă ne-a lăsat spre a se duce şi pe la cei din tribul megieş. Şi iacătă că după plecarea lor, când ele se şi aflau dincolo de vederile noastre, dau de-o fetiţă de vreo cinci anişori, ghemuită sub un pom, pe care maică-sa, o Ghaziya, pesemne că o pierduse ori o uitase în oaza de lângă fântâna Zobeidei. Şi, într-adevăr, o, doamne şi stăpâne al meu, fetiţa aceea, oacheşă ca o curmală coaptă, era atâta de mititică şi de frumuşică, încât hotărâi, atunci pe loc, s-o iau în seama mea. Şi măcar că era sperioasă ca o căpriţă sălbatică ieşită întâiaşi dată din

păduri, izbutii s-o domesticesc şi o încredinţai mamei copiilor mei, care o crescu ca şi cum ar fi fost fata ei. Şi crescu printre noi şi se făcu a opt sute douăzeci şi noua noapte atâta de frumoasă încât, când ajunse mare, nici o copilă de prin pustiuri, oricât de frumoasă ar fi fost, nu se putea asemui cu ea. Iar eu, o, doamne al meu, îmi simţeam inima lipită de fată şi, nevrând să mă împreun cu ea în chip nelegiuit, o luai de soţie după pravilă şi mă însurai cu ea, măcar că era de obârşie ticăloasă. Şi, din mila lui Allah, îmi dărui fata pe care ai binevrut să ţi-o alegi de cadână, o, doamne al vremilor! Şi-acesta-i adevărul despre mama fiicei mele şi despre neamul şi obârşia ei. Şi mă juruiesc, pe viaţa Proroculuі nostru Mahomed – cu el fie rugăciunea şi pacea!

— Că nu am adăugat la adevăr nici o vorbă mai mult şi că nu am rostit nici o vorbă mai puţin. Ci Allah este cel mai adevărat şi numai El este desăvârşit.

După ce auzi mărturisirea aceea fără de ascunzişuri, sultanul se simţi uşurat de gândul amar şi de îngrijorarea cea plină de durere. Întrucât îşi nălucise că dulcea lui cadână era fata vreunei teleleice din neamul fiicelor Ghaziylor şi iacătă că afla tocmai dimpotrivă, de vreme ce, măcar că era o Ghaziye, mama ei fusese fecioară până la măritişul cu baş-ceauşul saraiului. Şi-atunci se lăsă cuprins de uimirea pe care i-o pricinuia ştiinţa iscusitului genealogist. Şi îl întrebă:

— Da cum ai făcut tu de-ai ghicit, o, învăţatule, că această cadână a mea este o fiică de Ghaziya, fată de dănţuitoare, fată, la rându-i, de femeie a desfăturilor?

Şi genealogistul mâncător de haşiş răspunse:

— Iacătă! Mai întâi, a fost ştiinţa mea – ci numai Allah este Atoateştiitor!

— Care m-a dus pe calea acestei descoperiri. Şi-apoi a fost faptul că toate femeile din neamul Ghaziya, ca şi cadâna ta, au sprâncenele foarte groase şi îngemănate la rădăcina nasului şi mai au, ca şi ea, ochii cei mai amarnic de negri din Arabia!

Şi sultanul, minunat de toate câte auzise, nu vroi să-l lase pe genealogist să plece fără a-i da o dovadă apriată despre mulţumirea sa. Se răsuci aşadar înspre slugile care se întoarseră şi le spuse:

— Să-i daţi acestui învăţat de seamă un tain îndoit de carne şi două pâini pe zi, precum şi apă pe săturate!

Şi-aşa cu genealogistul de neamuri omeneşti. Da atâta nu este tot, căci nu s-a sfârşit.

Întrucât sultanul, a doua zi, după ce îşi trecuse toată noaptea cugetând la cele ce săvârşiseră cei trei ortaci şi la adâncimea priceperii lor la osebitele feluri de genealogii, îşi zise în sineşi: „Pe Allah! Din cele ce mi-a spus genealogistul de stirpe despre obârşia şi neamul cadânei mele, nu-i mai rămâne decât să fie numit omul cel mai învăţat din împărăţia mea. Ci, mai întâi, tare aş vrea să ştiu ce-ar putea să-mi spună despre obârşia mea, care sunt sultan şi coborâtor dintr-un sir de sultani!" Şi gândul i se preschimbă în faptă în chiar clipita aceea şi porunci să fie adus iarăşi dinainte-i genealogistul de stirpe omeneşti şi îi spuse:

— Acum, o, taică al ştiinţei, când nu mai am nici un temei să mă îndoiesc de vorbele tale, tare as vrea să te aud ce-mi spui despre obârşia mea şi despre obârşia neamului meu împărătesc!

Iar el răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, doamne al vremilor! Da nu până a nu-mi făgădui ocrotirea! Căci spune zicala: „între mânia sultanului şi gâtul tău aşterne depărtarea şi mai degrabă lasă-te osândit în lipsă!" Or, eu, o, stăpâne al meu, sunt cam simţitor şi gingaş şi îmi place mai degrabă o ţeapă cu care să nu prea am treabă, decât o ţeapă care nu te mai scapă şi care te înţeapă".

Iar sultanul îi spuse:

— Pe capul meu! Îţi dăruiesc ocrotirea şi eşti iertat dintru bun început, orice vei avea a spune!

A opt sute treizecea noapte şi îi aruncă năframa ocrotirii. Iar genealogistul ridică de jos năframa ocrotirii şi spuse:

— Dacă-i aşa, o, doamne al vremilor, mă rog ţie să nu laşi în sală pe nimeni altul în afară de noi doi!

Iar sultanul întrebă:

— Da pentru ce, bre, omule? El spuse:

— Pentru că, o, stăpâne al meu, Allah cel Atotputernic, printre binecuvântatele lui nume, mai are şi numele de „învăluitorul", întrucât îi place să învăluiască în vălurile tainei lucrurile a căror dezvăluire ar fi primejdioasă!

Şi sultanul porunci ia toată lumea, până şi vizirului cel mare, să iasă din sală.

Atunci genealogistul, aflându-se singur-singurel cu sultanul, se duse lângă el şi, plecându-se la urechea lui, spuse:

— O, doamne al vremilor, nu eşti decât un copil din flori şi de soi rău.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute treizecea noapte urmă:

Atunci genealogistul, aflându-se singur-singurel cu sultanul, se duse lângă el şi, plecându-se la urechea lui, spuse:

— O, doamne al vremilor, nu eşti decât un copil din flori şi de soi rău!

Când auzi aceste vorbe amarnice şi de o cutezanţă nemaiauzită, sultanul se îngălbeni cu totul şi se schimbă la chip; şi mâinile îi căzură frânte; şi îşi pierdu auzul şi văzul; şi se făcu de parcă era beat de vin; şi se clătină, cu spume la gură; şi, până la urmă, se prăbuşi la pământ şi rămase multă vreme în starea aceea, fără ca genealogistul să ştie întocmai dacă era mort de-a binelea, ori numai pe jumătate, ori dacă mai trăia. Ci, într-un sfârşit, îşi veni în fire şi, dezmeticindu-se şi dobândindu-şi iarăşi simţirile, se întoarse înspre genealogist şi îi spuse:

— Acuma, bre, pe adevărul Aceluia carele m-a pus deasupra grumazurilor slujitorilor săi, dacă spusele tale mi se vor dovedi întemeiate şi dacă am să capăt încredinţarea,

cu dovezi apriate, sunt hotărât, fără putinţă şi fără chip de răzgândire, să mă lepăd de scaunul domniei de care nu aş mai fi volnic şi să mă dezbrac de puterea mea împărătească pe care am să ţi-o trec ţie. Întrucât tu eşti cel mai dăruit şi nimenea nu s-ar pricepe ca tine să se facă vrednic de o stare ca aceasta. Da dacă am să dau de minciună la capătul cuvintelor tale, am să te sugrum!

Şi genealogistul răspunse:

— Ascult şi mă supun! Şi nu am nimica împotrivă! Atunci sultanul, ridicându-se în picioare, fără de amânare şi fără de zăbavă, se repezi înspre iatacul sultanei validé, cu paloşul în mână şi intră şi zise:

— În numele Aceluia carele a înălţat cerul şi l-a despărţit de ape, dacă nu ai să-mi răspunzi cu adevărul la ceea ce am să te întreb, am să te toc bucăţele cu paloşul ăsta!

Şi îşi roti paloşul, bulbucind nişte ochi de foc şi spumegând de turbare. Iar sultana validé, înspăimântată şi înăbuşită totodată de asemenea vorbe atâta de puţin obişnuite, strigă:

— Numele lui Allah fie cu tine şi asupra ta! Liniş-teşte-te, o, copilul meu şi întreabă-mă despre tot ce a opt sute treizecea noapte vrei să ştii, căci nu am să-ţi răspund decât după poveţele Adevărului!

Şi sultanul îi spuse:

— Atunci grăbeşte de-mi spune, fără nici un fel de ocoliş şi de tâlcuis, dacă eu sunt fiul sultanului, tatăl meu şi dacă sunt din spiţa împărătească a strămoşilor mei. Căci numai tu poţi să-mi dezvăluieşti taina!

Iar ea răspunse:

— Am să-ţi spun, fără de nici un ocoliş, că eşti fiul drept al unui bucătar. Şi dacă vrei să ştii cum, iacătă! Când sultanul care a domnit înaintea ta, acela pe care până acuma l-ai crezut tatăl tău, m-a luat de soţie, s-a împreunat cu mine după datină. Ci Allah nu l-a miluit cu harul rodniciei, iar eu n-am putut să-i dăruiesc un moştenitor care să-i facă bucurie şi să-i ducă mai departe domnia neamului. Şi când

a văzut că nu are copii, s-a cufundat într-o mâhnire care i-a răpit şi pofta de mâncare şi somnul şi sănătatea. Şi maică-sa îl tot dodolea îndemnându-l să ia încă o soţie, peste mine. Iar el mai luă peste mine încă o soţie. Ci Allah nu o dărui cu harul zămislirii. Şi iarăşi maică-sa îl povăţui să ia o a treia soţie. Eu atunci, văzând că până la urmă am să fiu aruncată pe cea mai de jos treaptă şi că de altminteri starea sultanului nu se urnea din loc, m-am hotărât să-mi izbăvesc rosturile, izbăvind totodată şi moştenirea scaunului domnesc. Şi nu am aşteptat decât o împrejurare prielnică spre a-mi îndeplini gândul cel minunat. Or, într-o zi, sultanul, care ca şi până aci nu avea nici poftă de mâncare şi slăbise rău, a avut poftă să mănânce un pui fript. Şi a dat poruncă bucătarului să taie un puiandru dintre păsările închise în nişte coteţe sub ferestrele saraiului. Şi bucătarul a venit să y) prindă puiul din coteţ. Eu atunci, cercetându-l bine pe bucătar, l-am văzut cu totul potrivit pentru treaba plănuită, întrucât era un vlăjgan tânăr, zdravăn şi spătos. Şi aplecându-mă peste fereastră, i-am făcut semn să intre printr-o uşă tainică. Şi l-am aşteptat în iatacul meu. Iar ce s-a petrecut între mine şi el n-a ţinut decât un răstimp tare scurt. Întrucât, de îndată ce şi-a isprăvit treaba, i-am şi înfipt în inimă un jungher. Iar el a căzut lat, cu capu-naintea picioarelor, mort. Şi am poruncit slujnicelor mele de credinţă să-l ia şi să-l îngroape tainic într-o groapă săpată de ele în grădină. Şi, în ziua aceea, sultanul nu a mâncat pui fript şi a fost cuprins de o mânie mare din pricina pieirii nelămurite a bucătarului. Da, peste nouă luni, zi la zi, te-am adus pe lume, zdravăn sănătos, aşa cum ai fost mereu. Iar naşterea ta a fost prilej de bucurie pentru sultan, care şi-a dobândit la loc sănătatea şi pofta de mâncare şi i-a coperit cu hatâruri şi cu daruri pe toţi vizirii şi pe toţi credincerii lui şi pe toţi cei de la sărai şi a dat nişte ospeţe mari şi nişte petreceri obşteşti care au ţinut patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. Şi-acesta-i adevărul despre naşterea,

despre spiţa şi despre obârşia ta. Şi mă jur pe Prorocul – asupra-i fie rugăciunea şi pacea!

— Că nu am spus decât ce am ştiut. Ci numai Allah este Atoateştiutor!

După ce auzi istorisirea aceea, sultanul se ridică şi ieşi plângând din iatacul mamei sale. Şi se întoarse în sala domnească şi şezu jos dinaintea celui de al treilea genealogist, fără a rosti o vorbă. Iar lacrimile îi curgeau întruna din ochi şi îi lunecau printre firele din barba-i tare lungă. Şi peste un ceas de vreme, ridică fruntea şi îi spuse genealogistului:

— Allah fie cu tine, o, gură a adevărului! Ia spune-mi, cum de-ai putut să vezi că sunt copil din flori şi de soi rău?

Şi genealogistul răspunse:

— O, stăpâne al meu, atunci când noi trei ţi-am dovedit harurile pe care le aveam şi când tu ai fost cât se a opt sute treizecea noapte poate de mulţumit, ai poruncit să ni se dea ca răsplată un tain îndoit de carne şi de pâine şi apă oricât. Iar eu am judecat, după nevolnicia unei atari fdotimii şi după felul însuşi al dărniciei, că nu puteai să fii decât feciorul vreunui bucătar, vlăstar de bucătar şi sânge de bucătar. Întrucât domnii fii de domni nu au obiceiul să cinstească un har plătindu-l cu carne ori cu alte astfel de lucruri, ci pe cei hăruiţi îi răsplătesc cu daruri strălucite, cu haine falnice şi cu bogăţii nedrămuite, încât nu am putut decât să-ţi văd obârşia amărâtă de copil din flori, după o asemenea dovadă fară de tăgadă. Şi nu este nici un fel de vrednicie să vezi una ca aceasta!

Când genealogistul sfârşi de vorbit, sultanul se ridică şi îi spuse:

— Dezbracă-te!

Şi genealogistul se supuse, iar sultanul se despuie de hainele şi de însemnele sale împărăteşti şi îl îmbrăcă cu ele pe genealogist. Şi îi spuse să se suie în scaunul de domnie şi, plecându-se dinainte-i, sărută pământul dintre mâinile lui şi i se închină ca un supus stăpânului său. Şi pe clipă pe

dată chemă în sală pe vizirul cel mare şi pe ceilalţi viziri şi pe toţi mai-marii împărăţiei şi le porunci să-l primească pe genealogist ca stăpân legiuit al lor. Iar sultanul cel proaspăt trimise numaidecât după prietenii săi, ceilalţi doi genealogişti mâncători de haşiş şi îi căftăni străjeri, pe unul străjer de-a dreapta, iar pe celălalt străjer de-a stânga lui. Iar pe vizirul cel mare de până aci îl lăsă în slujbă, dat fiind duhul lui plin de dreptate. Şi fu un sultan mare.

Şi-atâta cu cei trei genealogişti!

Ci în ce îl priveşte pe sultanul de mai înainte, apoi istoria lui de-abia începe. Întrucât iacătă!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu. Iar soră-sa, micuţa Doniazada, care din zi în zi şi din noapte în noapte se făcea tot mai frumoasă şi mai împlinită şi mai deşteaptă şi mai gânditoare şi mai tăcută, se ridică pe jumătate de pe chilimul pe care şedea ghemuită şi îi spuse:

— O, sora mea, ce dulci şi ce miezoase şi ce veselitoare şi ce dulci sunt vorbele tale!

Iar Şeherezada îi zâmbi, o sărută şi îi spuse:

— Aşa-i, da ce sunt ele pe lângă cele ce am să mai povestesc în noaptea următoare, dacă, fireşte, va binevoi să-mi îngăduie stăpânul nostru sultanul!

Iar sultanul Şahriar spuse:

— O, Şeherezada, să nu te îndoieşti! Poţi, de bună seamă, să ne spui mâine urmarea la povestirea aceasta plină de minunăţie şi care de-abia acuma începe. Şi poţi, dacă nu eşti ostenită, să-i dai drumul chiar din noaptea asta, atâta de tare doresc să aflu ce are să i se întâmple sultanului dintâi, născutul acela din flori! Bătu-le-ar Allah pe femeile stricate! Ci trebuie să mărturisesc că aici soţia sultanului, mama feciorului din flori, nu s-a dezmăţat cu bucătarul decât cu un rost curat şi nu ca să-şi stâmpere pojarurile din lăun-truri. Allah să-şi întindă asupra-i iertarea lui! Ci cât despre afurisita şi dezmăţata şi fata de căţea care a făcut ce-a făcut cu arapul Massud, apoi ea n-a săvârşit ticăloşia

ca să dureze scaunul de domnie al urmaşilor mei, afurisita! În veci n-ar mai avea-o Allah întru milele sale!

Şi sultanul Şahriar, după ce rosti acestea, îşi încruntă amarnic sprâncenele şi, uitându-se cu nişte ochi goi şi poncişi, adăugă:

— Cât despre tine, Şeherezada, încep să cuget că poate n-ai fi la fel cu toate smintitele alea pe care am poruncit să le scurteze de cap!

Iar Şeherezada se plecă dinaintea sultanului cel crunt şi spuse:

A opt sute treizeci şi una noapte

— Allah să-i alungească viaţa stăpânului nostru şi să mă lase să mai trăiesc până mâine, ca să-ţi povestesc ce-a păţit bunul copil din flori!

Şi, după ce spuse acestea, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute treizeci şi una noapte micuţa Doniazada îi zise Şeherezadei:

— Allah fie cu tine, o, sora mea! Dacă nu ţi-e somn, hai, mă rog ţie, grăbeşte de ne spune ce-a mai făcut sultanul, copilul din flori al bucătarului!

Iar Şeherezada spuse:

— Din toată inima şi ca pe o cinstire datorată strălucitului sultan, stăpânul nostru!

Şi îşi urmă povestirea: în ceea ce îl priveşte pe sultanul de mai înainte, apoi istoria lui de-abia începe, întrucât iacătă!

De cum îşi părăsi scaunul împărătesc şi domnia în mâinile celui de al treilea genealogist, îşi puse straiele de derviş rătăcitor şi, fără să mai zăbovească cu bun-ră-masuri, pentru el acuma cu totul zadarnice şi fără să ia nimic cu sine, porni la drum înspre ţara Egiptului, unde socotea să trăiască în uitare şi singurătate, cugetând la soarta lui. Iar Allah îi meni bună pace şi, după o călătorie plină de trudă şi de primejdii, ajunse la strălucitul Cairo, cetatea cea nemăsurată şi atât de deosebită de cetăţile din ţara sa şi care, ca să-i dai ocol, cere pe puţin trei zile şi jumătate de umblet. Şi văzu că era cu adevărat una dintre cele patru

minuni ale lumii, pe lângă podul de la Şanja, farul de la Al-lskandaria şi moscheea Omiazilor de la Damasc. Şi se încredinţa că poetul era departe de a fi înflorat frumuseţile acelei cetăţi şi ale acelei tari când spusese:

Egiptule, pământ plin de minune, Pe unde e de aur şi ţărâna, Cu fluviu-ţi sfânt, rodind belşug genune şi cu norodul tău de toată mâna, Tu eşti al celui care, îndrăzneţ, Te poate cuceri cu orice preţ!

Şi preumblându-se şi privind şi minunându-se fără a se mai sătura, sultanul de odinioară, sub straiele lui de derviş sărac, se simţea pe deplin fericit că poate să se bucure în tihnă şi să rătăcească în voie şi să se oprească după plac, uşurat de grijile şi de sarcinile domniei. Şi gândea: „Mărire lui Allah cel Atoateîmpărţitorul! El le dă unora puterea cu poverile şi cu grijile ei şi altora sărăcia cu negrijile şi cu zburda inimii. Şi-aceştia din urmă sunt cei mai norociţi! Binecuvântat fie El!" Şi-aşa ajunse, plin de privelişti vrăjite, dinaintea saraiului sultanului de la Cairo, care pe atunci era sultanul Mahmud.

Şi se opri sub ferestrele saraiului şi, sprijinit în cârja lui de derviş, începu să cugete la viaţa pe care va fi ducând-o în locuinţa aceea măreaţă domnul tării, şi la alaiul de griji, de gânduri şi de necazuri felurite în care trebuie să fie pururea cufundat, fără a mai pune la socoteală şi datorinţele lui fată de cel Preaînalt, carele vede şi judecă faptele domnilor. Şi se bucura în sufletul său că-i venise gândul să se lepede, ca urmare a dezvăluirii obârşiei sale, de o viaţă atâta de grea şi de încurcată şi că o schimbase cu un trai neîngrădit şi slobod, neavând alte bunuri şi alte belşuguri decât cămaşa de pe el şi mantia de lână şi cârja. Şi simţea cum o linişte mare îi însenina sufletul şi îl făcea să-şi uite pe deplin tot zbuciumul de mai înainte.

Or, taman atunci sultanul Mahmud, întorcându-se de la vânătoare, intra în săraiul său. Şi îl zări pe dervişul a opt sute treizeci şi una noapte sprijinit în cârjă, care nu vedea nimica din toate câte se petreceau în juru-i şi sta cu privirea

pierdută în nişte zări depărtate. Şi se simţi tulburat de înfăţişarea aleasă a dervişului şi de privirea lui mândră şi de chipul lui falnic. Şi îşi zise: „Pe Allah, iacătă cel dintâi derviş care y y " ' y nu întinde mâna la trecerea unor domni bogaţi! Fără de nici o îndoială că povestea lui trebuie să fie o poveste osebită!" Şi trimise pe unul dintre mai-marii din alaiul domnesc să-l poftească să intre în sărai. Întrucât vroia să stea cu el de vorbă. Şi dervişul nu putu să facă alta decât să se supună rugăminţii sultanului. Iar pentru el aceasta fu cea de a doua întorsătură a sorţii.

Şi sultanul Mahmud, după ce se odihni oleacă de ostenelile vânătoarei, porunci să vină dervişul dinainte-i şi îl primi cu bunăvoinţă şi îl întrebă cu bunătate despre starea lui, spunându-i:

— Fii binevenit, o, preacinstite derviş al lui Allah! Judecând după chipul tău, trebuie să fii din neamul cel ales al arabilor din Hedjaz ori din Yemen!

Iar dervişul răspunse:

— Numai Allah este ales, o, doamne al meu! Eu nu sunt decât un om sărac şi un cerşetor.

J y iar sultanul Mahmud grăi:

— Nu am împotrivă nimic! Da care-i pricina sosirii tale în tara mea şi a venirii tale sub zidurile saraiului y y A meu, o, dervişule? Întrucât de bună seamă că trebuie să fie o poveste vrednică de mirare! Şi adăugă:

— Allah fie cu tine, o, dervişule binecuvântat, istoriseşte-mi povestea ta, fără să-mi ascunzi nimica!

Iar dervişul, la vorbele sultanului, nu se putu opri să lase o lacrimă să-i cadă din ochi şi o tulburare mare îi sugrumă inima. Şi răspunse:

— Nu am să-ţi ascund nimica, doamne, din povestea mea, măcar că îmi este o amintire plină de amărăciune şi de durere. Ci îngăduie-mi să nu ţi-o povestesc de faţă cu alţii!

Iar sultanul Mahmud se ridică din scaunul său împărătesc, coborî până la derviş şi, luându-l de mână, îl duse într-o odaie lăturalnică, unde se închise cu el. Pe urmă îi spuse:

— Acuma poţi să vorbeşti fără de teamă, o, dervişule! Atunci sultanul de odinioară, stând jos pe chilim dinaintea sultanului Mahmud, spuse:

— Cel mai mare este Allah! Iacătă povestea mea!

Şi îi povesti tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârşit, fără să dea uitării nici un amănunt, nici cum se lepădase de scaunul de domnie şi se străvestise în derviş, ca să bată drumurile şi să caute să-şi uite nenorocirile. Ci nu ar fi de nici o trebuinţă să le mai spunem încă o dată.

După ce auzi întâmplările dervişului, sultanul Mahmud se aruncă la pieptul lui şi îl sărută cu dragoste şi îi spuse:

— Slavă Aceluia carele ridică şi coboară, carele nevolniceşte şi cinsteşte, cu hotărârile înţelepciunii sale şi cu Atotputerea sa!

Pe urmă adăugă:

— Într-adevăr, o, fratele meu, povestea ta este o poveste mare, iar pilda ei este o pildă mare! Să fii dară răsplătit că mi-ai cinstit urechile şi mi-ai sporit mintea cu ea. Durerea, o, fratele meu, este un foc curăţitor, iar cotiturile vremii vindecă ochii cei orbi din născare.

Pe urmă spuse:

— Şi acuma, când înţelepciunea şi-a ales inima ta ca lăcaş şi când virtutea umilinţei dinaintea lui Allah ţi-a dat mai multe însemne de viţă aleasă câte nu le dau fiilor de domni nici o mie de ani de domnie, fi-mi-vă mie oare îngăduit să rostesc o dorinţă, o, tu, care eşti cel mai mare?

A opt sute treizeci şi una noapte şi sultanul de odinioară spuse:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, preafalnicule sultan! Iar sultanul Mahmud zise:

— Aş vrea să-ţi fiu prieten!

Şi, după ce spuse asta, îl mai sărută o dată pe sultanul de odinioară, ajuns derviş şi îi zise:

— Ce viaţă minunată are să fie viaţa noastră de-aici înainte, o, fratele meu! Laolaltă avem să plecăm de-acasă, laolaltă avem să ne întoarcem, iar noaptea avem să ne

ducem şi să străbatem, îmbrăcaţi teptil, toate mahalalele cetăţii, întru folosul sufletesc pe care vor putea să ni-l aducă asemenea preumblări. Iar în saraiul meu totul are să fie şi al tău pe jumătate, spre desăvârşită prietenie! Mă rog ţie să nu zici că nu primeşti, întrucât neprimirea este un chip al nevrerii!

Şi după ce sultanul-derviş primi cu inima tulburată rugămintea aceea prietenească, sultanul Mahmud adăugă:

— O, frate şi prieten al meu, află că la rându-mi şi eu am o poveste la viaţa mea. Şi povestea mea este atâta de uluitoare încât, de-ar fi scrisă cu acul pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură izbăvitoare aceluia care ar citi-o cu luare-aminte. Şi nu vreau să tărăgănez mai mult a ţi-o povesti, ca să ştii şi tu, chiar dintru începutul prieteniei noastre, cine sunt eu şi cine am fost!

Şi sultanul Mahmud, adunându-şi laolaltă toate amintirile, îi spuse sultanului-derviş, acum prieten al lui:

POVESTEA CU MAIMUŢOIUL FLĂCĂU află, o, fratele meu, că începutul vieţii mele a fost în toate privinţele asemenea sfârşitului rosturilor tale, căci dacă tu ai început cu a fi dintru-ntâi sultan, ca să îmbraci pe urmă hainele de derviş, eu am făcut tocmai dimpotrivă, întrucât eu am fost mai întâi derviş, cel mai sărac dintre dervişi, ca să ajung pe urmă sultan şi să mă aşez în scaunul de domnie al sultăniei Egipetului.

M-am născut, într-adevăr, dintr-un tată tare sărac, care îşi îndeplinea pe uliţe meseria de stropitor de caldarâm. Şi în fiecare zi purta în spinare burduful de piele de capră plin cu apă şi, încovoindu-se sub greutatea lui, stropea drumul dinaintea prăvăliilor şi a caselor, dobândind o simbrie de mizerie. Şi tot aşa şi eu, când am ajuns la vârsta de a munci, îl ajutam la truda lui şi căram în spinare un burduf cu apă pe potriva puterilor mele, ba mai degrabă ceva mai greu decât se cuvenea. Iar când părintele meu se săvârşi întru mila Domnului, căpătai drept orice moştenire, orice bun şi orice avere burduful cel mare de piele de capră, cu care să

stropesc uliţele. Şi nu avusei încotro, ca să-mi câştig pâinea cea de toate zilele, decât să mă apuc de meseria tatălui meu, care era cinstit de toţi neguţătorii pe la care stropea uliţele dinaintea prăvăliilor şi de toţi portarii de pe la domnii cei bogaţi.

Ci, o, fratele meu, spinarea fiului niciodată nu este tot atâta de tare ca a tatălui şi repede fusei silit, aşa de greu era burduful cel mare părintesc, să mă las de truda amarnică a stropitului, ca să nu-mi rup şira spinării sau să mă văd dăulat fără de izbăvire. Şi neavând nici o avere şi nici o moştenire, nici măcar vreo mireasmă de asemenea lucruri, trebui să mă fac derviş cerşetor şi să întind mâna la trecători, prin curţi pe la geamii şi prin locurile obşteşti. Iar când se lăsa noaptea, mă întindeam lat Ia uşa geamiei din mahalaua mea şi dormeam, după ce îmbucam agonisita cea puţintică a zilei, spunându-mi ca toţi amărâţii de teapa mea: „Ziua de mâine, de-o vrea Allah, are să fie mai darnică decât cea de azi!" Şi nu a opt sute treizeci şi doua noapte uitam că tot omul îşi are scris un ceas al lui pe pământ, şi că mai devreme ori mai târziu trebuie să vină şi ceasul y > acela al meu, fie că-l vreau, fie că nu-l vreau. Da lucrul cel mai de seamă era să nu fiu pierdut în gânduri sau adormit atunci când are să se ivească. Şi pentru aceea gândul la el nu-mi da pace niciodată şi vegheam mereu ca un câine care pândeşte vânatul.

Ci tot aşteptând, trăiam traiul celui sărac, în lipsuri şi nevoi, rară a cunoaşte vreuna dintre bucuriile vieţii, încât întâia oară când am avut în mână cinci drahme de argint, un dar nenădăjduit de la un navab filotim, la poarta căruia mă dusesem să cerşesc în ziua nunţii lui şi de cum m-am văzut stăpân pe grămada aceea de bani, chibzuii să iau bine seama pe ce-i dau şi să-mi plătesc vreo bucurie mai acătării. Şi strângând în palmă cele cinci norocite drahme, zburai spre sukul cel mare, măsurând cu ochii şi adulmecând cu nasul în toate părţile, spre a ochi lucrul cel mai bun pe care să-l cumpăr.

Or, iacătă că deodată auzii în suk nişte hohote mari de râs.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute treizeci şi doua noapte urmă:

Or, iacătă că deodată auzii în suk nişte hohote mari de râs şi văzui o mulţime de lume cu chipurile vesele şi cu gurile căscate, strânsă împrejurul unui om ce ducea, la capătul unui lanţ, un maimuţoi tânăr şi mare, cu fundul trandafiriu. Şi maimuţoiul, călcând tare strâmb, făcea cu ochii, cu fata şi cu mâinile o sumedenie de semne înspre cei care îl înconjurau, cu scopul vădit de a-i stârni să se veselească pe seama lui, de a-i îndupleca să-i dea fistic, năut şi alune.

Iar eu, la vederea maimuţoiului, îmi zisei: „Ya Mahmud, cine ştie de nu ţi-o fi legată soarta de gâtul maimuţoiului ăsta? Iacătă-te acuma stăpân pe cinci drahme de argint, pe care vrei să le cheltuieşti ca să-ţi umpli pântecele o dată, sau de două ori, sau de trei ori cel mult. Au nu ar fi mai bine ca pe banii aceştia să cumperi maimuţoiul de la stăpânul lui şi să te faci arătător de maimuţe şi să-ţi câştigi în tihnă pâinea cea de toate zilele, în loc să duci mai departe viaţa de milog la poarta lui Allah?"

Chibzuind aşa, mă slujii de o clipită când mulţimea se mai risipi şi mă apropiai de stăpânul maimuţoiului, spunându-i:

— Vrei să-mi vinzi maimuţoiul, cu lanţ cu tot, pe trei drahme de argint?

Iar el îmi răspunse:

— Eu l-am plătit cu zece drahme sunătoare, da am să ţi-l las cu opt!

Eu zisei:

— Patru! El zise:

— Şapte! Eu zisei:

— Patru şi jumătate! El zise:

— Ultimul cuvânt: cinci! Şi mulţumeşte Profetului! Iar eu răspunsei:

— Cu el fie binecuvântarea şi rugăciunea şi pacea lui Allah! Primesc târgul şi iacătă cele cinci drahme!

Şi desfăcându-mi degetele care ţineau cele cinci drahme încuiate în căuşul palmei mele mai abitir decât într-un sipet de oţel, înmânai banii aceia care erau toată averea mea şi, în schimb, luai maimuţoiul cel tânăr şi voinic şi îl trăsei după mine ţinând de capătul lanţului.

Ci atunci mă gândii că eu nu aveam nici casă, nici nimic unde să-l adăpostesc şi că nu puteam să îndrăznesc a-l duce cu mine în curtea geamiei unde mă aciuiam sub tavanul cerului, întrucât m-ar fi alungat paznicul geamiei cu sudălmi amarnice asupra mea şi asupra maimuţoiului meu. Şi-atunci pornii înspre o casă năruită, care nu mai avea decât trei pereţi în picioare şi mă oprii acolo să-mi petrec noaptea împreună cu maimuţoiul meu. Iar foamea începuse să mă chinuiască rău, iar peste foamea aceea se mai adăuga şi pofta cea înfrântă, pe care nu putusem să mi-o mulţumesc cu bunătăţurile din suk şi pe care de-acuma înainte era peste putinţă s-o mai astâmpăr, întrucât cumpărarea maimuţoiului mă sărăcise cu totul. Iar nevoile mele, şi-aşa destul de grele, se făceau de două ori mai grele acuma, când mai aveam şi grija de a-l hrăni pe tovarăşul meu, cel care avea să-mi agonisească pâinea zilelor de aci înainte. Şi începeam să mă cam căiesc de cumpărătură, când deodată îl văzui pe maimuţoi că se scutură, făcând un sir de mişcări ciudate. Şi tot atunci, fără a mai avea răgazul să-mi dau bine seama cum, în locul jivinei celei slute cu fundul lustruit văzui un flăcăiandru ca luna în a cincisprezecea zi a ei. Şi în viaţa mea nu mai văzusem o făptură care să se poată asemui cu el ca frumuseţe, ca gingăşie şi ca strălucire. Şi stând drept, cu o înfăţişare vrăjitoare, începu să-mi vorbească cu glas dulce ca zahărul, spunând:

— Mahmud, ţi-ai prăpădit, ca să mă cumperi, cele cinci drahme de argint, toată vistieria şi toată averea ta, A opt sute treizeci şi doua noapte iar acuma iacără că nu ştii cum să faci spre a-ţi rostui ceva de mâncare, care să ne poată ajunge şi mie şi ţie! Iar eu răspunsei:

— Pe Allah, adevărat grăieşti, o, flăcăule? Da cum aşa? Şi cine eşti tu? Şi de unde vii? Şi ce vrei?

Iar el îmi spuse zâmbind:

— Mahmud, să nu mă întrebi nimic. Ci ia mai degrabă dinarul acesta de aur şi cumpără tot ce este de trebuinţă spre a ne ospăta. Şi află, Mahmud, că soarta ta, într-adevăr, aşa cum ai gândit, este legată de gâtul meu şi că eu vin la tine ca aducător de bunăstare şi de noroc!

Pe urmă adăugă:

— Da, Mahmud, grăbeşte de te du să ne cumperi de mâncare, întrucât suntem tare flămânzi şi eu şi tu!

Iar eu îi îndeplinii pe dată poruncile şi ne grăbirăm să mâncăm împreună o cină minunată, cea dintâi de felul acesta de când m-am născut. Şi cum noaptea era de mult tare târzie, ne culcarăm unul lângă altul. Iar eu, văzându-l mai gingaş decât mine, îl învelii cu mantia mea cea veche din păr de cămilă. Şi adormi lipit de mine, de parcă numai aşa ar fi făcut toată viaţa lui. Iar eu nu cutezam să mă clintesc, de frică să nu-l sperii ori să-l fac să creadă vreun gând aşa şi-aşa din parte-mi şi să-l văd atunci cum îşi ia la loc înfăţişarea dintâi de maimuţoi gras cu fundul belit. Şi, pe viaţa mea! Văzui şi eu că între apropierea dulce de acel trup de flăcău şi pielea de capră a burdufurilor care îmi slujiseră de căpătâi încă din leagăn era într-adevăr ceva osebire! Şi adormii, la rându-mi, gândind că dorm alături de soarta mea. Şi îl preamăream pe Atoatedătătorul care mi-o dăruise într-o înfăţişare atâta de frumoasă şi de ispititoare. Or, a doua zi, flăcăul, sculându-se mai devreme decât mine, mă deşteptă şi îmi spuse:

— Mahmud! Ar cam fi vremea, după noaptea asta chinuită, să te duci şi să închiriezi pentru noi vreun sărai care să fie cel mai frumos dintre saraiurile din cetate! Şi să nu-ţi fie teamă că ai să fii strâmtorat cu banii, ci să cumperi, ca lucruri şi chilimuri, tot ce ai să găseşti mai scump şi mai de preţ în suk.

Iar eu răspunsei că ascult şi că mă supun şi îndeplinii pe dată poruncile, fără a pierde vremea.

Or, după ce ne aşezarăm în casa noastră cea nouă, care era cea mai strălucită din Cairo, închiriată de la stăpânul ei pe zece pungi de câte o mie de dinari de aur, flăcăul îmi spuse:

— Mahmud! Cum de nu ţi-e ruşine, îmbrăcat aşa în zdrenţe, cu trupul slujind de adăpost la toate neamurile de pureci şi de păduchi, să te apropii de mine şi să trăieşti lângă mine? Şi ce aştepţi de nu te duci la hammam să te cureţi şi să-ţi îmbunezi starea? Întrucât, în ceea ce priveşte banii, ai mai mulţi decât i-ar trebui unui sultan stăpân de împărăţie. Iar în ceea ce priveşte hainele, nu ai decât a te osteni să ţi le alegi!

Iar eu răspunsei că ascult şi că mă supun şi dădui fuga să fac o scaldă minunată şi ieşii din hammam uşor, înmiresmat şi luminat.

Când flăcăiandrul mă văzu dinainte-i, schimbat şi îmbrăcat în nişte haine de cea mai aleasă bogăţie, se uită la mine îndelung şi păru mulţumit de înfăţişarea mea. Pe urmă îmi spuse:

— Mahmud! Întocmai aşa vroiam să te văd! Acuma vino şi şezi colea lângă mine!

Iar eu şezui lângă el, cugetând în sufletul meu: „Hei! Mi se cam pare că a venit ceasul!" Şi mă pregăteam să nu fiu zăbavnic şi în nici un chip şi oricum ar fi să fie.

Or, peste o clipită, flăcăul mă bătu prieteneşte pe umăr şi îmi zise:

A opt sute treizeci şi doua noapte

— Mahmud!

Iar eu răspunsei:

— Ya sidi!

El îmi spuse:

— Ce-ai zice tu de-o copilandră, fată de sultan, mai mândră ca luna la vreme de Ramadan, care să-ţi fie nevastă?

Eu spusei:

— Aş zice, o, stăpâne al meu, că ar fi binevenită! El spuse:

— Dacă-i aşa, ridică-te, Mahmude, ia legăturica de colea şi du-te la sultanul din Cairo s-o ceri de nevastă pe fata lui cea mai mare! Întrucât ea-i scrisă la orânda ta! Iar tătâne-său, când te-o vedea, are să ştie că tu eşti acela care trebuie să fie soţul fetei lui. Ci tu să nu uiţi, când ai să intri în sala domnească, îndată după salamalecuri, să-i dai legăturica aceasta în dar!

Iar eu îi răspunsei:

— Ascult şi mă supun!

Şi fără a pregeta o clipită, de vreme ce aceea era orânda mea, luai cu mine un rob care să poarte de-a lungul drumului legăturica şi mă dusei la saraiul sultanului.

Iar străjerii de la sărai şi hadâmbii, văzându-mă îmbrăcat cu atâta strălucire, mă întrebară cuviincioşi ce doream. Şi după ce aflară că doream să vorbesc cu sultanul şi că aveam un peşcheş pe care să i-l dau în mână, nu avură nimic împotrivă să facă în numele meu o cerere de primire la sultan şi mă duseră numaidecât dinaintea sa. Iar eu, fără a-mi pierde firea, de parcă toată viaţa aş fi fost oaspete la sultani, îi aruncai sultanului salamalecul îndătinat, cu multă cuviinţă, da fără slugărnicie, iar el mi-l întoarse cu dulceaţă şi bunăvoinţă. Şi luai legătura din mâinile robului şi-o dăruii sultanului rostind:

— Binevoieşte a primi darul acesta sărac, o, doamne al vremilor, măcar că nu-i pe vadul volniciilor tale, ci pe umila cărare a neputerii mele!

Iar sultanul porunci vizirului său să ia şi să desfacă legătura şi se uită să vadă ce este în ea. Şi văzu nişte giuvaieruri şi nişte diademuri şi nişte podoabe de o strălucire atâta de necrezut, cum pesemne niciodată nu mai văzuse ceva asemeni. Şi, uluit, se minună cu glas mare de frumuseţea darului şi îmi zise:

— Este primit! Da grăbeşte de-mi spune ce doreşti şi ce pot să-ţi dau eu în schimb. Întrucât niciodată nu se cade ca

sultanii să rămână mai prejos ca dărnicie şi ca filotimie!

Iar eu, fără a mai aştepta alta, răspunsei:

— O, doamne al vremilor, dorul meu arzător este să-ţi fiu ginere şi fecior, prin acel ascuns odor, acea floare dulce mirositoare, acea fecioară cetluită cu lucoare, mi-nunea-n iaşmacuri uşoare, fiica ta cea mai mare!

După ce auzi vorbele mele şi-mi pricepu cererea, sultanul se uită la mine un ceas de vreme şi îmi răspunse:

— Nu stă nimica împotrivă!

Pe urmă se întoarse înspre vizir şi îi spuse:

— Tu ce socoţi despre ce ne cere acest preastrălucit domn? În ce mă priveşte, eu îl găsesc întru totul pe potrivă! Şi cunosc, din anumite semne de pe chipul lui, că este trimis de ursită spre a-mi fi ginere!

Iar vizirul întrebat răspunse:

— Vorbele sultanului sunt asupra capului nostru! Iar coconul nu este întru nimica o însoţire nevrednică de stăpânul nostru, nici o înrudire de aruncat. Departe de aceasta! Da poate că n-ar fi rău să-i ceri o dovadă, peste darul adus, despre puterea şi despre volnicia lui! Şi sultanul îi întrebă: y

— Cum se cade să mă port în treaba asta? Sfatuieş-te-mă, o, vizirule!

El spuse:

A opt sute treizeci şi treia noapte

— Sfatul meu, o, doamne al vremilor, este să-i arăţi diamantul cel mai frumos din visterie şi să nu i-o dai de soţie pe domniţa fiica ta decât cu învoiala de a-ţi aduce, ca dar de nuntă, un diamant de preţ la fel.

Eu atunci, măcar că în sinea mea eram tulburat rău, îl întrebai pe sultan:

— Dacă am să-ţi aduc o piatră care să fie geamăna celei de aici şi perechea ei întru totul, mi-o dai pe domniţă?

El îmi răspunse:

— Dacă îmi aduci într-adevăr o piatră aidoma cu cea de aici, fata mea va fi soţia ta.

Iar eu cercetai piatra, o întorsei pe toate părţile şi mi-o învrâstai în ochi. Pe urmă i-o dădui îndărăt sultanului şi îmi luai rămas-bun de la el, cerându-i îngăduinţa de a veni iarăşi a doua zi.

Şi când ajunsei la saraiul nostru, flăcăul îmi zise:

— Care-i treaba?

Iar eu îi înşirai toate câte se petrecuseră, zugrăvindu-i piatra de parcă o ţineam între degete. Şi el îmi spuse:

— Lucru-i lesne. Ci astăzi e prea târziu; da mâine, insallah! Am să-ţi dau zece diamante întocmai aidoma cu cel pe care mi l-ai zugrăvit.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute treizeci şi treia noapte urmă:

Lucru-i lesne. Ci astăzi e prea târziu; da mâine, insallah! Am să-ţi dau zece diamante întocmai aidoma cu cel pe care mi l-ai zugrăvit.

Şi a doua zi dimineaţa, flăcăul chiar că ieşi în grădina saraiului şi, peste un ceas, îmi aduse cele zece diamante, toate de o frumuseţe întru totul aidoma cu a diamantului sultanului, şlefuite în chip de ou de porumbel şi limpezi ca ochiul soarelui. Iar eu plecai să le înfăţişez sultanului şi să-i spun:

— O, stăpâne al meu, iartă-mă pentru preapuţinul adus. Da n-am avut cum să rostuiesc numai un diamant şi am fost nevoit să-ţi aduc o testea de zece. Da poţi să alegi şi pe urmă să le arunci pe cele care n-au să-ţi placă!

Şi sultanul îl puse pe vizirul cel mare să deschidă sipeţelul de smalţ în care se aflau pietrele şi rămase vrăjit de strălucirea şi de frumuseţea lor, şi tare uluit când văzu că erau într-adevăr zece, toate asemeni cu cel pe care îl avea aidoma.

Iar când se dezmetici din uluire, se întoarse înspre vizir şi, fără a-i grăi o vorbă, îi făcu din mână un semn care spunea: „Ce trebuie să fac?" Şi vizirul răspunse, în acelaşi fel, cu un semn care vroia să zică: „Trebuie să-i dai fata!"

Şi numaidecât se dădură poruncile ca să se facă toate pregătirile pentru nunta noastră. Şi fură chemaţi cadiul şi martorii, care scriseră senetul de căsătorie, atunci pe loc. Iar când hrisovul cel legiuit fu întocmit, mi-l înmânară, după orânduirea îndătinată. Şi întrucât ţinusem ca flăcăiandrul, pe care i-l înfăţişasem sultanului ca pe ruda mea cea mai apropiată, să fie de faţă la scrierea hârtiilor, mă grăbii să-i arăt senetul, ca să-l citească în locul meu, dat fiind că eu nu ştiam nici să citesc, nici să scriu. Şi după ce îl citi cu glas tare de la un cap la altul, mi-l dete îndărăt, spunându-mi:

— Este făcut după toate pravilele şi după datină. Şi iacătă-te însurat legiuit cu fata sultanului.

A opt sute treizeci şi treia noapte pe urmă mă luă de-o parte şi îmi spuse:

— Toate astea sunt bune, Mahmud, da acuma vreau să-ţi cer o făgăduiala!

Iar eu răspunsei:

— Eh, pe Allah! Ce făgăduiala poţi să-mi ceri care să fie mai mare decât aceea de a-ţi da şi viaţa mea, care-i de mult a ta!

Iar el zâmbi şi îmi spuse:

— Mahmud! Nu vreau să te bucuri de căsătoria ta, până ce nu am să-ţi dau eu învoire de a o începe. Întrucât mai este un lucru pe care trebuie să-l fac eu mai înainte!

Şi răspunsei:

— A asculta înseamnă a mă supune!

Încât, atunci când sosi şi noaptea începăturii, intrai la fata sultanului. Ci în loc să fac ceea ce face soţul în atare împrejurare, mă aşezai departe de ea, în ungherul meu, în pofida dorinţei. Şi mă mulţumeam numai să mă uit la ea de departe, amărunţindu-i cu ochii desăvârşirile. Şi tot aşa făcui şi în cea de a doua noapte şi în cea de a treia noapte, măcar că în fiecare dimineaţă mama soţiei mele venea, cumu-i datina, s-o întrebe cum a fost noaptea, spunându-i: „Nădăjduiesc de la Allah că nu s-a întâmplat nici o supărare

şi că dovada fecioriei tale s-a făcut!" Ci soţia mea răspundea! „Nu mi-a făcut încă nimic!"

Drept care, în dimineaţa celei de-a treia zile, mama soţiei mele se mohorî până peste marginile mohorălii şi strigă:

— O, ce năpastă pe noi! Pentru ce ne batjocoreşte soţul tău într-un chip atâta de greu şi de ce stăruie a nu vroi să-ţi facă începătura? Şi ce-au să gândească despre purtarea aceasta de râs rudele noastre şi robii noştri? Şi n-au ele tot temeiul să creadă că nedorinţa lui se trage de la vreo pricină despre care e greu să faci dovada, ori de la cine ştie ce belea amarnică?

Şi, plină de spaime, se duse, în dimineaţa acelei a treia zi, să-i povestească treaba sultanului, care zise:

— Dacă în noaptea aceasta nu-i mântuie fecioria, am să-l sugrum!

Iar vorbele lui ajunseră la urechile copilandrei soţia mea, care veni şi mi le aduse.

Eu atunci nu pregetai să-i dau de ştire flăcăului. Iar el îmi spuse:

— Mahmud, acuma se poate! Ci până a-i mântui fetia, mai trebuie încă ceva şi anume să-i ceri, când ai să fii numai tu cu ea, să-ţi dea o brăţară pe care o poartă la mâna dreaptă. Iar tu s-o iei şi să mi-o aduci numaidecât. Pe urmă are să fie cu putinţă să-ţi îndeplineşti datorinţa şi să-i mulţumeşti pe mamă şi pe tată.

Iar eu răspunsei:

— Ascult şi mă supun!

Şi când rămăsei singur cu fata, la căderea nopţii, îi spusei:

— Allah fie cu tine! Chiar ai tu dorinţa să-ţi dau în noaptea aceasta plăcerea şi bucuria?

Ea îmi răspunse:

— Am această dorinţă într-adevăr. Eu urmai:

— Atunci, dă-mi brăţara pe care o porţi la mâna dreaptă! Iar domniţa strigă:

— Eu vreau să ţi-o dau, da nu ştiu ce are să se întâmple când am să las în mâinile tale această brăţară-talisman ce

mi-a fost dăruită de doica mea pe când eram copilă mică.

Şi, spunând acestea, scoase brăţara de la mână şi mi-o dete. Iar eu ieşii numaidecât şi mă dusei să i-o înmânez y y prietenului meu, flăcăul, care îmi spuse:

— Este chiar ceea ce îmi trebuia! Acuma poţi să te a opt sute treizeci şi treia noapte întorci să-ţi faci treaba.

Iar eu dădui fuga în odaia de nuntă, ca să-mi îndeplinesc făgăduiala în ce priveşte luarea în stăpânire şi astfel să mulţumesc pe toată lumea.

Or, începând din clipita când dam să mă bucur de soţia mea, care mă aştepta întru totul pregătită în patul ei, nu mai ştiu, o, fratele meu, ce mi s-a întâmplat. Tot ce ştiu este că am văzut deodată odaia şi palatul cum se surupă ca într-un vis şi m-am trezit culcat sub cerul gol, în mijlocul casei celei dărăpănate unde dusesem maimuţoiul când îl cumpărasem. Şi eram fără hainele mele cele bogate şi pe jumătate gol, sub zdrenţele ticăloşiei de mai înainte. Şi cunoscui haina mea cea veche, cârpită cu petece de toate culorile şi toiagul meu de derviş cerşetor şi turbanul meu ciuruit de găuri ca un ciur de păsărar.

La priveliştea aceasta, o, fratele meu, nu prea pricepeam cam ce vrea să însemne totul şi mă întrebam: „Ya Mahmud, eşti treaz sau dormi? Visezi ori eşti cu adevărat Mahmud, dervişul cerşetor?" Şi, după ce îmi venii în simţiri, mă ridicai şi mă scuturai, cum îl văzusem pe maimuţoi mai înainte. Da rămâneam tot aşa cum eram, un băiat sărac de om sărac şi nimic mai mult.

Atunci, cu sufletul zdrobit şi cu minţile risipite, plecai să rătăcesc fără să prea ştiu încotro, cugetând la ursita cea de nepriceput, care mă adusese în starea aceea. Şi, hoinărind aşa, ajunsei într-o uliţă nu prea umblată, unde văzui, stând jos pe un preşuleţ şi având dinainte-i o rogojină mică plină cu hârtii scrise şi cu felurite lucruri de ghicit, un maghrebin din Barbar.

Iar eu, bucuros de acea întâlnire, mă apropiai de maghrebin, cu gândul de a-l pune să-mi tragă ursita şi să-mi

tălmăcească horoscopul şi îi aruncai un salama-lec, la care el îmi răspunse. Şi şezui jos pe pământ, cu picioarele strânse sub mine, mă ghemuii dinaintea lui şi îl rugai să cerceteze Nevăzutul pentru mine.

Atunci maghrebinul, după ce mă măsură cu nişte ochi prin care treceau limbi de cuţite, strigă:

— O, dervişule, au nu tu ai fost cel păgubit de o ursită ticăloasă care te-a despărţit de soţia ta?

Iar eu grăii:

— Hei, uallah! Hei, uallah! Ba eu sunt! El îmi spuse:

— O, săracul de tine! Maimuţoiul pe care l-ai cumpărat pe cinci drahme de argint şi care s-a preschimbat aşa, dintr-odată, într-un flăcău plin de gingăşie şi de frumuseţe, nu este o făptură omenească dintre fiii lui Adam, ci un ginn de neam rău. Şi nu s-a slujit de tine decât ca să-şi ajungă ţinta. Află, într-adevăr, că el de multă vreme este îndrăgostit cu patimă de fata sultanului, chiar aceea cu care te-a pus să te însori. Ci întrucât, în pofida tuturor puterilor lui, nu putea să se apropie de ea, dat fiind că fata purta o brăţară-talismanică, s-a slujit de mijlocirea ta ca să pună mâna pe brăţară şi ca să pună stăpânire nepedepsit pe domniţă. Da eu nădăjduiesc că nu peste mult am să spulber puterea amarnică a acelui ticălos, unul dintre ginnii spurcaţi care s-au răzvrătit împotriva legii stăpânului nostru Soleiman – cu el fie rugăciunea şi pacea!

Şi după ce grăi astfel, maghrebinul luă o foaie de hârtie, scrise pe ea nişte litere încâlcite şi mi-o dete spunând:

— O, dervişule, să nu ai vreo îndoială în ce priveşte strălucirea tristei tale, întremează-ţi sufletul şi du-te unde am să-ţi arăt. Şi acolo să aştepţi până ce are să se ivească o ceată de oameni, la care să te uiţi cu luare-aminte. Şi când ai să-l vezi pe acela care ţi se va părea că le este căpetenie, să-i dai răvaşul; iar el are să-ţi împlinească dorinţele!

A opt sute treizeci şi treia noapte pe urmă îmi dete îndrumările de trebuinţă spre a ajunge la locul despre care era vorba şi adăugă:

— În ce priveşte plata pe care mi-o datorezi, ai să mi-o dai când ursita are să ţi se împlinească!

Eu atunci, după ce îi mulţumii maghrebinului, luai răvaşul şi pornii la drum înspre locul pe care mi-l arătase. Şi mersei, pe drumul acela, toată noaptea şi toată ziua următoare şi încă o parte din cea de a doua noapte. Şi ajunsei atunci la o câmpie goală în care nu se afla drept toată vietatea decât ochiul cel nevăzut al lui Allah şi iarba sălbatică. Şi şezui jos şi aşteptai cu nerăbdare ceea ce avea să mi se întâmple. Şi auzii împrejurul meu ca un fel de zbor de păsări de noapte pe care nu le vedeam. Şi spaima de pustietate începea să-mi facă inima să tremure, iar frica de noapte îmi umplea sufletul. Şi iacătă că deodată zării, la o oarecare depărtare, o mulţime mare de făclii ce păreau că vin singure înspre mine. Şi în curând putui să întrezăresc şi mâinile care le purtau; ci oamenii care aveau mâinile acelea rămâneau în golul nopţii, iar ochii mei nu îi vedeau. Şi o mulţime fără de sfârşit de făclii, purtate de nişte mâini fără de stăpâni, trecură aşa, perechi-perechi, pe dinaintea mea. Şi într-un sfârşit văzui, înconjurat de un număr mare de lumini, un sultan care sta în jeţul lui, înveşmântat în strălucire. Şi, când ajunse dinaintea mea, mă privi şi mă scrută îndelung, în vreme ce genunchii mei se loveau între ei de spaimă şi îmi spuse:

— Unde este răvaşul de la prietenul meu, maghre-binul Barbari?

Iar eu atunci îmi întării inima şi, înaintând, îi întinsei răvaşul, pe care el îl desfăcu şi îl citi, pe când alaiul se oprise. Iar el strigă la careva pe care nu îl vedeam:

— Ya Atras, vino încoace!

Şi numaidecât, ieşind din beznă, se ivi un sol gata împodobit, care sărută pământul dintre mâinile sultanului. Şi sultanul îi spuse:

— Du-te degrabă la Cairo, pune-l în lanţuri pe ginnul cutare, şi adu-mi-l fără de zăbavă!

Iar solul se supuse şi pieri pe dată. Or, peste un ceas, solul se întoarse aducându-l în lanţuri pe flăcăiandrul meu, care se făcuse cumplit de văzut şi hâd de privit. Iar sultanul răcni la el:

— Pentru ce, o, blestematule, i-ai răpit acestui adamit îmbucătura? Şi pentru ce i-ai înfulecat-o tu?

Iar el răspunse:

— Îmbucătura este încă neatinsă, iar eu doar am pregătit-o.

Şi sultanul zise:

— Trebuie să-i dai pe dată îndărăt brăţara-talisman acestui fiu de adamit, că de nu, vei avea a face cu mine!

Ci ginnul, care era un ticălos împieliţat, răspunse mândru:

— Brăţara este la mine şi nimeni nu are să mi-o ia!

Şi, rostind acestea, căscă o gură cât o şură şi aruncă în ea brăţara ce se afundă înlăuntru-i. Când văzu aşa, sultanul acela de noapte ridică mâna şi, aplecându-se, îl înşfacă pe ginn de ceafa şi, învârtindu-l ca pe o praştie, îl izbi de pământ strigându-i:

— Ca să te înveţi minte!

Şi îi mestecă lungimea cu lăţimea. Pe urmă porunci uneia dintre mâinile purtătoare de făclie să scoată brăţara din lăuntrul acelui trup fără de viaţă şi să mi-o dea. Lucru care fu îndeplinit pe loc. Şi, o, fratele meu, de îndată ce brătara-talisman fu în mâinile mele, sultanul şi tot sultanatul lui.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

A opt sute treizeci şi patra noapte dar când fu cea de a opt sute treizeci şi patra noapte Urmă:

Şi, o, fratele meu, de îndată ce brătara-talisman fu în mâinile mele, sultanul şi tot saltanatul lui de mâini pieriră, iar eu mă pomenii iarăşi îmbrăcat cu hainele mele scumpe, în saraiul meu, în chiar iatacul soţiei mele. Şi pe ea o găsii cufundată într-un somn adânc. Ci de cum îi pusei brăţara la mână, se trezi şi scoase un ţipăt de bucurie când mă văzu. Iar eu, ca şi cum nimic nu s-ar fi petrecut în răstimp, mă

alipii de ea. Iar ce-a mai fost este taina credinţei musulmane, o, fratele meu. Iar a doua zi tatăl şi mama ei fură până peste poate de bucuroşi, văzându-mă îndărăt după atâta lipsă şi uitară, aşa de mare le era bucuria de a şti isprăvită fetia copilei lor, să mă mai iscodească în privinţa aceasta. Şi de-atunci trăim laolaltă în saraiul acesta, în tihnă şi în bună-învoire. Iar la un timp de la nunta mea, sultanul, socrul meu, tatăl soţiei mele, muri fără a lăsa vreun urmaş de parte bărbătească şi, întrucât eram însurat cu fata lui, îmi lăsă mie ca moştenire scaunul de domnie. Şi ajunsei ce sunt acuma, o, fratele meu. Ci Allah este cel mai mare. Şi de la el ne tragem şi la el avem să ne întoarcem.

Şi sultanul Mahmud, după ce îi istorisi astfel povestea lui prietenului său cel proaspăt, sultanul-derviş, îl văzu pe acesta până peste poate de minunat de o întâmplare atâta de ciudată şi îi spuse:

— Nu te minuna, o, fratele meu; căci tot ceea ce este scris se împlineşte şi nimic nu este peste putinţă la vrerea Aceluia carele a zămislit totul! Şi-acuma, după ce m-am arătat faţă de tine în deplinătatea adevărului, fără a mă teme că m-aş micşora în ochii tăi dezvăluindu-ţi obârşia mea umilă, ci anume tocmai pentru ca pilda mea să-ţi fie ca o mângâiere şi ca să nu te socoţi mai prejos decât mine ca stirpe şi ca stepenă, poţi să fii prieten cu mine în toată liniştea; întrucât niciodată nu am să mă socotesc îndrituit, după toate câte ţi-am povestit, să mă îngâmf de starea mea faţă de tine, o, fratele meu! Pe urmă adăugă:

— Iar pentru ca starea ta să fie mai limpede, o, fratele meu de obârşie şi de cin, am să te căftănesc ca mare vizir y y 3 al meu. Şi aşa ai să fii mâna mea cea dreaptă şi sfetnic al faptelor meie; şi nimic nu are să se facă în împărăţie fără de mijlocirea ta şi fără ca priceperea ta să fi încuviinţat mai înainte!

Şi, fără a mai amâna, sultanul Mahmud îi chemă pe emirii şi pe mai-marii împărăţiei sale şi le porunci să-l ştie pe sultanul-derviş de vizirul-cel-mare şi îl îmbrăcă cu chiar

mâinile sale într-o haină mândră de fală, şi îi ' y dete în seamă turaua domnească.

Şi proaspătul mare-vizir ţinu divan în chiar ziua aceea şi tot aşa şi în zilele care urmară, împlinindu-şi datorin-ţele slujbei cu atâta duh al dreptăţii şi al nepăr-tinirii, încât lumea, aflând de noua stare a lucrurilor, venea din afundurile ţării spre a-şi înfăţişa jalbele şi spre a se supune hotărârilor lui, Iuându-l de singur judecător al pricinilor lor. Iar el punea atâta înţelepciune şi atâta chibzuială în judeţele sale, încât îi aduceau mulţumire şi laudă până şi cei împotriva cărora se rosteau hotărârile. In ce priveşte clipele de răgaz, apoi pe acestea şi le petrecea laolaltă cu sultanul, cu care ajunsese soţ nedespărţit şi prieten la toartă.

Or, într-o zi, sultanul Mahmud, simţindu-şi cugetul pustiu, se duse degrabă la prietenul său şi îi spuse:

— O, frate şi vizir al meu, astăzi mi-e inima grea în piept şi cugetul mi-e pustiu.

A opt sute treizeci şi patra noapte iar vizirul, sultanul de odinioară al ţării Arabiei, răspunse:

— O, doamne al vremilor, bucuriile şi necazurile sunt în noi şi numai inima noastră le zămisleşte. Ci adesea vederea lucrurilor din afara noastră poate să ne schimbe starea sufletului. Ai încercat astăzi asupra ochilor tăi priveliştea lucrurilor din afară?

Iar sultanul răspunse:

— O, vizire al meu, am încercat astăzi asupra ochilor mei priveliştea nestematelor din vistieria mea şi le-am luat una câte una în mâinile mele şi rubinele şi smaraldele şi safirele şi gemmele de toate felurile de culori; ci ele nu m-au îndemnat nicidecum înspre voioşie, iar sufletul mi-a rămas mohorât şi inima tristă. Şi m-am dus pe urmă în haremul meu şi mi-am petrecut privirile peste toate neamurile mele de femei şi albe şi oacheşe şi bălaie şi arămii şi negre şi grase şi gingaşe, ci niciuna dintre ele nu a izbutit să-mi risipească tristeţea. Şi mi-am cercetat pe urmă grajdurile şi m-am uitat la caii şi la iepele şi la cârlanii mei, ci toată

frumuseţea lor nu a putut să mişte vălul care întunecă lumea dinaintea ochilor mei. Şi acuma vin la y tine, o, vizire al meu plin de înţelepciune, ca să găseşti tu un leac pentru starea mea, sau să-mi spui nişte vorbe tămăduitoare.

Iar vizirul răspunse:

— O, doamne al meu, ce-ai zice de un drum pe la lăcaşul nebunilor, pe la maristan, pe care de atâtea ori am vrut să-l vedem împreună, fără să fi ajuns încă la el? Mă gândesc că, într-adevăr, nebunii sunt nişte făpturi dăruite cu alt fel de înţelegere decât a noastră şi că ei văd între lucruri nişte legături pe care cei care nu sunt nebuni nu le bagă niciodată în seamă şi că sunt cercetaţi de duhuri. Şi poate că drumul acesta are să ridice tristeţea care apasă pe sufletul tău şi are să-ţi uşureze pieptul! Iar sultanul răspunse:

— Pe Allah, o, vizire al meu, hai să-i vedem pe nebunii din maristan!

Atunci sultanul şi vizirul său, sultanul-derviş de odinioară, ieşiră din sărai, fără a lua nici un fel de alai cu ei, se duseră, fără a se mai opri pe undeva, drept la maristan, adică la casa de nebuni. Şi intrară şi se preumblară peste tot; spre uimirea lor cea mare, nu găsiră acolo pe nimenea în afară de chelar şi paznici; cât despre nebuni, nu se afla nici umbră, nici mireasmă de vreunul. Şi sultanul îl întrebă pe chelar:

— Unde sunt nebunii? Iar el răspunse:

— Pe Allah, o, doamne al meu, nu mai găsim nebuni de un lung răspas de vreme şi pricina acestei sărăcii nu poate să stea decât în slăbirea deşteptăciunii la făpturile lui Allah!

Pe urmă adăugă:

— Ci totuşi, o, doamne al vremilor, am putea să-ţi arătăm trei nebuni care se află aici de o bucată de vreme şi care ne-au fost aduşi, unul după altul, de nişte oameni de vază, care ne-au oprit să-i arătăm cuiva, fie acela mic ori mare. Ci nimica nu se cade să-i fie ascuns stăpânului nostru sultanul!

Şi mai adăugă:

— Aceştia, fără de nici o îndoială, sunt nişte mari învăţaţi, căci toată ziua citesc în cărţi!

Şi îi duse, pe sultan şi pe vizir, la nişte odăi lăturalnice, apoi, cuviincios, îi lăsă singuri.

Iar sultanul Mahmud şi vizirul său văzură trei inşi y y tineri legaţi cu lanţuri de un zid. Şi unul din ei citea, pe când ceilalţi doi ascultau cu luare-aminte. Şi tustrei erau frumoşi, bine făcuţi, şi nu dădeau nici un semn de y ' y ' y a opt sute treizeci şi patra noapte sminteală ori de nebunie. Şi sultanul se întoarse înspre tovarăşul său şi îi zise: y y

— Pe Allah, o, vizire al meu, necazul acestor trei tineri trebuie să fie un necaz tare de-a mirare, iar povestea lor o poveste nemaipomenită!

Şi se întoarse înspre ei şi îi întrebă:

— Voi chiar din pricina nebuniei aţi fost închişi în maristan?

Iar ei răspunseră:

— Nu, pe Allah, nu suntem nici nebuni, nici smintiţi, o, doamne al vremilor şi nu suntem nici măcar nerozi sau tâmpi. Da atâta de ciudate sunt întâmplările noastre şi atâta de nemaipomenite istoriile, că, de-ar fi însăilate cu acul pe colţul ochilor noştri, ar fi o învăţătură mistuitoare pentru aceia care ar fi în stare s-o slovenească!

Iar sultanul şi vizirul, la vorbele lor, şezură jos dinaintea celor trei tineri legaţi în lanţuri şi spuseră:

— Urechea noastră-i deschisă şi stă gata să vă asculte!

Atunci cel dintâi, acela care citise din carte, spuse:

POVESTEA CELUI DINTII DINTRE NEBUNI eu de meserie, o, stăpânii mei şi cunună pe capul meu, am fost neguţător în sukul mătăsarilor, aşa cum înaintea mea fuseseră părintele şi părintele părintelui meu. Şi, ca marfa, nu vindeam decât lucruri indienesti, de toate felurile şi de toate culorile, da numai la preţuri ridicate. Şi vindeam şi cumpăram cu câştig şi cu agoniseală mare, cum e datul la neguţătorii cei mari.

Or, într-o zi, stam ca de obicei în prăvălia mea, când se ivi o bătrână care îmi ură ziua-bună şi mă cinsti cu salamalecul ei. Iar eu îi răspunsei la urări şi la vorbele îndătinate, când ea şezu jos pe marginea tejghelei mele şi mă iscodi, zicând:

— O, stăpâne al meu, ai marfă de soi, adusă chiar din tara Indului?

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, am cu ce să te mulţumesc în prăvălia mea.

Iar ea spuse:

— Scoate-mi un vig din acela, ca să-l văd.

Iar eu mă ridicai şi trăsei, anume pentru ea, din dulapul cu scumpeturi puse deoparte un vig de zarpa indienească din cele mai scumpe zarpale şi i-l pusei dinainte. Iar ea îl luă şi, după ce îl cercetă, fu pe deplin mulţumită de frumuseţea ţesăturii şi îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, cu cât dai zarpaua aceasta? Eu răspunsei:

— Cu cinci sute de dinari.

Iar ea îşi scoase numaidecât punga şi îmi numără cei cinci sute de dinari de aur; pe urmă îşi luă zarpaua şi plecă în calea ei. Iar eu, o, stăpâne şi doamne al nostru, îi vândui astfel o marfa care nu mă costase decât o sută cincizeci de dinari. Şi îi mulţumi Atoatedătătorului pentru binefacerile sale.

Or, a doua zi, bătrâna veni iar la mine şi îmi mai ceru o zarpa şi mi-o plăti tot cu cinci sute de dinari şi plecă apoi cu târguiala şi cu procopseala ei. Şi iarăşi veni şi în ziua următoare să cumpere de la mine încă o bucată de zarpa indienească, pe care mi-o plăti pe loc; şi, o, doamne sultane al meu, tot aşa făcu vreme de cincisprezece zile la rând, cumpără şi plăti mereu la fel. Iar în cea de a şaisprezecea zi o văzui că vine ca de obicei şi îşi alege o bucată. Şi tocmai se pregătea să mi-o plătească, când băgă de seamă că nu avea punga la ea şi îmi spuse:

A opt sute treizeci şi patra noapte

— Ya Khawaga, pesemne că mi-am lăsat punga acasă. Iar eu răspunsei:

— Yasetti, nu-i niciunzor. Dacă vrei să-mi aduci banii mâine, vei fi binevenită; de nu, tot binevenită ai să fii!

Ci ea se lepădă, spunând că niciodată nu s-ar învoi să primească o marfa pe care nu a plătit-o, iar eu la rându-mi îi spusei de mai multe ori:

— Poţi s-o iei, pe temeiul prieteniei noastre şi pe preţuirea pe care o am pentru tine!

Şi începu între noi o înfruntare de mărinimii, ea nevroind să primească, iar eu vroind să dau. Întrucât, o, doamne al meu, se cădea ca, după ce dobândisem atâta câştig de pe urma ei, să mă port frumos cu ea, ba eram gata, la nevoie, să-i dau pe degeaba chiar una ori două bucăţi de zarpa. Ci la urmă îmi zise:

— Ya Khawaga, văd că niciodată n-avem să ajungem a ne înţelege dacă o ţinem tot aşa. Încât cel mai lesne ar fi să-mi faci hatârul de a mă însoţi până acasă la mine, unde să-ţi capeţi preţul pentru marfa ta.

Eu atunci, nevroind s-o supăr, mă sculai, închisei prăvălia şi pornii după ea.

Şi merserăm, ea înainte, iar eu la zece paşi în urma ei, până ce ajunserăm la intrarea în uliţa pe care se afla casa. Atunci se opri şi scoţând din sân o năframă îmi spuse:

— Trebuie să primeşti a te lăsa legat la ochi cu năframa aceasta.

Iar eu, cu totul nedumerit de o ciudăţenie ca aceea, o rugai cuviincios să-mi spună pentru care pricină. Şi ea îmi spuse:

— Pentru că pe uliţa pe care avem s-o străbatem se află nişte case cu uşile deschise şi unde femeile stau cu

) y y faţa dezvelită în odaia de la intrare; şi-aşa că s-ar putea ca privirea ta să cadă pe vreuna dintre ele, măritată ori fată, Iar inima ra s-ar putea ispiti atunci în vreo încurcătură de dragoste şi ai fi tare necăjit în viaţa ta; întrucât în această mahala a cetăţii se află destule chipuri

de femei măritate ori de fecioare, atâta de frumoase că l-ar ispiti până şi pe schivnicul cel mai cucernic. Iar eu tare mă tem pentru tihna inimii tale.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute treizeci şi cincea noapte urmă: întrucât în această mahala a cetăţii se află destule chipuri de femei măritate ori de fecioare, atâta de frumoase că l-ar ispiti până şi pe schivnicul cel mai cucernic. Iar eu tare mă tem pentru tihna inimii tale.

Eu, la astea, gândii: „Pe Allah, bătrâna nu are gânduri necurate". Şi mă supusei la ce îmi cerea. Ea atunci mă legă la ochi cu năframa şi mă făcu astfel să nu mai văd nimic.

Mă luă pe urmă de mână şi merse cu mine până ce ajunserăm dinaintea unei case, unde bătu în poartă cu veriga de fier. Şi ni se deschise pe dată, din lăuntru. Şi de cum intrarăm, călăuza mea cea bătrână îmi dete jos năframa, iar eu văzui uluit că eram într-o încăpere împodobită şi îmbrăcată cu toată strălucirea saraiurilor împărăteşti. Şi, pe Allah! O, doamne şi sultane al nostru, în viaţa mea nu mai văzusem ceva asemenea, nici nu visasem nişte lucruri atâta de minunate.

Estimp, bătrâna mă rugă s-o aştept în odaia în care mă aflam şi care da într-o sală încă şi mai frumoasă, cu a opt sute treizeci şi cincea noapte perdele. Şi lăsându-mă singur în odaia aceea, din care puteam să zăresc tot ce se petrece în cealaltă, plecă.

Şi iacătă! Văzui la intrarea în cea de a doua sală, aruncate claie peste grămadă într-un colţ, toate zarpalele cele scumpe pe care i le vândusem bătrânei. Şi îndată intrară două tinerele ca două lune, aducând fiecare câte o găleată plină cu apă de trandafiri. Şi îşi puseră găleţile jos pe lespezile de marmură albă şi, ducându-se la mormanul de atlazuri, luară unul la întâmplare şi îl despicară în două, ca pe o cârpă de vase. Pe urmă se duseră fiecare la găleata ei şi, suflecându-şi mânecile până la subsuoară, băgară bucata

de atlaz în apa de trandafiri şi începură să ude şi să spele lespezile şi să le şteargă apoi cu alte bucăţi din zarpalele mele cele scumpe, şi, într-un sfârşit, să le frece şi să le lustruiască cu ce mai rămăsese din minunile care costaseră cinci sute de dinari fiecare. Şi când îşi sfârşiră treaba, şi când marmura se făcu ca argintul, fetişcanele acoperiră podeaua cu nişte preşuri atâta de frumoase încât, dacă aş fi vândut prăvălia mea întreagă, tot n-aş fi dobândit banii trebuitori spre a-l putea cumpăra chiar şi pe cel mai sărăcăcios dintre ele. Şi peste preşurile acelea fetele aşternură un chilim de lână de capră înmiresmat cu mosc şi nişte perne umplute cu pene de struţ. După care, aduseră cincizeci de bucăţi de atlaz de zarafir şi le rânduiră frumos împrejurul chilimului din mijloc; pe urmă ieşiră din odaie.

Şi iacătă! Perechi-perechi, intrară nişte fete ţinân-du-se de mână şi veniră şi se rânduiră fiecare dinaintea câte uneia dintre bucăţile cele pătrate de atlaz, şi, întrucât ele erau cincizeci, se aflară aşezate astfel, într-o desăvârşită rânduială, dinaintea atlazurilor acelea.

Şi iacătă! Sub un baldachin purtat de zece lune de frumuseţe, se ivi la intrarea în sală o fetişcană, atâta de orbitoare în albeaţa ei şi în strălucirea ochilor săi cei negri, că ochii mei se închiseră singuri. Şi când îi deschisei iar, o văzui lângă mine pe bătrâna care mă călăuzise acolo şi care mă pofti s-o însoţesc spre a mă înfăţişa fetişcanei ce se tolănise galeş pe chilimul de la mijloc, între cele cincizeci de fete care şedeau în picioare pe bucăţile de atlaz. Iar eu, nu fără o mare tulburare, mă văzui aţintit aşa de privirile celor cincizeci şi una de perechi de ochi negri şi îmi zisei: „Nu este putere şi izbăvire decât întru Allah cel Preamărit şi Preaînalt! E vădit că moartea mea o vor!"

Or, când ajunsei dinaintea ei, copilandra crăiţă îmi zâmbi, îmi ură bun venit şi mă pofti să stau jos pe chilim lângă ea. Şi, tare încurcat şi fâstâcit, şezui, ca să mă supun ei, iar ea îmi spuse:

— O, tinere, ce zici de mine şi de frumuseţea mea? Şi socoti că as putea să-ţi fiu soţie?

Y y y l y j iar eu, la vorbele acelea, uluit până peste marginile uluirii, răspunsei:

— O, stăpână a mea, cum aş cuteza să mă cred vrednic de-un atare hatâr? Căci, cu adevărat, eu nu mă socot la un preţ atâta de mare încât să ajung un rob, ori încă şi mai puţin dinaintea ta!

Ci ea urmă:

— Nu, pe Allah, o, tinere, vorbele mele nu cuprind nici un vicleşug şi nu este nimica amăgitor în spusele mele, care-s din inimă. Aşa încât răspunde-mi la fel de curat şi alungă-ţi din minte toată spaima. Întrucât inima mea este plină până sus de dragostea pentru tine!

La vorbele acelea, pricepui, o, doamne sultane al nostru, pricepui, fără putinţă de îndoială, că fetişcana chiar avea de gând să se mărite cu mine, ci fără să fiu în stare a ghici pentru care pricină mă alesese tocmai pe mine dintre miile de tineri, nici de unde ştia de mine. Şi, până la urmă, îmi zisei: „O, Cutărică, ceea ce este de nepătruns are însuşirea de a nu cere gânduri chinuitoare.

A opt sute treizeci şi cincea noapte nu căuta, aşadar, să înţelegi şi lasă lucrurile să-şi urmeze calea." Şi răspunsei:

— O, stăpână a mea, dacă chiar nu vorbeşti aşa ca să le faci pe fetele acestea să râdă de mine, adu-ţi aminte de zicala care spune: „Când drugu-i roşu, este gata pentru ciocan." Or, socot că inima mea este atâta de aprinsă de jind, încât e vremea să împlinim împreunarea noastră. Spune-mi, dar, pe viaţa ta! Ce trebuie să-ţi aduc ca zestre şi ca avere din parte-mi!

Iar ea răspunse zâmbind:

— Zestrea şi averea sunt de mult date şi nu ai a te îngriji de ele.

Şi adăugă:

— Întrucât aşa-i şi dorinţa ta, am să trimit pe dată după cadiu şi după martori, spre a putea să fim uniţi fără de

amânare.

Şi într-adevăr, o, doamne al meu, cadiul şi martorii nu zăboviră să vină. Şi înnodară nodul, cumu-i pravila. Şi fuserăm însuraţi fără de păsuire. Şi toată lumea plecă, după împlinirea datinei. Iar eu mă întrebam: „O, Cutărică, visezi ori eşti treaz?" Şi-apoi fu iarăşi cu totul altceva când ea le porunci roabelor cele frumoase să gătească hammamul pentru mine şi să mă îndrume acolo. Şi fetele mă poftiră să intru într-o odaie de scaldă înmiresmată cu aloe de la Comorin şi mă dădură în seama scăldătoarelor care mă dezbrăcară şi mă frecară şi mă scăldară de mă făcură mai uşor ca păsările. Pe urmă turnară pe mine parfumurile cele mai alese, mă îmbrăcară cu găteli bogate şi îmi aduseră tot felul de răcoritoare şi de sorbituri. După care mă scoaseră din hammam şi mă duseră în odaia soţiei mele, care mă aştepta împodobită numai cu frumuseţea ei.

Iar ea veni numaidecât la mine şi mă munci cu o patimă uluitoare.

Şi trăirăm împreună, o, doamne al vremilor, douăzeci de nopţi la rând, peste măsură de bucuroşi şi de fericiţi. Şi după acest răstimp, gândul la maică-mea veni de se înfăţişă în mintea mea şi îi spusei copilandrei soţia mea:

— Ya setti, iacătă că a trecut un potop de vreme de când lipsesc de acasă, iar maică-mea, care nu mai are nici un fel de ştire despre mine, trebuie să fie tare îngrijorată. Pe deasupra, treburile negustoriei mele tare or mai fi lâncezit pesemne în toate zilele acestea câte au trecut.

Iar ea îmi răspunse:

— Nu te necăji! Şi mă învoiesc cu dragă inimă să te duci s-o vezi pe mama ta şi s-o liniştească. Ba poţi, începând de-acum, să te şi duci în fiecare zi şi să-ţi vezi de daraveli, dacă-ţi place; ci vreau ca de fiecare dată să vină să te ia bătrâna mea şi tot ea să te aducă înapoi.

Iar eu răspunsei:

— Nu este nimica împotrivă!

Cu aceasta, bătrâna cea de la început veni la mine, îmi puse o năframă peste ochi, mă duse la locul unde mă legase la ochi întâia oară şi îmi spuse:

— Să te întorci aici deseară, la ceasul rugăciunii şi ai să mă găseşti chiar în locul acesta, ca să te duc la soţia ta.

Şi, cu aceste vorbe, mă dezlegă la ochi şi plecă.

Iar eu zorii să alerg la mine acasă, unde o găsii pe maică-mea copleşită de jale şi scăldată de lacrimile deznădejdii, trudindu-se să-şi coase hainele de doliu. Şi de cum mă zări, se repezi la mine şi mă cuprinse în braţe, plângând de bucurie; iar eu îi zisei:

— Nu mă plânge, o, maică a mea şi însenineză-ţi ochii, întrucât lipsa aceasta a mea m-a dus la o fericire la care n-aş fi cutezat să năzuiesc vreodată.

A opt sute treizeci şi cincea noapte şi îi istorisii întâmplarea mea cea norocită, iar ea se minună cu bucurie:

— Ocrotească-te şi lumineze-te Allah, o, fiul meu! Da făgăduieşte-mi că ai să vii să mă vezi în fiecare zi, întrucât dragostea mea are trebuinţă să fie răsplătită cu iubirea ta.

Iar eu nu pregetai să-i făgăduiesc, întrucât soţia îmi şi dăduse slobozenie, să plec de acasă oricând. După care îmi trecui ziua cu alişverişurile mele în prăvălia din suk, iar când veni vremea mă întorsei la locul hotărât, unde o găsii pe bătrâna care mă legă la ochi ca de obicei şi mă duse în palatul soţiei mele, spunându-mi:

— Aşa este mai bine pentru tine, întrucât, precum ţi-am spus, pe uliţa noastră se află o sumedenie de femei, măritate ori fete, care şed în tinda caselor lor şi care toate nu au decât un dor, şi-anume de a sorbi dragostea de pe drum aşa cum adulmecă aerul şi cum înghit apa pe care o beau! Şi ce s-ar face inima ta între năvoadele lor?

Y or, când ajunsei la saraiul în care locuiam acuma, soţia mea mă primi cu o bucurie mare, iar eu răspunsei aşa cum ilăul răspunde ciocanului. Iar cocoşul meu cel fără de creastă şi fără de glas nu rămase mai prejos faţă de puicuţa aceea ispititoare şi izbuti să nu se facă de ocară în faima lui

de viteaz dezbătelnic, întrucât, pe Allah! O, stăpâne al meu, în noaptea aceea berbecul a dat nu mai puţin decât treizeci de izbituri de corn în oiţa aceea bătelnică, şi nu şi-a curmat truda decât atunci y ' y) când potrivnica a strigat aman, cerând îndurare.

Şi vreme de trei luni trăii aşa mai departe viaţa aceasta neostenită, plină de înfruntări de noapte, de harţe de dimineaţă şi de iuruşuri de zi. Iar în sufletul meu mă > y y minunam în fiecare zi de ursita mea, zicându-mi: „Ce soartă norocoasă am avut de m-a dus la fetişcana aceasta pojarnică şi pe care mi-a dat-o de soţie! Şi ce ursită uluitoare ca aceea care odată cu bucăţica asta de unt proaspăt mi-a menit şi un sărai cum nu au nici sultanii!" Şi nu trecea zi rară ca să încerc a afla de la robi numele şi cinul celei cu care mă însurasem fără s-o fi cunoscut şi fără să ştiu a cui fată este şi din ce neam se trage.

Ci într-o bună zi, aflându-mă singur mai deoparte cu o arăpoaică tânără dintre roabele cele negre ale soţiei mele, o iscodii pe roabă, spunându-i:

— Allah fie cu tine, o, copilandră binecuvântată, o, albo înlăuntrul tău, spune-mi ce ştii despre stăpâna ta, iar vorbele tale am să le aşez adânc în cotlonul cel mai adumbrit al inimii mele.

Iar tânăra arăpoaică, tremurând de spaimă, îmi răspunse:

— O, stăpâne al meu, povestea stăpânei mele este un lucru cu totul şi cu totul nemaiauzit; ci dacă ti l-aş dezvălui, mă tem să nu fiu dată morţii fără de izbăvire şi fără de zăbavă! Tot ce pot să-ţi spun este că ea te-a băgat de seamă într-o zi în suk şi că i-ai căzut cu drag.

Şi nu putui nimic să mai scot de la arăpoaică, peste cuvintele acestea. Ba chiar, întrucât stăruiam, mă amenință că se duce să-i povestească stăpânei sale încercarea mea de-a o ispiti la destăinuiri. Atunci o lăsai să-şi cate de calea ei, iar eu mă întorsei la nevastă-mea ca să stârnesc o zbânţuială fără de însemnătate.

Iar viaţa mea se scurgea aşa, între desfătări năprasnice şi harţe drăgostoase, până într-o după-amiază, când mă aflam în prăvălia mea, cu îngăduinţa soţiei mele şi când, aruncându-mi privirile înspre uliţă, zării o copilandră cu iaşmacul pe faţă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

A opt sute treizeci şi şasea noapte dar cândfu cea de a opt sute treizeci şi şasea noapte Urmă:

Iar viaţa mea se scurgea aşa, în desfătări năprasnice şi harţe drăgăstoase, până într-o după-amiază, când mă aflam în prăvălia mea, cu îngăduinţa soţiei mele şi când, aruncându-mi privirile înspre uliţă, zării o copilandră cu iaşmacul pe faţă, care venea înspre mine, în chip făţiş. Iar când fu dinaintea prăvăliei mele, îmi aruncă salamalecul cel mai gingaş şi îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, iată un cocoş de aur împodobit cu diamante şi cu nestemate, pe care degeaba m-am străduit să-l vând la preţul potrivit, pe la toţi neguţătorii din suk. Ci toţi sunt nişte inşi fără gust şi fără subţirime la frumuseţi, întrucât mi-au răspuns că un asemenea giuvaier nu-i lesne de vândut şi că nici n-ar putea să-l mărite cu vreun câştig. De aceea am venit să ţi-l dau ţie, care eşti om de gust, la preţul pe care vei binevoi să-l hotărăşti singur!

Iar eu răspunsei:

— Nici eu nu am vreo trebuinţă de giuvaierul tău. Dar ca să-ţi fac voia, îţi dau pe el o sută de dinari, niciunul mai mult, niciunul mai puţin.

Iar copilandra răspunse:

— Ia-l şi să-ţi fie o cumpărătură aducătoare de câştig! Iar eu, măcar că nu aveam chiar nici o dorinţă să cumpăr cocoşul de aur, mă gândii totuşi că pasărea ar putea să-i placă soţiei mele, aducându-i aminte de virtuţile mele temeinice, aşa că pornii înspre sipetul meu de bani să iau o sută de dinari. Ci când vrusei să-i dau fetei, ea nu vroi să-i primească, zicându-mi:

— Într-adevăr, nu-mi sunt de nici un folos şi nu doresc altă plată decât îngăduinţa de a mă lăsa să te sărut numai o dată pe obraz. Şi aceasta-i singura mea dorinţă, o, tinere!

Iar eu îmi zisei în sinea mea: „Pe Allah! Numai un sărut pe obraz pentru un giuvaier care preţuieşte mai bine de o mie de dinari de aur, ăsta-i un chilipir pe cât de ciudat, pe-atâta de mare!" Şi nu pregetai să-i dau îngăduinţa.

Atunci copilandra, o, doamne al meu, veni lângă mine şi, ridicându-şi iaşmăcuţul de pe faţă, mă sărută pe obraz – până peste poate de dulce!

— Ci deodată, de parcă i-ar fi venit poftă să guste din carnea mea, îşi înfipse în obrazul meu dinţii de tigroaică tânără şi îmi arse o muşcătură de-i mai port şi-acuma urma. Apoi plecă râzând cu un râs mulţumit, pe când eu îmi ştergeam sângele ce curgea de pe obraz. Şi mă gândeam: „Păţania asta a ta, o, Cutare, este o păţanie uluitoare! Şi în curând ai să vezi toate muierile din suk cum au să vină să-ţi ceară care o bucăţică de obraz, care o bucăţică de bărbie, care o bucăţică de ce ştii tu şi poate că atunci ar fi mai bine să-ţi lefteresti marfa din prăvălie toată şi să nu mai vinzi decât bucăţi din tine!"

Şi când veni seara, mai râzând, mai mânios, mă în-torsei la baba care mă aştepta ca de obicei, la colţul uliţei noastre şi care, după ce îmi puse năframa la ochi, mă duse la saraiul nevestei mele. Şi, de-a lungul drumului, o auzii cum mormăia printre dinţi nişte vorbe neînţelese ce-mi păreau a cam fi un soi de ameninţări, ci gândeam: „Babele-s nişte făpturi cărora le place să boscorodească şi care îşi petrec bătrânele lor zile amărâte cârtind de toate şi trăncănind!"

Or, când intrai la soţia mea, o găsii în sala de primire, stând cu sprâncenele încruntate şi îmbrăcată din talpă până-n creştet într-o culoare roşie stacojie, cum poartă a opt sute treizeci şi şasea noapte sultanii în ceasurile lor de mânie. Iar înfăţişarea ei era aprigă, iar chipul coperit de gălbeneală. Şi, la priveliştea aceea, zisei în sinea mea: „O, Ocrotitorule, scapă-mă!" Şi neştiind de unde-i vine pornirea

vrăjmaşă, mă dusei la soţia mea care, împotriva obiceiului, nu se ridică să mă întâmpine, ci îşi întoarse capul de la mine; şi, întinzân-du-i cocoşul de aur pe care îl cumpărasem, îi spusei:

— O, stăpâna mea, primeşte cocoşul acesta de preţ, care-i un lucru într-adevăr minunat şi care-i vrednic de privit; întrucât l-am cumpărat spre a-ţi face o bucurie!

Ci, la vorbele mele, fruntea i se posomori, ochii i se înnegurară şi până să am eu vreme să mă feresc dobândii un dos de palmă care mă răsuci ca pe un titirez şi era mai-mai să-mi rupă falca din stânga. Şi strigă:

— O, câine şi plod de câine, dacă chiar ai cumpărat cocoşul, atunci de unde ai muşcătura de pe obraz?

Iar eu, năucit şi de palma cea năprasnică, simţii că mă clatin; şi fusei nevoit să mă încordez straşnic, ca să

7 y y ' nu cad cât eram de lung. Da asta nu fu decât începutul, o, doamne al meu, asta nu fu, vai! Decât începutul începutului! Căci, la un semn al soţiei mele, văzui deodată cum se dau la o parte perdelele din fund şi cum intră patru roabe călăuzite de babă. Şi aduceau un trup de copilandră, cu capul tăiat şi pus pe mijlocul trupului. Şi cunoscui pe dată că acel cap era al fetei ce-mi dăduse, pe o muşcătură, giuvaierul. Iar priveliştea aceea izbuti să mă topească de tot. Şi mă prăbuşii la pământ, fără de simţire.

Iar când îmi venii în fire, o, doamne sultane al meu, mă văzui legat cu lanţuri în maristanul de aici. Şi paznicii îmi spun că sunt nebun. Şi altceva nimic nu-mi mai spun.

Şi-aşa-i cu povestea prepusei mele nebunii şi a întemniţării mele în casa de nebuni. Şi numai Allah v-a trimis pe amândoi şi pe rine, o, doamne sultane al meu şi pe tine, o, înţeleptule şi dreptule vizir, ca să mă scoateţi de aici. Şi voi amândoi să judecaţi, din nesminteala ori din sminteala spuselor mele, dacă sunt stăpânit de duhuri, ori cumva sunt lovit de vreo aiureală, de vreo pandalie sau de vreo scrânteală, ori dacă sunt întreg la minte.

După ce ascultară povestea tânărului, sultanul şi vizirul său, care era sultanul-derviş de odinioară, cel născut din flori, se cufundară în cugetări adânci şi rămaseră gânditori, cu fruntea plecată şi cu ochii aţintiţi în pământ, vreme de un ceas. După care sultanul ridică cel dintâi fruntea şi-i spuse soţului său:

— O, vizire al meu, mă jur pe adevărul Aceluia carele m-a pus ocârmuitor peste împărăţia Egiptului că nu voi avea tihnă şi nici n-am să mănânc ori să beau nimic până n-oi da de copilandra care s-a măritat cu tânărul acesta. Aşa că, grăbeşte-te să-mi spui ce s-ar cădea să facem.

Şi vizirul răspunse:

— O, doamne al vremilor, trebuie să-l luăm fără de zăbavă pe tânărul acesta, lăsându-i deocamdată pe ceilalţi doi în lanţuri, şi să străbatem cu el uliţele cetăţii, de la răsărit la apus şi de la dreapta spre stânga, până ce el are să poată găsi intrarea în uliţa unde bătrâna avea obiceiul să-l lege la ochi. Şi-atunci noi avem să-l legăm la ochi, iar el are să-şi aducă aminte câţi paşi făcea însoţit de babă şi are să ne facă astfel să ajungem la poarta casei, la uşa la care i se scotea legătura de la ochi. Şi acolo, Allah are să ne lumineze cum să ne purtăm în treaba aceasta gingaşă.

Iar sultanul spuse:

— Să se facă după sfatul, tău, o, vizire al meu plin de iscusinţă.

Şi se ridicară amândoi pe dată, porunciră să se dezlege a opt sute treizeci şi şaptea noapte lanţurile tânărului şi îl scoaseră din maristan.

Şi totul se petrecu aşa cum prorocise vizirul. Întrucât după ce străbătură o sumedenie de uliţe prin fel de fel de mahalale, ajunseră într-un sfârşit la intrarea uliţei cu pricina, pe care tânărul o cunoscu fără de şovăire. Şi, legat la ochi ca odinioară, putu să-şi socotească paşii şi să-i ducă dinaintea unui sărai, pe care sultanul când îl văzu rămase năuc. Şi strigă:

— Alungat fie Cel-Rău, o, vizire al meu! În saraiul acesta şade una dintre soţiile sultanului de odinioară de la Cairo, acela care mi-a lăsat scaunul de domnie, din pricină că n-a avut ca urmaşi copiii de spiţă bărbătească. Iar soţia aceasta a sultanului de odinioară, părintele nevestei mele, trăieşte aici cu fata ei, care de bună seamă că ea trebuie să fie soţia tânărului nostru! Allah este cel mai mare, o, vizirule! Aşadară-i scris la orânda tuturor fetelor de crai să se împreune cu nimicurile lumii, aşa cum am fost şi noi! Osândele Atoateorânduitorului au pururea pricinile lor, ci nu putem pricepe acele pricini!

Şi adăugă:

— Să dăm zor şi să intrăm, ca să vedem urmarea acestei istorii.

Şi bătură cu belciugul de fier în poarta care răsună. Iar tânărul spuse:

— Chiar ăsta-i sunetul!

Şi poarta fu numaidecât deschisă de nişte hadâmbi, care rămaseră împietriţi cunoscându-i pe sultan, pe vizirul cel mare şi pe tânărul soţ al stăpânei lor.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci şi şaptea noapte urmă:

Şi bătură cu belciugul de fier în poartă şi poarta fu numaidecât deschisă de nişte hadâmbi, care rămaseră împietriţi cunoscându-i pe sultanul, pe vizirul cel mare şi pe tânărul soţ al copilandrei. Iar unul dintre ei zbură s-o prevestească pe stăpână-sa de sosirea sultanului cu cei doi însoţitori ai săi.

Atunci fetişcana se împodobi şi se dichisi şi ieşi din harem şi veni în sala de oaspeţi, să-şi aştearnă temenelile dinaintea sultanului, soţul surorii ei după tată, da nu şi după mamă şi să-i sărute mâna. Iar sultanul o cunoscu într-adevăr şi făcu un semn de înţelegere înspre vizirul său. Pe urmă îi spuse crăiţei:

— O, fiică a socrului meu, fereascâ-mă Allah să-ţi fac vreo certare pentru purtarea ta; întrucât trecutul se află la stăpânul cerurilor şi numai vremea de faţă este a noastră. Pentru aceasta eu acuma doresc ca tu să te împaci cu acest tânăr, soţul tău, care-i un tânăr plin de bune însuşiri la temelia lui şi care, fără a-ţi păstra nici un fel de pică, nu cere nimic mai mult decât să dobândească iarăşi bunăvoinţa ta. De altminteri, îţi jur pe vredniciile răposatului meu socru sultanul, părintele tău, că soţul tău n-a săvârşit nici un păcat greu împotriva cuviinţei faţă de soţia sa. Şi a şi ispăşit destul de greu slăbiciunea lui de o clipă! Nădăjduiesc, dar, că ai să primeşti rugămintea mea!

Iar copilandra răspunse:

— Dorinţele stăpânului nostru sultanul sunt porunci pentru noi şi ele se află asupra capetelor şi a ochilor noştri.

Şi sultanul se bucură mult de supunerea aceea şi spuse:

— Dacă-i aşa, o, fiică a socrului meu, îl căftănesc pe soţul tău în slujba de baş-cămăraş al meu. Şi de-acum a opt sute treizeci şi şaptea noapte înainte are să fie oaspetele meu la masă şi tovarăş al meu de pahar. Şi chiar în seara aceasta am să ţi-l trimit pentru ca, fară martori stânjenitori, să înfăptuiţi amândoi împăcarea făgăduită. Ci, deocamdată, îngăduie-mi să-l iau cu mine, întrucât avem de ascultat împreună istorisirile celor doi tovarăşi ai săi de lanţ! Şi plecă, adăugând:

— Se înţelege că de-aici înainte rămâne limpede între voi doi că ai să-l laşi să plece şi să vină în toată voia, fără legătură la ochi, iar el, la rându-i, făgăduieşte că niciodată, sub nici un cuvânt, nu are să se mai lase sărutat de vreo femeie, fie ea măritată, fie fată.

Şi aceasta-i, o, norocitule sultan, urmă Şeherezada, sfârşitul poveştii pe care i-a istorisit-o sultanului şi vizirului său tânărul cel dintâi, acela care citea dintr-o carte, la maristan. Ci în ceea ce îl priveşte pe cel de al doilea tânăr, unul dintre cei doi care ascultau citirea, iacătă!

Când sultanul cu vizirul şi cu cămăraşul cel nou ajunseră îndărăt la maristan, şezură jos pe pământ dinaintea celui de-al doilea tânăr, zicând:

— Acuma-i rândul tău.

Iar cel de-al doilea tânăr spuse:

POVESTEA CELUI DE AL DOILEA NEBUN

— O, stăpâne sultane al nostru şi tu, preadreptule vizir şi tu, fost tovarăş al meu de lanţ, aflaţi că pricina întemniţării mele în maristan este încă şi mai de-a mirările decât cea pe care o ştiţi, întrucât, dacă tovarăşul meu de colea a fost întemniţat ca nebun, apoi el a fost cam din vina lui şi din pricina credulităţii şi a încrederii de sine. Ci eu, dacă am păcătuit, am păcătuit tocmai dimpotrivă, aşa cum aveţi să auziţi, dacă chiar binevoiţi a-mi îngădui să purced chibzuit!

Iar sultanul şi vizirul său şi cămăraşul cel proaspăt, care era nebunul de mai înainte, răspunseră într-un glas:

— Da, de bună seamă! Iar vizirul adăugă:

— De altminteri, cu cât ai să pui mai multă chibzuinţă în istorisirea ta, cu atâta avem şi noi să fim mai gata să te privim ca băgat pe nedrept printre nebuni şi smintiţi.

Şi tânărul îşi începu astfel povestea:

Aflaţi, dar, o, stăpânii mei şi cunună peste capul meu, că şi eu sunt tot un negustor, fiu de negustor şi, până a nu fi fost aruncat în maristanul acesta, ţineam prăvălie în suk, unde vindeam soţiilor de navabi brăţări şi podoabe de toate felurile. Iar pe vremea când începe istorisirea mea nu aveam ca vârstă decât şaisprezece ani şi mă făcusem vestit în suk şi pentru chibzuinţă şi pentru cinstea şi pentru capul meu cuminte şi pentru grija pe care o dovedeam la negustorie. Şi niciodată nu căutam să mă înnădesc la taifas cu femeile care erau musteriile mele; şi nu le spuneam decât numai vorbele de trebuinţă pentru încheierea târguielii. Şi de altminteri mă ţineam de poveţele Cărţii celei Sfinte şi nu ridicam niciodată ochii asupra vreunei femei dintre fiicele musulmanilor. Şi neguţătorii mă dădeau de pildă feciorilor lor, când îi luau cu ei în suk pentru întâia

oară. Şi multe mame intraseră în vorbă cu maică-mea, în privinţa mea, pentru vreo cumetrie cinstită. Ci maică-mea zăbovea răspunsul pentru vreun prilej mai bun şi ocolea primejdia pe cuvânt că sunt prea tânăr şi că nu mă are decât pe mine şi că sunt cam plăpând din fire.

Or, într-o zi, stam dinaintea cărţii mele de socoteli a opt sute treizeci şi şaptea noapte şi-i cercetam cuprinsul, când văzui că intră în prăvălie o arăpoaică micuţă şi dulce care, după ce mă salută cuviincios, îmi spuse:

— Aici este oare prăvălia domniei sale neguţătorul Cutărei iar eu răspunsei:

— Adevărat este!

Ea atunci scoase din sân, cu mare luare-aminte şi uitându-se grijulie şi la dreapta şi la stânga, un răvăşel pe care mi-l întinse spunând:

— Este din partea stăpânei mele. Şi aşteaptă bunăvoinţa unui răspuns.

Şi înmânându-mi răvaşul, se trase deoparte, aşteptând să vadă ce fac.

Iar eu, după ce îl desfăcui, citii şi văzui că se aflau scrise în el nişte stihuri de laudă, pătimaşe, spre mărirea şi cinstirea mea. Iar stihurile de la urmă cuprindeau în ţesătura lor numele aceleia care se da drept îndrăgostită de mine.

Eu atunci, o, doamne sultane al meu, mă simţii până peste poate de oţărât de acea ispitire, şi socotii că era o grea lovitură la buna mea purtare, ori poate o încercare de a mă târî în vreun crailâc primejdios ori plin de încurcături. Şi luai mărturisirea aceea şi o rupsei şi o căleai sub picioare. Pe urmă mă dusei la arăpiţă, o apucai de ureche şi îi altoii câteva palme şi câteva ghionturi bine aduse. Şi desăvârşii pedeapsa mai trăgându-i şi o lovitură de picior care o aruncă de-a berbeleacul afară din prăvălie. Şi o scuipai în obraz, cât mai făţiş, aşa ca toţi vecinii să vadă fapta mea şi să nu aibă cum se îndoi de cuminţenia şi de cădenia mea şi îi strigai:

— A, plod dintr-o mie de încornoraţi ai neruşinării, du-te de-i povesteşte toate astea fetei aceleia de codoşi, stăpână-ta!

Şi toţi vecinii începură să şoptească minunându-se bucuraţi; iar unul dintre ei mă arătă lui fiu-său cu degetul, spunându-i: „Binecuvântarea lui Allah fie asupra capului acestui tânăr cuviincios! Deie Cel-de-Sus ca şi tu, o, fiul meu, când ai să ajungi de vârsta lui, să ştii să te lepezi de ispitele ticăloaselor şi ale stricatelor care stau să-i pândească pe flăcăii frumoşi!"

Şi iacătă, o, stăpânii mei, ce am făcut la şaisprezece ani. Şi, cu adevărat, numai acuma văd eu limpede ce purtare necioplită a fost purtarea mea, lipsită de judecată, plină de o mândrie smintită şi de o îngâmfare prostească şi prefăcută şi ticăloasă şi mârlănească. Şi oricâte necazuri mi-a fost dat să pat mai târziu pentru fapta aceea nevrednică, socot că mi s-ar fi căzut încă şi mai mult şi că lanţul care îmi atârnă acuma de gât, pentru o pricină cu totul alta, s-ar fi cuvenit să-mi fie legat încă de la acel început smintit. Ci, cum a fost, cum n-a fost, nu vreau să încurc luna sabanului cu luna ramadanului, aşa încât urmez în bună rânduială istorisirea poveştii mele.

Aşadar, o, stăpânii mei, zilele şi lunile şi anii au curs de la acea întâmplare, iar eu am ajuns bărbat în toată firea. Şi cunoscusem femeile şi tot ceea ce urmează, măcar că eram tot becher; şi simţeam că venise într-adevăr ceasul să-mi găsesc o fată care să-mi fie soţie dinaintea lui Allah, mamă a copiilor mei. Or, aveam să fiu slujit după pofta inimii precum veţi auzi. Ci nu vreau să răstorn curgerea faptelor şi purced după şart.

Şi-aşa, într-o după-amiază, văzui că vine înspre prăvălia mea, împresurată de vreo cinci sau şase roabe albe, care îi alcătuiau alaiul, o copilandră numai bună de îndrăgit, împodobită cu giuvaierurile cele mai scumpe, cu mâinile date cu hennea şi cu cosiţele părului unduin-du-i pe umeri;

şi păşea în toată gingăşia ei, legănându-se cu fălnicie şi cu alint.

A opt sute treizeci şi opta noapte în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci şi opta noapte urmă: o copilandră numai bună de îndrăgit, împodobită cu giuvaierurile cele mai scumpe, cu mâinile date cu hennea şi cu cosiţele părului unduindu-i pe umeri; şi păşea în toată gingăşia ei, legănându-se cu fălnicie şi cu alint. Şi intră ca o domniţă în prăvălia mea, urmată de roabele ei şi şezu jos, după ce mă cinsti cu un salamalec dulce. Şi îmi spuse:

— O, tinere, ai cumva vreo podoabă frumoasă de aur şi argint?

Iar eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, am de toate soiurile cu putinţă, şi încă altele!

Y ea atunci îmi ceru să vadă nişte belciuge de aur pentru glezne. Iar eu îi adusei tot ce aveam mai bun şi mai frumos printre podoabele de aur de pus la glezne. Iar ea repezi o aruncătură de ochi nepăsătoare înspre ele şi îmi zise:

— Încearcă-mi-le!

Şi numaidecât una dintre roabele ei se aplecă şi, ridicându-i poala rochiei, dezvălui ochilor mei glezna cea mai gingaşă şi mai albă care a ieşit vreodată din mâinile Atoateziditorului. Iar eu îi încercai belciugele, ci nu putui să găsesc în prăvălia mea niciunul care să fie îndeajuns de strâmt faţă de gingăşia vrăjitoare a picioarelor acelea turnate după tiparul desăvârşirii. Iar ea, văzându-mi necazul, îmi spuse:

— Nu face nimica, o, tinere! Am să-ţi cer altceva. Ci, mai întâi, ia să vedem! Într-adevăr, mi s-a spus, acasă, că aş avea nişte picioare de elefant. Aşa este?

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra ta şi împrejuru-ţi şi asupra desăvârşirii gleznelor tale, o, stăpână a mea! Gazda, dacă

le-ar vedea, s-ar topi de ciudă!

Ea îmi spuse atunci:

— Iar eu credeam dimpotrivă! Pe urmă adăugă:

— Dă-mi să văd nişte brăţări!

Iar eu, cu ochii încă plini de icoana acelor glezne vrăjite şi a acelor picioare de pierzanie, căutai tot ce aveam mai acătării şi mai gingaş printre brăţările de aur şi de smalţ, şi i le adusei. Ci ea îmi zise:

— Încearcă-mi-le chiar tu. Eu sunt cam ostenită astăzi.

Şi numaidecât una dintre roabele ei se repezi şi sumese mânecile stăpâne-sii. Şi li se ivi ochilor mei un braţ, ai! Ai! Gât de lebădă nu alta, mai alb şi mai neted decât cleştarul şi isprăvit cu o încheietură şi cu un pumnişor şi cu nişte degete, ai! Ai! De zahăr candel, o, stăpâne al meu, curmale cu miere, bucuria sufletului, o dulceaţă, o curată dulceaţă, nu altceva. Iar eu, aplecându-mă, încercai pe braţul acela al minunilor brăţările mele. Ci până şi cele mai strâmte, închipuite pentru mâini de copii, se bălăbăneau larg pe încheieturile ei subţirele şi străvezii; şi le scosei repede, de teamă ca nu cumva greutatea lor să vatăme pielea aceea neprihănită.

Iar fata zâmbi a râde iarăşi de încurcătura mea şi îmi zise:

— Ce-ai văzut, o, tinere? Oare-s ciungă, ori poate că am nişte labe de raţă, ori poate că am vreo mână de hipopotam?

Iar eu strigai:

A opt sute treizeci şi opta noapte

— Numele lui Allah fie asupră-ţi şi împrejuru-ţi şi asupra mâinii tale albe şi asupra gingăşiei încheieturii tale de copil şi asupra subţirimii degetelor tale de hurie, o, stăpâna mea!

Iar ea îmi zise:

— Cum, cum? Nu e adevărat! Că acasă la mine mi s-a spus adesea dimpotrivă!

Pe urmă adăugă:

— Dă-mi să văd nişte gherdane şi nişte salbe de aur. Iar eu, clătinându-mă fară a fi gustat vreun vin, sării să-i aduc

ce aveam mai de preţ şi mai uşor printre gher-danele şi salbele de aur. Şi numaidecât una dintre roabe, cu o grijă cucernică, dezveli, odată cu gâtul stăpâne-sii şi o parte din pietul ei. Şi, oliolio! Oliolio! Cei doi sâni, amândoi deodată, o, doamne al meu, amândoi sânişorii de fildeş trandafiriu se iviră rotunzi şi cumplit de obraznici peste zăpada ameţitoare a pieptului; şi păreau că spânzură de gâtul de marmură, ca doi copilaşi mândri şi gemeni la gâtul mamei lor. Iar eu, la priveliştea aceea, nu mă putui opri să nu strig, întorcând ochii:

— Acopere-i! Acopere-i! Allah aştearnă-şi vălurile sale! Iar ea îmi zise:

— Cum, nu vrei să-mi încerci gherdanele şi salbele? Da nu-i nimica! Am să-ţi cer altceva. Da mai întâi ia spune-mi: sunt cumva slută, ori pieptoasă ca bivoliţele şi neagră şi păroasă? Ori poate că sunt veştejită şi uscată ca un peşte sărat şi dreaptă ca o tejghea de tâmplar?

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupră-ţi şi împrejuru-ţi şi asupra farmecelor tale cele tainice şi asupra poamelor tale cele tainice şi asupra întregii tale frumuseţi tainice, o, stăpâna mea!

Iar ea zise:

— Oare să mă fi amăgit, aşadar, cei care de atâtea ori mi-au spus că nu s-ar putea găsi nimic mai urât ca părţile cele tainice ale trupului meu? Şi adăugă:

— Fie! Ci întrucât nu îndrăzneşti, o, flăcăule, să-mi încerci gherdanele de aur şi salbele, ai putea măcar să-mi încerci nişte centuri?

Iar eu, după ce îi adusei tot ce aveam mai moale şi mai uşor printre centurile cu filigrane de aur, le pusei la picioarele ei, sfios. Ci ea îmi zise:

— Ba nu! Ba nu! Pe Allah, încearcă-mi-le acuma chiar tu!

Iar eu, o, doamne sultane al meu, nu ştiui să răspund decât că ascult şi că mă supun şi, ghicind dintru început care putea să fie subţirimea acelei gazele, o alesei pe cea

mai micuţă şi mai strâmtă dintre centuri şi, pe deasupra rochiilor şi izarelor, i-o încinsei peste mijloc. Da centura, lucrată anume pentru o copilă domniţă, se dovedi prea largă pentru mijlocul acela atâta de subţire, încât nu arunca nici un fir de umbră pe pământ şi atâta de drept încât l-ar fi dus la deznădejde pe un calemgiu al literei alef şi atâta de mlădiu, încât ar fi făcut să se usuce de ciudă arborele ban şi atâta de dulce încât ar fi făcut să se topească de pizmă o bucată de unt ales, şi atâta de zarif încât ar fi făcut să fugă ruşinat păunul cel tânăr şi atâta de unduios încât ar fi făcut să piară firul de bambus. Şi văzând că nu ajung în nici un fel să găsesc ceea ce trebuia, rămăsei tare încurcat şi nu mai ştiam cum să-mi cer iertăciune. Ci ea îmi zise:

— Precum pare, pesemne că sunt rău făcută, cu un gheb straşnic dindărăt şi cu un gheb straşnic dinainte, cu un burduhan vârtos şi cu o spinare de cămilă.

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupră-ţi şi împrejuru-ţi şi asupra mijlocelului tău şi asupra a ceea ce are înainte, A opt sute treizeci şi opta noapte şi asupra a ceea ce îl însoţeşte şi asupra a ceea ce îi urmează, o, stăpâna mea! Iar ea îmi zise:

— Sunt nedumerită, o, flăcăule! Întrucât acasă, de-atâtea ori mi s-a adeverit o părere neprielnică despre mine! Oricum, întrucât nu poţi să-mi găseşti o centură, nădăjduiesc că nu are să-ţi fie cu neputinţă să-mi găseşti nişte cercei şi un pieptene de aur pentru prins părul!

Şi, spunând acestea, îşi ridică singură iaşmăcuţul de pe faţă şi lăsă să se ivească ochilor mei o faţă care era chiar luna plină mergând înspre cea de a paisprezecea noapte a sa. Iar eu, la vederea acelor două nestemate care erau ochii ei babilonici şi a obrajilor ei ca bujorii şi a guriţei ei, toc de corai cuprinzând o brăţară de mărgăritare şi tot acel chip ameţitor, îmi pierdui răsuflarea şi nu mai putui să fac nici o mişcare ca să caut ceea ce îmi ceruse, îar ea zâmbi a râde şi îmi zise:

A y

— Înţeleg, o, flăcăule, că vei fi fiind tulburat de urâţenia mea. Stiu, într-adevăr, de vreme ce am tot auzit spunându-mi-se asta de atâtea ori, că faţa mea este înfricoşător de urâtă, ciuruită şi presărată de ciupituri de bubat, că sunt chioară de ochiul drept şi zbanghie de ochiul stâng, că am un nas borcănat şi hâd şi o gură împuţită cu nişte dinţi beliţi şi scălâmbi şi că, într-un sfârşit, sunt cioampă şi ciulă de urechi. Şi nu mai pomenesc de pielea mea râioasă, nici de părul meu scămoşat şi sârmos, nici de toate pacostele cele nevăzute din lăuntrul meu!

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupră-ţi şi împrejuru-ţi şi asupra întregii tale frumuseţi văzute, o, stăpână a mea şi asupra frumuseţii tale celei nevăzute, o, înveşmântau) în strălucire şi asupra curăţiei tale, o, mlădiţă de crin şi asupra miresmei tale, o, boboc de trandafir, şi asupra strălucirii tale şi asupra albeţei tale, o, iasomio şi asupra a tot ce poate fi văzut, mirosit şi atins de tine. Şi preafericit este cel care poate să te vadă, să te miroasă şi să te atingă!

Şi rămăsei zdrobit de tulburare, beat de o beţie ucigaşă.

Atunci copila iubirii se uită la mine cu un zâmbet în ochii ei prelungi şi îmi zise:

— Vai! Vai! Pentru ce, dar, tatăl meu mă scârbeşte atâta, încât îmi pune în seamă toate sluţeniile pe care ţi le-am înşirat? Căci chiar tatăl meu şi nu altcineva, m-a făcut totdeauna să cred în toate acele zise beteşuguri ale făpturii mele. Ci slăvit fie Allah carele îmi dovedeşte dimpotrivă, prin mijlocirea ta! Încât acum sunt încredinţată că părintele meu nu m-a amăgit, ci că se află sub puterea vreunei năluciri care îl face să vadă totul urât împrejurul său. Şi, în ce mă priveşte, este gata ca să scape de vederea mea care îl apasă, să mă vândă roabă neguţătorului de robi de chilipir.

Iar eu, o, doamne al meu, strigai:

— Da oare cine-i părintele tău, o, sultăniţă a frumuseţii?
Ea îmi răspunse:
— Este însuşi Şeicul al-lslam! Iar eu, împătimit, mă minunai:
— He, pe Allah! Decât să te vândă negustorului de robi, pentru ce nu s-ar învoi să te mărite cu mine?
Ea spuse:
— Tatăl meu este un om drept şi cinstit. Şi întrucât îşi închipuie că fata lui este o pocitanie jalnică, nu ar vroi să aibă pe sufletul lui împerecherea ei cu un flăcău ca tine! Da poate că ai izbuti, totuşi, să încerci a-i face o cerere. Şi, pentru aceasta, am să-ţi arăt căile ce ţi-ar fi mai de folos spre a-l îndupleca.
Şi, după ce vorbi aşa, copila desăvârşitei iubiri chib-zui o clipită şi îmi spuse:
A opt sute treizeci şi noua noapte

— Iacătă! Când ai să te înfăţişezi dinaintea tatălui meu, care-i Şeicul al-lslam şi când ai să-i faci cererea ta de căsătorie, el de bună seamă că are să-ţi spună: „O, fiul meu, trebuie să deschizi ochii. Află că fata mea este o oloagă, o beteagă, o cocoşată, o." Ci tu să-l opreşti şi să-i spui: „Eu sunt mulţumit! Eu sunt mulţumit!" Şi el are să urmeze: „Fata mea este o chioară, o ciulă de urechi, o împuţită, o şchioapă, o pişăcioasă, o." Ci tu să-l opreşti şi să-i spui: „Eu sunt mulţumit! Eu sunt mulţumit!" Şi el are să urmeze: „O, bietul de tine, fata mea este o scârbavnică, o stricată, o băşinoasă, o băloasă, o." Ci tu să-l opreşti şi să-i spui: „Eu sunt mulţumit! Eu sunt mulţumit!" Şi el are să urmeze: „Da tu nu ştii, o, săracul») y de tine! Fata mea este o mustăcioasă, o burduhănoasă, o muma-pădurii, o ciungă, o şoantă, o ciacâră de ochiul stâng, o mucoasă îngălată la nas, o împistrată de bubat la chip, o împuţită la gură, o belită şi o scălâmbă la dinţi, o vătămată înlăuntrul ei, o chelboasă, o râioasă înfricoşătoare, o spaimodivă întru totul, o pedeapsă amarnică." Iar tu, după ce ai să-l laşi să-şi verse asupră-mi toată căldarea lui de spaime, să-i spui; „Hei, pe Allah, eu sunt mulţumit! Eu sunt mulţumit." în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci şi noua noapte urmă:

Iar tu, după ce ai să-l laşi să-şi verse asupră-mi toată căldarea lui de spaime, să-i spui: „Hei, pe Allah! Eu sunt mulţumit! Eu sunt mulţumit!" y y iar eu, o, doamne al meu, numai auzind-o şi numai la gândul că asemenea vorbe puteau să fie spuse de părintele său acelei copile de desăvârşită iubire, simţii că mi se suie sângele la cap de supărare şi de mânie. Ci până la urmă, de vreme ce trebuia să trec prin încercarea aceea spre a ajunge să mă însor cu minunea de gazelă, îi spusei:

— Încercarea este aspră, o, stăpâna mea şi aş putea să mor când l-aş auzi pe tatăl tău că vorbeşte aşa despre tine.

Ci Allah are să-mi dea tăria de trebuinţă şi bărbăţia!

Pe urmă o întrebai:

— Şi când aş putea să mă înfăţişez dinaintea preacinstitului Şeic al-lslam, părintele tău, spre a te cere de la el?

Ea îmi răspunse:

— Mâine, fără de abatere, în temeiul dimineţii.

Şi se ridică, la vorbele acestea şi plecă urmată de fetele roabe ale ei, luându-şi rămas-bun de la mine cu un zâmbet. Iar sufletul meu porni pe urmele sale şi se lipi de paşii ei, pe când eu rămâneam în prăvălie, pradă chinurilor aşteptării şi ale iubirii.

Încât a doua zi, la vremea hotărâtă, nu pregetai să zbor înspre casa Şeicului al-lslam şi cerui să fiu primit de el, trimiţându-i vorbă că era pentru o treabă grabnică de o însemnătate mare. Iar el mă primi fără de zăbavă şi îmi răspunse la salamalec cu multă preţuire şi mă pofti să stau jos. Şi luai seama că era un bătrân cu înfăţişarea preacinstită, cu barba albă neprihănită şi cu un chip plin de fălnicie şi de măreţie, dar care avea pe obraz şi în ochi un nor de mâhnire fără de nădejde şi de durere fără de leac. Şi gândii: „Asta-i! Are nălucirea urâţeniei! Deie Allah să se vindece!" Pe urmă, şezând jos, da numai după cea de a doua poftire, din cinstire şi preţuire fată de vârsta şi de cinul lui înalt, îi rostii încă o dată salamalecurile şi urările mele şi le mai spusei şi pentru a opt sute treizeci şi noua noapte a treia oară, ridicându-mă de fiecare dată. Şi după ce le arătai astfel buna-cuviinţă şi buna mea creştere, şezui jos iarăşi, da ţinându-mă cât mai pe marginea scaunului şi aşteptai ca el să deschidă vorba cel dintâi şi să mă întrebe de temeiul pricinii.

Şi într-adevăr, după ce aga ce se afla de slujbă aduse sorbeturile îndătinate şi după ce Şeicul al-lslam schimbă cu mine câteva vorbe rară de însemnătate despre arşiţă şi despre secetă, îmi zise:

— O, negustoriile Cutare, cu ce aş putea să te mulţumesc? Iar eu răspunsei:

— O, doamne al meu, m-am înfăţişat dinaintea ta spre a te ruga şi a cere de la tine mâna mândreţei tăinuite sub perdeaua curăţiei din preacinstita ta casă, mărgăritarul cel pecetluit cu pecetea neprihănirii şi floarea cea ascunsă în bobocul sfiiciunii, fiica ta cea strălucită, fecioara fără de asemuire cu care doresc eu, nevrednicul, să mă unesc întru legăturile cele sfinte şi cu senetul cel legiuit!

La vorbele mele, văzui chipul preacinstitului bătrân cum se înnegurează, pe urmă cum îngălbeneşte şi fruntea cum i se lasă mâhnită în pământ. Şi şezu o vreme cufundat, fără de nici o îndoială, în cugetări amare despre starea fetei lui. Pe urmă ridică încet capul şi îmi spuse cu glas de mâhnire nemărginită:

— Allah păstreze-ţi tinereţea şi binecuvânteze-te pururea cu milele sale, o, fiul meu! Ci fata pe care o am în casa mea, sub perdeaua curăţiei, este fără de nădejde! Şi nu se poate face nimic cu ea şi nimic nu se poate aştepta. Întrucât.

Ci eu, o, doamne sultane al meu, îi luai vorba numaidecât, ca să grăiesc:

— Eu sunt mulţumit! Eu sunt mulţumit! Şi preacinstitul bătrân îmi spuse:

— Învăluiască-te Allah cu milele sale, o, fiul meu! Da fata mea nu e pe potriva unui flăcău frumos ca tine, plin de însuşiri alese, de putere şi de sănătate. Întrucât ea este o biată pocită, pe care maică-sa a născut-o înainte de soroc, din pricina unui pojar. Şi-i atâta de scălâmbă şi de slută pe cât eşti tu de frumos şi de chipeş. Şi întrucât se cade să fii lămurit asupra pricinii care mă face să nu-ţi primesc cererea, aş putea, dacă vrei, să ţi-o zugrăvesc aşa cum este, căci teama de Allah sălăşluieşte în inima mea şi n-aş vroi nicidecum să te ajut a cădea în greşeală! Ci eu strigai:

— O iau cu toate cusururile ei şi sunt mulţumit, întru totul mulţumit!

Ci el îmi spuse:

— Ah, fiul meu, nu-l sili pe un părinte, care ţine la cinstea sufletului său, să-ţi vorbească despre fiica lui cu nişte vorbe grele! Ci stăruinţa ta mă nevoieşte să-ţi spun că, dacă te-ai însura cu fata mea, te-ai însura cu pocitania cea mai înfricoşătoare a vremurilor acestea. Întrucât este o făptură pe care numai dacă ai vedea-o.

Ci eu, temându-mă de înşiruirea cea cumplită de metehne înfricoşătoare cu care se pregătea să-mi muncească auzul, îi tăiai vorba, ca să strig cu un glas în care îmi pusei tot sufletul şi tot dorul:

— Eu sunt mulţumit! Eu sunt mulţumit!

> y şi adăugai:

— Allah fie cu tine, o, părinte al nostru, cruţă-te de durerea de a vorbi despre preacinstita-ţi fată cu nişte vorbe grele, întrucât, orice mi-ai spune tu şi oricât de sâloasă ar fi zugrăvirea pe care mi-ai făcea-o, eu tot aş urma să ţi-o cer de soţie, de vreme ce mie hâdoşeniile y y ') îmi plac mai cu osebire decât orice, atunci când sunt de felul acelora de care suferă fiica ta, şi, îţi mai spun o dată, o primesc aşa cum e şi sunt mulţumit de ea, sunt mulţumit, mulţumit!

Y ' y a opt sute treizeci şi noua noapte când Şeicul al-lslam mă auzi vorbind aşa şi după ce pricepu că hotărârea mea era de neclintit şi dorinţa mea de nestrămutat, îşi plesni palmele una de alta de uimire şi de minunare şi îmi spuse:

— Mi-am uşurat sufletul dinaintea lui Allah şi dinaintea ta, o, fiul meu şi nu vei avea să dai vina decât numai pe tine pentru fapta ta smintită. Ci, pe de altă parte, pravilele cele dumnezeieşti nu-mi îngăduie să opresc o dorinţă de a se împlini şi nu pot decât să-ţi dau îngăduinţa.

Iar eu, peste măsură de fericit, îi sărutai mâna şi ţinui ca nunta să fie încheiată şi sărbătorită în chiar ziua aceea. Iar el îmi spuse oftând:

— Nu mai este nimica împotrivă!

Şi senetul fu scris şi legiut cu martori şi fu însemnat în el că o primesc pe soţia mea cu toate cusururile, sluţeniile, beteşugurile, şoimănelile, lipsurile, vătămă-turile,

hidoşeniile şi celelalte asemenea ale ei. Şi tot aşa fu însemnat că dacă, dintr-o pricină ori alta, m-aş despărţi de ea, urma să-i plătesc, ca daune de despărţenie şi ca zestre, douăzeci de pungi de câte o mie de dinari de aur. Iar eu, de bună seamă, primii din toată inima învoielile. Şi de altminteri aş fi primit oricâte altele şi mai păguboase.

Or, după ce senetul fu scris, socrul meu, tatăl soţiei mele, îmi spuse:

— O, Cutare, mai bine este ca nunta să se petreacă în casa mea, şi aci să vă aşezaţi şi rosturile căsniciei. Întrucât mutarea de aici a soţiei tale oloage tocmai la casa ta ar cere anevoinţă grea.

Iar eu răspunsei:

— Ascult şi mă supun!

Iar în sine-mi ardeam de nerăbdare şi îmi ziceam: „Pe Allah! Este oare cu putinţă ca eu, un neguţătoraş de rând, să fi ajuns stăpânul acelei copile a desăvârşitei iubiri, fiica preacinstitului Şeic al-lslam? Şi eu sunt oare cel care cu adevărat are să se bucure de frumuseţea ei şi să fac ce-mi place cu ea şi să-i mistui pe săturate nurii cei tainici şi să-i sorb pe săturate şi să mă dedulcesc cu ei până la saţiu?"

Şi când, într-un sfârşit, veni şi noaptea, intrai în odaia miresei, după ce rostii rugăciunea de seară şi, cu inima zvâcnind de tulburare, mă apropiai de soţia mea şi îi trăsei la o parte iaşmacul de pe faţă şi îi dezvăluii obrazul. Şi mă uitai cu sufletul şi cu ochii mei.

Şi – bătu-l-ar Allah pe Cel-Viclean, o, doamne sultane al meu şi nicicând nu te aducă el să vezi o privelişte asemeni cu aceea ce se ivi atunci privirilor mele!

— Văzui făptura omenească cea mai balcâză, cea mai îngreţoşă-toare, cea mai slinoasă, cea mai jegoasă şi cea mai urdu-roasă ce s-ar putea vedea până şi în visul cel mai urât. Şi, hotărât! Era de o urâţenie cu mult mai spăimântătoare decât cum mi-o zugrăvise copilandra şi o dabulă de hidoşenie şi o fleoaşcă atâta de năclăită în scârbe de mi-ar fi peste putinţă, o, doamne al meu, să ţi-o

zugrăvesc fără a mă năpădi greaţa şi fără a mă prăbuşi pierit la picioarele tale. Ci-i de ajuns să-ţi spun că aceea care, cu bunăvoia mea, îmi ajunsese soţie, aduna în făptura sa îngălată toate ticăloşiile scrise şi toate scârboşiile nescrise, toate murdăriile, toate împu-ţiciunile, toate scârnăviile, toate grozăviile, toate hâziile şi toate băloşiile câte ar putea să lovească o făptură peste care s-a abătut blestemul. Iar eu, astupându-mi nasul şi întorcând capul, lăsai iaşmacul să cadă la loc şi fugii de lângă ea tocmai în ungherul cel mai depărtat al odăii, întrucât de-aş fi fost eu chiar şi vreun jegos de prin Tebaida, mâncător de crocodili şi tot n-aş fi izbutit să-mi înduplec sufletul a se apropia cu trupul de o făptură ce spurca atâta de amarnic chipul Zămislitorului său.

A opt sute patruzecea noapte şi, şezând jos în ungherul meu, cu faţa întoarsă înspre perete, simţeam cum toate spaimele îmi năpădeau minţile şi cum toate durerile de pe lume îmi sfâşiau lăuntrurile. Şi gemui din adâncul ghemului inimii mele. Ci nu aveam temei să crâcnesc o vorbă, ori să rostesc nici cea mai mică plângere, de vreme ce o primisem de soţie nesilit de nimeni. Întrucât numai eu, cu chiar gura mea, îl oprisem de fiecare dată pe preacinstitul părinte, strigând: „Eu sunt mulţumit! Eu sunt mulţumit!" Şi îmi ziceam: „Ei, da! Iacăt-o, dar, pe copila desăvârşitei iubiri! Ah! Mor! Mor! Mor! Oh, smintitul de mine! Ah, vită fără de minte! Ah, dobitocul dobitocilor!" Şi îmi muşcam degetele şi îmi ciupeam mâinile în tăcere. Şi o mânie împotriva mea însumi dospea în mine clipă de clipă şi îmi petrecui pe jăratic noaptea aceea a ursitei mele, de parcă aş fi fost în năprasna schingiurilor din temniţa medului1 ori a deilamitului2.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzecea noapte urmă:

Şi o mânie împotriva mea însumi dospea în mine clipă de clipă şi îmi petrecui pe jăratic noaptea aceea a ursitei mele,

de parcă aş fi fost în năprasna schingiurilor din temniţa medului ori a deilamitului.

Încât, de cu zori, nu pregetai să pier din odaia de nuntă şi să dau fuga la hammam să mă curăţ de atingerea cu

1 Mezii – vechii locuitori ai Iranului de azi: prin extensie, perşii.

2 Deilamiţii erau locuitorii din Deilam, o regiune din partea de apus a Iranului.

Soţia aceea a grozăvniciei. Şi după ce îmi făcui spălările urmând datina Ghosului pentru stările de ne-curăţie, mă lăsai oleacă furat de somn. După care mă întorsei la prăvălia mea şi şezui jos, cu capul cuprins de ameţeală, beat fără să fi băut vin.

Şi în curând prietenii mei şi negustorii care mă cunoşteau şi muşterii cei mai de seamă din suk începură să intre la mine, câte unul singur, iar alţii doi câte doi, ori trei câte trei, ori mai mulţi deodată şi veneau ca să mă firitisească şi să-mi rostească urările lor. Şi îmi spuneau: „O, binecuvântare! O, binecuvântare! O, binecuvântare! Bucuria fie cu tine! Bucuria fie cu tine! Bucuria fie cu tine!" Iar alţii îmi spuneau: „Hei vecine, nu te ştiam atâta de zgârcit! Unde-i ospăţul, unde sunt bunătăţurile, unde sunt şerbeturile, unde sunt plăcinţile, unde sunt tăvile cu halva, unde este cutare lucru, şi unde este cutare lucru? Pe Allah, mi se pare că nurii copilandrei, soţia ta, ţi-au cam tulburat minţile şi te-au făcut să-ţi uiţi prietenii şi să nu-ţi mai aduci aminte de îndatoririle cele de rând! Da nu-i nimica! Bucuria fie cu tine! Bucuria fie cu tine!"

Iar eu, o, doamne al meu, neizbutind să-mi dau seama dacă îşi bat joc ori dacă mă firitisesc cu adevărat, nu ştiam ce înfăţişare să iau şi mă mulţumeam să fac nişte semne nelămurite şi să răspund cu câteva vorbe fără de cap. Şi simţeam nasul cum mi se încâlţuie de mânie înfundată şi ochii gata să se topească în lacrimi de deznădejde.

Şi chipul meu avea să ţină aşa de dimineaţă până la ceasul rugăciunii de amiază, iar cei mai mulţi dintre negustori

plecaseră la geamie ori mâncau de prânz, când iacătă: la câţiva paşi dinaintea mea, copila desăvârşitei iubiri, cea adevărată, aceea care era izvoditoarea prăpădului meu şi pricina chinurilor mele! Şi venea a opt sute patruzecea noapte înspre mine, zâmbitoare, între cele cinci roabe ale ei şi se pleca moale şi se legăna dulce la dreapta şi la stânga, cu vălurile şi cu mătăsurile ei, mlădie ca o ramură fragedă de ban în mijlocul unei grădini de miresme. Şi era încă şi mai strălucit împodobită decât în ziua de dinainte şi atâta de tulburătoare în umbletul ei încât, ca s-o vadă mai bine, oamenii din suk se rânduiau ca nişte ciorchini la trecerea ei. Şi, cu înfăţişare de copil, intră în prăvălia mea şi îmi aruncă salamalecul cel mai gingaş şi îmi spuse şezând jos:

— Ziua aceasta să fie pentru tine o binecuvântare, o, stăpâne al meu Ola Ed-Din şi Allah să-ţi ţie bunăstarea şi fericirea şi să puie vârf la mulţumirea ta! Şi bucuria fie cu tine! Bucuria cu tine!

Or eu, o, doamne al meu, de cum o zărisem, îmi şi încruntasem sprâncenele şi mormăiam nişte afurisenii în inima mea. Da când văzui cu câtă cutezanţă îşi râdea de mine şi cum venea să mă stârnească, după năpasta pe care mi-o precugetase, nu putui să mă stăpânesc mai mult; şi toată neciopleala mea de odinioară, de pe când eram copil neprihănit, îmi veni pe buze şi izbucnii în sudălmi, zicându-i:

— O, ceaun plin de smoală, o, tingire de păcură, o, fântână de viclenii! Au ce ţi-am făcut eu de m-ai bătut cu ticăloşia asta şi m-ai afundat într-o genune fără de ieşire? Blestema-te-ar Allah, şi blestemare-ar ceasul când te-am văzut şi cătrăni-ţi-ar chipul pe veci, o, ticăloaso!

Ci ea, fără să se arate tulburată în vreun fel, răspunse zâmbind:

— Da ce, o, daireao, ai şi uitat de necazurile câte mi le-ai făcut, şi cum ţi-ai bătut loc de stihurile mele întru lauda ta, şi ce-a îndurat de la tine trimisa mea, arăpoaica aceea micuţă şi sudalmele pe care i le-ai aruncat şi lovitura de

picior cu care ai cinstit-o şi ocările pe care mi le-ai trimis prin ea?

Şi, după ce rosti acestea, fetişcana îşi strânse vălurile şi se sculă să plece.

Ci eu, o, doamne al meu, pricepui atunci că nu culegeam decât ce semănasem şi simţii toată povara răutăţii mele trecute, şi ce lucru de scârbă este virtutea j 7 > cea posomorâtă şi ce lucru de blestem este cuvioşia prefăcută.

Şi fără a mai zăbovi, mă aruncai la picioarele copilei desăvârşitei iubiri şi o rugai fierbinte să mă ierte, spunându-i:

— Mă căiesc! Mă căiesc! Cu adevărat mă căiesc întru totul!

Şi îi spusei cuvintele acestea la fel de dulci şi de înduioşătoare ca picăturile de ploaie într-un pustiu încins.

Şi, într-un sfârşit, o înduplecai să rămână; iar ea binevoi să mă ierte şi îmi spuse:

— De data aceasta mă înduplec să te iert, da să nu mai faci!

Iar eu strigai, sărutându-i poala rochiei şi coperin-du-mi cu ea fruntea:

— O, stăpâna mea, mă aflu sub ocrotirea ta şi sunt robul tău care îşi aşteaptă slobozenia din ceea ce ştii tu, cu ajutorul tău!

Iar ea îmi spuse, zâmbind a râde:

— M-am şi gândit la asta. Şi întocmai cum am ştiut să te prind în năvoadele mele, tot aşa am să ştiu să te şi scap!

Iar eu strigai:

— Yallah! Yallah! Grăbeşte-te! Grăbeşte-te! Atunci ea îmi spuse:

— Ia aminte la vorbele mele şi să faci întocmai cum te povăţuiesc. Şi ai să izbuteşti să te descotoroseşti fără de necaz de soţia ta.

Iar eu mă plecai:

A opt sute patruzecea noapte

— O, boboc de trandafir! O, răcoareao! Iar ea urmă:

— Iacătă! Ridică-te şi du-te sub zidurile cetăţii să-i cauţi pe toţi circarii, pe scamatori, pe pehlivani, pe măscărici, pe dănţuitori, pe panglicari, pe caraghiozi, pe maimuţări, pe ursari, pe toboşari, pe trâmbiţaşi, pe gornişti, pe tâmpinări şi pe ceilalţi ipochimeni şi învoieşte-te cu ei să vină fără de zăbavă la tine la saraiul Şeicului al-lslam, tatăl soţiei tale. Iar tu, la venirea lor, să te afli stând lângă şeic şi luând niscaiva răcoritoare cu el, sub umbrarul din curte. Iar ei, de cum vor intra, să te şi firitisească şi să-ţi ureze, strigând: „O, fiu al moşului nostru, o, sângele nostru, o, vână din ochiul nostru, ne bucurăm laolaltă cu tine în ziua aceasta binecuvântată a însurătorii tale! Într-adevăr, o, fiu al moşului nostru, ne bucurăm pentru tine de cinul la care ai răzbit. Şi dacă tu te-i ruşina de noi, apoi noi ne socotim cinstiţi că suntem de-ai tăi; şi chiar dacă y 7 y tu, uitându-i pe cei care te-au adus pe lume, ai să ne alungi şi ai să te lepezi de noi, apoi noi tot n-o să te părăsim; întrucât eşti fiul moşului nostru, sânge din sângele nostru şi viţă din ochiul nostru." Iar tu atunci să te faci a fi tare încurcat de dezvăluirea rubedeniilor tale, şi, ca să te descotoroseşti de ei, să începi să arunci cu pumnii asupra lor drahmele şi dinarii. Şi la priveliştea aceea, Şelcul al-lslam are să înceapă să te întrebe, fără de nici o îndoială; iar tu să-i răspunzi, lăsând capu-n jos: „Trebuie să mărturisesc adevărul, de vreme ce rudele mele se află aici ca să mă dea de gol. Părintele meu a fost, într-adevăr, un măscărici arătător de ursi şi de maimuţe, şi-aceasta-i meseria neamului y) y ' y alor mei şi obârşia lor. Ci pe urmă Atoateîmpărţitorul ne-a deschis poarta bogăţiei, iar noi am dobândit preţuirea negustorilor din suk şi a starostelui lor." Iar tatăl soţiei tale are să-ţi spună: „Aşadar eşti fecior de măscărici, din breasla caraghiozilor şi a arătătorilor de maimuţe?" Iar tu să răspunzi: „Nu am cum să mă lepăd de obârşia şi de neamul meu, pentru dragostea de copila ta şi pentru cinstirea ei. Întrucât sângele nu poate să-şi tăgăduiască sângele, cum nici râul nu poate să-şi tăgăduiască izvorul!" Iar el are să-ţi

spună, fără de nici o îndoială: „Dacă-i aşa, o, tinere, senetul de nuntă nu este întocmit cum cere legea, întrucât ne-ai tăinuit vita şi obârşia ta. Şi nu se cade să rămâi soţul fetei Şeicului al-lslam, capul cel mai înalt al cadiilor, care şade pe chilimul legii şi care este un şerif şi un şaiied dintr-o spiţă care suie până la părinţii profetului lui Allah! Şi nu se cade ca fiica lui, cât ar fi ea de uitată de binefacerile Atoateîmpărţitorului, să fie la cheremul unui fecior de măscărici." Iar tu să i-o întorci: „He! He! Ya efendi, fiica ta este soţia mea legiuită şi fiecare fir de păr de-al ei preţuieşte cât o mie de vieţi. Iar eu, pe Allah! Nu am să mă despart de ea, chiar de mi-ai da toate împărăţiile lumii!" Ci, încet-încet, să te laşi înduplecat, iar când are să fie rostită vorba despre despărţenie, tu să te învoieşti anevoie a te despărţi de soţia ta. Şi să rosteşti, de trei ori, de fată cu Şeicul al-lslam şi cu doi martori, vorbele de despărţenie. Şi dezlegat astfel, să vii să mă cauţi aici. Iar Allah are să orânduiască tot ce va mai fi de orânduit!

Eu atunci, la sfatul copilei desăvârşitei iubiri, simţii cum mi se zbat străfundurile inimii şi strigai:

— O, sultăniţă a deşteptăciunii şi a frumuseţii, iată-mă-s gata să mă supun ţie, pe capul şi pe ochii mei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

A opt sute patruzeci şi una noapte dar când fu cea de a opt sute patruzeci şi una noapte Urmă: la sfatul copilei desăvârşitei iubirii, simţii cum mi se zbat străfundurile inimii şi strigai:

— O, sultăniţă a deşteptăciunii şi a frumuseţii, iată-mă-s gata să mă supun ţie, pe capul şi pe ochii mei!

Şi, luându-mi rămas-bun de la ea, o lăsai în prăvălie şi mă dusei pe meidanul de sub cetate unde intrai în vorbă cu starostele isnafului panglicarilor, al caraghio-zilor, al măscăricilor, al dănţuitorilor, al umblătorilor pe sârmă, al comedianţilor, al maimuţarilor, al ursarilor, al toboşarilor, al trâmbiţaşilor, al ţiterişti lor, al fluiera-şilor, al cântăreţilor şi

al tuturor celorlalţi pehlivani şi mă înţelesei cu starostele să mă ajute în necazul meu, făgăduindu-i o răsplată grasă. Şi după ce căpătai fagă-duiala ajutorului lui, plecai înainte-i la saraiul Şeicului al-lslam, părintele soţiei mele şi mă dusei să stau jos, lângă el, sub umbrarul din curte.

Şi nu şezui de tainã cu el acolo mai mult de un ceas, bând sorbeturi, până ce pe poarta cea mare lăsată deschisă îşi făcu intrarea, cu patru măscărici ce mergeau în frunte şi cu patru dănţuitori pe sârmă ce călcau în vârful degetelor şi cu patru ghiduşi ce mergeau în mâini, într-o zarvă fără de asemuire, toată liota vuvăitoare, duduitoare, urlătoare, dănţuitoare, ameţitoare şi pestriţă a aiuriţilor care îşi aveau sălaşele la poalele cetăţii. Şi veniseră toţi, maimuţării cu maimuţele, măscăricii cu tinicheluţele lor, panglicarii cu tichiile lor lungi de pâslă şi cântăreţii cu sculele lor vuitoare din care se revărsa un tărăboi fară de capăt. Şi veniră de se înşiruiră în curte, rânduiţi frumos, cu maimuţele şi cu ursii la a opt sute patruzeci şi una noapte mijloc şi fiecare lucrând în felul său. Ci deodată răsună o bubuitură năprasnică de tingire şi toată hărmălaia se stinse ca printr-o vrajă. Şi căpetenia liotei veni la pragul scării şi, în numele tuturor nemoteniilor mele adunate, începu să predice cu un glas măreţ, urându-mi spor şi viaţă lungă şi bălmăjindu-mi toată lălăială pe care îl învăţasem.

Şi într-adevăr, o, doamne al meu, totul se petrecu aşa cum prevestise copilandra. Întrucât Şeicul al-lslam, când auzi, din chiar gura căpeteniei liotei, pricina acelui zulum, îmi ceru să-l lămuresc. Iar eu îl încredinţai că aşa-i, eram văr, după tată şi după mamă, cu toţi inşii de acolo şi că eu însumi sunt fiul unui măscărici cu maimuţoi şi îi înşirai toate vorbele dăscăliei cu care mă dăscălise fetişcana şi pe care ţi-am mai spus-o, o, doamne al vremiior. Iar Şeicul al-lslam, schimbându-se amarnic Ia chip şi supărat rău, îmi spuse:

— Nu poţi să mai rămâi în casa şi în neamul Şeicului al-lslam, întrucât mi-e frică să nu fii scuipat în obraz şi să nu

se arate oamenii faţă de tine mai rău decât faţă de un câine de ghiaur ori faţă de un porc de gâldan.

Iar eu, dintru-întâi, răspunsei:

— Pe Allah, n-am să mă despărţesc de soţia mea, nici dacă mi-ai da toată împărăţia Irakului!

Iar Şeicul al-lslam, care ştia prea bine că despărţenia cu de-a sila este oprită de şariat, mă luă deoparte şi mă rugă fierbinte cu tot felul de vorbe dulci să primesc despărţenia, spunându-mi:

— Acopere-mi cinstea şi Allah are s-o acopere pe a ta!

Iar eu mă înduplecai într-un sfârşit să primesc despărţenia şi rostii de faţă cu martorii, vorbind despre fata Şeicului al-lslam:

— Mă leapăd de ea o dată, de două ori, de trei ori, mă leapăd de ea!

Or, acestea erau vorbele pentru despărţenia cea fără de întoarcere. Şi rostindu-le, întrucât fuseseră cerute stăruitor de chiar părintele soţiei, mă vedeam totodată scăpat şi de plata despăgubirii şi a zestrei şi izbăvit din cel mai înfricoşător vis de spaimă care s-a abătut peste pieptul vreunei făpturi omeneşti.

Şi fără a mai zăbovi să-mi iau ziua-bună de la acela care fusese vreme de o noapte tatăl soţiei mele, îmi slobozii picioarele în vânt şi ajunsei cu sufletul la gură în prăvălia mea, unde mă aştepta neclintită copila desăvârşitei iubiri. Iar ea, cu limba ei cea mai dulce, îmi ură bun venit şi, din toată bună creşterea purtărilor sale, mă firitisi pentru izbândă şi îmi spuse:

— Acuma iată că a sosit şi clipa împerecherii noastre. Ce zici de asta, o, stăpâne al meu?

Iar eu răspunsei:

— S-o facem în prăvălia mea, ori la tine acasă? Iar ea zâmbi şi îmi spuse:

— O, bietul de tine! Au tu nu ştii câte griji trebuie să aibă fată de sine o femeie, ca să facă lucrurile aşa cum se cuvine? Încât se cade să mergem acasă la mine!

Iar eu răspunsei:

— Pe Allah, o, sultăniţa mea, au de când se duce crinul la hammam şi trandafirul la scaldă? Prăvălia mea este destul de mare ca să te încapă, fie crin, fie trandafir. Şi dacă prăvălia mea ar arde, ar fi ca inima mea.

Iar ea îmi răspunse râzând:

— Sclipeşti, într-adevăr! Şi ia uite cum te-ai scuturat de purtările tale de odinioară, cele atâta de grosolăneşti! Şi bine te mai pricepi să ticluieşti o drăgălăşenie.

Şi adăugă:

— Acuma ridică-te, încuie prăvălia şi vino după mine. Or eu, care nu aşteptam decât vorbele acelea, răspunsei zorit:

A opt sute patruzeci şi una noapte

— Ascult şi mă supun!

Şi ieşind apoi din prăvălie, închisei cu cheia şi pornii, la zece paşi în urmă de ceata alcătuită de copilandră şi de roabele sale. Şi ajunserăm astfel dinaintea unui sărai la care se deschise poarta de cum ne apropiarăm. Şi, de la intrare, doi hadâmbi veniră la mine şi mă poftiră să mă duc cu ei la hammam. Iar eu, hotărât să fac toate fară a cere vreo lămurire, mă lăsai dus de hadâmbi la hammam, unde mi se făcu o scaldă de curăţenie şi de ' > y răcoreală. După care, îmbrăcat cu haine subţiri şi înmiresmat cu ambră chinezească, fusei dus în iatacurile din lăuntru, unde mă aştepta, tolănită galeş pe un pat de atlaz, copila dorurilor mele şi a desăvârşitei iubiri.

Or, de îndată ce ramaserăm singuri, îmi spuse:

— Vino, o, vino! Pe Allah! Tu pesemne că eşti un prostovan de la capătul capătului prostovanilor, dacă te-ai lepădat odinioară de o noapte ca aceasta de acum! Ci, ca să nu te tulbur, n-am să-ţi mai aduc aminte ce-a fost.

Iar eu, o, doamne al meu, la vederea acelei copilandre goale toată şi albă toată, şi-atâta de subţirică şi la vederea podoabelor părţilor ei cele gingaşe şi a mărimii dolofanului ei fund şi a minunatei întocmiri dintre feluritele-i haruri,

simţii cum se răstoarnă în mine toate zăbăvniciile mele de altădată.

Şi mă dădui înapoi, pregătindu-mă să sar. Dar ea mă opri, cu un gest şi cu un zâmbet şi îmi zise:

— Înainte de bătălie, o, şeicule, trebuie să ştiu dacă cunoşti care-i numele adversarului tău. Cum se numeşte?

Şi eu răspunsei:

— Izvorul fericirii! Ea zise:

— Nu! Eu zisei:

— Părintele neprihănirii!

Ea zise: -Nu! Eu zisei:

— Susan cojit! Ea zise: -Nu!

Eu zisei:

— Busuiocul punţilor! Ea zise:

— Nu! Eu zisei:

— Catârul încăpăţânat! Ea zise:

— Nu! Eu zisei:

— Pe Allah, stăpâna mea, nu mai cunosc decât un singur nume şi gata: hanul tatălui meu Mansur!

Ea zise: -Nu! Şi adăugă:

— O, tăntălăule, ce te-au învăţat savanţii teologi şi grămăticii?

Eu răspunsei:

— Nimic! Ea zise:

— Atunci ascultă! Iată câteva din numelesale: „Graurul mut; mielul gras; limba tăcută; vorbăreţul rămas fără cuvinte; menghina adaptabilă; cramponul pe măsură; muşcătorul furios; scuturătorul neobosit; genunea magnetică; fântâna lui Iacob; copaia pruncului; cuibul fără ou; pasărea fără pene; porumbelul neprihănit; pisica fără mustăţi; puiul fără piuit; şi iepurele fără urechii".

Şi, sfârşind să-mi îmbunătăţească, în acest fel, cunoştinţele şi să-mi lumineze cugetul, mă cuprinse între a opt sute patruzeci şi una noapte pulpele şi braţele ei şi îmi zise:

— Yallah! Yallah! O, tăntălăule! Grăbeşte-te la asalt şi fii zăbavnic la coborâre şi uşor în greutate şi puternic în

îmbrăţişare şi înotător de fond şi astupuş ermetic şi săritor neobosit; că e demn de dispreţ acela care se ridică o dată sau de două ori, ca apoi să se pleoştească şi care ridică în sus capul ca să-l lase imediat în jos şi care se scoală ca să cadă. Aşadar, hai, vioi!

Şi eu, o, doamne al meu, eu răspunsei:

— Eh! Pe viaţa ta, o, stăpâna mea, să o luăm în ordine! Să o luăm în ordine!

Şi adăugai:

— Cu se să încep? Şi ea răspunse:

— Cu ce vrei, tăntălăule! Eu zisei:

— Atunci, să dăm seminţe graurului. Ea zise:

— Abia aşteaptă! Abia aşteaptă!

Atunci eu, o, doamne al meu sultane, îi spusei pruncului:

— Satisfă graurul!

Şi pruncul răspunse „ascult şi mă supun" şi fu mare şi generos cu tainul graurului mut care, pe dată, începu să vorbească în limba graurilor, spunând:

— Mări-te-ar Allah! Mări-te-ar Allah! Şi eu îi spusei pruncului:

— Acum temeneşte-te mielului gras care aşteaptă! Şi pruncul iăcu o temenea mai profundă mielului despre care este vorba.

Şi mielul răspunse în limbajul lui:

— Mări-te-ar Allah! Mări-te-ar Allah! Şi eu îi spusei pruncului:

— Vorbeşte-i acum limbii tăcute.

Şi pruncul îşi frecă degetul lui pe limba tăcută, care răspunse pe dată cu un glas armonios:

— Mări-te-ar Allah! Mări-te-ar Allah! Şi îi spusei pruncului:

— Îmblânzeşte-l pe muşcătorul furios!

Şi el se apucă să mângâie muşcătorul, despre care este vorba, cu multă grijă şi o făcu atâta de bine că ieşi din gura lui fară vătămare şi fără durere şi muşcătorul, mulţumit de curajul şi lucrarea lui, îi zise:

— Respectele mele! Ah! Ce băutură lecuitoare. Şi eu îi spusei pruncului:

— Umple fântâna lui Iacob, o, cu mai multă răbdare decât Iov!

Şi pruncul răspunse pe dată:

— Mă înghite! Mă înghite!

Şi fântâna, despre care e vorba, fu umplută fără oboseală şi fără opunere şi astupată fără nici un loc gol şi fără întrerupere.

Şi eu îi spusei pruncului:

— Încălzeşte pasărea fără pene! Şi pruncul răspunse:

— Ca ciocanul pe nicovală. Şi pasărea încălzită răspunse:

— Însămânţez! Însămânţez! Şi eu îi spusei pruncului:

— Minunat, dă, de această dată, boabe păsării fără glas!

Şi minunatul prunc nu zise nu şi dădu din plin boabe păsării despre care este vorba, care se apucă să cânte zicând:

— Fii binecuvântat! Fii binecuvântat! Şi eu îi spusei pruncului:

— Nu uita nici de bunul iepure fără urechi şi trezeşte-l din somn, o, tată al ochiului fară pereche!

A opt sute patruzeci şi doua noapte şi pruncul, veşnic treaz, îi vorbi iepurelui, deşi n-avea urechi, şi-i dete sfaturi atât de bune, încât acesta strigă:

— Ce minune! Ce minune.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci şi doua noapte urmă:

Şi pruncul, veşnic treaz, îi vorbi iepurelui, deşi n-avea urechi, şi-i dete sfaturi atât de bune, încât acesta strigă:

— Ce minune! Ce minune!

Şi eu continuai, o, domnul meu, să încurajez pruncul să discute în felul acesta cu oponentul său, schimbând de fiecare dată locul discuţiei, şi făcând-o să se abată după fiecare atribut, posedându-se unul pe altul, să-tisfăcându-l

fiecare pe celălalt, fără să uite nici pisica fără mustăţi, nici porumbelul neprihănit, nici copaia pruncului – care fu găsită caldă, nici cuibul fără ou -care era nou-nouţ, nici cramponul pe măsură – pe care îl înfruntă fără jupuituri, nici genunea magnetică – în care se afundă oblic ca să rămână pudic şi care strigă, pentru proprietara sa, zicând: „Mă predau! Mă predau! Ah! Ce bâtă!" nici menghina adaptabilă, de unde a ieşit mai inatacabil şi mai enorm, nici, în fine, hanul tatălui meu Mansur, mai fierbinte decât un cuptor, de unde a ieşit mai gros şi mai greu decât un nap porcesc.

Şi ne hărţuirăm, o, doamne sultane al meu, până se făcu lumină deplină, când ne oprirăm ca să ne facem îndătinata rugă şi să plecăm la hammam în fugă.

Şi când ieşirăm de la hammam şi ne întâlnirăm iarăşi, la masa de dimineaţă, copila desăvârşitei iubiri îmi spuse:

— Pe Allah, o, cotoiule, chiar că ai fost strălucit şi soarta m-a binecuvântat când m-a făcut să-mi pun ochii pe tine. Or, acuma se cade să legiuim legătura noastră. Ce zici? Vrei să rămâi cu mine, după legea lui Allah, ori vrei să alegi pe totdeauna a nu mă mai vedea?

Iar eu răspunsei:

— Mai degrabă îndur moartea cruntată decât să nu mă mai bucur de chipul tău de lumină, o, stăpână a mea!

Iar ea îmi spuse:

— Dacă-i asa, să vină cadiul şi martorii!

Şi trimise după cadiu şi după martori, tot atunci, să scrie fără de zăbavă senetul nostru de căsătorie. După care mâncarăm împreună cea dintâi masă a noastră şi aşteptarăm să se îndeplinească mistuirea şi să treacă toată primejdia vreunei tulburări de pântece pentru ca apoi să luăm de la cap zbătaniile şi desfătările şi a înnădi noaptea cu ziua.

Şi trăii o viaţă ca aceea, o, doamne al meu, cu copila desăvârşitei iubiri, vreme de treizeci de nopţi şi treizeci de zile, geluind ceea ce era de geluit şi şlefuind ceea ce era de

şlefuit şi umplând ceea ce era de umplut, până ce într-o zi, cuprins de un fel de ameţeală, mă scăpai să-i spun soaţei mele:

— Nu ştiu, da, pe Allah! Astăzi nu pot să împlânt şi cea de a douăsprezecea dardă!

Iar ea strigă:

— Ce? Ce? Păi această a douăsprezecea este cea mai de trebuinţă! Celelalte nici nu se socotesc!

Iar eu spusei:

— Cu neputinţă, cu neputinţă!

Ea atunci începu să râdă şi îmi spuse:

A opt sute patruzeci şi doua noapte

— Îţi trebuieşte odihnă! Noi ţi-o dăm!

Iar eu nu aşteptai mai mult. Căci puterile mă lăsaseră, ya sidi şi mă prăvălii la pământ ca un măgar fără căpăstru.

Iar când mă deşteptai din amorţire, mă văzui legat cu lanţuri în maristanul de aici, alături de aceşti tovarăşi y ' y» ai mei, doi preacuminţi tinerei. Iar paznicii, când îi întrebai, îmi spuseră într-un grai: „Asta-i spre odihna ta! Asta-i spre odihna ta!" Or eu, pe viaţa ta, o, doamne sultane al meu, mă simt acuma destul de odihnit şi ' y de înzdrăvenit şi cer de la mărinimia ta să orânduieşti împăcarea mea cu copila desăvârşitei iubiri. Dar a-ţi spune numele sau stepena ei, aceasta-i mai greu, Fund un lucru care trece dincolo de ceea ce stiu eu.

Y şi ţi-am povestit tot ce-am ştiut. Şi-aceasta-i, în orânduiala şi curgerea întâmplărilor, povestea mea, de la început, aşa cum s-a petrecut. Ci Allah este mai ştiutor!

Y după ce sultanul Mahmud şi vizirul său, sultanul-derviş de mai înainte, auziră povestea aceasta a celui de al doilea flăcău, se minunară până peste marginile minunării de rânduiala şi de limpezimea cu care le fusese istorisită. Iar sultanul îi spuse tânărului:

— Pe viaţa mea! Chiar şi dacă pricina întemniţării tale n-ar fi fost atâta de nedovedită, eu tot te-aş fi slobozit, după ce te-aş fi ascultat.

Şi adăugă:

— Ai putea să ne călăuzeşti la saraiul copilandrei? El răspunse:

— Pot şi cu ochii închişi!

» y atunci sultanul şi vizirul şi cămăraşul, care era ney 1 bunul de mai înainte, se ridicară; iar sultanul îi spuse tânărului, după ce porunci să i se dea jos lanţurile:

— Ia-o înaintea noastră pe drumul care duce la casa soţiei tale!

Şi se găteau tuspatru să plece, când cel de al treilea tânăr, care încă mai avea lanţurile la gât, strigă:

— O, stăpânii mei, pe Allah care ne vede! Înainte de a pleca, ascultaţi şi povestea mea, întrucât este şi mai ciudată decât poveştile tovarăşilor mei!

Iar sultanul îi spuse:

— Înseninează-ti-inima şi linişteşte-ţi sufletul, întru- > y y y y ' cât nu avem să zăbovim mult, şi ne întoarcem.

Şi porniră la drum, cu tânărul înaintea lor, până ce ajunseră la poarta unui sărai, pe care, când îl văzu, sultanul strigă:

— Allahu akbar! Afurisit să fie Eblis cel amăgitor! Saraiul acesta, o, prietenii mei, este casa celei de a treia fete a socrului meu, răposatul sultan. Mărire Aceluia carele împreună ceea ce era despărţit şi carele înjghebează la loc ceea ce era împrăştiat!

Şi intră în sărai, urmat de tovarăşii săi, şi trimise să y ' i ' y se dea ştire de sosirea lui fiicei socrului său, care zornici să se înfăţişeze dinaintea-i.

) y or, chiar că fata era într-adevăr copila desăvârşitei iubiri! Şi-i sărută mâna sultanului, soţul surorii ei, şi spuse că stă la poruncile sale. Iar sultanul îi spuse:

— O, copilă a socrului meu, ţi-l aduc pe soţul tău, isteţul acesta minunat, pe care îl căftănesc tot acum în slujba de cel de al doilea cămăraş al meu, şi care de aci înainte are y ' y să-mi fie oaspete la masă şi tovarăş de pahar, întrucât îi ştiu povestea şi cunosc necazul cel trecător care s-a

petrecut între voi. Ci de aci înainte lucrul acela nu are să se mai întâmple, întrucât acuma este hodinit şi înzdrăvenit. Iar copilandra răspunse:

— Ascult şi mă supun! Şi de vreme ce se află sub ocrotirea şi sub slava ta şi dacă mă încredinţezi că s-a întremat, A opt sute patruzeci şi doua noapte primesc să trăiesc iarăşi cu el! Iar sultanul îi spuse:

— Fie-ţi răsplătită bunătatea, o, fiică a socrului meu! Îmi ridici o greutate mare de pe inimă!

Şi adăugă:

— Îngăduie-ne numai să-l iau cu mine vreme de un ceas. Întrucât avem a asculta laolaltă o poveste care trebuie să fie întru totul nemaipomenită!

POVESTEA CELUI DE AL TREILEA NEBUN aflaţi, o, doamne şi stăpâne al meu şi tu, o, vizire bun de sfat şi voi, preacinstiţi cămăraşi, tovarăşi de lanţuri cu mine de mai înainte, aflaţi că povestea mea nu are nimica asemeni cu cele ce au fost istorisite până acum, întrucât dacă cei doi soţi ai mei au păţit-o de pe urma unor fetişcane, apoi eu am dat de bucluc din cu totul altă pricină. Şi, la sfârşit, aveţi să cântăriţi singuri spusele mele, în cumpăna judecăţii voastre.

Aşadar, o, domniilor voastre, încă eram copil atunci când tatăl şi mama mea au răposat întru mila Atoate-dătătorului. Iar eu am fost strâns de pe drumuri de nişte vecini miloşi, săraci ca şi noi, care, neavând de niciunele, nu puteau să plătească vreun ban cu învăţătura mea şi mă lăsau să bat uliţele, cu capul şi cu picioarele goale şi purtând pe mine, drept toată îmbrăcămintea, numai jumătate dintr-o cămaşă de stambă albastră. Şi pesemne că nu eram urât la înfăţişare, de vreme ce trecătorii care mă vedeau prăjindu-mă la soare se opreau deseori ca să rostească: „Ferească-l Allah de deochi pe copilul acesta! Că e mândru ca un ciob de lună!" Şi, de multe ori, câte unii dintre ei îmi cumpărau halva cu năut ori acadele galbene de zahăr moale, din cele care se întind ca aţa; şi când mi le dăruiau, mă băteau pe obraz, sau mă mân-gâiau pe cap, sau mă trăgeau drăgăstos

de moţul de păr pe care îl aveam chiar pe creştetul căpăţânii mele rase. Iar eu căscam o gură cât o şură şi înghiţeam dintr-o în-fulecătură toată zaharicala. Lucru care îi făcea să strige de uimire pe toţi cei care mă priveau, iar pe toţi ţâncii care se jucau cu mine să-şi zgâiască ochii de zavistie.

Or, într-o bună zi, m-am dus cu tovarăşii mei obişnuiţi să căutăm cuiburi de găi şi de ciori pe la nişte case năruite, când am văzut într-o cocioabă coperită cu rămurişuri de palmier, în fundul unei curţi părăsite, chipul nedesluşit şi nemişcat al unei făpturi vii. Şi cunoscând că ginnii şi marezii sălăşluiesc prin casele pustii, am cugetat: „Acela este un mared!" Şi cuprins de spaimă, mi-am dat drumul din vârful casei părăginite şi am vrut să-mi iau călcâiele la spinare şi să aştern depărtarea între mine şi maredul acela. Ci un glas tare dulce, care venea din colibă, m-a strigat zicând:

— De ce fugi, copilule frumos? Vino să te înfrupţi din înţelepciune! Vino fără de teamă la mine. Nu sunt nici ginn, nici efrit, ci o fiinţă omenească şi care trăieşte în schivnicie şi în cugetare. Vino, copilul meu şi am să te învăţ înţelepciunea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci şi treia noapte urmă:

Vino, copilul meu şi am să te învăţ înţelepciunea! Iar eu, oprit deodată din fugă de o putere de neînfrânt, A opt sute patruzeci şi treia noapte m-am întors îndărăt şi am pornit înspre colibă, pe când glasul cel dulce îmi şoptea mai departe: „Vino, copilule frumos, vino!" Şi am intrat în colibă şi am văzut că acel chip nemişcat era al unui moşneag tare bătrân, care părea să aibă un număr de ani fără de socoată. Iar chipul lui, în pofida vârstei adânci, era ca soarele. Şi bătrânul mi-a spus:

— Binevenit fie orfanul care vine să dobândească de moştenire învăţătura mea!

Şi mi-a mai spus:

— Am să-ţi fiu şi tată şi mamă.

> > j şi m-a luat de mână şi a adăugat:

— Iar tu ai să fii ucenicul meu. Şi într-o zi ai să ajungi şi tu dascăl pentru alţi ucenici.

Şi rostind acestea, mi-a dat sărutul păcii şi m-a poftit să şed lângă el şi a început pe dată să mă dăscălească. Iar eu mă simţeam robit de vorba şi de frumuseţea învăţăturii lui, şi, pentru el, m-am despărţit de jocurile şi de tovarăşii mei. Iar el mi-a fost şi tată şi mamă. Iar eu îi arătam o cinstire adâncă, o dragoste până peste poate şi o supunere fără de margini. Şi cinci ani s-au scurs, vreme în care am dobândit o învăţătură minunată. Iar mintea mea s-a hrănit cu înţelepciunea.

Ci, o, doamne al meu, orişice înţelepciune este zadarnică dacă nu e însămânţată într-un ogor cu pământul sănătos, întrucât se pierde de la cea dintâi vânturare a nebuniei, care răscoleşte stratul cel rodnic. Şi nu mai rămâne dedesubt decât uscăciunea şi sterpiciunea.

Şi aveam să simt în curând, pe chiar pielea mea, puterea pornirilor firii care biruieşte învăţăturile.

Într-o zi, iacătă, înţeleptul cel bătrân, dascălul meu, trimiţându-mă să cerşesc în curtea geamiei bucăţica noastră de pâine, eu îmi îndeplinii sarcina; şi, după ce fusei miluit de dărnicia drept-credincioşilor, plecai de la geamie şi luai calea înspre sihăstria noastră. Ci pe cale, o, doamne al meu, mă încrucişai cu o liotă de hadâmbi între care se legăna o copilandră învăluită în iaşmac, iar ochii ei de sub văl mi se părură că poartă cerul în adâncul lor. Iar hadâmbii aveau nişte ciomege lungi cu care îi loveau pe umeri pe trecători, ca să-i dea la o parte din drumul urmat de stăpâna lor. Şi din toate părţile auzeam lumea cum şoptea: „Fata sultanului! Fata sultanului!" Iar eu, o, doamne al meu, mă întorsei la dascălul meu, cu sufletul tulburat şi cu

creierii vântuiţi. Şi dintr-odată uitai toate poveţele dascălului meu şi cei cinci ani ai mei de învăţătură şi pildele înfrânării.

Iar învăţătorul meu se uita la mine cu durere, pe când eu plângeam. Şi ne trecurăm noaptea toată unul lângă altul, fără a rosti o vorbă. Iar dimineaţa, după ce îi sărutai dreapta, după deprinderea mea, îi spusei:

— O, taică al meu şi maică, iartă-i nevolnicului tău de ucenic! Da trebuie ca sufletul meu s-o mai vadă o dată pe fata sultanului, măcar de-ar fi să-i mai arunc baremi o privire.

Iar dascălul meu îmi spuse:

— O, fecior al tătânelui tău şi al maicii tale, o, copilul meu, de vreme ce aşa vrea sufletul tău, ai s-o vezi pe fata sultanului. Da cugetă la depărtarea care se află între schivnicii înţelepciunii şi domnii pământului! O, fiu al tatălui tău şi al maicii tale, o, tu, cel hrănit cu dragostea mea, au uiţi cât de nepotrivită este înţelepciunea faţă de încârduirea cu mlădiţele lui Adam, mai ales dacă-s fete de crai? Şi oare te-ai lepădat de pacea inimii tale? Şi vrei oare ca eu să mor încredinţat că odată cu moartea mea are să piară şi cel mai de pe urmă sipet al poveţelor schivniciei? O, fiul meu, nimic nu este atâta de plin de bogăţie ca înfrânarea şi nimic nu este atâta de mulţumitor ca singurătatea!

A opt sute patruzeci şi treia noapte ci eu răspunsei:

— O, taică al meu şi maică, dacă n-am să pot s-o văd pe domniţă, măcar fie şi numai cât să-i mai arunc o privire, am să mor.

Atunci dascălul meu, care mă îndrăgea, văzându-mi jalea şi mâhnirea, îmi spuse:

— Copile, dacă ai vedea-o pe domniţă o dată, ţi-ar domoli dorurile toate?

Iar eu răspunsei:

— Fără de nici o îndoială!

Atunci învăţătorul meu veni suspinând lângă mine, mă frecă peste arcul sprâncenelor cu un fel de alifie şi, în chiar

clipita aceea, o parte din trupul meu pieri şi nu mai rămase la vedere din mine decât jumătate de om, un trunchi dăruit cu mişcare. Iar dascălul meu zise:

— Acuma du-te în cetate. Şi ai să ajungi astfel la ţinta pe care o jinduieşti.

Iar eu răspunsei că ascult şi că mă supun şi ajunsei într-o clipire de ochi în inima sukului, unde, de cum ajunsei, mă şi văzui înconjurat de o mulţime fără de număr. Şi fiecare se uita la mine cu minunare. Şi din toate părţile veneau oamenii fuga să cerceteze acea făptură ciudată care nu avea dintr-un om decât jumătate şi care se mişca atâta de sprinten. Şi zvonul acelei arătări ciudate se împrăştie îndată în cetate şi răzbătu şi la saraiul în care sta fata sultanului cu mama sa. Şi amândouă doriră să-şi potolească nedumerirea asupra mea şi trimiseră hadâmbii să mă ia şi să mă ducă dinaintea lor. Şi fusei dus la sărai şi călăuzit în harem, unde domniţa şi mama ei îşi potoliră nedumerirea asupra mea, în vreme ce eu priveam. După care îi puseră pe hadâmbi să mă ia de acolo, iar aceştia mă duseră îndărăt, de unde mă luaseră. Iar eu, cu sufletul şi mai chinuit şi cu minţile şi mai răvăşite, mă întorsei la dascălul meu, în colibă.

Şi îl găsii culcat pe rogojină, cu pieptul chinuit şi cu chipul galben, de parcă s-ar fi aflat pe moarte. Ci eu aveam inima prea rătăcită aiurea ca să mă îngrijorez în privinţa lui. Iar el mă întrebă cu un glas stins:

— Ai văzut-o, o, copilul meu, pe fata sultanului?

Şi răspunsei:

— Am văzut-o, da e mai rău decât dacă nu as fi vă-zut-o. Şi de-acuma înainte sufletul meu nu are să-şi poată găsi tihna, dacă nu am să ajung să stau lângă ea şi să-mi satur ochii de bucuria de a o privi!

Şi el îmi spuse, scoţând un suspin adânc:

— O, preaiubite învăţăcel al meu, tare mai tremur pentru tihna inimii tale! Of, ce legătură poate să fie vreodată între cei însinguraţi şi cei puternici?

Iar eu răspunsei:

— O, părinte al meu, până ce n-am să-mi odihnesc tâmpla lângă tâmpla ei, până ce n-am să mă uit la ea şi n-am să-i ating gâtul cel vrăjitor cu mâna mea, am să mă socotesc peste poate de nenorocit şi am să mor de jale.

Atunci stăpânul meu, care mă avea drag, îngrijorat şi de minţile mele şi de tihna inimii mele, îmi spuse, pe când sughiţurile îl zguduiau amarnic:

— O, fiu al tătâne-tău şi al maică-tii, o, copile care porţi în tine viaţa şi uiţi cât de tulburătoare şi de stricătoare este femeia, hai, du-te de-ţi împlineşte toate dorurile! Ci, ca pe cea mai de pe urmă milă, mă rog ţie să-mi sapi chiar aici mormântul şi să mă îngropi fără a pune nici un fel de piatră de pomenire pe locul sub care am să mă hodinesc. Apleacă-te, fiul meu, ca să-ţi dăruiesc puterea de a-ţi ajunge ţinta.

Iar eu, o, doamne al meu, mă plecai înspre dascălul meu, care mă frecă pe pleoape cu un fel de kohl dintr-un praf negru şi tare mărunt şi îmi spuse:

A opt sute patruzeci şi treia noapte

— O, ucenic al meu, iacătă că mulţumită puterilor acestui kohl ai ajuns nevăzut pentru ochii oamenilor. Şi poţi acuma, fară de nici o teamă, să-ţi împlineşti toate dorurile! Şi binecuvântarea lui Allah să fie asupra capului tău şi să te ferească, pe cât este cu putinţă, de vicleşugurile blestemăţiilor care împrăştie tulburarea printre cei meniţi sihăstriei!

Şi, după ce rosti acestea, preacinstitul meu dascăl fu de parcă nici n-ar fi fost vreodată. Iar eu dădui zor să-l îngrop într-o groapă pe care o săpai în coliba în care trăise – îngăduiască-l Allah întru mila sa şi deie-i loc de fală! După care grăbii să zbor la saraiul fetei sultanului.

Or, cum eram de nevăzut pentru orice ochi, intrai în sărai fără a fi zărit şi, urmându-mi drumul, ajunsei la harem şi mersei de-a dreptul la iatacul domniţei. Şi o găsii pe domniţă culcată în crivatul ei, făcându-şi somnul de după-amiază şi neavând pe ea, drept orice veşmânt, decât o

cămăşuţă lucrată dintr-un zaimf de la Mossul. Iar eu, o, doamne al meu, care nu mai avusesem prilejul în viaţa mea să văd goliciunea unei femei, fusei cuprins de o înfrigurare ce mă făcu să uit toate înţelepciunile şi toate învăţăturile. Şi strigai: „Allah! Allah!" Şi strigai cu un glas atâta de tare, încât fata deschise ochii pe jumătate, scoţând un suspin adânc şi întorcându-se în pat. Da atâta tot, spre norocul meu. Şi rămăsei uluit că o fată atâta de gingaşă şi de subţire avea un dolofanei atâta de mare. Şi, tare nedumerit, mă apropiai şi mai mult de ea, ştiindu-mă de nevăzut, şi, încetişor de tot, îmi pusei degetul pe dolofanelul acela, spre a-l pipăi şi spre a-mi mulţumi inima în privinţa lui. Şi simţii că era plin şi durduliu şi untos şi brobonos. Ci nu izbuteam să mă dezmeticesc din uluiala în care mă aflam în ce priveşte mărimea lui şi mă întrebam: „De ce este aşa de mare? De ce este aşa de mare?" Şi tot cugetând astfel, fără a găsi răspunsul mulţămitor, nu pregetai să mă lipesc cu totul de fată. Şi făcui lucrul cu mare grijă să n-o trezesc. Şi când socotii că primejdia dintâi trecuse, mă încumetai la câteva mişcări de început. Şi binişor, binişor, copilul pe care-l ştii, o, doamne al meu, intră şi el în joc la rân-du-i. Ci se feri să fie cumva bădăran, ori să se slujească de mijloace vinovate, în nici un chip; şi se mulţumi şi el numai să dea ochii cu ceea ce până atunci nu mai văzuse. Şi nimic mai mult, o, doamne al meu. Şi gândirăm amândoi că, de această dată dintâi, era prea îndestul că ne-am putut întocmi o judecată.

Ci iacătă! Taman în clipita când dam să mă scol, mă împinse Pârdalnicul s-o ciup pe fată, chiar în mijlocul uneia dintre rotunjiturile acelea uluitoare care mă lăsaseră năuc cu mărimea lor şi nu putui să mă împotrivesc ispitei şi iacătă! O ciupii pe fată de vârful rotunjiturii aceleia. Şi – alungat fie Cel-Viclean!

— Durerea pe care o simţi domniţa fu atâta de ascuţită încât, trezită acuma y y y ' de-a binelea, sări din pat scoţând

un ţipăt de spaimă şi o chemă pe maică-sa cu strigăte amarnice.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci şi patra noapte urmă: durerea pe care o simţi domniţa fu atâta de ascuţită încât, trezită acuma de-a binelea, sări din pat scoţând un ţipăt de spaimă şi o chemă pe maică-sa cu strigăte amarnice.

Or, auzind strigătele de chemare ale fetei şi ţipetele ei a opt sute patruzeci şi patra noapte de spaimă şi răcnetele după ajutor, maică-sa o luă la fugă prinzându-şi picioarele în fuste şi urmată de-aproape de bătrâna doică a fetei şi de hadâmbi. Iar fata ţipa întruna, ducându-şi mâna acolo unde fusese ciupită:

— Mă adăpostesc întru Allah de Şeitan cel bătut cu pietre!

Iar maică-sa şi bătrâna doică o întrebară amândouă deodată:

— Ce-ai păţit? Ce-ai păţit? Şi pentru ce ţii mâna la preacinstitul? Şi ce-a păţit preacinstitul? Şi ce i s-a întâmplat preacinstitului? Ia arată-ne ce-a păţit preacinstitul!

Iar doica se întoarse înspre hadâmbi, aruncându-le o privire poncişă şi le strigă:

— Duceţi-vă mai încolo!

Şi hadâmbii se duseră mai încolo, blestemând-o printre dinţi pe afurisita de babă.

Şi-aşa! Iar eu vedeam fără să fiu văzut, mulţumită kohlului de la răposatul meu dascăl – aibă-l Allah întru multă mila Iui!

Or, aşadar, după ce maică-sa şi doica, într-o clipită, o năpădiră cu întrebările acelea repezite, lungindu-şi gâtul ca să vadă cam ce treabă putea să fie, fata, roşie de ruşine şi de durere, rosti într-un sfârşit:

— Colea! Colea! Ciupitura! Ciupitura!

Iar cele două femei se uitară şi văzură pe dolofanei urma roşie şi umflată lăsată de degetul meu cel gros şi de cel mijlociu. Şi se traseră cu spaimă şi cu mirare până peste poate, strigând:

— O, afurisito, cine ţi-a făcut asta? Cine ţi-a făcut asta? Iar fata începu să plângă, spunând:

— Habar nu am! Habar nu am! Şi adăugă:

— Am fost ciupită aşa, pe când visam, în somn, că mâneam un castravete mare!

Şi cele două femei, când auziră acele vorbe, se aplecară amândouă deodată şi se uitară pe sub perdele şi pe sub chilimuri şi pe sub poloage; şi dacă nu găsiră nimic ciudat, îi spuseră fetei:

— Eşti bine încredinţată că nu te-ai ciupit singură, pe când dormeai?

Ea răspunse:

— Mai degrabă aş muri decât să mă ciup aşa de amarnic! Atunci bătrâna mancă îşi dete cu gândul, zicând:

— Nu este ajutor şi scăpare decât întru Allah Prea-înaltul şi Atotputernicul. Acela care a ciupit-o pe fata noastră este vreun Fără-de-nume dintre cei Fără-de-nume care sălăşluiesc în văzduhuri! Şi pesemne că o fi intrat aici prin fereastra deschisă şi, dacă a văzut-o pe fata noastră cum dormea cu funduleţul gol, n-a putut să-şi înfrâneze îndemnul de-a o ciupi de el. Şi-asta-i ceea ce s-a întâmplat, hotărât!

Şi, spunând acestea, se repezi să închidă fereastra şi uşa şi adăugă:

— Înainte de-a o obloji pe fata noastră cu o cârpă înmuiată în apă rece şi în oţet, trebuie să dăm zor şi să-l izgonim pe Proclet. Şi nu-i decât un mijloc în stare să-l zgornească, şi-anume de-a arde în odaie nişte baligă de cămilă. Întrucât baligile de cămilă nu priesc nasurilor de ginni, de marezi şi de toţi cei fără-de-nume. Iar eu stiu vorbele care trebuie să se rostească în vreme ce se y face afumarea!

Şi numaidecât strigă la hadâmbii înghesuiţi după uşă:

— Daţi fuga de ne-aduceţi o târnă de baligă de cămilă! Şi pe când hadâmbii erau duşi să îndeplinească porunca, mama se apropie de fată şi o întrebă:

— Eşti încredinţată, o, fata mea, că Pârdalnicul nu ţi-a mai făcut şi altceva? Şi n-ai simţit nimic din ce vreau y y} să spun?

A opt sute patruzeci şi patra noapte fata spuse:

— Nu ştiu!

Atunci mama şi doica îşi coborâră capetele şi o cercetară pe fată. Şi, o, doamne al meu, văzură că, aşa cum îţi spusei, toate erau la loc şi că nu se afla nici un fel de urmă de vreo siluire nici pe dos, nici pe faţă. Ci nasul afurisitei de doici, care era tare pătrunzător, o făcu să spună:

— Am simţit la fata noastră mireasma unui ginn de parte bărbătească!

Şi strigă la hadâmbi:

— Unde-s baligile, o, blestemaţilor?

Şi tot atunci hadâmbii se şi iviră cu coşul; şi grăbiră să i-l dea bătrânei, prin crăpătura uşii deschise o clipită.

Atunci baba doică, după ce strânse preşurile aşternute pe jos, vărsă baligile din coş pe lespezile de marmură şi le dete foc. Şi de îndată ce fumul începu să se ridice, baba porni să bolborosească peste foc nişte vorbe de nepriceput, făcând în vânt nişte semne vrăjitoreşti.

Şi iacătă! Fumul de la baligile aprinse, umplând pe dată iatacul, îmi intră în ochi într-un chip atâta de greu de îndurat, încât mi se umplură de lacrimi şi fusei nevoit să mi-i şterg de mai multe ori cu pulpana hainei. Şi nu mă gândii, o, doamne al meu, că, ştergându-mă aşa, treptat-treptat luam şi kohlul care cu puterile lui mă făcuse de nevăzut şi din care, în nesocotinţa mea, uitasem să iau cu mine vreun pic înainte de moartea dascălului meu.

Şi-aşa că deodată le auzii pe cele trei femei cum scot tustrele într-un glas nişte ţipete de spaimă, îndreptân-du-şi degetul înspre mine:

— Ia uite efritul! Ia uite efritul! Ia uite efritul!

Şi-i strigară în ajutor pe hadâmbi, care numaidecât năvăliră ânodaieşiserepezirălamine, dândsămăomoare. Ci eu strigai la ei cu glasul meu cel mai cumplit:

— Dacă îmi faceţi vreun rău cât de cât, am să-i chem y ' în ajutor pe fraţii mei ginni, care au să vă stârpească de pe faţa pământului şi-au să dărâme saraiul peste capetele celor care şed aici!

Y lor atunci li se făcu frică şi se mulţumiră să mă lege burduf. Iar baba strigă la mine:

— Toate cinci degetele mele în ochiul tău drept şi toate celelalte cinci degete ale mele în ochiul tău stâng!

Iar eu îi zisei:

— Taci, o, vrăjitoare afurisită, ori îi chem pe fraţii mei ginni, care au să-ţi amestece lungimea cu lăţimea!

Ei i se făcu frică atunci şi tăcu. Da numai ca să strige iar, peste o clipită:

— Întrucât acesta-i un efrit, nu putem să-l omoram. Da putem să-l punem în lanţuri, pe toate zilele lui!

Şi le spuse hadâmbilor:

— Luati-l şi duceti-l la maristan, şi puneţi-i un lant de gât şi ferecaţi lanţul în zid. Şi spuneţi-le paznicilor că, dacă l-ar lăsa să scape, moartea lor va fi fără de izbavă!

Şi hadâmbii, o, mărite sultan, pe când eu stam cu nasu-n pământ, mă aduseră curând şi mă aruncară în acest maristan avan, unde îi găsii pe cei doi soţi ai mei de mai înainte, care acuma-s preacinstiţii tăi cămăraşi. Şi-acesta-i, o, sultane al meu bun, temeiul întemniţării mele în temniţa de nebuni şi tot aşa şi al lanţului pe care-l port la gât. Şi ţi-am povestit totul, de la cap la cap, nădăjduind de la Allah şi de la tine că aşa am să scap din buclucul care mi-a căzut pe cap şi că bunătatea ta cea mare are să mă scoată din aceste fiare, să mă duc unde-oi vedea în zare, afară din această închisoare. Şi cel ' y mai bine, pe cât mi se pare, ar fi s-o iau cu însurătoare a opt sute patruzeci şi patra noapte pe domniţa după care sufletul meu moare. Iar Cel-Prea-înalt, mai apoi, este mai presus de noi!

După ce ascultă istorisirea aceasta, sultanul Mahmud se întoarse înspre vizirul său, sultanul-derviş de odinioară şi îi spuse:

— Iacătă cum călăuzeşte soarta întâmplările rudelor mele! Căci domniţa de care s-a îndrăgit tânărul este fata cea mai mică a răposatului sultan, părintele soţiei mele! Şi acuma nu ne mai rămâne decât să dăm întâmplării urmarea ce i se cuvine!

Pe urmă se întoarse înspre flăcău şi îi spuse:

— Într-adevăr, povestea ta este o poveste de-a mirările şi chiar dacă nu ai fi cerut-o de soţie pe fata socrului meu, eu tot ţi-aş fi dat-o, spre a-ţi dovedi mulţumirea pe care am simţit-o la vorbele tale!

Şi porunci să i se dea jos pe dată lanţurile şi îi spuse:

— De-acuma înainte ai să fii cel de al treilea cămăraş al meu; şi am să şi dau poruncile, pentru sărbătorirea nuntii tale cu domniţa ale cărei însuşiri le cunoşti.

Iar flăcăul sărută dreapta mult-darnicului sultan. Şi ieşiră cu toţii din maristan şi se duseră la sărai, unde se dădură ospeţe mari şi petreceri obşteşti, cu prilejul celor două împăcări de mai înainte şi a însurătoarei flăcăului cu domniţă. Şi toată lumea din cetate, şi mici şi mari, fură îmbiaţi să vină la ospeţele care aveau să ţină patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, în cinstea măritişului fetei sultanului cu ucenicul înţeleptului şi a adunării la loc a acelora pe care ursita îi despărţise!

Şi vecuiră cu toţii în desfătările inimii şi în bucuriile prieteniei, până la despărţirea cea de neabătut.

— Şi-aceasta-i, o, norocitule sultan, urmă Şeherezada, povestea cea încâlcită cu copilul din flori, care a fost sultan şi s-a făcut derviş călător, pentru ca pe urmă să fie rânduit vizir de către sultanul Mahmud şi despre cele ce i s-au mai întâmplat cu prietenul său şi cu cei trei tineri închişi ca nebuni la maristan. Ci Allah este cel mai mare şi cel mai darnic şi cel mai ştiutor!

Pe urmă adăugă, fără a se opri:

— Ci nu care cumva să crezi că povestea aceasta ar fi mai minunată ori mai pilduitoare decât Vorbele de sub cele nouăzeci şi nouă de capete tăiate!

Iar sultanul Şahriar se minună:

— Care sunt vorbele acelea, Şeherezada şi care sunt capetele tăiate despre care eu habar nu am?

Iar Şeherezada povesti:

CUVINTELE DE SUB CELE NOUĂZECI ŞI NOUĂ DE CAPETE RETEZATE e povesteşte – ci numai Allah poate să osebească cele aievea şi cele neaievea şi să le despărţească fără de greş!

— Că a fost odată, în vechimea vremilor, într-o cetate dintre cetăţile rumilor de demult, un rege de stepenă înaltă şi de o vrednicie de pomină, stăpân peste domnii şi peste împărăţii, peste tării şi peste oşti. Şi regele acela avea, mai scump decât toate comorile sale, un fiu tinerel care era desăvârşit de frumos. Şi flăcăul, feciorul regelui, nu era numai frumos cu desăvârşire, ci mai era dăruit şi cu o deşteptăciune ce minuna pământul. Şi, mai încolo, istorisirea aceasta nu are să fie decât adeverirea acelei deşteptăciuni de minunare şi a acelei frumuseţi a beizadelei.

Y şi, spre a-i pune la încercare însuşirile, Allah Cel-Preaânalt făcu vremile să ia o întorsătură rea asupra zilelor regelui şi ale reginei, tatăl şi mama flăcăului. Şi din rege şi regină cum erau, în vârful puterii şi al bogăţiilor, se pomeniră, într-o zi, în palatul lor pustiu, mai săraci şi mai ticăloşiţi decât cerşetorii de pe drumurile caliciei, întrucât nimica nu îi este mai lesne Celui-Preaânalt decât a face să se năruiască domniile cele mai întemeiate şi a aduce să sălăşluiască în palate fiarele de pradă şi păsările de noapte.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci şi cincea noapte urmă: şi mai ticăloşiţi decât cerşetorii de pe drumurile caliciei, întrucât nimica nu îi este mai lesne Celui-Preaânalt

decât a face să se năruiască domniile cele mai întemeiate şi a aduce să sălăşluiască în palate fiarele de pradă şi păsările de noapte.

Or, faţă cu întorsătura aceea aprigă a vremilor şi cu lovitura aceea neaşteptată a sorţii, flăcăul îşi simţi inima cum se căleşte ca un oţel înroşit pus în apă şi luă asupra-şi să-i îmbărbăteze pe părinţii lui şi să-i scoată din starea în care se aflau. Şi îi spuse regelui cel sărăcit:

— O, părintele meu, spune-mi, pe Allah! Ai binevoi să-ţi pleci auzul înspre copilul tău care ar vrea să-ţi vorbească?

Iar regele, ridicând capul, răspunse:

— O, fiul meu, tu eşti dăruit cu harul înţelepciunii, vorbeşte şi avem să ne supunem!

Iar flăcăul spuse:

— Scoală-te, o, doamne al meu şi haide să ne ducem în nişte pământuri unde să nu ni se ştie nici măcar de nume. Căci la ce bun să te tângui dinaintea a ce nu se mai poate îndrepta, câtă vreme încă mai suntem stăpâni pe vremea de faţă? In altă parte avem să găsim o viaţă nouă şi bucurii proaspete!

Iar bătrânul rigă răspunse:

— O, copile minunat al meu, cuminte şi plin de cuviinţă, sfatul tău este un îndemn venit de la Domnul a opt sute patruzeci şi cincea noapte înţelepciunii. Şi grija pentru lucrul acesta să fie asupra lui Alâah şi asupra ta!

Atunci băiatul se sculă şi, după ce pregăti toate de drum, îi luă pe tatăl şi pe mama sa de mână şi ieşi cu ei pe calea ursitei. Şi călătoriră prin câmpii şi prin pustietăţi şi nu se opriră din mers până ce nu ajunseră dinaintea unei cetăţi mari şi bine zidite. Şi flăcăul îi lăsă pe tatăl şi pe mama sa la umbra zidurilor şi intră singur în cetate. Şi trecătorii pe care îi întrebă îi spuseră că cetatea aceea era cetatea de scaun a unui sultan drept şi mărinimos, care era fala crailor şi a sultanilor. Atunci el îşi întocmi y y un gând şi o socotinţă şi se întoarse numaidecât la părinţii săi bătrâni şi le spuse:

— Am de gând să vă vând sultanului din cetatea aceasta, care este un sultan mare. Voi ce ziceţi, o, părinţii mei?

Iar ei răspunseră:

— O, copile al nostru, tu ştii mai bine decât noi ce se cade şi ce nu se cade, întrucât Cel-Preaânalt ţi-a pus duioşia în inimă şi toată înţelepciunea în minte. Iar noi nu putem decât să te ascultăm cu linişte şi cu încredere, punându-ne nădejdea în Allah şi în tine, copilul nostru. Şi tot ce ai să socoteşti tu că e bine, noi avem y i ' să primim!

Şi flăcăul îi luă iarăşi de mână pe părinţii săi cei bătrâni şi porni cu ei înspre saraiul sultanului. Şi îi lăsă în curtea saraiului şi ceru să fie dus în sala împărătească, spre a vorbi cu Măria Sa. Şi întrucât avea o înfăţişare aleasă şi mândră, fu numaidecât dus în sala de primire. Şi se închină dinaintea sultanului care, uitându-se la el, văzu fără putinţă de tăgadă că era fiu de stăpân de pământuri şi îi zise:

— Ce dor ai, o, flăcău de lumină?

Iar băiatul, după ce mai sărută o dată pământul dintre mâinile sultanului, răspunse:

— O, doamne al meu, am cu mine un prins, cucernic şi temător de Cel Atoatestăpân, o pildă de cinste şi de neprihană; şi mai am şi o prinsă, duioasă la fire şi dulce la purtări şi blajină la vorbă şi plină de toate însuşirile alese căpătate de o roabă. Şi amândoi au cunoscut zile mai bune, iar acuma se află prigoniţi de soartă. Pentru aceea, vreau să-i vând înălţimii Tale, ca să fie slujitori la picioarele tale şi robi la porunca ta, precum tustrei suntem bunurile vii ale tale.

Când auzi din gura băiatului vorbele acestea spuse cu un glas vrăjitor, sultanul grăi:

— O, flăcău fără de pereche, care vii la noi poate că din ceruri, dat fiind că cei doi prinşi de care îmi spui sunt bunuri ale tale, nu pot decât să-mi placă. Du-te degrabă să mi-i aduci, ca să-i văd şi să ţi-i cumpăr!

Iar băiatul se întoarse la regele cel sărman, care era tatăl său şi la regina cea sărmană, care era maică-sa şi luându-i

pe amândoi de mână, pe când ei se supuneau, îi duse dinaintea sultanului.

Şi sultanul, de la cea dintâi privire pe care o aruncă asupra tatălui şi asupra mamei flăcăului, se minună până peste marginile minunării şi spuse:

— Dacă aceştia doi sunt robi, atunci cum ar putea să mai fie sultani?

Şi îi întrebă:

— Şi sunteţi amândoi robii şi averea acestui flăcău frumos?

Iar ei răspunseră:

— Suntem cu adevărat robii şi averea lui, după toate datinile, o, doamne al vremilor!

Atunci sultanul se întoarse înspre flăcău şi îi spuse:

— Hotărăşte tu pentru mine preţul care ţi se cuvine pentru vânzarea acestor doi prinşi care nu-şi au perechea în saraiurile sultanilor.

A opt sute patruzeci şi cincea noapte iar tânărul spuse:

— O, doamne al meu, nu se află comoară care să mă despăgubească de pierderea acestor doi prinşi. Aşa încât nu i-aş da nici de-ar fi plătiţi cu greutatea lor în aur şi în argint; ci i-aş lăsa în mâinile tale ca pe un zălog, până la ziua pe care ar hotărî-o ursita. Şi nu vreau să-ţi cer, ca preţ pentru zălogirea lor vremelnică, decât un lucru care să fie tot atâta de scump în felul său pe cât sunt ei amândoi printre făpturile lui Allah. Ţi-aş cere, aşadar, pentru zălogirea prinsului meu, un cal care să fie cel mai frumos din grajdurile tale, cu şaua, cu frâul şi cu tot tacâmul lui; şi ţi-aş cere, pentru zălogirea prinsei, un rând de haine aşa cum poartă fiii de domni. Şi cu învoiala ca, în ziua când am să-ţi dau îndărăt calul şi hainele, tu să mi-i dai îndărăt pe cei doi prinşi, care au să fie o binecuvântare pentru tine şi pentru împărăţia ta.

Iar sultanul răspunse:

— Să fie după dorinţa ta!

Şi pe clipă pe dată porunci să fie scos din grajduri calul cel mai frumos care a nechezat vreodată sub ochiul soarelui,

un roib ca focul, cu nările tremurând, cu ochii mari şi rotunzi, care sforăia şi bătea pământul cu copita, gata de goană şi de zbor. Şi porunci apoi să se scoată din vistierie şi să i se dea flăcăului, care se îmbrăcă numaidecât cu ele, hainele cele mai frumoase cu care s-a îmbrăcat vreodată vreun călăreţ la vreo întrecere de viteji. Şi călăreţul cel proaspăt se dovedi atâta de frumos, încât sultanul strigă:

— Dacă vrei să rămâi la mine, o, voinicule, am să te acopăr cu binefaceri!

Iar flăcăul spuse:

— Allah să-ţi sporească zilele pe care le ai, o, doamne al vremilor! Ci orânda mea nu se află aici. Şi trebuie să mă duc s-o caut acolo unde mă aşteaptă.

Şi după ce grăi astfel, îşi luă rămas-bun de la părinţi, se temeni dinaintea sultanului şi plecă în goana mare pe roibul său. Şi străbătu câmpii şi pustietăţi, ape mari şi văi adânci şi nu se opri din mers decât când ajunse dinaintea unei alte cetăţi, mai mare şi mai bine zidită decât cea dintâi.

Or, de cum intră în cetatea aceea, un murmur ciudat se stârni la trecerea lui şi nişte strigăte de uimire şi de milă îl întâmpinau la fiecare pas. Şi îi auzea pe unii cum spuneau: „Păcat de tinereţile lui! Oare pentru ce va fi venind un călăreţ atâta de frumos să se dea fără de pricină morţii?" Iar alţii spuneau: „Are să fie al o sutălea! Acesta-i cel mai frumos dintre toţi! Acesta-i fiu de crai!" Iar alţii spuneau: „Un tinerel atâta de fraged nu are să poată izbândi acolo unde atâţia învăţaţi au dat greş!" Iar murmurul şi strigătele de mirare nu făceau decât să sporească, pe măsură ce flăcăul înainta pe uliţele cetăţii. Şi înghesuiala dimprejurul şi de dinaintea lui ajunse până la urmă atâta de mare, încât nu mai putea să-şi facă roibul să păşească decât cu primejdia de a călca vreun târgoveţ. Şi tare nedumerit, se văzu nevoit să oprească şi să-i întrebe pe cei care îi închideau drumul:

— Pentru ce, o, oameni buni, îl opriţi pe un străin şi calul lui să meargă să se odihnească de ostenelile lor? Şi pentru

ce atâta de într-un glas nu vroiţi să-mi îngăduiţi găzduire?

Atunci din mijlocul mulţimii ieşi un moşneag care se apropie de flăcău, luă calul de frâu şi spuse:

— O, flăcău frumos, mântui-te-ar de năpastă Allah! Că nimenea nu poate să ocolească ursita, întrucât ursita ne e legată de gât, asta nici un om cu minte n-ar putea s-o tăgăduiască vreodată; da' că în toiul unei tinereţi în floare, câte unul se apucă fără de socotinţă să se repeadă în braţele morţii, iacătă o treabă ce tine de sminteală.

A opt sute patruzeci şi cincea noapte noi roţi, aşadar, ne rugăm ţie fierbinte, iar eu mă rog în numele tuturor târgoveţilor de aici, o, preafalnice străine, să faci cale întoarsă şi să nu-ţi duci aşa sufletul la o pieire fără de scăpare! Iar băiatul răspunse:

— O, preacinstite şeic, nu am intrat în cetatea voastră cu gândul să mor! Care-i, aşadar, ciudatul necaz ce pare a mă paşte şi care-i primejdia acelei morţi pe care o am de înfruntat?

Iar bătrânul răspunse:

— De este adevărat, precum ne arată vorbele tale, că nu ştii nimic despre năpasta ce te aşteaptă dacă ai să mergi mai departe pe drumul acesta, păi atunci hai să-ţi arăt care-i necazul!

Şi în tăcerea mulţimii spuse:

— O, fecior de crai, o, flăcău preafrumos fără de seamăn pe lume, află că fata sultanului nostru este o domniţă care, nu încape îndoială, este fata cea mai frumoasă dintre toate fetele din vremile de-acum. Or, fata a hotărât să nu se mărite decât cu acela care are să răspundă în chip mulţumitor la toate întrebările pe care i le pune ea; ci, în schimb, cu învoiala ca moartea să fie osânda aceluia ce nu are să ştie a-i ghici gândul ori are să lase a trece vreo întrebare fără a răspunde la ea cu vorbele de cuviinţă. Şi până acuma a şi dus la tăiere, în felul acesta, capetele a nouăzeci şi nouă de flăcăi, toţi feciori de crai, de emiri ori de oameni de seamă, printre care se aflau unii dăscăliţi în

toate laturile învăţăturilor omeneşti. Şi fata stăpânului nostru şade ziua în vârful unui turn ce stăpâneşte peste cetate şi de acolo de sus pune ea întrebările către acei tineri ce se înfăţişează să le dezlege. Aşa că iacătă-te prevestit! Şi Allah fie cu tine! Aibi milă de tinereţile tale şi nu pregeta să te întorci la tatăl tău şi la maica ta, care te au drag, ca nu care cumva domniţa să audă zvonindu-se despre sosirea ta şi să poruncească să fii dus dinaintea ei. Şi Allah ferească-te de toată răutatea, o, flăcăule frumos!

Când auzi vorbele moşneagului, tânărul beizadea răspunse:

— Chiar la domniţa voastră mă aşteaptă ursita mea. O, voi toţi, arătaţi-mi drumul!

Atunci din toată mulţimea se revărsă un potop de oftaturi şi de gemete, de bocete şi de văicăreli. Iar împrejurul flăcăului se ridicară nişte strigăte ce spuneau: „Se duce la moarte! La moarte! E al o sutălea! Al o sutălea!" Şi tot puhoiul de lume se porni pe urma lui. Şi mergea însoţit de un potop de inşi, care îşi închiseseră prăvăliile şi îşi lăsaseră baltă îndeletnicirile, ca să se ia după el. Şi călca astfel înainte pe drumul ce ducea la orânda lui.

Şi ajunse în curând dinaintea turnului şi o zări pe terasa acelui turn pe domniţa ce şedea în jeţul ei, împodobită cu purpura împărătească şi împresurată de roabele sale tinere, îmbrăcate în purpură ca şi ea. Şi nu se întrezărea din chipul domniţei, acoperit cu un iaşmac roşu, decât două gemme întunecate, care erau ochii ei, asemeni cu două lacuri negre luminate de dinăuntru. Şi de jur împrejurul terasei, dedesubtul domniţei, spânzurate la rând unul lângă altul, se bălăngăneau nouăzeci şi nouă de capete retezate.

Atunci tânărul beizadea îşi opri calul la oarecare depărtare de turn, aşa fel ca s-o vadă pe domniţă şi să fie şi el văzut de ea, să audă şi să fie auzit. Şi la priveliştea aceea, toată zarva mulţimii se stinse. Şi în mijlocul tăcerii, glasul domniţei se auzi rostind:

— Întrucât eşti cel de al o sutălea, o, neînfricatule flăcău, pesemne că, fără de îndoială, eşti gata să răspunzi la întrebările mele?

Şi flăcăul, stând falnic pe calul său, răspunse:

A opt sute patruzeci şi cincea noapte

— Sunt gata, o, domniţă!

Şi tăcerea se făcu şi mai deplină, iar domniţa grăi:

— Atunci spune-mi, de început, fără a şovăi, o, flă-căule, după ce ai să-ţi arunci ochii asupra mea şi asupra celor care mă înconjoară, cu ce mă asemui eu şi cu ce se asemuie ele, stând aici în vârful turnului!

Şi tânărul, după ce îşi aruncă ochii asupra domniţei şi asupra celor care o înconjurau, răspunse fără a şovăi:

— O, domniţă, tu te asemuieşti cu o idoliţă, iar cele care te înconjoară se asemuiesc cu slujitoarele idoliţei. Iar tu te mai asemuieşti şi cu soarele, iar tinerele care te înconjoară se asemuiesc cu razele soarelui. Şi, tot aşa, tu te asemuieşti cu luna, iar aceste tinere cu stelele care slujesc de alai lunii. Şi te mai asemuiesc, într-un sfârşit, cu luna nissanului, care este luna florilor; iar pe toate aceste tinere le asemuiesc cu florile pe care le învie cu adierea sa luna nissanului.

Când auzi răspunsul acela, pe care mulţimea îl primi cu un murmur de minunare, domniţa se arătă multu-mită şi spuse:

— Ai strălucit, o, tinere, iar răspunsul tău cel dintâi nu-ţi aduce moartea. Ci întrucât ai ştiut să dezlegi întrebarea mea dintâi, asemuindu-ne, pe mine şi pe aceste fete, mai întâi cu o idoliţă şi cu slujitoarele idoliţei, pe urmă cu soarele şi razele soarelui, pe urmă cu luna şi cu stelele ce alcătuiesc alaiul lunii, şi, la sfârşit, cu luna nissanului şi cu florile ce răsar în luna nissanului, nu am să-ţi pun vreo întrebare nici prea încurcată, nici prea grea de dezlegat. Şi am să te întreb mai întâi să-mi spui ce înseamnă de fapt cuvintele: „Dă-i miresei Apusului pe fiul sultanului Răsăritului şi din ei se va naşte un copil ce va fi sultanul chipurilor frumoase".

Iar flăcăul, fără a şovăi o clipită, răspunse:

— O, domniţă, cuvintele acestea închid toată taina pietrei filosofale şi vor să zică misticeşte că: „Pune să se îmbie cu umezeala ce vine din Apus pământul cel adamic neprihănit care vine din Răsărit şi din această amestecare se va zămisli mercuriul filozoficesc, care-i Atotputernic în fire şi care va zămisli soarele şi va zămisli aurul, care-i fiul soarelui şi luna şi argintul, care-i fiul lunei şi care schimbă pietrele în diamante." în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci şi şasea noapte urmă: „. va zămisli soarele şi va zămisli aurul, care-i fiul soarelui şi luna şi argintul, care-i fiul lunei şi care va schimba pietrele în diamante."

Şi, auzind răspunsul acesta, domniţa făcu un semn de adeverire şi spuse:

— Întrucât, o, tinere, ai ştiut să lămureşti tâlcul ascuns al împerecherii fiului Răsăritului cu fiica Apusului, ai scăpat şi de data aceasta de moartea spânzurată deasupra capului tău. Da ai putea să-mi spui acuma pe ce se întemeiază virtuţile talismanelor?

Şi flăcăul, de pe calul său, răspunse:

— O, domniţă, talismanele îşi datoresc însuşirile cele minunate şi puterile cele năzdrăvane literelor ce le alcătuiesc, căci literele au legătură cu duhurile şi nu se află nici o literă în limbă care să nu fie sub ocârmuirea unui duh. Dar dacă mă întrebi ce-i acela un duh, îţi voi spune că este o sclipire ori o revărsare a virtuţilor Atotputinţei şi însuşirilor Celui-Preaânalt. Iar duhurile ce lăbăduiesc a opt sute patruzeci şi şasea noapte în lumea cugetului le diriguiesc pe cele care sălăşluiesc în lumea cerurilor; iar duhurile care locuiesc în lumea cerurilor le diriguiesc pe cele din lumea de sub lună. Şi literele alcătuiesc cuvinte, iar cuvintele izvodesc oracolele; şi numai duhurile înfăţişate de litere şi îngemănate în oracolele scrise pe talismane săvârşesc minunile care îi uimesc pe oamenii de rând, însă nu-i

tulbură deloc pe cei înţelepţi, care cunosc bine puterea cuvintelor şi ştiu că totdeauna cuvintele vor dirigui lumea şi că totdeauna cuvintele scrise sau rostite pot să răstoarne domniile şi să spulbere împărăţiile!

Iar când auzi răspunsul acesta, pe care mulţimea îl întâmpină cu strigăte de bucurie şi de minunare, domniţa spuse:

— Ai strălucit, o, tinere, lămurindu-mi puterea cuvintelor şi a vorbelor care diriguie lumea şi sunt mai puternice decât toţi craii. Ci nu ştiu dacă ai să poţi răspunde şi la întrebarea pe care iacăt-o! Vei şti tu, aşadar, să-mi spui care sunt cei doi vrăjmaşi veşnici?

Iar flăcăul, de pe calul său, răspunse:

— O, domniţă, nu am să spun că acei doi vrăjmaşi veşnici sunt cerul şi pământul, întrucât depărtarea care îi desparte nu este vreun răspas adevărat, dat fiind că depărtarea aceasta şi răspasul acesta, ce se par a fi nişte genuni, pot să fie umplute într-o clipită, iar cerul poate să se împreune cu pământul în mai puţin de-o clipire de ochi: întrucât, spre a se făptui această împreunare, nu este trebuinţă nici de oşti de ginnii ori de făpturi omeneşti, nici de potop de aripi, ci numa de un lucru care este mai tare decât toate puterile ginnilor şi ale oamenilor şi care-i mai uşor şi mai dăruit cu virtute decât aripile vulturului ori ale porumbelului, iar acesta-i rugăciunea! Şi nu am să-ţi spun, o, domniţă, că acei doi vrăjmaşi veşnici sunt noaptea şi ziua, dat fiind că dimineaţa le împreună, iar înserarea le desparte, rând pe rând. Şi nu am să-ţi spun că acei doi vrăjmaşi veşnici sunt soarele şi luna, întrucât acestea luminează pământul şi sunt legate prin aceleaşi binefaceri. Şi nu am să-ţi spun că acei doi vrăjmaşi veşnici sunt sufletul şi trupul, întrucât dacă noi îl cunoaştem pe unul, nu ştim nimic despre celălalt şi nu poţi să-ţi dai o părere despre ceea ce nu cunoşti! Dar îţi mărturisesc, o, domniţă, că acei doi vrăjmaşi veşnici sunt moartea şi viaţa, întrucât amândouă sunt la fel de rele şi una ca şi cealaltă, de vreme ce se slujesc de făptura

zămislită ca de o jucărie, se înfruntă fără de răgaz pe seama acestei jucării şi, până la urmă, jucăria ajunge să fie jertfa cea adevărată a jocului lor, pe când ele nu fac decât să sporească şi să înflorească. Într-adevăr, iată-i pe cei doi vrăjmaşi veşnici, vrăjmaşi ai lor înşişi şi vrăjmaşi ai făpturilor.

Când auzi răspunsul acesta al flăcăului, toată mulţimea strigă într-un singur glas:

— Laudă Aceluia carele te-a dăruit cu atâta deşteptă-ciune şi carele ţi-a împodobit mintea cu atâta judecată şi ştiinţă!

Iar dominţa, stând în turn în mijlocul tinerelor ei, îmbrăcate ca şi ea în purpură împărătească, spuse:

— Ai strălucit, o, tinere, în răspunsul tău despre cei doi vrăjmaşi ai lor înşişi şi vrăjmaşi ai făpturilor. Ci eu nu sunt încredinţată că acum ai să mai răspunzi şi la întrebarea pe care am să ţi-o pun. Poţi tu, aşadar, să-mi spui care este arborele cu douăsprezece ramuri, purtând pe fiecare ramură câte doi ciorchini, unui alcătuit din treizeci de poame albe, iar celălalt din treizeci de poame negre?

Şi flăcăul răspunse, fără a şovăi:

— Întrebarea aceasta, o, domniţă, poate să fie dezlegată şi de un copil. Întrucât arborele acela nu este decât anul, A opt sute patruzeci şi şasea noapte care are douăsprezece luni, alcătuite fiecare din două părţi, cei doi ciorchini; căci fiecare ciorchine poartă treizeci de nopţi, care sunt cele treizeci de poame negre şi treizeci de zile, care sunt cele treizeci de poame albe!

Şi răspunsul acesta, primit cu minunare, ca şi cele de dinainte, o făcu pe domniţă să spună:

— Ai strălucit, o, tinere. Ci socoţi tu că ai mai putea să-mi spui şi care este pământul ce n-a văzut soarele decât o dată?

El răspunse:

— Este fundul Mării Roşii, când cu trecerea fiilor lui Israel, sub poruncile lui Moise – cu ei fie rugăciunea şi pacea!

Ea spuse:

— Da, de bună seamă! Ci poţi să-mi spui cine a născocit toaca?

El răspunse:

— Cel care a născocit toaca nu-i altul decât Noe, când se afla pe avlia arcei sale!

Ea spuse:

— Da! Ci ai putea să-mi spui care este fapta nelegiuită pe care o săvârşeşti şi nu o săvârşeşti?

El răspunse:

— Este rugăciunea de om beat! Ea întrebă:

— Da care este locul de pe pământ cel mai aproape de cer? Este un munte ori o câmpie?

El răspunse:

— Este Kaaba cea sfântă, de la Mecca! Ea spuse:

— Ai strălucit! Da poţi să-mi dezvăluieşti care este lucrul cel amar care se cade să fie ţinut ascuns?

El răspunse:

— Este sărăcia, o, domniţă! Întrucât, măcar că sunt tânăr, eu am şi gustat sărăcia, şi, măcar că sunt fiu de domn, i-am cunoscut amarul. Şi am găsit că este mai amară decât smirna şi decât pelinul! Şi se cuvine s-o ascunzi de orice ochi, întrucât şi prietenii şi vecinii şi-ar râde cei dintâi de tine, iar văicărelile nu ar aduce decât silă.

Ea spuse:

— Ai vorbit cu dreptate şi după gândul meu. Da poţi să-mi spui care este lucrul cel mai de preţ, după sănătate?

El răspunse:

— Acela-i prietenia, când se întemeiază pe dragoste. Ci pentru a găsi prietenul în stare de o dragoste adevărată, se cere mai întâi să-l încerci şi numai pe urmă să-l alegi. Şi odată ce ţi l-ai ales pe un asemenea prieten de inimă, nu trebuie să te mai desparţi de el niciodată: căci pe cel de-al doilea nu l-ai ţine mult. Pentru aceea, înainte de a-l alege, trebuie să-l cercetezi bine, ca să vezi dacă este înţelept ori nevolnic la minte; căci mai degrabă se face albă o cioară, decât să ajungă un nevolnic la minte să priceapă

înţelepciunea; căci vorbele celui înţelept, chiar dacă ne lovesc ca bătui, sunt mai de dorit decât laudele şi florile nerodului: întrucât înţeleptul nu lasă să-i scape din gură vreo vorbă până ce nu şi-a cercetat inima.

Ea întrebă:

— Şi care este pomul cel mai anevoie de altoit? Iar flăcăul răspunse, fără a şovăi:

— Este firea cea rea! Se povesteşte că un pom fusese sădit pe malul unor ape într-un pământ prielnic; iar el nu da roade. Şi stăpânul lui, după ce a risipit cu el toate îngrijirile, fără a dobândi nici rodul cel mai mărunt, a vrut să-l taie; atunci pomul i-a spus: „Mută-mă în alt loc şi am să dau roade!" Iar stăpânul lui i-a zis: „Eşti aici pe malul apelor şi n-ai rodit nimic. Cum ai să fii rodnic a opt sute patruzeci şi şasea noapte dacă am să te mut în altă parte?" Şi l-a tăiat! Iar tânărul se opri o clipă, după care spuse:

— Se povesteşte, tot aşa, că într-o zi un lup a fost dat la scoală, ca să înveţe a citi. Şi dascălul, ca să-l înveţe y ' y y ' > părţile de vorbire, îi spunea: „Alef, ba, ta."; iar lupul răspundea: „Oaie, ied, miel.", pentru că numai astea erau în cugetul şi firea lui. Şi se mai povesteşte, tot aşa, că un om a vrut să-l deprindă pe un măgar să trăiască în curăţenie; şi a vrut să-l dedea cu gustul lucrurilor alese; şi l-a băgat pe măgar într-un hammam, unde a fost scăldat şi a fost parfumat şi a fost dus într-o sală falnică şi a fost pus să şadă pe un chilim scump. Şi iacătă că măgarul a făcut toate necuviinţele pe care poate să le facă un măgar slobod într-o pajişte, de la vuvăiturile cele mai nesimţite până la ticăloşiile cele mai deşănţate. După care a răsturnat pe chilim, cu capul, căţuia de aramă care era plină cu cenuşă şi a început să se tăvălească în cenuşă, cu toate patru picioarele în sus şi cu urechile pe spate, frecându-şi spinarea şi năclăindu-se după plac. Iar stăpânu-său le-a spus robilor care dăduseră fuga să-l pedepsească: „Lăsaţi-l să se tăvălească, pe urmă luaţi-l şi daţi-i drumul în oborul lui. Căci nu aveţi să puteţi a-i schimba firea". Şi se mai

povesteşte, într-un sfârşit, că s-a spus într-o zi unei pisici: „Stăpâneşte-te să mai furi şi avem să-ţi facem un gherdan de aur şi, în fiecare avem să-ţi dăm să mănânci ficat şi bojoci şi rărunchi şi oscioare de pui şi şoricei". Iar pisica a răspuns cinstit: „Furtişagul a fost meseria tatălui meu şi a bunicului meu, cum vreţi voi să mă las de el, ca să vă fac cheful?" Şi-aşa.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci şi şaptea noapte urmă:

Şi-aşa!

Iar tânărul crăişor, după ce vorbi astfel despre năravurile şi despre firea omului, spuse:

— O, domniţă, nu mai am nimica de adăugat! Atunci, din mijlocul mulţimii strânse sub turn, un val de strigăte de minunare se ridică spre cer. Iar domniţa spuse:

— Hotărât, o, tinere, ai biruit. Ci întrebările nu s-au isprăvit şi trebuie, pentru ca învoiala să fie împlinită, să te cercetez până la ceasul rugăciunii de seară!

Iar flăcăul spuse:

— O, domniţă, poţi să-mi pui încă toate întrebările câte ţi s-ar părea de nedezlegat şi, cu ajutorul Celui-Preaânalt, am să le dezleg. Drept aceea mă rog ţie să nu-ţi osteneşti glasul tot întrebându-mă aşa, ci îngăduie-mi să-ţi spun că, fără de nici o îndoială, este mai de dorit să-ţi pun şi eu o întrebare. Iar dacă ai să răspunzi, să mi se taie capul, precum a fost tăiat şi celor de dinaintea mea; ci dacă nu ai să răspunzi, căsătoria noastră să fie săvârşită fără de zăbavă!

Iar domniţa spuse:

— Pune întrebarea, întrucât primesc învoiala! Şi flăcăul întrebă:

— Poţi să-mi spui, o, domniţă, cum se face că eu, robul tău, stând aici călare pe calul acesta de soi, pot să fiu totodată călare pe chiar tatăl meu şi cum se poate ca, fiind cu totul în bătaia tuturor ochilor, să fiu ascuns în hainele maicii mele?

Iar domniţa cugetă vreme de un ceas şi nu izbuti să a opt sute patruzeci şi şaptea noapte găsească nici un răspuns. Şi zise:

— Lămureşte asta chiar tu!

Atunci flăcăul, dinaintea întregului norod adunat, istorisi domniţei toată povestea lui, de la început până la sfârşit, fără a uita nici un amănunt. Ci nu are nici un rost s-o mai spunem o dată. Şi adăugă:

— Şi iacătă cum, schimbându-l pe tatăl meu, regele, pentru calul acesta şi pe mama mea, regina, pentru hainele acestea, mă aflu călare pe chiar părintele meu şi stau ascuns în hainele mamei mele!

Şi-atâta!

Şi iacă-aşa flăcăul, fiul regelui sărac şi al reginei sărace ajunse soţul domniţei celei cu întrebări de dezlegat. Şi iacă-aşa, ajungând sultan la moartea tatălui soţiei sale, putu să dea calul şi straiele îndărăt aceluia care i le împrumutase, sultanul din cetatea aceea şi să-i aducă lângă sine şi pe tătâne-său şi pe mumână-sa, ca să trăiască laolaltă cu ei şi cu soţia sa, peste marginile desfătărilor şi ale huzururilor. Şi-aceasta-i povestea cu flăcăul care spunea vorbe iscusite sub cele nouăzeci şi nouă de că-păţâni retezate. Ci Allah este mai ştiutor!

Iar Şeherezada, după ce istorisi aşa povestea aceasta, tăcu. Iar sultanul Şahriar spuse:

— Mi-au plăcut, Şeherezada, vorbele flăcăului. Ci-i multă vreme de când nu mi-ai mai povestit snoave din cele scurte şi zemoase şi tare mi-e teamă să nu ţi se fi isprăvit sacul cu ele.

Iar Şeherezada răspunse repede:

— Snoavele cele scurte sunt cele pe care le ştiu cel mai bine, o, norocitule sultan. Şi, de altminteri, nu vreau să zăbovesc a-ţi face dovada!

Şi numaidecât Şeherezada spuse:

TICĂLOŞIA SOŢIILOR i s-a povestit, o, norocitule sultan, că a fost odată, trăitor la curtea unui oarecare sultan, un

oarecare ins care era măscărici de meseria lui şi neînsurat ca stare. Or, într-o bună zi, sultanul stăpânul său îi spuse:

— O, taică al înţelepciunii, eşti becher şi chiar că vreau să te văd însurat.

Iar măscăriciul răspunse:

— O, doamne al vremilor, pe viaţa ta! Izbăveşte-mă de bucuria asta! Că eu sunt om burlac şi mult mă tem de partea cu pricina. Zău, chiar aşa, mult mă tem să nu dau peste vreo stricată şi înşelătoare, ori peste vreo dezmăţată de soi rău, şi-atunci ce mă fac? Fie-ţi milă, o, doamne al vremilor, nu mă sili să ajung prea fericit, în pofida metehnelor şi a nevolniciei mele.

Iar sultanul, la vorbele acestea, se puse pe un râs de căzu pe spate. Şi spuse:

— Ba nu! Chiar astăzi trebuie să te însori!

Şi soitariul făcu o mutră spăşită, lăsă capu-n jos, îşi încrucişă mâinile pe piept şi răspunse oftând:

— Taiieb! Bun şi-aşa! E bine!

Atunci sultanul porunci să fie chemat vizirul său cel mare şi îi spuse:

— Trebuie să se găsească, pentru credinciosul nostru slujitor de colea, o soţie care să fie frumoasă şi fără de a opt sute patruzeci şi şaptea noapte cusur ca purtare şi plină de cuviinţă şi de sfioşenie.

Iar vizirul răspunse cu ascultare şi cu supunere şi plecă pe dată să caute o slujnică bătrână de la sărai, căreia îi porunci să rostuiască numaidecât pentru măscăriciul sultanului o soţie care să îndeplinească însuşirile spuse mai înainte. Iar bătrâna nu se află luată pe nepregătite; şi se ridică pe clipă pe dată şi-i rostui de soţie măscăriciului o tinerică, aşa şi-aşa. Şi se sărbători, cununia chiar în ziua aceea. Iar sultanul fu mulţumit y şi nu pregetă să-l copere pe soitariul său cu daruri şi cu hatâruri, cu prilejul nunţii.

Or, măscăriciul trăi în tihnă cu nevastă-sa vreme de o jumătate de an, ori poate că şapte luni. După care păţi ceea ce păţi, căci nimenea nu scapă de scrisa lui.

Într-adevăr, femeia cu care sultanul îl însurase avusese răgaz destul ca să-şi ia, pentru desfătarea ei, patru bărbaţi, afară de soţul ei, taman patru şi de patru feluri. Iar cel dintâi dintre drăguţii de ibovnici era de meserie plăcintar; cel de al doilea era zarzavagiu; cel de al treilea era măcelar de carne de oaie; iar cel de al patrulea era mai de soi, întrucât era baş-clarinet în meterhaneaua sultanului, şi şeic al isnafului clarinetiştilor, ' y y y ' un ins de vază.

Şi, dar, într-o zi, soitariul, biv-holteiul, proaspătul taică al coarnelor, fiind chemat dis-de-dimineaţă la sultan, îşi lăsă nevasta în pat şi zori să plece la sărai. Şi se brodi că în dimineaţa aceea plăcintarul se simţi chefos de împreunare şi, prilejuindu-se de plecarea soţului, veni să bată la usa nevestuicii. Iar ea îi deschise şi-i spuse:

— Astăzi ai venit mai de dimineaţă ca de obicei.

Y iar el îi răspunse:

— Hei, uallah, ai dreptate! Da în dimineaţa aceasta, după ce îmi pregătii aluatul spre a-mi întocmi tăvile cu plăcinte şi după ce-l bătui şi-l întinsei şi-l făcui foi şi stam gata să-l umplu cu fistic şi cu migdale, băgai de seamă că era un ceas cam prea timpuriu şi că muşteriii încă nu erau pe cale de-a veni. Atunci zisei în sine-mi: „O, Cutare, ia scoală-te şi scutură-te de făina de pe haine şi du-te în dimineaţa aceasta proaspătă la Cutărică; şi petrece-ţi cu ea, întrucât e femeie petrecăreaţă".

Şi codana răspunse:

— Bine te-ai gândit, pe Allah!

Şi, într-o clipită, se dovedi faţă de el ca un aluat sub întinzător, iar el faţă de ea ca o umplutură într-o plăcintă. Şi nici nu-şi isprăviră ei bine treaba, că şi auziră nişte bătăi în uşă. Iar plăcintarul o întrebă pe femeie:

— Cine-ar putea să fie? Şi ea răspunse:

— Habar n-am. Da până una alta, fugi de te ascunde la umblătoare.

Şi plăcintarul, spre mai deplină pază, zori să se ducă şi să se încuie acolo unde îi spusese femeia.

Iar femeia deschise uşa şi-l văzu dinainte-i pe cel de al doilea mândruţ al ei, zarzavagiul, care îi aducea în dar o chită de legume trufanda. Şi ea îi spuse:

— E cam devreme, şi ceasul acesta nu-i ceasul tău. Iar el îi spuse:

— Pe Allah! Ai dreptate. Ci, pe când mă întorceam în dimineaţa aceasta de la zarzavageria mea, îmi zisei în mine: „O, Cutare, ceasul este într-adevăr prea devreme pentru suk şi ai face mai bine să te duci să-i dai chita aceasta de zarzavat proaspăt Cutăricăi, care are să-ţi bucure inima, întrucât e femeie tare dulce."

A opt sute patruzeci şi şaptea noapte şi femeia spuse:

— Atunci fii binevenit!

Şi îi bucură inima, iar el îi dete ce-i plăcea ei mai mult, un castravete falnic şi un praz de preţ. Şi nici nu sfârşiseră bine treaba cu zarzavaturile, că şi auziră nişte bătăi în uşă; iar el întrebă:

— Cine-i?

Şi ea răspunse:

— Nu ştiu, da tu du-te repede, până una alta şi as-cunde-te la umblători.

Iar el zori să se ducă şi să se încuie acolo înlăuntru.

Y şi găsi locul prins de către plăcintar şi îi spuse:

— Cine eşti? Şi ce faci aici?

Iar celălalt răspunse:

— Sunt ceea ce eşti, şi fac ceea ce vii să faci şi tu.

) ' y y şi se rânduiră unul lângă celălalt, zarzavagiul ţinând pe umăr chita de legume pe care codana îl povăţuise s-o ia cu el ca să nu i se dea în vileag venirea în casă.

Or, estimp, nevestica se duse să deschidă uşa. Şi ia-cătă-l dinainte-i pe cel de-al treilea drăguţ, măcelarul, care venea să-i aducă în dar o blană frumoasă de berbec, cu lâna creaţă şi cu coarnele nedate jos. Iar ea îi spuse:

— Cam devreme! Cam devreme! Iar el răspunse:

— Ei, da, pe Allah! Tocmai înjunghiasem oile de vânzare şi le atârnasem în cinghire în prăvălie, când îmi zisei: „O,

Cutare, sukurile încă-s pustii şi-ai face mai bine să te duci să-i dai în dar Cutâricâi blana aceasta împodobită cu coarnele ei, din care să-şi facă un preşu-leţ moale. Şi, cum Cutărică este plină de dulceaţă, are să-ţi facă dimineaţa aceasta mai albă ca de obicei."

Şi ea răspunse:

— Intră, atunci!

Şi se arătă fată de el mai dulce decât coada unui berbec de-al gras, iar el îi dete ceea ce dă unei oi berbecul. Şi nu apucară ei să sfârşească de luat şi de dat, că şi auziră nişte bătăi în uşă. Iar ea îi spuse:

— Haide şi repede! Ia-ţi blana cu coarne şi du-te de te ascunde la umblători!

Iar el făcu ce-i spuse ea. Şi găsi umblătorile prinse de plăcintar şi de zarzavagiu; şi le aruncă acestora salamalecul, iar ei îi răspunseră la salamalec; şi îi întrebă:

— Pentru care pricină vă aflaţi aici? Iar ei răspunseră:

— Pentru pricina pentru care te afli şi tu! El atunci se rândui lângă ei, la umblători. Estimp, femeia, ducându-se să deschidă, îl văzu dinainte-i pe cel de-al patrulea iubit, căpetenia clarine-ţilor din meterhaneaua sultanului. Şi îl pofti să intre, spunându-i:

— Chiar că vii la un ceas mai devreme ca de obicei, în dimineaţa aceasta.

Şi el răspunse:

— Pe Allah! Ai dreptate. Ci, în dimineaţa aceasta, plecând de-acasă ca să mă duc să-i dăscălesc pe cântăreţii sultanului, băgai de seamă că era un ceas cam prea de dimineaţă, şi zisei în sine-mi: „O, Cutare, bine ai face să te duci şi să aştepţi ceasul de dăscăleală la Cutărică, femeie dulce şi care are să te facă să petreci cele mai desfătate clipe."

Iar ea răspunse:

— Socoteala-i minunată.

Şi cântară la clarinet; şi nu sfârşiră ei încă bine cel a opt sute patruzeci şi opta noapte dintâi cântec, că şi auziră

nişte bătăi zorite în uşă. Şi baş-clarinetul o întrebă pe drăguţa sa:

— Cine-i? Ea răspunse:

— Singur Allah este Atoateştiutor, da poate c-o fi bărbatu-meu. Şi bine-ai face să dai fuga şi să te încui, cu clarinetul tău, la umblători.

Iar el zori să se supună, şi-i găsi la locul cu pricina pe plăcintar, pe zarzavagiu şi pe măcelar. Şi le zise:

— Pacea fie cu voi, o, tovarăşilor! Ce faceţi, rânduiţi ' ' y y ' > aşa în locul acesta osebit?

Iar ei răspunseră:

— Şi cu tine să fie pacea şi milele lui Allah şi binecuvântările lui! Facem aici ceea ce ai venit să faci şi tu!

Şi se rândui şi el, ca al patrulea, lângă ei. Şi-asadar, cel de-al cincilea care bătuse la uşă era y y ') chiar măscăriciul sultanului, soţul codanei. Şi se ţinea ' y y y cu mâinile de burtă şi spunea:

— Izgonit fie Cel-Rău, pârdalnicul! Dă-mi degrabă o fiertură de anison şi de fenicel, o, nevastă! Îmi fierbe pântecele! Îmi fierbe pântecele! Şi nu mi-a îngăduit să stau mai mult cu sultanul, şi-am venit să mă culc!

' y dă-mi o fiertură de anison şi de fenicel, o, nevastă!

Şi dete fuga drept la umblători, fără a băga de seamă spaima neveste-sii, şi, când deschise uşa, îi văzu pe cei patru inşi stând pe vine şi rânduiţi frumos pe scânduri, deasupra haznalei, unul dinaintea celuilalt.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci şi opta noapte a opt sute patruzeci şi opta noapte urmă:

Şi dete fuga drept la umblători, fără a băga de seamă spaima neveste-sii, şi, când deschise uşa, îi văzu pe cei patru inşi stând pe vine şi rânduiţi frumos pe scânduri, deasupra haznalei, unul dinaintea celuilalt.

La priveliştea aceea, măscăriciul sultanului nu mai avu nici o îndoială în ce priveşte ocara lui. Şi întrucât era plin de

chibzuinţă şi de isteciune, îşi zise: „Dacă mă arăt gata să-i pedepsesc cumva, au să mă omoare fără de izbavă. Încât cel mai bine-i să fac pe prostul." Şi, cugetând aşa, se aruncă în genunchi la uşa umblătoarei şi strigă la cei patru ipochimeni ghemuiţi pe vine:

— O, preasfinţilor trimişi de Allah, vă cunosc! Tu, cel plin de pete de lepră albă şi pe care ochii nepricepuţi ai neştiutorilor te-ar lua de plăcintar, tu, fără de nici o îndoială, eşti sfântul patriarh Iov cel bubos, cel lepros, cel coperit cu pecingini! Iar tu, o, preasfinte carele ţii pe umăr legătura aceea minunată de legume, tu, fără îndoială, eşti Khizir cel mare, ocrotitorul livezilor şi al grădinilor de zarzavat, cel carele îmbracă pomii în cununa lor verde, carele face să curgă apele repezi, carele aşterne covorul cel verde peste câmpi şi carele, înveşmântat în mantia-i verde, îngemănează, în fiecare seară, vopselile uşoare cu care se zugrăvesc văzduhurile amurgului! Iar tu, o, vajnicule viteaz carele porţi pe umeri blana aceea de leu şi pe cap cele două coarne de berbec, tu, fără de nici o îndoială, eşti Iskandar slăvitul, Cel cu Două Coarne! Iar tu, într-un sfârşit, preafericite îngere ce ţii în dreapta-ţi clarineta aceea falnică, tu, fără de nici o îndoială, eşti îngerul Judecăţii de Apoi!

La cuvântarea aceasta a măscăriciului sultanului, cei patru pezevenchi se ciupiră unul pe altul de fund şi îşi spuseră şuşotind între ei, în vreme ce soitariul săruta întruna pământul, îngenuncheat la oarecare depărtare: „Avem noroc! Şi, întrucât chiar ne socoteşte nişte prea-sfinţi, hai să-l întărim în credinţa lui. Căci pentru noi aceasta-i singura uşă de scăpare." Şi se ridicară pe dată şi spuseră:

— Ei, da, pe Allah! Nu greşeşti, o, Cutaresuntem chiar aceia pe care i-ai numit. Şi am venit la tine, intrând prin umblătoare, întrucât acesta-i singurul loc al casei ce se află sub cerul slobod.

Şi măscăriciul, tot plecat, le spuse:

— O, preacuvioşilor şi preafalnicilor, Iov cel lepros, Khizir, taică al anotimpurilor, Iskandar Cel cu Două Coarne şi tu, sol vestitor al Judecăţii, de vreme ce-mi faceţi osebita cinste de a fi venit la mine, îngăduiţi-mi să rostesc o dorinţă dinaintea voastră!

Iar ei răspunseră:

— Rosteşte! Rosteşte! El spuse:

— Faceţi-mi hatârul de a merge cu mine la saraiul sultanului cetăţii, care îmi este stăpân, pentru ca să vă înfăţişez lui şi pentru ca, pe urmă, să-mi rămână îndatorat şi să mă aibă întru nazârurile sale!

Iar ei răspunseră, măcar că şovăind destul:

— Iţi facem hatârul!

Atunci soitariul îi duse dinaintea sultanului şi spuse:

— O, stăpâne doamne al meu, îngăduieşte robului tău să ţi-i înfăţişeze pe aceşti patru sfinţi aci de faţă! Acesta dintâi, carele-i făinit tot, este stăpânul nostru Iov cel lepros; iar acestălaltul, carele poartă în spinare legătura de legume, este stăpânul nostru Khizir, străjerul a opt sute patruzeci şi opta noapte izvoarelor, părintele verdeţii; ia cestălaltul, carele poartă pe umeri blana ceea de jivină ce-l împodobeşte cu două coarne este domnul cel mare şi viteaz, Iskandar Cel cu Două Coarne; şi-acesta din urmă, cel carele ţine în mână o clarinetă, este stăpânul nostru Israfâl, vestitorul Judecăţii de Apoi.

Şi adăugă, în vreme ce sultanul era până peste poate de uluit:

— O, doamne sultane al meu, datoresc cinstea cea mare a venirii în casa mea a acestor preasfinte obraze preacucernicei nevestei mele, aceea pe care cu mărinimie mi-ai hărăzit-o. Că i-am găsit ciuciţi frumuşel, unul în spatele celuilalt, la umblătorile de la haremul din casa mea; şi ciucitul cel dintâi era proorocul Iov -cu el fie rugăciunea şi pacea!

— Iar ciucitul de la urmă era îngerul Israfâl – cu el fie pacea şi milele Celui-Preaânalt!

Auzind vorbele măscăriciului, sultanul se uită cu luare-aminte la cele patru obraze cu pricina; şi deodată fu cuprins de un râs cu sughiţuri, atâta de năprasnic că începu să se zgâlţâie şi să se hurduce şi să-şi zvârle picioarele în sus, prăbuşindu-se pe spate. După care strigă:

— Aşadar, o, vicleanule, vrei să mă faci să mor de râs? Ori te pomeneşti că te-ai smintit?

Iar măscăriciul spuse:

— Pe Allah, o, doamne al meu, ceea ce ţi-am povestit este ceea ce am văzut, şi ceea ce am văzut aceea ţi-am povestit!

Iar sultanul, râzând, strigă:

— Păi tu nu vezi că ăsta pe care-l numeşti profetul Khizir nu-i decât un zarzavagiu şi că ăstălaltul pe care-l numeşti profetul Iov nu-i decât un plăcintar şi că acela pe care îl numeşti Israfil nu-i decât baş-clarinetul meu, căpetenia meterhanalei? Iar soitariul zise:

— Pe Allah, o, doamne al meu, ceea ce ţi-am povestit este ceea ce am văzut, şi ceea ce am văzut aceea ţi-am povestit!

Sultanul înţelese atunci toată întinderea pacostei măscăriciului său; şi se întoarnă înspre cei patru ibovnici ai soţiei dezmăţate şi le zise: y y y

— O, fii dintr-o liotă de încornoraţi, povestiţi-mi adevărul în treaba aceasta, ori pun să vi se taie boaşele!

Şi cei patru, tremurând, îi povestiră sultanului ce era adevărat şi ce nu era adevărat, fără a minţi, aşa de tare se speriaseră să nu fie văduviţi de moştenirea ce le-o lăsaseră tătânii lor. Iar sultanul, uluit, strigă:

— Prăpădire-ar Allah hăul cel ticălos şi tagma deşănţatelor şi-a viclenelor!

Şi se întoarnă înspre măscăriciul său şi îi spuse:

— Iţi dau despărţenia de soţia ta, o, taică al înţelepciunii, ca să fii iar becher.

Şi îl îmbrăcă într-un caftan falnic. Pe urmă se îny toarse înspre cei patru fârtaţi şi le zise:

— În ce vă priveşte, nelegiuirea voastră este atâta de mare, încât n-aveţi cum scăpa de osânda ce vă aşteaptă!

Şi-i făcu semn gâdelui să vină aproape, şi-i zise: -Taie-le boaşele, ca să fie hadâmbi în slujba slujitorului nostru cel credincios, acest preacinstit holtei!

Atunci, cel dintâi dintre liuboveţii cei culpaşi, acela care era plăcintar şi nicidecum Iov cel lepros, înaintă şi sărută pământul dintre mâinile sultanului şi grăi:

A opt sute patruzeci şi opta noapte

— O, preamărite doamne, o, tu cel mai strălucit dintre sultani, dacă am să-ţi istorisesc o poveste mai năstruşnică decât povestea noastră cu nevasta de mai înainte a acestui preacinstit burlac, ai să-mi dai iertare în ce priveşte fuduliile mele?

Iar sultanul se întoarse înspre măscăriciul său şi îl întrebă prin semne ce zice de întrebarea plăcintaru-lui. Iar soitariul făcând „da" din cap, sultanul spuse plăcintarului:

— Da, de bună seamă! O, plăcintarule, dacă îmi istoriseşti povestea cu pricina şi dacă am s-o găsesc osebită ori minunată, am să-ţi dau iertarea pentru ceea ce ştii!

Şi plăcintarul spuse:

POVESTEA ISTORISITĂ DE PLĂCINTAR mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că a fost odată o femeie care era din feleşugul ei o stricată de pomină şi o soaţă a păcatului. Şi era măritată – aşa vrusese ursitoarea – cu un preacinstit kaiem-makam, zabetul cetăţii în numele sultanului. Şi preacinstitul dregător habar nu avea – aşa vrusese ursitoarea – de răutatea femeilor şi de vicleniile lor, da nu avea habar deloc deloc. Şi, pe deasupra, era multă vreme de când nu mai putea să facă nimic cu soţia sa pojarnică, da nimic nimic. Încât femeia îşi găsea singură iertarea pentru dezmăţurile şi pentru chiolhanurile ei, zicându-şi: „îmi iau şi eu pâinea de unde o găsesc şi carnea de unde atârnă."

Or, cel pe care îl îndrăgea cel mai osebit dintre cei ce ardeau pentru ea era un tânăr saiz, un grăjdar al soţului ei kaiem-makamul. Ci, întrucât de-o bună bucată de vreme soţul se aşternuse pe neplecat de acasă, întâlnirile celor doi ibovnici ajunseseră mai rare şi mai anevoioase. Or, muierea

nu zăbovi mult până ce să găsească o pricină spre-a avea mai multă slobozie şi îi spuse atunci soţului ei:

— O, stăpâne al meu, află că vecina mamei mele a murit, şi as vrea, cumu-i cădenia şi datorinţa de bună megieşie, să mă duc să stau cele trei zile de jale în casa mamei mele.

Şi kaiem-makamul răspunse:

— Răscumpănească Allah moartea aceea sporindu-ţi ţie zilele! Poţi să te duci la mama ta şi să stai acolo cele y y > trei zile ale jalei. Ci ea zise:

— O, stăpâne al meu, da eu sunt femeie tânără şi sfioasă şi tare mi-e frică să umblu singură pe uliţi, spre a mă duce la casa maică-mii, care-i departe!

Şi kaiem-makamul zise:

— Da de ce să te duci singură? Au n-avem noi în casă un saiz plin de osârdie şi de bunăvoinţă, care să te însoţească la nişte drumuri cumu-i acesta? Trimite > y după el şi spune-i să pună pentru tine plocadul cel roşu pe măgar şi să te însoţească, mergând cu tine şi ţinând dârlogii măgarului. Şi povăţuieşte-l să nu aţâţe măgarul nici cu vorba, nici cu strămutarea, ca nu care cumva să înceapă a zvârli din picioare şi să te trântească! Iar ea răspunse:

— Da, o, stăpâne al meu, ci cheamă-l chiar tu ca să-i dai poveţele. Că eu nu sunt în stare.

Şi preacinstitul kaiem-makam trimise după saiz, care era un hăndrălău voinic, şi îi dete sfaturile. Iar a opt sute patruzeci şi noua noapte flăcăul, dacă auzi spusele stăpânului său, fu mulţumit cu asupra de măsură.

Şi-aşa, o ajută pe stăpână-sa, nevasta kaiem-maka-mului, să încalece pe măgar, în şaua ce fusese acoperită cu un plocad roşu şi plecă împreună cu ea. Ci în loc să se ducă la casa maică-sii, pentru înmormântarea cu pricina, cei doi dezmăţaţi se duseră la o grădină pe care o ştiau ei, luându-şi merinde pentru gură şi nişte vinuri de soi. Şi-acolo, la umbră şi răcoare, se simţiră

) ' y ' y în largul lor. Şi saizul, pe care tatăl său îl dotase cu o moştenire voluminoasă, scoase cu generozitate toată

marfa sa şi o etală sub ochii hrăpăreţi ai fetişcanei, care o luă în mână şi o frecă pentru a-i cerceta calitatea şi, găsind-o de prima mână, şi-o însuşi, fără multe fasoane din partea proprietarului.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci şi noua noapte urmă:

Şi găsind-o de prima mână, şi-o însuşi fără multe fasoane din partea proprietarului. Şi în lungime şi în lăţime, se potrivea de minune, chiar mai bine decât o marfă comandată pe măsură. Şi de aceea ea îl aprecie cu înfocare pe proprietarul mărfii. Şi acesta explică de ce, fără a dovedi vreun moment de oboseală, o mânui şi o ' y munci până seara şi nu o lăsă până când nu mai văzu nici cât să bage firul în ac.

Apoi se sculară amândoi şi saizul sui fetişcana pe măgar şi se duseră împreună la casa saizului, unde, După ce-i dădură măgarului tainul, se grăbiră să se ducă să-şi ia şi ei tainul lor. Şi se satisfăcură unul pe celălalt până la saţietate şi dormiră timp de o oră. După care, se treziră ca să-şi potolească din nou foamea mistuitoare, şi nu încetară decât odată cu venire dimineţii. Şi atunci, ca să se scoale şi să meargă împreună în grădină şi să reînceapă mânuirea din ajun şi aceleaşi giumbuşlucuri. Şi trei zile, din zori în seară, fără tihnă, nici odihnă, lăsară apa să învârtească roata la moară, să sfârâie fusul flăcăului iară, să sugă mielul la măsa mioară, să doarmă pruncul în copaia uşoară, să se ia în braţe gemenii-amândoi, menghina să strângă de priboi, cămila să-şi salte gâtul bârzoi, vrăbiuţa să-l ciugulească pe vrăbioi, păsărelul să ciripească sprinţar în cuibul lui ca de jar, porumbelul guşa să şi-o ghiftuiască, iepuraşul otava să-şi pască, viţelul să rumege pe săturate, iedul să zburde cât poate, pielea pe piele să ardă, până ce tătânele bătăliilor la toartă, fără de ofuri deşarte, îşi puse fluierul deoparte.

Iar în dimineaţa celei de-a patra zile, saizul îi spuse codanei, soţia kaiem-makamului:

— Cele trei zile de învoire s-au scurs. Să ne sculăm şi să plecăm acasă la soţul tău.

Ci ea îi răspunse:

— Ba nu! Când ai trei zile învoire, asta-i ca să iei altele trei! Da ce! Nici n-am avut răgazul trebuitor ca să ne bucurăm cu adevărat, eu pe deplin de tine şi tu pe deplin de mine. În ce priveşte pe nevolnicul ăla de codoş, lasă-l să mucegăiască singur-singurel acasă, el să-şi fie soţ şi tot el plapumă, ghemuit în sine, ca un câine, cu coada strânsă între picioare.

Aşa zise ea din gură şi aşa făcură. Şi mai petrecură a opt sute patruzeci şi noua noapte amândoi alte trei zile, dezmăţându-se şi împreunân-du-se, până dincolo de marginile drăgosteniilor şi ale desfătărilor. Şi, în dimineaţa celei de-a şaptea zile, se întoarseră acasă la kaiem-makam, pe care îl găsiră stând tare îngrijorat, dinainte-i cu o arăpoaică bătrână care-i povestea ceva. Şi amărâtul de boşmondit, care nici gând s-o bănuiască pe vicleană de vreo stricăciune, o primi cu bucurie şi cu drag şi îi zise:

— Binecuvântat fie Allah, carele te aduce îndărăt cu bine şi teafără! Pentru ce ai zăbovit atâta, o, fiică a socrului meu? Ne-ai pricinuit mare spaimă!

Iar ea răspunse:

— O, stăpâne al meu, mi l-au dat în seamă, la răposata, pe copilul rămas singur, ca să-l potolesc şi să-l deprind fără sânul mamei. Şi-aşa că grijile date pruncului m-au ţinut acolo până acuma.

Şi kaiem-makamul zise:

— Pricina-i limpede şi se cade să te cred şi sunt tare bucuros că te văd acasă iară.

Şi-aceasta-i povestirea mea toată, o, sultane plin de slavă luminată!

După ce ascultă povestirea plăcintarului, sultanul se puse pe-un râs de căzu pe jos. Ci măscăriciul strigă:

— Beleaua kaiem-makamului nu este atâta de mare ca a mea! Iar povestea lui nu este atâta de nepilduită cumu-i a mea!

Atunci sultanul se întoarse înspre plăcintar şi îi spuse:

— Întrucât aşa judecă păgubitul, nu pot, o, desfrâna-tule, să-ţi dăruiesc iertarea decât numai de-o fudulie.

Şi soitariul, care biruia şi care îşi plătea astfel necazul, spuse ca învăţătură de minte:

— Asta-i osânda, aşadar, pentru fiece curvar care rară de habar se repede într-un cuibar, ca un pleşcar pe-o găină haină, o paţachină care-i şi-aşa şi-aşa, pân-o răzghină.

Pe urmă adăugă:

— O, doamne al vremilor, ci iartă-l şi de ouşorul celălalt!

Şi atunci ieşi în fată cel de al doilea dezmăţat, zary y) y 1 zavagiul; şi sărută pământul dintre mâinile sultanului şi spuse:

— O, Măria Ta, tu, cel mai mărinimos dintre toţi sultanii, ierta-mă-vei oare de ce ştii, dacă vei fi minunat de povestea mea?

Iar sultanul se întoarse înspre măscărici, care îşi dete cu un semn învoirea. Şi sultanul îi spuse zarzavagiului:

— Dacă-i minunată, îţi voi da ceea ce îmi ceri! Atunci zarzavagiul, care fusese luat drept Khizir, prorocul cel verde, spuse:

POVESTEA ISTORISITĂ DE ZARZAVAGIU o, doamne al vremilor, cică a fost odată un om care era astronom de meseria lui şi care ştia să citească pe chipuri şi să ghicească gândurile pe trăsăturile feţei. Şi astronomul acela avea o nevastă care era de o frumuseţe osebită şi de o vrajă aparte. Şi nevasta aceea sta pururea pe urma lui să-şi laude virtuţile şi să se fălească pretu-tindenea cu harurile ei, spunând: „O, bărbate, nu se mai află nicăierea printre suratele mele vreuna care să se asemuie cu mine ca neprihană, ca simţire curată şi ca sfiiciune". Şi astronomul, care era un mare priceput a opt sute patruzeci şi noua noapte la obraze, nu se îndoia de vorbele ei, atâta dulceaţă

şi nevinovăţie revărsa chipul femeii, într-adevăr. Şi îşi zicea: „Uallahi, nu este bărbat pe lume care să aibă o soţie ce să se asemuie cu soţia mea, paharul acesta al tuturor virtuţilor." Şi peste tot pe unde se ducea preamărea harurile soţiei sale şi îi cânta laude şi se minuna de purtarea şi de sfiala ei, pe când sfiala cea adevărată, pentru el, s-ar fi căzut să fie a nu vorbi niciodată despre haremul său dinaintea unor bărbaţi străini. Ci învăţaţii, o, doamne al meu şi astronomii mai cu seamă, nu fac niciodată cum face toată lumea. Pentru aceea păţaniile care li se întâmplă lor nu sunt păţanii ca la toată lumea.

Şi-aşa, într-o zi, pe când, după năravul lui, lăuda virtuţile neveste-sii dinaintea unei liote de bărbaţi străini, se ridică un ins care îi zise:

— Nu eşti decât un mincinos, bre, Cutarel iar astronomul se îngălbeni de tot la chip şi, cu un glas clocotind de mânie, întrebă:

— Şi care-i dovada minciunii mele? Acela spuse:

— Eşti un mincinos, ori mai degrabă un prostănac, întrucât nevastă-ta nu e decât o dezmăţată!

Y când auzi atare ocară năprasnică, astronomul se repezi la omul acela, să-l sugrume şi să-i bea sângele. Cei de faţă însă îi despărţiră şi îi spuseră astronomului:

— Dacă omul acesta nu-şi dovedeşte spusele, ţi-l dăm pe mână să-i bei sângele.

Iar ocărâtorul spuse:

— Bre, omule, ia te du şi dă-i de ştire neveste-tii preacinstita că pleci de-acasă pe patru zile. Şi ia-ţi rămas-bun de la ea şi ieşi din casă şi ascunde-te în vreun loc de unde să poţi vedea tot fără ca tu să fii văzut. Şi-ai să vezi ce-ai să vezi. Uassalam! Iar cei de faţă spuseră:

— Aşa, pe Allah! Cercetează-i astfel vorbele. Şi, dacă nu-s adevărate, să-i bei sângele.

Atunci astronomul, cu barba tremurând de mânie şi de tulburare, se duse la preacinstita de nevastă-sa şi îi spuse:

— O, femeie, ia scoală-te şi pregăteşte-mi nişte merinde pentru un drum pe care îl am de bătut şi care o să mă facă să lipsesc de-acasă vreme de patru, ori poate că şi de şase zile.

Iar soţia strigă:

— O, stăpâne al meu, au tu vrei să-mi umpli sufletul de mâhnire şi să mă faci să pier de dor? Pentru ce nu mă iei mai degrabă cu tine, să călătoresc cu tine şi să te slujesc şi să te îngrijesc pe drum, dacă ai să fii ostenit ori necăjit? Şi pentru ce să mă laşi aici singură cu durerea cea sfâşietoare a lipsei tale?

Iar astronomul, auzind asemenea vorbe, îşi zise: „Pe Allah! Soţia mea nu-şi are perechea printre alesele din neamul muieresc." Şi îi răspunse nevesti-sii:

— O, lumină a ochiului, să nu te mâhneşti din pricina lipsei mele, care nu are să dureze decât patru zile, cel mult şase. Şi nu te gândi decât cum să te îngrijeşti şi cum să te simţi cât mai bine.

Iar soţia începu să plângă şi să se văicărească spunând:

— Of, greu îmi mai e! Of, tare amărâtă mai sunt şi părăsită şi neiubită!

Iar astronomul se strădui pe cât putea s-o aline, spunându-i:

— Potoleşte-ţi sufletul şi înseninã-ţi ochii. Am să-ţi > y y y y a opt sute cincizecea noapte aduc, când m-oi întoarce, nişte daruri frumoase de sosire acasă!

Şi lăsând-o în plânsetele mâhnirii, leşinată în braţele arăpoaicelor, plecă în calea lui.

Ci peste două ceasuri se întoarse îndărăt şi intră binişor pe portiţa de la grădină şi se duse de se piti într-un loc pe care-l ştia şi de unde putea să vadă tot din casă fără ca el să fie văzut.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizecea noapte urmă: şi intră binişor pe portiţa de la grădină şi se duse de se piti

într-un loc pe care-l ştia şi de unde putea să vadă tot din casă fără ca el să fie văzut.

Şi nu trecu bine un ceas de vreme de când sta în ascunzătoarea lui, când iacătă! Văzu că intră în casă un om pe care îl cunoscu numaidecât a fi neguţătorul de trestie de zahăr ce şedea peste drum de casa lui. Şi avea în mână o trestie de zahăr frumoasă. Şi o văzu, tot atunci, pe nevastă-sa cum vine înaintea lui, legănân-du-se şi cum îi spune râzând:

— Asta-i tot ce-mi aduci ca trestie de zahăr, o, taică al trestiilor de zahăr?

Şi omul spuse:

— O, stăpâna mea, trestia de zahăr pe care o vezi nu este nimica pe lângă aceea pe care nu o vezi.

Pe urmă adăugă:

— Bun, da unde-i soţul tău, astronomul?

Ea zise:

— Rupe-i-ar Allah picioarele şi mâinile! S-a dus într-o călătorie de patru zile, ori poate că de şase! De-ar da Cel-de-Sus să-l îngroape vreo năruire de minaret!

Şi se porniră amândoi pe râs laolaltă. Şi omul scoase trestia lui de zahăr şi i-o dădu adolescentei, care ştiu s-o belească şi să o strângă şi să-i facă ceea ce se face, în asemenea cazuri, cu toate trestiile de zahăr de acest soi. Şi el o cuprinse în braţe şi ea îl cuprinse pe el şi el o îmbrăţişa, şi îl îmbrăţişă şi ea, şi el o umplu cu o» >') > ') r încărcătură grea şi fără milă. Şi se bucură de farmecele ei până îşi făcu plinul. Pe urmă o lăsă şi se duse în calea lui.

Şi-aşa! Iar astronomul vedea şi auzea. Şi iacătă că peste un răstimp văzu cum intră în casă alt bărbat, pe care îl cunoscu a fi neguţătorul de păsări din mahala. Şi puicana îi ieşi înainte, mişcându-şi şoldurile şi îi zise:

— Salamaleikum, o, taică al păsărilor, ce-mi aduci astăzi?

El răspunse:

— Un cocoşel, o, stăpână a mea, un cocoşel rotunjor şi rotofei, tinerel şi vioi, neobosit, cu o bonetă roşie în vârf,

împodobit cu un snop frumos de păr, care n-are pereche printre puicuţe şi pe care ţi-l ofer ţie, dacă îmi dai voie.

Şi adolescenta răspunse:

— Îţi dau voie, îţi dau voie.

Şi ei făcură exact aşa, o, stăpânul meu, cum se petrecuse mai înainte şi cu cocoşelul neguţătorului de păsări se repetă întocmai. După care omul se ridică, se scutură şi îşi văzu de drumul lui. Şi tot asa! Iar astronomul vedea şi auzea. Şi iacătă că peste un răstimp a opt sute cincizecea noapte veni un ins pe care îl cunoscu numaidecât a fi starostele măgărarilor din mahala. Iar mânza se şi repezi în calea lui şi îl cuprinse în braţe tot aşa, zicând iar:

— Ce-i aduci astăzi în dar mânzei tale de jar, o, taică de măgărari?

El spuse aşa:

— O banană, o, stăpână a mea, o banană în dar! Ea zise râzând:

— Bătu-te-ar Allah să te bată, fanfaronule! Unde este această banană?

El zise:

— O, sultană înzestrată cu piele fragedă şi diafană, am primit-o de la tatăl meu, acest om, de pe când era conducător de caravană şi e singura moştenire, împreună cu cabana mea.

Ea zise:

— Eu nu văd în mâna ta decât bâta de conducător de măgari! Unde este banana?

El zise:

— Este o fructă care se teme de ochii profanilor şi se ascunde de frică să nu pălească. Dar uite-o cum se ridică! Uite-o cum se ridică!

Şi-aşa! Ci, până a înfuleca la banană, o, doamne al meu, astronomul nerod, care văzu tot şi auzi tot, dete un ţipăt de gheaţă şi se prăbuşi din pod în bot, trup fără viaţă! Şi-acea puicană, care era mai lăcomoasă la banană decât la trestia de zahăr, ori la cocoşelul bun de tocană, după vremea

cerută de lege se grăbi să se lege, măritându-se, de voia sa, cu baş-măgărarul din mahala.

Şi asta-i tot ce-am avut eu de povestit, o, doamne al meu preamărit!

Iar sultanul, ascultând povestea zarzavagiului, se înfiora de voie bună şi se cutremură de mulţumire. Şi îi spuse măscăriciului:

— Povestea aceasta, o, taică al înţelepciunii, este cu mult mai amarnică decât povestea ta. Şi suntem datori să-i dăm iertăciune zarzavagiului de fuduliile sale.

Şi îi zise poznaşului:

— Şi-acuma dă-te îndărăt!

Iar neguţătorul se trase în rând cu tovarăşii săi, apoi cel de-al treilea pezevenghi, care era măcelarul de carne de oaie, ieşi înainte şi ceru şi el hatârul, la fel; iar sultanul, în nepărtinirea sa, nu putu să nu i-l dea, da tot cu aceeaşi învoială.

Atunci măcelarul, care fusese Iskandar Cel cu Două Coarne, spuse:

POVESTEA ISTORISITĂ DE MĂCELAR era la Cairo un om şi omul acela avea o nevastă vestită pentru drăgălăşenia ei, pentru firea-i bună, pentru voioşia-i din sânge, pentru supunerea-i şi teama-i faţă de Cel-de-Sus. Şi avea în casă o pereche de gâşte dolofane şi grele, de o grăsime minunată; şi tot aşa avea, da în afundul vicleniei şi al casei sale, un iubit după care era topită de tot.

Şi-aşa, într-o bună zi, ibovnicul acela veni la ea pe ascuns şi văzu dinaintea ei cele două gâşte minunate; şi deodată i se aprinse pofta de ele; şi îi zise femeii:

— O, Cutare, tare-ar mai trebui să ne găteşti gâştele astea două şi să ni le umpli în chipul cel mai straşnic, ca să ne putem bucura gâtlejul cu ele. Întrucât sufletul meu arde astăzi de dor de carne de gâscă.

A opt sute cincizecea noapte iar ea răspunse:

— Asta chiar că e lesne; iar a-ţi mulţumi poftele este mulţumirea mea. Şi, pe viaţa ta, o, Cutare, am să tai cele

două gâşte şi am să le gătesc; şi-am să ţi le dau pe amândouă; iar tu să le iei şi să le duci acasă la tine şi să le mănânci cu deplină desfătare şi cu bucurie în inima ta. Şi astfel parpalecul ăsta al pacostei, soţul meu, nu are să le ştie nici gustul, nici mireasma.

El întrebă:

— Da cum ai să faci? Ea răspunse:

— Am să-i prăjesc o coţcărie în felul meu, de s-o ţină minte şi am să-ţi pun cele două gâşte dinainte; întrucât nimenea nu-i atâta de drag şi haihui ca tine, o, lumină a ochilor mei! Şi-aşa cum spusei, ticălosul acela fără de spor nu are să ştie nici gustul gâştelor, nici mireasma lor.

Şi numaidecât se şi luară pe după gât. Şi, cu gândul la gâştele cele grăsui, flăcăul plecă-n calea lui. Şi-atât.

Ci, în ceea ce o priveşte pe muieruşcă, apoi ea, pe la asfinţit de soare, când omu-său se întoarse acasă de la muncă, îi zise:

— Chiar, bre, omule, cum de poţi tu să năzuieşti la numele de bărbat, când eşti atâta de lipsit de acea virtute care îi face pe bărbaţi să fie cu adevărat vrednici de numele de bărbat, virtutea dărniciei? Au poftit-ai tu vreodată pe cineva în casa ta şi spusu-mi-ai tu vreodată, în vreo zi: „O, nevastă, am astăzi un oaspete în casă?" Şi zisu-ţi-ai tu vreodată înde sinea ta: „Dacă am să trăiesc tot aşa, în cărpănoşenia aceasta, până la urmă are să înceapă lumea să spună că sunt un nevolnic care habar nu are de căile ospeţiei."

Şi bărbatul răspunse:

— O, nevastă, nimica nu este mai lesne de îndreptat decât zăbava aceasta! Şi mâine – insallah!

— Am să-ţi cumpăr nişte carne de miel şi nişte orez; iar tu să găteşti ceva minunat pentru prânz ori pentru cină, cum vrei tu, ca să pot să poftesc la masă pe careva dintre prietenii mei buni. Şi ea zise:

— Nu, pe Allah, bre, omule. În loc de carnea aceea, mai degrabă mi-ar plăcea să-mi cumperi nişte haşiş de gătit, ca să pot să fac o umplutură de care să mă folosesc ca să

umplu cele două gâşte ale noastre, după ce ai să mi le tai. Iar eu am să le coc la cuptor. Căci nimica nu este mai gustos decât gâştele umplute şi rumenite şi nimica nu poate mai bine decât gâştele să lumineze obrazul unei gazde dinaintea oaspetelui său.

Iar el răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei! Aşa să fie!

Şi-aşa că, a doua zi de cu zori, omul tăie gâtul la amândouă gâştele şi plecă să cumpere un ratl de haşiş pentru carne şi un ratl de orez şi o uncie de piper şi de alte mirodenii. Şi le aduse pe toate acasă, şi-i spuse nevesti-sii:

— Cată să ai gâştele rumenite gata de prânz, întrucât la ceasul acela am să vin cu oaspeţii mei.

Şi plecă în calea lui.

Ea atunci se sculă, curăţă gâştele de pene şi de fulgi şi le netezi şi le umplu cu o umplutură minunat întocmită cu haşiş pentru carne, cu orez şi cu migdale şi cu stafide şi cu boabe de pehin şi cu mirodenii alese şi veghe lângă foc până ce friptura fu întocmai cum se cere. Şi o trimise pe arăpoaica ei să-l cheme pe flăcău, A opt sute cincizeci şi una noapte mândruţul, care veni pe fugă. Şi ea îl înfurci şi el o înfurci, şi, după ce se îndulciră şi se mulţumiră unul pe altul, îi dete cele două gâşte gustoase, cu tot ce era în ele şi pe lângă ele. Iar el le luă şi se duse în calea lui. Şi-atâta cu el, pe totdeauna.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute cincizeci şi una noapte urmă: după ce se îndulciră şi se mulţumiră unul pe altul, îi dete cele două gâşte gustoase, cu tot ce era în ele şi pe lângă ele. Iar el le luă şi se duse în calea lui. Şi-atâta cu el, pe totdeauna.

Estimp, soţul puiandrei nu lipsi a venit punct la ceas. Şi sosi acasă la prânz, însoţit de un prieten şi bătu la uşă. Iar muierea se ridică şi se duse să le deschidă, şi îi pofti să intre

şi îi primi cu bucurie. Pe urmă îl luă deoparte pe bărbatu-său şi îi zise:

— Noi am tăiat amândouă gâştele, pe amândouă deodată şi tu nu aduci cu tine decât un om? Păi patru musafiri ar mai putea să vină ca să cinstească bucătăria mea. Hai, ieşi şi du-te de mai caută vreo doi prieteni de-ai tăi, ori chiar trei, ca să mănânce gâştele.

Şi bărbatul, cuminte, plecă să facă aşa cum i se poruncise.

Atunci muierea se duse la oaspete şi, cu faţa întoarsă, intră în vorbă cu el şi îi spuse cu glasul tremurat de tulburare:

— Of, vai de tine! Eşti pierdut fără de scăpare!

Pe Allah! Tu pesemne că nu ai nici copii, nici casă, de te-ai aruncat aşa, cu capu-n jos, într-o moarte neîndoielnică!

Iar oaspetele, auzind asemenea vorbe, simţi cum îl năpădeşte spaima şi cum îi intră până în adâncurile inimii. Şi întrebă:

— Da ce este, o, femeie de treabă? Şi ce năpastă amarnică mă paşte în casa ta?

Iar ea răspunse:

— Pe Allah! Nu pot să ţin taina! Încât află că soţul meu are a se plânge rău de purtarea ta faţă de el şi nu te-a adus aici decât cu gândul de a te văduvi de fudulii şi de a te face să ajungi în starea de hadâmb scopit. Şi pe urmă, de-i muri ori de-i trăi, amar şi vai de tine cât ai fi!

Şi adăugă:

— Soţul meu s-a dus să găsească doi prieteni care să-l ajute să te jugănească!

Dacă auzi mărturisirea pe care i-o făcu nevasta, oaspetele se sculă pe clipă pe dată, ieşi în uliţă curând şi îşi slobozi picioarele în vânt.

Şi tot atunci intră şi soţul, însoţit de doi prieteni, de data aceasta. Iar afurisita de nevastă îl întâmpină, strigând:

— O, ce năpastă! O, ce năpastă! Gâştele! Gâştele! Vai, ah!

Iar el întrebă:

— Pe Allah! Ce-i nevastă? Ce fel de năpastă? Ea iar:

— Of, ce amar! Uf, ce belea! Vai de viaţa mea! Gâştele! Gâştele s-au dus! Ah!

El întrebă:

— Hei, ce-i cu gâştele? Pe Allah! Of, moară neferecată, mai vezi-ţi de beregată şi spune-mi odată ce jale-i cu gâştele tale! Ce prăpăd! Dă să le văd! Dă să le văd!

A opt sute cincizeci şi una noapte ea iar:

— Păi, vezi-le, dară! Uite-le-afară! Uite-le-afară! Oaspetele tău, deodată, le-a înşfăcat ca pe-o pradă şi-a fugit pe fereastră grămadă!

Şi mai spuse:

— Ce fuse, se duse! Acuma, na, ospătează, ospătează! La aceste vorbe ale soţiei sale, omul ieşi în uliţă degrabă şi îl văzu pe oaspetele lui dintâi cum scapără din călcâi, cu tunica în dinţi. Şi strigă după el:

— Pe Allah: stai niţel! Stai niţel! Întoarce-te, nu fi nerod, că n-am să-ţi răpesc tot! Pe Allah mă jur, bre, fârtate! Întoarce-te, că nu-ţi iau decât jumătate!

Cu asta, o, Măria Ta, el vroia să zică aşa: că nu-i ia decât o gâscă şi că pe cealaltă are să i-o dea. Dar celălalt fugea, fugea.

Şi-asta mi-e întreaga istorisire, o, doamne plin de strălucire.

Iar sultanul, după ce ascultă povestirea măcelarului, era să se prăpădească de râs.

Şi după ce insul se trase îndărăt între tovarăşii săi, ieşi înainte cel de-al patrulea ipochimen, care se rugă de sultan să-i îngăduie şi lui acelaşi hatâr, cu aceeaşi învoială. Şi după ce sultanul îi dete îngăduinţa, cel de al patrulea ticălos, care era căpetenia de clarineţi, chiar acela ce fusese luat drept îngerul Israfil, spuse:

POVESTEA ISTORISITĂ DE BAŞ-CLARINET se povesteşte că trăia într-o cetate dintre cetăţile Egiptului un om destul de vârstnic şi care avea un fiu flăcăiandru, un măgădan teleleu şi chisnovat, care de dimineaţa până seara nu gândea decât cum să-şi istovească moştenirea pe care o

avea de la tătâne-său. Iar matofitul, tatăl hăndrălăului, avea în casa lui, în pofida vârstei sale înaintate, o soţie de cincisprezece ani, frumoasă fără de cusur. Şi flăcăul nu mai contenea să se tot învârtească primprejurul soţiei tatălui său, cu gândul de a-i dovedi adevărata tărie a fierului şi osebirea dintre acesta şi ceara cea moale. Iar bătrânul, care ştia că fecioru-său era o pramatie de soiul cel mai rău, nu ştia cum să facă spre a o pune pe tânăra sa nevastă la adăpost de înghesuielile lui. Şi, până la urmă, găsi de cuviinţă că mijlocul de fereală cel mai neîndoielnic era, pentru el, să-şi mai ia o nevastă pe lângă cea dintâi, în aşa fel ca, având două soţii una lângă cealaltă, să poată să se păzească una pe alta şi să le facă să se apere laolaltă de coţcăriile fiului său. Şi găsi o soţie, încă şi mai frumoasă şi mai tânără decât cea dintâi. Şi trăia cu y y amândouă, pe rând.

Or, copilandrul cel pişicher, pricepând tertipul lui tătâne-său, îşi zise: „Hei, pe Allah! Voi avea un tain îndoit acuma". Ci îi era tare anevoie să-şi împlinească dorul; întrucât taică-său, ori de câte ori era nevoit să plece de-acasă, îşi făcuse obiceiul să le spună celor două soţii ale sale: „Păziţi-vă cu grijă de cercările lui fiu-meu, hăndrălăul acela. Întrucât e o puşlama fără de pereche, care îmi tulbură zilele şi care m-a silit până acum să mă despart de trei soţii, până la voi. Fiţi cu grijă! Fiţi cu grijă!" Iar cele două copilandre răspundeau: „Uallahi, dacă vreodată s-ar ispiti, fie şi cu cel mai mărunt semn asupra noastră, ori dacă ne-ar zice vreo vorbă cât de cât nepotrivită, avem să-l plesnim peste ochi cu papucii!" Iar bătrânul stăruia, spunând:

A opt sute cincizeci şi una noapte „Fiţi cu grijă! Fiţi cu grijă!" Şi ele răspundeau: „Suntem cu grijă! Suntem cu grijă!"

Iar pramatia îşi zicea: „Pe Allah, avem să vedem noi dacă au să mă plesnească peste ochi cu papucii! Avem să vedem noi!"

Or, într-o zi, isprăvindu-se zahereaua de grâu din casă, bătrânul îi spuse lui fiu-său:

— Hai la târgul de grâu, să cumpărăm vreo doi saci. Şi plecară amândoi, tatăl mergând înaintea fiului său.

Iar cele două neveste, spre a-i privi cum se duc, se suiră pe terasa casei.

Or, pe drum, bătrânul băgă de seamă că nu-şi luase papucile, pe care la drum avea năravul să le ţină în mână sau să şi le agaţe pe umeri. Şi îi spuse lui fiu-său:

— Întoarce-te degrabă acasă de mi Ie adu.

Şi pişicherul se întoarse într-un suflet acasă şi, când le văzu pe cele două puiandre, soţiile tatălui său, stând pe terasa casei, le strigă de jos:

— M-a trimis taică-meu la voi cu o treabă! Ele întrebară:

— Cu ce treabă? El spuse:

— Mi-a poruncit să mă întorc şi să vin sus la voi să vă sărut cât mi-o plăcea, pe amândouă, pe amândouă!

Şi ele răspunseră:

— Ce tot latri tu acolo, câine ce eşti! Pe Allah! Tatăl tău n-a putu să te trimită cu o treabă ca aceasta; şi minţi, o, pramatie de soiul cel mai rău, o, poamă rea ce eşti!

El spuse:

— Uallahi, nu mint deloc! Şi adăugă:

— Şi am să vă dovedesc că nu mint!

Y şi strigă cât îl ţinea gura înspre taică-său, care era departe:

— Bre, taică! Bre, taică! Numai pe una, ori chiar pe amândouă? Numai pe una, ori chiar pe amândouă?

Iar bătrânul răspunse, cât îl ţinea gura:

— Pe amândouă, o, dezmăţatule, pe amândouă deodată. Şi Allah să te bată!

Or, o, doamne sultane al meu, bătrânul vroia să-i spună lui fâu-său să-i aducă amândouă papucile şi nu să le drăgostească pe amândouă nevestele.

Când auziră răspunsul acela al soţului lor, cele două copile îşi ziseră una alteia:

— Flăcăul n-a minţit! Să-l lăsăm, dar, să facă cu noi ceea ce i-a poruncit taică-său să facă.

Şi-aşa, o, doamne sultane al meu, isteţul de derbedeu, cu vorbele acestea şirete despre ghete, putu să suie la cele două neveste şi să se bucure de ele pe îndelete. După care îi duse lui tătâne-său cele două ghete. Iar cele două fete, de-atunci, nu se mai săturau să-l sărute cu sete, spunându-i: „Hai, băiete! Hai, băiete!" Iar ochiul bătrânului nimica nu vedea, că era cam orbete.

Şi-aceasta mi-e întreaga povestire, o, doamne, plin de strălucire!

După ce auzi povestirea baş-clarinetului său, sultanul fu cuprins de o voioşie până peste poate şi îi dărui iertarea deplină cerută pentru fuduliile lui. Pe urmă îi dete afară pe cei patru dezmăţaţi, spunându-le:

— Sărutaţi mai întâi mâna preacinstitului meu slujitor, pe care l-aţi înşelat şi cereţi-i iertăciune!

A opt sute cincizeci şi una noapte iar ei răspunseră cu ascultare şi cu supunere şi se împăcară cu măscăriciul şi trăiră de-atunci în cele mai bune legături cu el. Şi el la fel.

— Ci, urmă Şeherezada, povestea ticăloşiei soţiilor, o, norocitule sultan, este atâta de lungă, încât mai bine-i acuma să-ţi povestesc Povestea cu Aii Baba şi cu cei patruzeci de hoţi.

Şi Şeherezada îi spuse sultanului:

POVESTEA CU ALI BABA ŞI CU CEI PATRUZECI DE HOŢI

i s-a izvodit, o, norocitule sultan, că au fost odată, în anii tare de demult şi în zilele trecutului dus, într-o cetate dintre cele cetăţi ale ţării persieneşti, doi fraţi; şi pe unul îl chema Kassim, iar pe celălalt Aii Baba. Preamărit să fie Acela dinaintea căruia se şterg toate numele şi răsnumele şi strănumele, şi carele vede sufletele întru goliciunea lor şi gândurile până în adâncuri, Cel-Preaânalt, stăpânul ursitelor! Amin!

Şi-apoi! Când tatăl lui Kassim şi al lui Aii Baba, care era un ins de rând şi tare sărac, se zăvârşi întru mila lui Allah, cei

doi fraţi îşi împărţiră cu dreptate deplină partea cea puţină ce li se cădea de moştenire; ci nu mult zăboviră până ce să toace tot ce dobândiră din amărâta aceea prea subţire de moştenire, şi-aşa că se pomeniră, de la o zi la alta, fără de pâine şi fără de nici un fel de fărâmitură de pus în gură şi cu nasul alungit şi cu chipul smerit. Şi iacătă ce va să zică să fii la o vârstă mai tinerică şi să nu pui preţ pe sfaturile celor înţelepţi, la o adică!

Ci nu peste mult, cel mai vârstnic, care era Kassim, dacă se văzu gata să se topească de foame în chiar pielea lui, se apucă să-şi rostuiască o chiverniseală mai de fală. Şi, cum era dibaci şi plin de isteciune, nu zăbovi mult până ce să dea de o codoaşă – izgonit fie Cel-RăuA opt sute cincizeci şi una noapte care, după ce îi puse la încercare harurile de călăreţ şi vredniciile de cocos osârdnic şi volnicia de hăndrălău, îl însură cu o puicană bine gospodărită, bine rostuită şi bine zidită, şi care era o bucăţică bună întru totul. Binecuvântat fie Cel-Atoateleâmpărţitorul! Şi dobândi astfel, ca zestre, pe lângă bucuria unei neveste şi o prăvălie bine chibzuită în inima sukului neguţătorilor, întrucât asta era ursita scrisă pe fruntea lui, încă de la născare. Şi-aşa cu el!

Cât despre cel de al doilea, care era Aii Baba, ia-cătă! Cum din firea lui era lipsit de patimi şi cu doruri cuminţi, mulţumindu-se cu puţin şi neavând ochiul lacom, începu să ducă o viaţă de sărăcie şi de trudă. Ci, cu toate astea, se pricepu să trăiască atâta de drămuit, datorită învăţăturilor trase din necazurile cele aprige, încât izbuti să pună deoparte ceva bănişori, pe care îi folosi cu înţelepciune, cumpărându-şi un măgar, pe urmă încă un măgar, pe urmă şi al treilea măgar. Şi începu să-i ia în fiecare zi cu el la pădure şi să-i încarce cu lemne şi cu crengi, pe care până aci era nevoit să le care el în spinare.

Or, dacă ajunse astfel stăpân pe cei trei măgari, Aii Baba dobândi atâta preţuire la oamenii din tagma lui, toţi tăietori de lemne săraci, încât unul dintre ei se simţi prea cinstit să

i-o dea pe fiică-sa de soţie. Iar măgarii lui Aii Baba fură scrişi în senet, dinaintea cadiului şi a martorilor, drept toată zestrea şi toată lăsata fetei, care, altminteri, nu aducea în casa soţului nici o tearfă, nici nimic de soiul acesta, dat fiind că era fată de oameni săraci. Ci sărăcia, ca şi bogăţia, numai o vreme durează, pe când Allah Preaslăvitul în veci viază.

Şi Aii Baba, din mila cerului, avu de la soţia lui, fata de tăietori de lemne, nişte copii ca nişte lune, care îl preamăreau pe Zămislitorul lor. Şi trăia cumpătat şi cinstit, cu toţi ai lui, din ce agonisea de pe urma vânzării în cetate a lemnelor şi a vreascurilor lui, necerându-i Ziditorului său nimic peste acea fericire cuminte şi fără cârtire.

Or, într-o bună zi, pe când Aii Baba era prins cu tăiatul lemnelor într-un hăţiş neatins de buză de secure şi pe când cei trei măgari ai lui, în aşteptarea poverii obişnuite, huzureau păscând şi vântuindu-se prin preajmă, paşii ursitei se auziră deodată tropotind pentru Aii Baba în pădure. Ci lui Aii Baba nu avea de unde să-i dea prin gând că soarta sa îşi urma drumul de ani şi ani!

Dintru-ntâi, fu ca un vuiet surd în depărtare şi care se apropia repede spre a răzbate limpede la urechea lipită de pământ, ca o goană de copite multe şi tot mai grele. Iar Aii Baba, om paşnic şi nedornic de belele şi de încurcături, se simţi tare speriat ştiindu-se singur-sin-gurel, cu cei trei măgari ai lui drept toată tovărăşia, în sihăstria din păduri. Şi chibzuiala îl povăţui să se caţere fără de zăbavă în vârful unui copac voinic ce se înălţa pe dunga unui colnic de unde stăpânea peste toată pădurea pustie. Şi, cocoţat acolo şi ascuns printre crengi, putu să cerceteze cam ce ispravă putea să fie.

Or, bine făcu!

Întrucât, de cum ajunse în vârf, zări numaidecât o ceată de haidamaci înarmaţi înfricoşător, ce veneau în goana mare înspre locul unde se afla el. Şi, după chipul lor smoliu, după ochii de aramă lucie şi după bărbile despicate crunt peste

mijloc în două aripi de corb prădalnic, se vedea neîndoios că erau nişte hoţi cumpliţi, tâlhari de drumul mare, de soiul cel mai ticălos.

Judecată în care Aii Baba nu greşea deloc.

Iar când ajunseră chiar lângă colnicul de piatră pe care Aii Baba sta cocoţat, nevăzut, da văzând tot, descălecară la un semn al căpeteniei lor, un ins cât un munte, scoaseră a opt sute cincizeci şi doua noapte dârlogii din gura cailor, trecură la fiecare bidiviu pe după gât câte o traistă de nutreţ plină cu ovăz, care fusese purtată pe crucea şalelor, în spatele şeii şi îi legară cu funia de pomii de primprejur. După care dezlegară desagii de la şa şi îi aburcară în spinare. Şi întrucât desagii aceia erau prea grei, tâlharii mergeau gheboşaţi sub povara lor.

Şi toţi trecură în şir pe sub Aii Baba, care lesne putu să-i numere şi să vadă că erau în număr de patruzeci: niciunul mai mult, niciunul mai puţin.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci şi doua noapte urmă: în număr de patruzeci: niciunul mai mult, niciunul mai puţin.

Şi ajunseră, împovăraţi aşa, la o stâncă mare ce se afla la temelia dâmbului, unde se opriră rânduindu-se frumos. Iar căpetenia lor, care se afla în fruntea rândului, îşi lăsă o clipită jos pe pământ desagii cei grei, stătu drept, cât era de lung, dinaintea stâncii şi, cu glas tunător, strigând vreunui om ori vreunui lucru de nevăzut pentru orice ochi, grăi:

— Susam, deschide-te!

Şi pe dată stânca se şi deschise larg.

Atunci căpetenia haraminilor se trase oleacă mai la o parte, spre a-i lăsa mai întâi pe oamenii lui să treacă înainte-i. Şi când toţi intrară, îşi luă iarăşi în spinare desagii şi intră şi el după ei.

Pe urmă răcni, cu un glas de poruncă fără de cârtire:

— Susam, închide-te!

Şi stânca se închise la loc, pecetluindu-se de parcă niciodată vraja tâlharului n-ar fi despicat-o cu puterea vorbelor cele năzdrăvănesti.

La priveliştea aceea, Aii Baba se minună mult în cugetul său şi îşi zise: „Cu priceperea lor la vrăjitorie, măcar de nu mi-ar dibui ascunzătoarea, să-mi mestece lungimea cu lăţimea!" Şi se păzi ca nu care cumva să se clintească vreun pic, în ciuda îngrijorării ce-l frământa pentru măgarii lui care zburdau slobozi prin tufărişuri.

Iar cei patruzeci de hoţi, după o şedere cam îndelungată în peştera în care Aii Baba îi văzuse afundându-se, dădură oarecare semn de întoarcere, printr-un vuiet subpământean asemeni unui tunet depărtat. Şi stânca, într-un sfârşit, se deschise iar şi-i lăsă pe cei patruzeci să iasă afară, cu bulibaşa lor în frunte şi ţinând în mâini desăgile goale. Şi se duseră fiecare la calul său, îi puseră frâul şi săriră călare, după ce îşi legară desagii la oblânc. Iar căpetenia se întoarse atunci înspre deschizătura peşterii şi rosti cu glas tare vraja:

— Susam, închide-te!

Şi cele două jumătăţi de stâncă veniră la loc şi se alipiră fără nici un fel de urmă a despărţirii. Şi toţi, cu chipurile lor de catran şi cu bărbile lor de tâlhari, luară drumul îndărăt pe unde veniseră. Şi-atâta cu ei.

Ci, în ceea ce îl priveşte pe Aii Baba, chibzuinţă ce-i fusese parte hărăzită din darurile lui Allah îl îndemnă să mai zăbovească în ascunzătoarea sa, în pofida îndemnului ce-l îmboldea să se ducă să-şi caute măgarii, întrucât îşi zise: „Tâlharii aceştia amarnici s-ar putea ca, de-or fi uitat ceva în peşteră, să se întoarcă îndărăt pe nepusă masă şi să dea peste mine. Şi-atunci, ya Aii Baba, ai să vezi tu cât face ca un amărât de împieliţat ca a opt sute cincizeci şi doua noapte tine să se pună în drumul unor preaputernici jupani!" Aşa că, după ce chibzui astfel, Aii Baba se mulţumi să-i urmeze cu ochiul pe călăreţii cei înfricoşători, până ce-i pierdu din vedere. Şi numai după o bună bucată de vreme

de când ei pieriseră şi de când toată pădurea intrase iarăşi într-o tăcere liniştitoare, se hotărî şi el, într-un sfârşit, să se dea jos din pom şi şi-atunci cu o sumedenie de griji şi tot răsucindu-se ba la dreapta, ba la stânga, pe măsură ce cobora de pe o creangă mai de sus pe o creangă mai de jos.

Iar când ajunse pe pământ, Aii Baba se îndreptă înspre stânca aceea, da binişor-binişor şi numai în vârful picioarelor, ţinându-şi răsuflarea. Şi tare ar fi vrut mai întâi să se ducă să-şi caute măgarii şi să se liniştească în privinţa lor, dat fiind că aceştia erau toată averea lui şi toată pâinea copiilor săi. Ci un imbold nemaiîncercat până atunci i se aprinsese în inimă la tot ce văzuse şi la tot ce auzise din vârful copacului. Şi-apoi, îl mâna neabătut ursita lui înspre primejdia aceea.

Or, când ajunse dinaintea stâncii, Aii Baba o cercetă de sus până jos şi o văzu netedă şi fără de nici o crăpătură în care să fi putut să strecori baremi un ac. Şi îşi zise: „Ci chiar aci au intrat cei patruzeci şi cu chiar ochii mei i-am văzut când au pierit înăuntru! Ya Allah! Ce pişicherlâc! Şi cine ştie ce-or fi intrat să facă în hruba asta, poprită cu tot soiul de talismanuri de care eu habar n-am!" Pe urmă cugetă: „Pe Allah! Da ţin minte limpede vraja cu care se deschide şi vraja cu care se închide! Ce-ar fi de le-aş încerca oleacă, numai ca să văd dacă din gura mea au puterea pe care o au din gura acelui tâlhar înfricoşător şi uriaş!"

Şi, uitându-şi de toate sfiiciunile de până aci şi mânat de glasul triştei lui, Aii Baba, tăietorul de lemne, se întoarse înspre stâncă şi rosti:

— Susam, deschide-te!

Şi măcar că cele trei vorbe fuseseră rostite cu glas cam îndoielnic, stânca se despică şi se deschise larg. Şi Aii Baba, într-o înfricoşare până peste poate, tare ar mai fi vrut să dea dosul la toate celea şi să-şi sloboadă picioarele în vânt; ci puterea ursitei lui îl ţintui dinaintea deschizăturii şi îl sili să se uite înăuntru. Şi, în loc să vadă acolo vreo gropniţă de neguri şi de spaime, rămase până peste măsură de uluit

când văzu cum se aşterne dinainte-i o hrubă largă, ce da de-a dreptul într-o sală mare, cu bolta cioplită chiar în stâncă şi străluminată din belşug prin nişte despicături piezişe teşite în tavan. Aşa că se hotărî să pună un picior dinaintea altuia şi să intre în locul acela care, la cea dintâi privire, nu avea anume nimic înfricoşător. Rosti aşadar vorbele mântuitoare: „In numele lui Allah, Multândurătorul şi Multiertătorul!" care îl mai îmbărbătară şi păşi fără să tremure prea tare în sala boltită. Şi, de cum ajunse acolo, văzu cele două jumătăţi ale stâncii cum se împreună la loc fără nici un scârţâit şi închizând cu totul intrarea; fapt care îl cam tulbură, oricum, dat fiind că statornicia în cutezanţă nu era tocmai partea lui cea mai tare. Da chibzui că are să poată mai pe urmă, cu ajutorul vorbelor magiceşti, să facă a se deschide dinainte-i toate porţile. Şi-atunci se lăsă ispitit să cerceteze în linişte deplină cele ce i se înfăţişau înaintea ochilor.

Şi văzu peste tot de-a lungul zidurilor, stivuite până sus la boltă, grămezi-grămezi de mărfuri scumpe şi viguri de mătăsării şi de atlazuri şi saci cu merinde pentru gură şi lăzi mari pline ochi cu gologani de argint şi altele pline cu drugi de argint şi altele pline cu dinari de aur şi cu drugi de aur, puse în şir. Şi întrucât toate lăzile acelea şi toţi sacii nu fuseseră îndeajuns spre a cuprinde toate bogăţiile adunate acolo, podeaua era şi ea plină cu a opt sute cincizeci şi doua noapte mormane de aur, de giuvaieruri şi de argintării, de nici nu mai ştiau picioarele unde să calce ca să nu se taie în vreo năstrăpată ori să nu se afunde în vreo grămadă de dinari sclipitori. Şi Aii Baba, care în viaţa lui nu văzuse culoarea aurului, ba nici măcar mireasma nu i-o ştia, se minuna până peste marginile minunării. Şi dacă văzu acele comori grămădite acolo, înşirate la nimereală şi acele odoare fără de număr, de până şi cu cel mai mic dintre ele s-ar fi putut împodobi din belşug saraiul unui sultan, îşi zise că trebuie să fie nu ani, ci veacuri de când peştera aceea slujea totodată şi de tainiţă şi de adăpost la neamuri din

neamuri de hoţi, fii de hoţi, coborâtori din cei care prădaseră cetatea Babilonului.

Când se mai dezmetici oleacă din buimăceală, Aii Baba îşi zise: „Pe Allah, ya Aii Baba, iacătă că soarta ta ia un chip luminat şi te mută de lângă măgarii şi de lângă lemnele tale în mijlocul unui noian de aur cum n-au mai văzut decât strălucitul Soleiman şi Iskandar Cel cu Două Coarne! Şi afli deodată vorbele cele vrăjitoreşti şi te slujeşti de puterile lor şi faci să ţi se deschidă porţile de piatră şi peşterile cele de poveste, o, binecuvântatule tăietor de lemne! Asta-i o mare milă a Atoateîmpărţitorului, carele te face astfel stăpân peste comorile adunate din tâlhării de neamurile de hoţi şi de haramini. Şi dacă s-a întâmplat aşa, asta-i anume pentru ca să poţi să fii de-aci înainte, cu toţi ai tăi, la adăpost de nevoie şi ca să slujească la o treabă bună aurul furtişagurilor şi al jafurilor!"

Şi punându-şi sufletul în tihnă cu judecata aceasta, Aii Baba cel sărac se aplecă înspre un sac cu merinde, îl goli de ce se afla în el şi îl umplu apoi numai cu dinari de aur şi cu alţi gălbiori bătuţi, fără să se atingă de argint ori de alte lucruri de preţ. Şi îşi aburcă sacul pe umeri şi îl duse la capătul hrubei. Pe urmă se întoarse în sala cea boltită şi umplu la fel încă un sac şi încă un sac şi mulţi alţi saci, atâţia cât socoti el că putea să care fără a-i beteji pe cei trei măgari ai lui. Şi când sfârşi se întoarse înspre intrarea peşterii şi zise:

— Susam, deschide-te!

Şi tot atunci cele două laturi ale intrării de stâncă se şi traseră larg la o parte, iar Aii Baba dete fuga să-şi caute măgarii şi să-i aducă la gura peşterii. Şi îi încărcă cu sacii pe care avu grijă să-i ascundă dibaci, punând deasupra lor o grămadă de crengi. Şi, după ce isprăvi treaba aceasta, rosti vorbele pentru închiderea stâncii, iar cele două jumătăţi de piatră se alipiră numaidecât.

Atunci Aii Baba îşi mână din urmă măgarii încărcaţi cu aur, îndemnându-i cu un glas plin de cinstire şi nu coperindu-i

cu blestemele şi cu sudalmele tunătoare cu care îi firitisea de obicei, când îşi trăgănau picioarele, întrucât dacă Aii Baba, ca toţi mânătorii de măgari, îşi împodobea asinii cu sudalme ca: „o, legea zebbului tătâne-tău!", ori „parascovenia soră-tii!", ori „fecior de giuvangiu!", ori „marfă de codoş", de bună seamă că nu o făcea spre a-i batjocori, întrucât îi erau tot atât de dragi ca şi copiii lui, ci o făcea numai spre a-i îndemna să fie cuminţi. Da de data aceasta simţi că nu putea, cu tot temeiul, să-i împodobească cu asemenea blagosloveli, de vreme ce cărau în spinare mai mult aur decât se afla în haznaua sultanului. Şi fără a-i boscorodi în vreun chip, luă cu ei calea spre cetate.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute cincizeci şi treia noapte a opt sute cincizeci şi treia noapte urmă:

Şi fără a-i boscorodi în vreun chip, luă cu ei calea spre cetate.

Or, când ajunse dinaintea casei lui, găsi poarta încuiată pe dinlăuntru cu drugul cel mare de lemn şi îşi zise: „Ce-ar fi să încerc asupra ei puterea vrăjii?" Şi rosti: „Susam, deschide-te!" Şi numaidecât poarta, des-făcându-se din zălogul ei, se deschise larg. Iar Aii Baba, fără a-şi vesti în nici un fel venirea, intră cu măgarii în bătătura cea strâmtă a casei sale. Şi spuse, întorcându-se către poartă: „Susam, închide-te!" Şi poarta, răsucin-du-se în ţâţâni, se prinse fără nici un zgomot în zăvor. Şi, în felul acesta, Aii Baba se încredinţă că de aci înainte era stăpân pe o taină fără de asemuire, dăruită cu o putere vrăjită, a cărei dobândire nu-i ceruse alt preţ decât spaima cea trecătoare datorată mai degrabă chipurilor crunte ale celor patruzeci.

Când nevasta lui Aii Baba văzu măgarii în curte şi pe Aii Baba trudindu-se să-i despovăreze, dete fuga bă-tându-şi palmele una de alta şi strigă:

— O, bărbate, cum ai făcut de-ai deschis poarta, pe care chiar eu am încuiat-o cu zăvorul? Numele lui Allah fie

asupra noastră a tuturora! Şi ce aduci, în ziua aceasta binecuvântată, în sacii aceştia mari şi aşa de grei, pe care nu i-am mai văzut în casa noastră?

Iar Aii Baba, fără a răspunde la întrebarea dintâi, spuse:

— Sacii ne vin de la Allah, bre femeie. Ci hai de mă ajută să-i car în casă şi nu mă tot bârâi cu întrebări despre porţi şi despre zăvoare.

Iar soţia lui Aii Baba, strunindu-şi nedumerirea, se duse să-l ajute a aburca sacii în spinare şi a-i căra, unul câte unul, înlăuntrul casei. Şi cum îi tot pipăia de fiecare dată, simţi că în ei se aflau bani şi gândi că banii aceia or fi fiind niscaiva bani vechi de aramă sau ceva asemenea. Şi descoperirea aceasta, măcar că tare neîntreagă şi cu mult alături de adevăr, îi aruncă sufletul într-o mare îngrijorare. Şi până la urmă îi intră în cap că bărbatu-său s-o fi înhăitat cu niscaiva hoţi ori cu alti inşi de soiul

) y > acesta, altminteri cum să priceapă ea de unde veneau atâţia saci plini cu bani? Încât, după ce toţi sacii fură căraţi în casă, femeia nu mai putu să se stăpânească şi, izbuncind deodată, începu să se bată peste obraji cu amândouă mâinile şi să-şi sfâşie hainele, strigând:

— O, păcatele noastre! O, pieire fără de mântuire a copiilor noştri! O, streangul ne paşte!

Când auzi ţipetele şi văicărelile nevesti-sii, Aii Baba fu cuprins de o supărare până peste poate şi răcni la ea:

— Streangu-n ochiul tău, o, alimănito! Ce te-a apucat de cucuveşti aşa a cobie? Şi ce ai, de vrei să tragi asupra capetelor noastre osânda hoţilor?

Ea spuse:

— Năpasta are să intre în casă odată cu sacii ăştia de bani, o, fiu al socrului meu! Pe viaţa mea şi a ta, re-pede-te de-i pune îndărăt pe spinarea măgarilor şi du-i departe de aci. Întrucât inima mea nu mai are tihnă de când îi ştie în casa noastră!

El răspunse:

— Bătu-le-ar Allah pe muierile cele fără de minte! Văd bine, o, fiică a socrului meu, că ti se năzăreşte cum că as fi furat sacii! He, he, schimbă-ţi socoatasi însenineazăţi ' '} y y ochii, întrucât ne vin de la Cel-Atoateâmpărţitorul, carele m-a mânat să-mi găsesc norocul astăzi în pădure. Şi am să-ţi şi povestesc cum a fost cu norocul acesta, da nu până n-am să golesc sacii, ca să-ţi arăt ce se află în ei.

Şi Aii Baba, luând sacii de un capăt, îi goli unul câte unul pe rogojină. Şi valurile de aur curseră zuruind şi revărsând a opt sute cincizeci şi treia noapte potoape de flăcări în odaia amărâtă a tăietorului de lemne. Şi Aii Baba, mândru că o vedea pe nevastă-sa năucă de priveliştea aceea, se aşeză pe grămada de aur, îşi strânse picioarele sub el şi zise:

— Acum ian ascultă-mă, o, femeie!

Şi îi tărăşi toată întâmplarea de la început până la sfârşit, fără a sări nici un amănunt. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată.

Când auzi istorisirea întâmplării, nevasta lui Aii Baba simţi în inima ei cum spaima face loc unei bucurii mari, şi se dezdănui şi se însenină şi zise: y y y

— O, zi de lapte, o, zi de albeaţă! Mărire lui Allah, cel carele a făcut să intre în casa noastră averile agonisite de cei patruzeci de tâlhari de drumul mare şi carele în felul acesta a întors înspre legiuire ceea ce fusese nelegiuire. El este Atoatedătătorul şi Atoateîmpărţitorul!

Şi se duse pe clipă pe dată şi şezu jos pe vine dinaintea grămezii de aur şi se pregătea să înceapă a număra unul câte unul dinarii cei fără de număr. Ci Aii Baba începu să râdă şi îi spuse:

— Ce faci acolo, o, sărmana de tine? Cum de socoţi că ai putea să numeri toată grămada asta? Mai degrabă ridică-te şi hai de-mi ajută să sap o groapă în cuhnie, ca să ascund cât mai repede tot aurul şi să-i piară urmele. Că altminteri ne primejduim rău să tragem asupra noastră lăcomia vecinilor şi a vătafilor de la agie!

Ci soţia lui Aii Baba, care în toate cele îndrăgea buna rânduială şi care ţinea mortis să-şi dea seama cât mai > >) y) limpede despre grămada de bogăţie ce le intra în casă în ziua aceea binecuvântată, răspunse:

— Nu, hotărât, nu vreau să preget a socoti aurul acesta. Că nu pot să-l las să intre în groapă până ce nu-l cântăresc ori nu-l măsor. Pentru aceea mă rog ţie, o, fiu al socrului meu, dă-mi răgaz să mă duc să caut vreo dimirlie pe la megieşi. Şi am să-l măsor, în vreme ce tu ai să sapi groapa. Şi aşa avem să putem cu bună chiverniseală să cheltuim ce este de trebuinţă şi să ştim ce rămâne de prisosinţă pentru copiii noştri!

Iar Aii Baba, măcar că socoteala i se părea cu totul de prisos, nu vroi să se împotrivească nevesti-sii într-o împrejurare atâta de plină de bucurie pentru ei toţi şi îi spuse:

— Fie! Da du-te şi întoarce-te repede şi mai ales ia bine seama să nu dezvăluieşti taina noastră ori să scapi vreo vorbă cumva!

Şi-aşa că nevasta lui Aii Baba plecă să caute dimirlia cu pricina şi gândi că drumul cel mai scurt ar fi să se ducă să ceară una de la Kassim, fratele lui Aii Baba, care avea casa nu departe de acolo. Şi intră la nevasta lui Kassim, bogătana şi plina de îngâmfare, cea care niciodată n-ar fi catadicsit să poftească la vreo masă nici pe sărăcanul de Aii Baba şi nici pe soţia lui, dat fiind că aceştia nu aveau nici avere, nici sprijinitori şi cea care niciodată n-ar fi trimis nici un strop de dulce copiilor lui Aii Baba, pe la vreo sărbătoare ori vreun praznic, nici măcar nu le-ar fi cumpărat vreun pumn de năut, aşa cum le cumpără cei bogaţi copiilor de oameni săraci. Şi, după salamalecurile de datină, o rugă să-i împrumute o dimirlie pentru olecuţă de vreme.

Când auzi vorba dimirlie, nevasta lui Kassim fu până peste poate de nedumerită, întrucât pe Aii Baba şi pe soţia lui îi ştia tare săraci şi nu putea să priceapă la ce treabă le-ar fi folosind acea măsurătoare de care îndeobşte nu se slujesc

decât cei stăpâni pe hambare mari de grâne, pe când ceilalţi se mulţumesc să-şi cumpere grăunţele, pentru o zi sau pentru o săptămână, de pe la jitniceri. Încât, măcar că, fără de nici o îndoială, în alte împrejurări nu i-ar fi dat nimic, pe cine ştie ce pricină, A opt sute cincizeci şi treia noapte acuma se simţi prea arsă de zavistie spre a lăsa să-i scape prilejul de a-şi mulţumi sufletul. Şi-aşa că îi spuse:

— Sporească-şi Allah bunurile asupra capetelor voastre, o, mamă a lui Ahmad! Vrei o dimirlie mare sau una mai mică?

Ea răspunse:

— Mai degrabă mică, o, stăpâna mea!

Şi soţia lui Kassim se duse să aducă măsura cerută.

Or, nu degeaba femeia aceea fusese dobândită din vânzarea la codoşlâc – nu le-ar mai milui Allah pe poamele de soiul ei şi prăpădi-le-ar pe toate viclenele!

— Căci, vrând cu orice preţ să afle ce fel de grăunţe avea să măsoare ruda cea săracă, se sluji de un tertip dintre cele de care plodurile astea de lele au pururea între degetele lor. Aşa că dete fuga de luă nişte seu şi mânji cu el frumuşel fundul măsurii, pe dedesubt, pe partea pe care se pune jos o măsură ca aceea. Pe urmă se întoarse la cumnată-sa, cerându-şi iertăciune că o făcuse să cam aştepte şi îi dete dimirlia. Iar soţia lui Aii Baba se topi în mulţumiri, şi îndemnă să se întoarcă acasă.

Şi, dintru început, puse măsura în mijlocul grămezii de aur. Şi începu s-o umple şi apoi s-o deşerte oleacă mai încolo, trăgând pe perete, cu un tăciune, câte o dungă neagră de fiecare dată când o golea. Şi tocmai când îşi isprăvea treaba, veni şi Aii Baba, care la rându-i sfârşise de săpat groapa în cuhnie. Şi nevastă-sa îi arătă pe perete dungile de cărbune, nemaiputând de bucurie şi îi lăsă în samă grija de-a îngropa tot aurul, iar ea plecă degrabă să ducă măsura îndărăt soţiei celei nerăbdătoare a lui Kassim. Şi nu ştia, săraca de ea, că un dinar de aur se lipise pe fundul măsurii, datorită seului vicleniei.

Ii dete aşadar dimirlia îndărăt rudei bogate, vândute la codoşlâc şi îi mulţumi îndelung şi îi spuse:

— Am vrut să mă ţin de vorbă, o, stăpână a mea, Pentru ca nici altă dată bunăvoia ta să nu se istovească faţă de mine.

Şi plecă în calea ei. Şi-atâta cu soţia lui Aii Baba!

Ci soţia lui Kassim, vicleana, nu aşteptă decât să dea dosul cumnată-sa, ca să şi întoarcă dimirlia şi să se uite pe fundul ei. Şi rămase peste măsură de buimăcită când văzu un ban de aur lipit de seu, în loc de vreun bob de linte, de orz sau de ovăz. Şi ca de şofran i se făcu pielea feţei şi de smoală tare neagră culoarea ochilor. Şi împietrită de zavistie şi de pizmă mistuitoare i se făcu inima. Şi strigă: „Prăpădul peste casa lor! Da de când au amărâţii ăştia atâta aur de să-l cântărească şi să-l măsoare cu dimirlia?" Şi, în mânia de nespus în care se afla, nu mai putu să aştepte ca soţul ei să se întoarcă de la prăvălie, ci îşi trimise slujnica să-l cheme în graba mare. Şi de îndată ce Kassim, cu sufletul la gură, trecu pragul casei, muierea îl şi întâmpină cu nişte ţipete sugrumate, de parcă l-ar fi prins tocmai când da să se mursăcească cu vreun tinerel.

Pe urmă, fără a-i da răgaz să priceapă ce e cu el în furtuna aceea, îi vârî sub nas dinarul cu pricina şi răcni:

— II vezi! Na, ăsta nu-i decât ce-a scăpat de la nevolnicii aceia! A, tu te crezi bogat şi te fuduleşti în fiecare zi că ai prăvălie şi muşterii, pe când frate-tău nu are decât trei măgari drept toată partea lui pe lume! Schimbă-ţi gândul, o, şeicule! Întrucât Aii Baba, vreascagiul ăla, maţe-goale ăla, nimicura nimicului ăla nu se mulţumeşte să-şi socotească aurul ca tine: el îl măsoară cu stamboala! Pe Allah! Îl măsoară cum îşi măsoară jitnicerul grânele!

Şi, într-un potop de vorbe, de ţipete şi de vaicăre, îi povesti toată tărăşenia şi îl lămuri de ce tertip se slujise ca să afle taina cea uluitoare a bogăţiei lui Aii Baba. Şi adăugă:

— Da asta nu e tot, o, şeicule! Tu acuma se cade să afli izvorul averii amărâtului de frate-tău, prefăcutul a opt sute

cincizeci şi patra noapte ăla afurisit care face pe săracul şi care prefiră banii cu dârmoanele şi cu pumnii!

Auzind vorbele soţiei sale, Kassim nu se mai îndoi de y ' adevărul bogăţiei lui frate-său. Şi, departe de a se simţi bucuros să-l ştie pe fiul lui tătâne-său şi al mumâne-sei la adăpost de aci înainte de orice nevoie şi să se voioşească de norocul aceluia, fu cuprins de o pizmă otrăvită şi simţi cum crapă fierea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci şi patra noapte urmă: fu cuprins de o pizmă otrăvită şi simţi cum crapă fierea-n el de ciudă. Şi se ridică pe clipă pe dată şi dete fuga la frate-său să vadă cu chiar ochii lui ceea ce avea de văzut.

Şi îl găsi pe Aii Baba, care încă mai ţinea cazmaua în mână, cum isprăvea de ascuns aurul. Şi, luându-l repede, fără a-i spune salamalecul de cuviinţă şi fără a-i zice nici pe numele cel mare, nici pe numele cel mic şi nici purtându-se faţă de el ca faţă de un frate, întrucât de când se însurase cu poama cea îmbelşugată a codoşlâ-cului îşi uitase de această rudenie apropiată, îi spuse:

— A, care va să zică-aşa, o, taică al măgarilor, faci pe ascunsul şi pe tainicul cu noi! Bine, ţine-te mai departe de sărăcia şi de ticăloşia ta prefăcute şi arată-te calic dinaintea oamenilor, ca să-ţi măsori aurul în cuibarul tău de păduchi şi de ploşniţe aşa cum îşi măsoară jit-nicerul grânele!

Când auzi vorbele acestea, Aii Baba rămase până peste măsură de tulburat şi de buimac, nu că era zgârcit ori afurisit, ci din pricină că se temea de răutatea şi de lăcomia ochiului lui frate-său şi al soţiei lui frate-său, y > ' şi răspunse:

— Allah fie cu tine! Habar nu am unde bati. Mai y degrabă dă zor de dumireşte-mă şi nu am să mă dovedesc lipsit nici de inimă deschisă faţă de tine, nici de simţăminte bune, măcar că de ani şi ani ai uitat legătura de sânee dintre noi şi îţi întorci fata de la mine şi de la o y y y y copiii mei!

Atunci repezitul de Kassim zise:

— Nu e vorba de toate astea, Aii Baba! E vorba numai să nu te prefaci faţă de mine că habar n-ai de nimic, întrucât cunosc ce vrei tu să-mi tii ascuns!

Y şi arătându-i dinarul de aur încă uns de seu, îi spuse uitându-se la el ponciş:

— Câte dimirlii de dinari asemenea cu ăsta ai în hambarul tău, o, vicleanule? Şi de unde ai furat tu atâta aur, ia spune, o, ruşine a neamului nostru?

Pe urmă, în puţine vorbe, îi dezvălui cum unsese nevastă-sa cu seu fundul dimirliei pe care le-o împrumutase şi cum banul acela de aur se brodise să se lipească acolo.

Dacă auzi vorbele fratelui său, Aii Baba pricepu că greşeala fusese săvârşită şi că nu mai avea cum să fie îndreptată. Încât, fără a lăsa să i se mai depene un şir lung de întrebări şi fără a-i da fratelui său nici cel mai mărunt semn de uimire ori de supărare că se pomenea răzvedit, spuse:

— Allah e darnic, o, fratele meu! El ne trimite darurile sale până chiar a le dori noi! Preamărit fie El!

Şi îi povesti, cu toate amănuntele, întâmplarea din pădure, da fără a-i dezvălui vorbele de vrajă. Şi adăugă:

A opt sute cincizeci şi patra noapte

— Noi, o, fratele meu, suntem fraţi de un tată şi de o mamă. Drept care tot ce este al meu este şi al tău, şi, dacă îmi faci hatârul de-a primi, aş vrea să-ţi dăruiesc jumătate din aurul pe care l-am adus din peşteră!

Ci câinosul de Kassim, a cărui lăcomie era pe măsura ticăloşiei sale, răspunse:

— De bună seamă! E bine că aud asta! Ci vreau să ştiu şi cum aş putea să intru chiar eu în stâncă, dacă mi-ar veni chef. Şi mai cu seamă nu te sfătuiesc să mă înşeli, altminteri mă duc pe dată să te pârăsc la cadiu ca părtaş cu hoţii. Şi n-ai putea decât să pierzi dintr-un chelemet ca ăsta!

Atunci bunul Aii Baba, gândindu-se la soarta soţiei şi a copiilor lui, dacă ar fi fost pârât şi mai cu seamă îndemnat

de firea lui cea împăciuitoare, decât de frica de ameninţările unui frate cu inima amarnică, îi dezvălui cele trei vorbe ale vrăjii, atât pentru deschiderea porţilor, cât şi pentru închiderea lor. Iar Kassim, fără să-i spună măcar o vorbă de mulţumire, îl părăsi pe dată, hotărât să se ducă şi să pună gabja singur pe toată comoara din peşteră.

Aşa că a doua zi până-n zori plecă la pădure, mânând de dindărăt zece catâri încărcaţi cu nişte lăzi mari, pe care avea de gând să le umple cu agoniseala celei dintâi cercetări a lui. De altminteri hotărâse că, de îndată ce are să-şi dea bine seama de zahereaua şi de bogăţiile strânse în tainiţă, are să mai facă un drum cu un număr şi mai mare de catâri, ba chiar, de-o trebui, cu un şir întreg de cămile. Şi urmă, în toate privinţele, arătările lui Aii Baba, care împinsese bunătatea până la a se prepune de călăuză, da care se văzuse alungat aprig de cele două perechi de ochi sfredelitori ai lui Kassim şi ai soţiei sale, dobânda codoslâcului.

Şi ajunse în curând la poalele stâncii, pe care o cunoscu dintre toate stâncile celelalte după înfăţişarea ei lucie şi după vârful ei încununat cu un copac mare. Şi îşi ridică amândouă mâinile înspre stâncă şi rosti: „Susam, des-chide-te!" Şi stânca se şi despică dintr-odată pe mijloc. Iar Kassim, care îşi legase catârii de copaci, intră în peşteră şi deschizătura se astupă la loc, în urma rostirii de închidere. Or, habar nu avea el ce îl aştepta acolo!

Şi, dintru-ntâi, fu o uluire, la vederea atâtor bogăţii grămădite, a atâtor movili de aur şi a atâtor giuvaieruri. Şi îl năpădi şi mai straşnic gândul de a fi el singur stăpân peste vistieria aceea de basm. Şi văzu bine că i-ar trebui, ca să care tot, nu doar o caravană de cămile, ci toate cămilele laolaltă câte drumeţesc de la marginile Chitaiului până la hotarele Iranului. Şi îşi zise că de data următoare are să aibă grijă de toate cele de trebuinţă spre a întocmi de-adevăratelea o năvală de pradă, acum mulţumindu-se să umple cu aur bătut toţi sacii pe care puteau să-i care cei

zece catâri ai lui. Şi, isprăvind treaba, se întoarse la hruba ce ducea înspre stânca de închidere şi strigă: „Orz, deschide-te!"

Căci mangositul de Kassim, cu mintea pe de-a-ntregul prinsă de vederea comorii, uitase vorba pe care trebuia s-o rostească. Şi fu aşa spre pieirea lui cea fără de izbavă. Spuse, aşadar, în mai multe rânduri: „Orz, deschide-te! Orzule, deschide-te!" Ci stânca rămânea închisă. Atunci zise: „Ovăz, deschide-te!" Şi stânca nici nu se clinti. Atunci zise: „Bobule, deschide-te!" Ci nici o crăpătură nu se ivi. Iar Kassim începu a-şi pierde răbdarea şi strigă dintr-un răsuflet: „Secară, deschide-te!

— Meiule, deschide-te!

— Năutule, deschide-te!

— Mălai, deschide-te!

— Hrişcă, deschide-te!

— Grâu, deschide-te!

— Măzărică, deschide-te!"

Ci poarta de piatră rămase închisă. Şi Kassim, peste măsură de înfricoşat când pricepu că rămânea încuiat a opt sute cincizeci şi patra noapte acolo din pricină că uirase vraja, se apucă să înşiruie dinaintea stâncii neclintite toate numele de grâne şi de felurite soiuri de seminţe pe care mâna Atoatesămănătorului le-a aruncat pe faţa câmpurilor, în pruncia lumii. Ci piatra rămânea nemişcată. Căci nevrednicul de frate al lui Aii Baba nu uitase, dintre toate seminţele, decât numai o sămânţă şi chiar pe aceea de care erau legate puterile cele vrăjite, susamul cel năzdrăvănesc.

Or, mai devreme sau mai târziu şi adesea mai devreme decât mai târziu, aşa orbeşte soarta tinerea de minte a celor răi, îi văduveşte de orice lumină şi le ia văzul şi auzul, din porunca Celui fără de margini puternic. Că Profetul – asupra-i fie binecuvântările şi cel mai de seamă salamalec!

— A spus, vorbind despre cei răi: „Allah le va lua îndărăt darul luminii sale şi are să-i lase să bâjbâie prin bezne. Şi-atunci, orbi, surzi şi muţi nu au să mai poată găsi calea

îndărăt!" Iar altă dată Trimisul – aibă-l Allah întru milele sale cele mai de sus!

— A spus despre aceia: „Inimile şi urechile lor au fost pecetluite pe veci cu pecetea lui Allah, iar ochii lor au fost acoperiţi cu o basma. Lor le este menit un chin înfricoşător!"

Aşadar, când ticălosul de Kassim, care deloc nu se aştepta la acea întâmplare năprasnică, văzu că nu mai stăpânea vraja cea preaputernică, se porni să-şi stoarcă minţile în toate chipurile spre-a o găsi, da cu totul degeaba, întrucât ţinerea lui de minte se izbăvise pe veci de numele cel magicesc. Atunci, pradă spaimei şi mâniei, lăsă acolo sacii plini cu aur şi se apucă să străbată peştera în toate părţile, căutând vreo ieşire. Ci nu da peste tot decât de pereţii de piatră lucie ai deznădejdii. Şi, ca o fiară turbată ori ca o cămilă în călduri, spumega de o spumă de bale de venin şi de sânge şi îşi muşca mâinile de deznădejde. Da asta nu fu nicidecum toată osânda lui: întrucât îi mai rămânea şi să moară! Ceea ce nu avea să zăbovească mult!

Într-adevăr, pe la ceasul prânzului, cei patruzeci de hoţi se întoarseră la peşteră, după obiceiul lor de fiecare zi.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute cincizeci şi cincea noapte urmă: într-adevăr, pe la ceasul prânzului, cei patruzeci de hoţi se întoarseră la peşteră, după obiceiul lor de fiecare zi. Şi iacătă că văzură cei zece catâri legaţi de copaci şi încărcaţi cu lăzi mari. Şi numaidecât, la un semn al căpeteniei lor, îşi traseră crânceni iataganele din teacă şi îşi repeziră caii în goana mare spre intrarea în peşteră. Şi descălecară şi începură să dea roată de jur împrejurul stâncii, ca să-l dibăcească pe insul ce putea să aibă acei catâri. Ci, cum căutările lor nu duceau la nimic, haram-başa se hotărî să intre în peşteră. Ridică aşadar iataganul înspre poarta cea nevăzută, rostind vraja şi stânca se şi despărţi în două jumătăţi care lunecară fiecare înspre latura ei.

Or, Kassim cel închis, dacă auzise caii şi strigătele de mirare şi de mânie ale cârjaliilor, nu se mai îndoi de pieirea lui fără de scăpare. Ci întrucât îi era scump sufletul, vru să încerce a se izbăvi. Şi se ghemui într-un colţ, gata să se repeadă afară din cea dintâi clipită. Încât, de îndată ce cuvântul „susam" fu rostit şi el îl auzi, bleste-mându-şi scurta-i tinere de minte, şi de cum văzu că se crapă deschizătura, sări afară ca un berbec, cu capu-n jos şi atâta de vajnic şi cu atâta de puţină socotinţă, că-l izbi pe chiar căpetenia celor patruzeci, care căzu cât era de lung la pământ. Ci, în căderea lui, amarnicul acela cât un munte îl târî şi pe Kassim după el şi îi înfipse o mână în gură şi alta în pântece. Şi tot atunci ceilalţi tâlhari, sărind în ajutor, înşfăcară tot ce putură să înşface din prădătorul, din lacomul de Kassim şi tăiară cu iataganele tot ce înşfăcară. Şi-aşa, în mai puţin de-o clipeală de ochi, Kassim fu despicat de picioare, de mâini, de cap şi de trunchi şi îşi dete sufletul până a apucă să se mărturisească. Întrucât aşa îi fusese lui scris. Şi-atâta cu el!

În ce-i priveşte pe hoţi, apoi aceştia, de îndată ce îşi şterseră de sânge iataganele, intrară în peştera lor şi găsiră, rânduiţi lângă ieşire, sacii chivernisiţi de Kassim. Şi se grăbiră să-i golească acolo de unde fuseseră umpluţi şi nu-şi dădură seama de ceea ce lipsea, fiind luat de către Aii Baba. Pe urmă şezură jos roată ca să ţină sfat şi chibzuiră îndelung asupra întâmplării. Da, în neştiinţa în care se aflau că fuseseră pândiţi de Aii Baba, nu izbutiră să ajungă a pricepe cum de putuse cineva să intre la ei şi se lehămeţiră să mai cugete la un ce care nu avea nici un ce. Şi aşa că, după ce îşi descărcară pleanurile cele proaspete şi înfulecară oleacă, socotiră mai bine să iasă din peşteră şi să încalece iar, spre a se duce să bată drumurile şi să jupoaie caravanele. Întrucât erau oameni trudnici, care nu prea îndrăgeau vorba lungă şi facialele. Ci avem să-i mai găsim, atunci când are să vină vremea.

Or, în ceea ce priveşte urmarea tuturor acestora, iacătă. Şi, mai întâi, soţia lui Kassim! A, blestemata y ' ' y ' aceea, care fusese pricina morţii soţului ei, cel care, de altminteri, îşi binemerita sfârşitul! Întrucât viclenia acelei muieri, care născocise tertipul cu seul cel lipicios, A opt sute cincizeci şi cincea noapte fusese nodul de început al căsăpirii de la sfârşit. Încât, neîndoindu-se că omul ei are să vină degrabă îndărăt acasă, pregătise un ospăţ anume spre a-l sărbători. Ci dacă văzu că se lasă noaptea şi că nu se iveşte nici Kassim, nici umbră de Kassim, nici mireasmă de Kassim, fu până peste poate de speriată, nu că l-ar fi îndrăgit cumva peste măsură, ci că îi era de trebuinţă pentru viaţa şi pentru lăcomia ei. Încât atunci când îngrijorarea îi ajunse până peste margini, se hotărî să se ducă la Aii Baba, ea, cea care până aci nu vroise a catadicsi vreodată să-i calce pragul. Plodul de lele! Intră cu un obraz întors şi îi zise lui Aii Baba:

— Salamalecul fie asupră-ţi, o, frate de seamă al soţului meu! Fraţii sunt îndatoraţi faţă de fraţii lor şi prietenii faţă de prieteni. Or, vin să te rog să mă linişteşti asupra sorţii fratelui tău, care s-a dus, precum ştii, la pădure şi care, măcar că noaptea e târzie, nu s-a mai întors. Allah fie cu tine, o, chip al binecuvântării, du-te de vezi ce-a păţit în pădurea aceea!

Şi Aii Baba, care era dăruit cu un suflet răzvedit de milos, împărtăşi spaima soţiei lui Kassim şi îi spuse:

— Depărteze Allah năpastele de la capul soţului tău, sora mea! Of, de-ar fi binevoit Kassim să asculte de sfatul meu frăţesc, m-ar fi luat cu el să-i fiu călăuz! Da nu te îngrija peste măsură de zăbava lui; întrucât, fără de îndoială, o fi socotit că, spre a nu trage asupra-şi luarea-aminte a trecătorilor, să nu se întoarcă în cetate decât târziu în noapte!

Or, o treabă ca aceea părea cu putinţă, măcar că, de-adevăratelea, Kassim nu mai era Kassim, ci şase cios-vârte de Kassim: două mâini, două picioare, un trunchi şi un cap –

pe care hoţii le aşezaseră chiar înlăuntrul bolţii, pe după uşa de piatră, ca să înspaime cu vederea lor şi să alunge cu duhoarea lor pe oricine ar mai fi avut cutezanţa să calce pragul oprit.

Aşa că Aii Baba o linişti cât putu pe soţia fratelui său şi îi arătă că orice căutare nu ar fi dus la nimic la vremea aceea de noapte neagră. Şi o pofti cu toată dragostea să-şi petreacă noaptea în tovărăşia lor. Iar soţia lui Aii Baba o culcă în chiar patul ei, pe când Aii Baba o încredinţă că de cum or da zorii are să plece la pădure.

Şi, într-adevăr, la întâia sclipire de zori, preabunulAli Baba se şi afla în bătătura casei, lângă cei trei măgari ai lui. Şi plecă fără de zăbavă cu ei, după ce o îndemnase pe nevastă-sa s-o îngrijească şi să n-o lase pe cumnată-sa să ducă lipsă de nimic.

Or, când ajunse la stâncă, Aii Baba trebui să-şi mărturisească, nevăzând nicăieri catârii lui Kassim, că pesemne o năpastă s-o fi petrecut, mai cu seamă că nici prin pădure nu zărise nimica. Iar îngrijorarea lui nu avu decât să sporească atunci când văzu pământul, la poalele stâncii, pătat de sânge. Încât, nu fără o mare tulburare, rosti cele trei vorbe magiceşti ale deschiderii şi intră în peşteră.

Iar priveliştea celor şase bucăţi de Kassim îi înfricoşa i y y) > privirile şi îi cutremură genunchii. Şi era mai-mai să cadă pierit la pământ. Ci simţămintele pe care le avea pentru fratele său îl ajutară să-şi biruiască tulburarea şi nu pregetă să facă tot ce-i sta în putere spre a se strădui să-şi îndeplinească datorinţele cele de pe urmă faţă de el, care oricum fusese musulman şi fusese feciorul aceluiaşi tată şi al aceleiaşi mume. Şi luă degrabă din

) y y y D peşteră doi saci mari în care puse cele şase ciosvârte din fratele său, trunchiul într-unui, iar capul cu amândouă mâinile şi cu amândouă picioarele într-altul. Şi încarcă sacii pe un măgar, coperindu-i bine cu crengi tăiate şi cu lăstăriş. Pe urmă îşi zise că, dacă tot se afla acolo, nu

era rău să se folosească de prilej spre a mai înşfăca vreo a opt sute cincizeci şi cincea noapte doi saci cu aur, ca să nu-şi lase măgarii să se întoarcă acasă cu samarul gol. Şi-aşa că puse pe ceilalţi doi măgari nişte saci plini cu aur, cu nişte crengi şi cu nişte frunze deasupra, ca şi întâia oară. Şi, după ce porunci porţii de piatră să se închidă la loc, luă calea îndărăt înspre cetate, plângând în sufletul său sfârşitul jalnic al lui frătâne-său.

Y or, de cum ajunse în bătătura casei, Aii Baba o strigă ca să-l ajute la descărcatul măgarilor pe roaba sa Morgana. Or, Morgana era o copilă pe care Aii Baba şi soţia lui o culeseseră încă de pe când era mică şi o crescuseră cu tot atâta grijă şi cu tot atâta dragoste ca şi când ar fi fost părinţi ai ei buni. Iar fetiţa crescuse în casa lor, ajutând-o pe maica ei de suflet la gospodărie şi făcând treabă cât zece inşi. Şi mai era şi drăgălaşă, dulce, îndemânatică, destoinică şi spornică la tot felul de născociri cu care se puteau dovedi treburile cele mai anevoioase şi cu care se puteau birui lucrurile cele mai amarnice.

Şi de cum coborî, dintru-întâi sărută mâna tatălui ei y ' de suflet şi îi ură bun venit, cum avea obiceiul să facă de fiecare dată când el se întorcea acasă. Şi Aii Baba îi spuse:

— O, Morgana, fata mea, astăzi să-ţi văd eu iscusinţa, credinţa şi tăcerea.

} y şi îi istorisi sfârşitul negru al lui frate-său şi adăugă:

— Iar acuma se află acolea, în şase bucăţi, încărcat pe cel de al treilea măgar. Şi în vreme ce eu am să sui să-i duc vestea întunecată necăjitei de văduve, tu să cugeţi cum am face să-l îngropăm ca şi cum ar fi murit de moarte bună, fără ca să poată careva să dibăcească adevărul adevărat!

Iar copila răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi Aii Baba, lăsând-o să cugete la năpastă, sui la văduva lui Kassim.

Or, fata lui Aii Baba aşa era de schimbată că, de

1 y y ' cum îl văzu, soţia lui Kassim se şi porni pe nişte urlete năprasnice. Şi se gătea să-şi zgârie obrajii, să-şi smulgă părul şi să-şi sfâşie hainele. Ci Aii Baba ştiu să-i istorisească întâmplarea cu atâta gingăşie, încât izbuti să abată ţipetele şi bocetele ce-ar fi stârnit vecinii şi ar fi iscat tulburare în toată mahalaua. Şi până a-i da răgaz să se dumirească de se cădea ori ba să nu urle, adăugă:

— Allah e darnic şi mi-a hărăzit bogăţie până peste trebuinţele mele. Dacă, dar, în năpasta cea fără de leac care te-a lovit, mai poate să te aline ceva, iată-mă-s gata să împreun bunurile pe care Allah mi le-a trimis cu bunurile tale şi să te aduc de aci înainte în casa mea, ca să-mi fii cea de-a doua soţie. Şi ai să găseşti astfel în mama copiilor mei o soră iubitoare şi grijulie. Şi avem să trăim laolaltă în linişte deplină, tăifăsuind despre bunătatea răposatului!

Şi, după ce rosti acestea, Aii Baba tăcu, aşteptând răspunsul. Iar Allah lumină în clipita aceea inima acelei văduve dobândite odinioară la codoşlâc, şi o scutură de toate zavistiile ei. Întrucât El este cel Atotputernic! Iar muierea pricepu bunătatea lui Aii Baba şi mărinimia lui şi primi să-i fie cea de a doua soţie. Şi chiar că, în urma acelui măritiş cu omul acela binecuvântat, ajunse şi ea femeie de treabă. Şi-aşa cu ea!

Y y y iar Aii Baba, care izbutise să curme astfel ţipetele sfâşietoare şi darea în vileag a tainei, o lăsă pe soţia lui cea nouă în seama soţiei de dinainte, şi coborî s-o caute pe tânăra Morgana.

Or, o găsi tocmai când se întorcea dintr-un drum făcut în cetate. Întrucât Morgana nu-şi pierduse vremea degeaba, ci ticluise un gând întreg de urmat, în a opt sute cincizeci şi şasea noapte împrejurarea aceea grea. Într-adevăr, fata dăduse fuga la dugheana neguţătorului de leacuri ce se afla peste drum, şi ceruse un anume soi de teriac, bun la zviduirea bolilor > ucigătoare. Iar neguţătorul îi dăduse teriacul, pe banii pe care i-i arătase, da nu fără a o fi

întrebat mai întâi cine este bolnav în casa stăpânului ei. Iar Morgana îi răspunsese suspinând:

— O, păcatele noastre! Fratele stăpânului meu Aii Baba a fost lovit de dambla şi l-au adus la noi ca să fie îngrijit mai bine. Da nimenea nu pricepe nimic din boala lui! Stă înţepenit, cu faţa de şofran; nu vorbeşte, nu vede şi nu aude! Deie Allah, o, şeicule, să-l scoată teriacul din starea aceea rea.

Şi vorbind astfel, aducea teriacul cu pricina, de care Kassim nu mai putea să se slujească şi tocmai venea să-l caute pe stăpânul ei Aii Baba.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci şi şasea noapte urmă: aducea teriacul cu pricina, de care Kassim nu mai putea să se slujească şi tocmai venea să-l caute pe stăpânul ei Aii Baba. Şi, în câteva vorbe, îi împărtăşi ceea ce socotea să facă. Iar el îi încuviinţă gândul şi îi mărturisi toată minunarea pe care o simţea faţă de ticluiala ei.

Într-adevăr, a doua zi, vrednica Morgana se duse iar la neguţătorul de leacuri şi, cu faţa scăldată în lacrimi şi cu multe suspine şi sughiţuri, îi ceru un anume lictar, Ce nu se dă de obicei decât celor pe moarte, fară de nădejde. Şi plecă, spunând:

— Vai de noi şi de noi! Dacă nici leacul acesta nu face y nimic, s-a dus!

Şi avu grijă, totodată, să spună la toată lumea din mahala despre închipuita stare fără de izbavă a lui Kassim, fratele lui Aii Baba. Încât, a doua zi, în zori, când oamenii din mahala fură sculaţi deodată de nişte ţipete sfâşietoare şi jalnice, nu se îndoiră că ţipetele n-ar fi fost scoase de soţia lui Kassim, de soţia fratelui lui Kassim, y y ' de tânăra Morgana şi de toate femeile rubedenii, spre a vesti moartea lui Kassim.

Or, estimp, Morgana îşi vedea mai departe de treaba ei.

Într-adevăr, îşi zisese: „Fata mea, nu-i destul să faci a fi luată o moarte năprasnică drept o moarte firească, ci-i vorba să abaţi o primejdie şi mai mare! Şi-anume să nu laşi oamenii să vadă cum că răposatul e ciopârţit în şase bucăţi! Altminterea ulciorul nu are să rămână y y fără de ţăcnitură!"

Şi fără a zăbovi, dete fuga la un cavaf bătrân din mahala, care nu o cunoştea, şi, după ce îi ură salamalei-kum, îi puse în mână un dinar de aur şi îi spuse:

— O, şeicule Mustafa, ne este de trebuinţă astăzi mâna ta!

Iar bătrânul cârpaci, care era un moşnegel plin de viaţă şi de voioşie, răspunse:

— O, zi binecuvântată de lumina venirii tale, o, chip de lună! Grăieşte, o, stăpână a mea, iar eu am să-ţi răspund pe capul şi pe ochii mei!

Şi Morgana spuse:

— O, moşule Mustafa, ridică-te şi hai cu mine. Ci mai întâi, dacă binevoieşti, ia tot ce este de trebuinţă pentru cusutul pielii!

Iar după ce moşneagul făcu ceea ce i se ceruse, fata luă o basma şi i-o legă deodată peste ochi, spunându-i:

A opt sute cincizeci şi şasea noapte

— Fără de asta nu se poate! Fără de asta nu se poate nimic!

Ci el strigă:

— Du-te, tu fată! Pentru un dinar, vrei să mă lepăd de credinţa părinţilor mei, ori să făptuiesc cine ştie ce ticăloşie sau cine ştie ce nelegiuire năprasnică?

Ci ea îi spuse:

— Alungat fie Cel-Viclean, o, şeicule! Cugetul tău să stea pe pace! Nu-ţi fie frică de una ca asta, întrucât nu e vorba decât de o treabă de cusătură!

Şi, spunând acestea, îi mai strecură un gălbior în palmă, care îl îndupleca s-o urmeze.

Şi Morgana îl luă de mână şi îl duse, legat la ochi, în pivniţa casei lui Aii Baba. Şi acolo îi scoase legătura şi,

arătându-i trupul răposatului, pe care îl alcătuise iar, punând cele şase bucăţi la locul lor, îi spuse:

— Vezi acum că anume spre a te pune să coşi laolaltă cele şase bucăţi de colea mi-am luat osteneala să te aduc de mână!

Şi cum şeicul se da îndărăt înfricoşat, isteaţa de Morgana îi strecură în mână alt galben şi îi mai făgădui unul, dacă treaba va fi făcută repede. Fapt ce-l îndupleca pe papucar să se aştearnă pe treabă. Şi, când bătrânul isprăvi, Morgana îl legă iarăşi la ochi şi, după ce îi dete răsplata făgăduită, îl scoase din pivniţă şi îl duse îndărăt până la uşa prăvăliei lui, unde îl lăsă, după ce îi desfăcu vederea. Iar fata zori îndărăt acasă, întorcând capul din când în când ca să vadă de se ţine după ea cavaful.

Şi de cum ajunse, ridică trupul cel încherbărat al lui Kassim, îl înmiresmă cu tămâie şi îl stropi cu mirodenii şi, ajutată de Aii Baba, îl înfăşură în giulgiu. După care, pentru ca oamenii care lucraseră năsălia poruncită să nu poată dibaci nimic, se duse să ia chiar ea năsălia şi o plăti gras. Apoi, tot ajutată de Aii Baba, puse în raclă trupul şi acoperi totul cu şalurile şi cu pânzeturile cumpărate anume.

Estimp, imamul şi ceilalţi slujitori de la geamie sosiră şi patru dintre vecinii strânşi acolo încărcară năsălia pe umeri. Iar imamul porni în fruntea alaiului, urmat de cititorii din Coran. Iar Morgana mergea în urma purtătorilor plângând întruna, scoţând ţipete jalnice, bătându-se amarnic în piept şi smulgându-şi părul, pe când Aii Baba încheia şirul, însoţit de vecinii ce se desprindeau pe rând de lângă el spre a-i schimba din vreme în vreme şi a-i uşura pe ceilalţi purtători ai raclei; şi tot aşa până ce ajunseră la mecet, pe când în casa lui Aii Baba muierile adunate pentru slujba mortului îşi îngemănau bocetele şi umpleau toată mahalaua cu ţipete înfricoşate. Şi astfel adevărul acelei morţi rămase cu grijă la adăpost de orice dare în vileag, fără ca nimeni să poată avea nici cea mai

mică bănuială despre întâmplarea cea neagră. Şi-atâta cu toate astea!

Cât despre cei patruzeci de hoţi, d-apoi aceia, din pricina celor şase ciosvârte de Kassim părăsite în peşteră, se feriseră vreme de o lună să mai dea pe la ascunzătoarea lor; iar când se întoarseră în peşteră, rămaseră până peste măsură de uluiţi că nu mai găsiră nici bucăţile de Kassim, nici hoitul lui Kassim, nici nimic care, mai de aproape ori mai de departe, să aducă a aşa ceva. Şi, de data aceasta, cugetară temeinic la împrejurare, iar căpetenia celor patruzeci zise:

— O, fraţilor, am fost dibuiţi, nu mai încape îndoială! Iar taina noastră a fost aflată. Şi dacă nu ne străduim y degrabă să găsim leacul, toate bogăţiile noastre, pe care noi şi străbunii noştri le-am strâns cu atâtea cazne şi) y trude, au să ne fie în curând ridicate de părtaşul hoţului pedepsit de noi. Aşa că numaidecât, fără a pierde a opt sute cincizeci şi şasea noapte vremea, după ce l-am făcut pe unul să piară, trebuie să-l facem şi pe celălalt să piară. Odată hotărât, nu este decât numai o cale de-a ajunge la ţintă şi anume: unul şi curajos şi dibaci totodată, să se ducă în cetate stră-vestit în derviş venetic, să se slujească de toată iscusinţa lui şi să afle ce este cu acela pe care l-am tăiat noi în şase bucăţi, şi să dibăcească în ce casă locuia. Da toate cercetările trebuie să se facă cu cea mai mare fereală, întrucât o vorbă mai mult ar putea să strice treaba şi să ne piardă fără de izbavă. Încât socot că acela care s-ar împovăra cu sarcina aceasta se cade a se lega să se supună osândei cu moartea, dacă are să dea dovadă de uşurătate în îndeplinirea soliei lui!

Şi numaidecât unul dintre haramini strigă:

— Mă leg eu pentru isprava aceasta şi primesc învoielile!

Iar bulibaşa şi soţii îl firitiseră şi îl acoperiră cu laude. Şi el plecă străvestit în derviş.

Or, intră în cetate şi toate prăvăliile erau încă închise, din pricina ceasului prea de cu zori, afară de prăvălia şeicului

Mustafa, cârpaciul. Iar şeicul Mustafa, cu sula în mână, lucra de zor să închipuiască un papuc din piele şofrănie. Şi ridică ochii şi îl zări pe dervişul ce se uita la el minunându-se cum lucrează şi care se grăbi să-i ureze salamaleikum. Iar şeicul Mustafa îi răspunse la salamalec şi dervişul se mărturisi minunat că-l vedea, la vârsta lui, cu nişte ochi atâta de buni şi cu nişte degete atâta de îndemânatice. Iar bătrânul, tare măgulit, se umflă în guşă şi răspunse:

— Pe Allah, o, dervişule, încă mai pot să bag aţa în ac de la întâia încercare, ba pot şi să cos în afundul unei pivniţe fără de lumină şase ciortane de mort!

Iar dervişul-tâlhar, auzind vorbele acelea, era cât pe-aci să se topească de bucurie şi îşi binecuvântă ursitoarea care îl purtase pe drumul cel mai scurt la ţelul dorit, încât nu lăsă să-i scape prilejul şi, prefăcându-se uimit, strigă:

— O, chip al binecuvântării, şase ciortane de mort? Ce vrei să zici cu vorbele astea? Au nu care cumva din întâmplare o fi obiceiul în ţara asta să se taie morţii în şase bucăţi, care pe urmă să fie cusute la loc? Şi oare se face aşa spre a vedea ce este înlăuntru?

Iar şeicul Mustafa, la cuvintele acestea, zâmbi a râde şi răspunse:

— Nu, pe Allah, nu este asemenea obicei pe aici. Da stiu eu ce stiu, iar ce stiu eu nimeni nu are să ştie!

Y > ' y y am pentru aceasta mai multe pricini, care de care mai întemeiate! Şi-apoi limba mea-i cam scurtă în dimineaţa aceasta şi nu prea vrea să dea ascultare zbegurilor ţinerii mele de minte!

Iar dervişul-tâlhar începu să râdă la rându-i, atât din pricina chipului în care şeicul papucar îşi rostise pari-miile, cât şi ca să-i facă pe plac moşneagului. Pe urmă, făcându-se că-i strânge mâna, îi strecură în palmă un galben şi adăugă:

— O, fiu de oameni meşteri la vorbă, o, moşule al meu, ferească-mă Allah să mă bag unde nu mă priveşte. Da dacă, în rostul meu de om străin şi dornic să cunoască toate, aş vrea să-ţi grăiesc, apoi aceasta ar fi de a-mi face hatârul să-

mi spui unde se află casa în pivniţa în care se aflau cele şase hartane ale mortului pe care l-ai cârpit.

Iar bătrânul cârpaci răspunse:

— Da cum aş putea, o, frunte de derviş, de vreme ce nici eu nu ştiu care-i casa aceea? Află, într-adevăr, că am mers până acolo legat la ochi, dus de o copilandră vrăjitoare, care a făcut ca lucrurile să se petreacă cu o iuţeală fără de pereche. Dreptu-i însă, fiule, că, dacă aş a opt sute cincizeci şi şaptea noapte fi iar legat la ochi, poate că aş izbuti să dibuiesc casa, călăuzindu-mă după anumite băgări de seamă pe care le-am făcut mergând şi pipăind toate din drumul meu. Întrucât pesemne că ştii, o, învăţatule derviş, că omul vede şi cu degetele tot atât de bine ca şi cu ochii, mai cu seamă dacă nu are pielea aspră ca spinarea de crocodil. Şi, în ce mă priveşte, am printre muşteriii cărora le în-calţ cinstitele picioare câţiva orbi mai limpede văzători, datorită ochiului pe care îl au în vârf la fiecare deget, decât afurisitul de bărbier care mă rade pe cap în fiece vinere, tăindu-mi pielea amarnic, lua-l-ar Allah.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci şi şaptea noapte urmă: am printre muşteriii cărora le încalţ cinstitele picioare câţiva orbi mai limpede văzători, datorită ochiului pe care îl au în vârf la fiecare deget, decât afurisitul de bărbier care mă rade pe cap în fiece vinere, tăindu-mi pielea amarnic, lua-l-ar Allah!

Iar dervişul-tâlhar strigă:

— Binecuvântat să fie sânul care te-a alăptat şi deie Allah să mai poţi încă multă vreme să bagi firul în ac şi să încalţi preacinstitele picioare, o, şeic de bunăvestire! Hotărât, nu doresc decât să mă supun călăuzelii tale, ca să încerci a da de casa în pivniţa la care se petrec nişte lucruri atâta de minunătoare!

Atunci şeicul Mustafa se hotărî să se ridice, iar dervişul îl legă la ochi şi îl duse de mână în uliţă, pe urmă merse pe

lângă el, când călăuzindu-l, când lăsându-se călăuzit, pe pipăitelea, până chiar la casa lui Aii Baba. Iar şeicul Mustafa zise: y

— Aici este, hotărât şi nu altundeva. Cunosc casa după duhoarea de balegă de măgar pe care o revarsă şi după piatra asta de colea, de care mi-am zdrelit piciorul întâia dată!

Şi hoţul, peste măsură de bucuros, se repezi, până a nu-i dezlega năframa papucarului, să facă un semn pe poarta casei, cu o bucată de tibişir pe care o avea la el. Pe urmă îl desfăcu la ochi pe călăuzul său, îl răsplăti cu încă un galben şi se despărţi de el, după ce îi mulţumi şi îi făgădui că nu are să cumpere papuci decât numai de la el, câte zile o mai trăi. Şi luă grabnic drumul îndărăt înspre pădure, spre a se duce să dea ştirea despre cele ce aflase căpeteniei celor patruzeci. Ci nu ştia că da fuga drept spre a-şi vedea capul cum îi zboară de pe umeri, aşa cum are să se arate mai încolo.

Într-adevăr, când destoinica de Morgana ieşi să se ducă după nişte cumpărături, zări pe poartă, la întoarcerea ei de la suk, semnul cel alb pe care dervişul-hoţ îl făcuse acolo. Şi îl cercetă cu luare-aminte şi cugetă în sufletul ei grijuliu: „Semnul nu s-a făcut singur pe poarta noastră! Iar mâna care l-a făcut nu poate să fie decât o mână vrăjmaşă! Aşa că se cade a abate vrăjile, încurcând isprava." Şi dete fuga să caute o bucată de tibişir şi făcu câte un semn aidoma, în acelaşi loc, pe porţile de la toate casele de pe uliţă, atât pe dreapta cât şi pe stânga. Şi ori de câte ori făcea un semn, rostea în minte, ca înspre făptuitorul semnului dintâi: „Cinci degete ale mele în ochiul tău stâng şi celelalte cinci în ochiul tău drept!" întrucât ştia că nu se află vrajă mai tare spre a abate puterile cele nevăzute, spre a te feri de farmece şi spre a face să cadă îndărăt pe capul descântătorului năpastele a opt sute cincizeci şi şaptea noapte puse la cale şi gata de a se înfăptui.

Încât a doua zi, când îndrumaţi de fârtatele lor iny trară doi câte doi în cetate spre a năvăli în casa însemnată cu tibişir, haraminii rămaseră peste măsură de miraţi şi de nedumeriţi băgând de seamă că toate porţile caselor din mahala purtau acelaşi semn, aidoma. Şi dădură zor, la un semn al harambaşei, să se întoarcă la peştera din pădure, spre a nu stârni luarea-aminte a trecătorilor. Şi când se văzură iar laolaltă, îl târâră în mijlocul roatei alcătuite de ceata lor pe hoţul-călăuz, care se dovedise atâta de uşuratic, îl osândiră la moarte şi, pe dată, la semnul dat de căpetenie, îi retezară capul.

Or, cum pedeapsa hotărâtă pentru făptuitorul dintâi al isprăvii ajunsese mai grabnică decât oricând, un alt hoţ se mărturisi gata să plece în iscoadă. Şi dorinţa fi-indu-i primită de către căpetenie, se duse în cetate, luă legătura cu şeicul Mustafa, îl puse să-l îndrume până dinaintea casei prepuse a fi casa cu cele şase hartane cusute şi făcu un semn roşu pe poartă, într-un loc mai ascuns. Pe urmă se întoarse la peşteră. Ci el nu ştia că un cap însemnat cu săritura cea neagră nu poate să facă decât săritura aceea şi nu alta.

Într-adevăr, când hoţii, călăuziţi de fârtatele lor, ajunseră pe uliţa lui Aii Baba, găsiră toate porţile cetluite cu semnul cel roşu, chiar în acelaşi loc, întrucât iscusita de Morgana, presimţind ea ceva, se dovedise tot atâta de grijulie ca şi întâia dată. Şi, la întoarcerea în peşteră, călăuzul trebui să îndure, în ceea ce priveşte căpăţâna lui, aceeaşi soartă ca şi cel de dinaintea sa. Ci aceasta nu ajută întru nimic la a-i lumina pe hoţi cum e treaba şi nu sluji decât ca să împuţineze ceata cu doi dintre haidamacii ei cei mai neînfricaţi.

Încât, după ce cugetă asupra întâmplărilor o bună bucată de vreme, bulibaşa ridică fruntea şi îşi zise: ' y) y „De-acuma încolo n-am să mă mai bizuiesc decât pe mine!" Şi plecă singur la cetate.

Or, el nu făcu precum făcuseră ceilalţi. Întrucât, după ce şeicul Mustafa îi arătă casa lui Aii Baba, nu-şi mai pierdu vremea să însemneze poarta cu vreo cridă -roşie, ori albă, ori albastră – ci se uită cu luare-aminte spre a-şi întipări bine în minte aşezarea ei, dat fiind că pe dinafară era aidoma la înfăţişare cu toate casele vecine. Şi, odată cercetarea aceea isprăvită, se întoarse în pădure, îi adună pe cei treizeci şi şapte de hoţi rămaşi în viaţă şi le spuse:

— Făptaşul pagubei care ne-a fost pricinuită este dibuit, întrucât acuma îi cunosc bine casa. Şi, pe Allah! Pedeapsa lui are să fie o pedeapsă amarnică. Iar voi, flăcăii mei, aduceţi-mi degrabă aici treizeci şi opt de chiupuri mari de pământ ars, smălţuite pe dinlăuntru, cu gâtul larg şi cu pântecele gros. Iar aceste treizeci şi opt de chiupuri să fie goale, afară numai de unul, pe care să-l umpleţi cu ulei de măsline. Şi aveţi grijă să fie toate fără de nici o plesnitură. Şi întoarceţi-vă fără de zăbavă.

Iar hoţii, deprinşi a îndeplini fără de cârtire poruncile căpeteniei lor, răspunseră că ascultă şi că se supun şi dădură fuga să rostuiască din sukul de oale cele treizeci şi opt de chiupuri cu pricina şi să le aducă bulibaşei, puse în cumpănă două câte două pe caii lor.

Atunci harambaşa le spuse haraminilor:

— Puneţi-vă hainele şi intraţi fiecare în câte un chiup, nepăstrând asupră-vă decât armele, turbanul şi papucii!

Iar cei treizeci şi şapte de hoţi, fără a scoate o vorbă, se cocoţară doi câte doi pe spinarea cailor care purtau chiupurile. Şi cum fiecare cal ducea câte două chiupuri, unul pe dreapta şi altul pe stânga, fiecare hoţ se lăsă să alunece în câte un chiup, în care pieri cu totul. Şi se a opt sute cincizeci şi opta noapte pomeniră astfel făcuţi grămadă, cu picioarele înghesuite sub ei şi cu genunchii la gură, în chiupuri, ca în cea de-a douăzecea zi nişte puişori de găină în ouăle lor. Şi, încăpuiţi aşa, ţineau un iatagan într-o mână şi o măciucă în mâna cealaltă, cu papucii chitiţi frumos sub fundurile lor. Iar cel de-al treizeci şi şaptelea

hoţ făcea la fel pe partea cealaltă şi în cumpănă faţă de chiupul umplut cu ulei.

După ce hoţii sfârşiră de a se aşeza în chiupuri într-un chip cât mai puţin stânjenitor, căpetenia veni de-i cercetă pe rând şi astupă gura chiupurilor cu nişte foi de palmier, aşa fel ca să nu se vadă ce se află în ele, da totodată să îngăduie oamenilor să răsufle în voie. Şi pentru ca nici un fel de bănuială să nu se poată isca în mintea trecătorilor asupra celor ce se aflau în oluri, luă ulei din chiupul cel plin şi unse frumuşel cu el pe dinafară pereţii chiupurilor cele noi. Şi când treaba fu rostuită astfel, căpetenia hoţilor se străvesti în haine de neguţător de ulei şi, mânând înspre cetate caii ce purtau o marfă închipuită, se făcu frunte a acelei caravane.

Or, Allah îi meni bună pace şi ajunse fără de necazuri, pe înserate, chiar dinaintea casei lui Aii Baba. Şi de parcă toate anevoinţele s-ar fi dezlegat de la sine, nu avu nici o bătaie de cap spre a-şi împlini scopul ce-l aducea să bată la poartă, întrucât Aii Baba însuşi sta jos pe prag, revenindu-se în tihnă înainte de rugăciunea de seară.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci şi opta noapte urmă:

Întrucât Aii Baba însuşi sta jos pe prag, revenin-du-se în tihnă înainte de rugăciunea de seară. Iar căpetenia hoţilor se repezi să oprească şirul de cai, veni dinaintea lui Aii Baba şi îi spuse, după salamalecuri şi după urraturi:

— O, stăpâne al meu, robul tău este neguţător de ulei şi nu ştie unde să se ducă să măneze în noaptea aceasta, într-o cetate în care nu cunoaşte pe nimeni. Nădăjduieşte, dar, de la mărinimia ta, că, în numele lui Allah, ai să-i îngădui găzduire până mâine dimineaţă, lui şi vitelor lui, în bătătura casei tale!

Dacă auzi rugămintea aceea, Aii Baba îşi aduse aminte de când era şi el om sărac şi când îndura nemila şi inima i se

înmuie pe dată. Şi, departe de a-l cunoaşte pe căpetenia hoţilor pe care odinioară în pădure îl văzuse şi îl auzise, se ridică în cinstea lui şi îi răspunse:

— O, neguţătorule de ulei, fratele meu, fie-ţi casa mea odihnitoare şi deie Allah să-ţi găseşti aici tihnă şi neamuri.

Şi, spunând acestea, îl luă de mână şi îl aduse, cu caii lui, în curte. Şi chemă pe Morgana şi pe încă un rob şi le porunci să-l ajute pe oaspetele de la Allah să descarce chiupurile şi să dea de mâncare vitelor. Iar când chiupurile fură orânduite frumos în fundul curţii şi caii legaţi de-a lungul zidului, fiecare la gât cu câte un sac plin de orz şi de ovăz, Aii Baba, tot plin de bunătate şi de voioşie, îl luă iarăşi pe oaspete de mână şi îl duse în casă, unde îl pofti să stea la locul de cinste şi şezu şi el alături, spre a mânca de cină. Şi după ce amândoi mâncară şi băură şi dădură mulţumire lui Allah pentru milele lui, Aii Baba nu vroi să-şi stânjenească oaspetele, ci se sculă spunându-i:

— O, stăpâne al meu, casa mea este casa ta, iar ceea ce se află în casă este al tău.

A opt sute cincizeci şi opta noapte or, pe când el da să plece, neguţătorul de ulei, care era căpetenia hoţilor, îl opri spunându-i:

— Îllah fie asupră-ţi, o, gazdă a mea, arată-mi locul din preacinstita-ţi casa unde îmi este îngăduit să dau tihnă lăuntrurilor mele şi să-mi uşurez udul.

Şi Aii Baba, arătându-i umblătoarea aşezată tocmai în colţul bătăturii, chiar lângă locul unde erau înşiruite chiupurile, răspunse:

— Acolo este!

Şi grăbi să se depărteze, spre a nu stânjeni treburile mistuirii ale neguţătorului de ulei.

Şi căpetenia hoţilor chiar că nu pregetă să facă ceea ce avea de făcut. Da când sfârşi, se duse la chiupuri şi se aplecă peste fiecare spunând:

— Hei, tu, Cutare, de îndată ce ai să auzi chiupul în care te afli răsunând de piatra pe care am s-o arunc din locul unde

sălăşluiesc, să nu zăboveşti a ieşi şi a da fuga la mine!

Şi după ce le dete astfel oamenilor săi poruncă de ce trebuia să facă, se întoarse în casă. Iar Morgana, care îl aştepta cu un felinar în mână în uşa bucătăriei, îl duse la odaia ce-i fusese pregătită şi-l lăsă singur. Iar el se grăbi, ca să fie bine odihnit atunci când aveau să-şi pună în faptă isprava, să se întindă pe pat unde socotea să doarmă până la miezul nopţii. Şi nu zăbovi mult până ce să sforăie ca o căldare de spălătoreasă.

Şi-atunci se întâmplă ceea ce era dat să se întâmple.

Într-adevăr, pe când Morgana se afla în bucătărie spălând de zor tăvile de bucate şi crătiţile, deodată lampa, din lipsă de ulei, se stinse. Or, tocmai că za-hereaua de ulei din casă se isprăvise şi Morgana, care uitase să târguiască alta în ziua aceea, se amărî rău de necazul acela şi îl strigă pe Abdallah, robul cel proaspăt al lui Aii Baba, şi-i spuse şi lui supărarea şi încurcătura.

Ci Abdallah, izbucnind în râs, îi spuse:

— Pe Allah! O, Morgana, sora mea, cum de poţi să spui că ne lipseşte uleiul din casă câtă vreme în curte se află, chiar acuma, rânduite lângă zid, treizeci şi opt de chiupuri pline cu ulei de măsline care, judecând după mireasma olurilor în care se află, trebuie să fie de soiul cel mai ales. A, sora mea, ochiul meu nu o mai zăreşte în seara aceasta pe Morgana cea iscusită şi cea destoinică şi cea plină de născociri!

Pe urmă adăugă:

— Mă duc îndărăt să mă culc, sora mea, ca să mă scol dimineaţă de cu zori, să-l însoţesc la hammam pe stăpânul nostru Aii Baba!

Şi o lăsă, spre a se duce, nu departe de odaia neguţătorului de ulei, să sforăie ca un buhai de baltă.

Atunci Morgana, oleacă tulburată de vorbele lui Abdallah, luă vasul pentru ulei şi se duse în curte, ca să-l umple de la unul din chiupuri. Şi se duse la cel dintâi chiup, îl destupă şi cufundă vasul pe gura deschisă. Şi – o, vârtejire de lăuntruri, o, bulbucare de ochi, o, beregată precurmată!

— Vasul, în loc să intre în ulei, se lovi cu putere de ceva tare. Şi acel ceva îl zgâlţâi; şi ieşi o voce care zise:

— Pe Allah! Piatra pe care a aruncat-o bulibaşa este pe puţin un pietroi! Haidem, acuma-i clipa!

Şi scoase capul şi dete să iasă din chiup.

Şi-aşa! Or, ce făptură omenească, dacă ar da de o fiinţă vie într-un chiup, în loc să dea de ulei, nu şi-ar închipui că vede cum i-a şi venit ceasul cel de pe urmă al ursitoarei? Aşa şi tânăra Morgana, speriată rău în cea dintâi clipă, nu se putu opri să nu cugete: „M-am dus! Şi toată lumea din casă s-a dus fără de izbavă!" Ci iacătă că deodată năprăsnicia tulburării îi întoarse la loc toată iscusinţa şi toată judecata. Şi în loc de-a se apuca să a opt sute cincizeci şi opta noapte scoată niscaiva ţipete înfricoşate şi să facă zarvă, ea se plecă peste gura chiupului şi spuse:

— Nu, nu, voinicule! Stăpânul tău doarme încă! Aşteaptă să se scoale!

Încât Morgana, mintoasă cum era, pricepuse totul. Şi spre a se încredinţa de năprăsnicia împrejurării, vroi să cerceteze toate chiupurile, măcar că încercarea nu era fără de primejdie; şi se duse la fiecare, pipăi capul care se şi iţea numaidecât ce astupătoarea era ridicată şi spuse fiecărui cap:

— Răbdare şi pe curând!

Şi numără aşa treizeci şi şapte de capete de hoţi bărboşi şi văzu că numai cel de al treizeci şi optulea chiup era plin cu ulei. Atunci îşi umplu în toată liniştea vasul şi dete fuga să aprindă lampa, spre a se întoarce repede să-şi pună în faptă gândul mântuitor pe care primejdia apropiată îl şi închipuise în mintea ei.

Aşadar, odată în curte, aprinse un foc mare sub cazanul ce slujea la spălatul rufelor şi, cu ajutorul vasului, umplu cazanul, golind în el tot uleiul din chiup. Şi cum focul ardea tare, uleiul nu zăbovi a începe să fiarbă.

Atunci Morgana umplu găleata cea mare de la grajd cu uleiul clocotind, se duse la unul din chiupuri, săltă capacul

şi, dintr-o singură aruncătură, vărsă uleiul încins pe capul care se iţea. Iar tâlharul acelui cap fu opărit pe veci şi îşi înghiţi moartea cu un horcăit ce nu mai ieşi.

Iar Morgana, cu mâinile netremurate, îi făcu să îndure aceeaşi soartă pe toţi cei închişi în chiupuri, care muriră înăbuşiţi şi fierţi, întrucât nici un om, de-ar fi el închis şi într-un chiup cu şapte pereţi, nu ar putea să scape de ursita atârnată de gâtul lui.

Or, sfârşindu-şi isprava, Morgana stinse focul de sub cazan, astupă la loc chiupurile cu capacele din foi de palmier şi se întoarse în bucătărie unde, suflând în lampă, rămase în negură, hotărâtă să vegheze la urmarea acelei tărăşenii. Şi stând aşa la pândă, nu avu de aşteptat vreme multă.

Într-adevăr, pe la miez de noapte, neguţătorul de ulei se deşteptă şi se duse de-şi lipi capul de fereastra ce da înspre curte; şi dacă nu văzu nici o lumină în nici o parte şi dacă nu auzi nici un zgomot, socoti că toată casa trebuie să fie cufundată în somn. Atunci, întocmai precum le spusese oamenilor lui, luă nişte pietricele pe care le avea la el şi le azvârli una câte una înspre chiupuri. Şi cum avea ochiul ager şi mâna dibace, îşi atinse ţinta de fiecare dată: ceea ce pricepu după sunetul scos de chiup la lovitura cu piatra. Pe urmă aşteptă, neîndoindu-se că are să-i vadă ţâşnind din chiupuri pe haidamacii lui cu armele în vânt. Ci nimica nu se clinti. Atunci, închipuindu-şi că adormiseră în chiupurile lor, aruncă iarăşi cu pietre; ci nici un cap nu se ivi şi nici o mişcare nu se stârni. Şi bulibaşa hoţilor fu până peste fire de mâniat pe oamenii lui, pe care îi socotea cufundaţi în somn; şi coborî la ei, gândind: „Puii de câine! Nu sunt buni de nimic!" Şi se repezi la chiupuri; ci numai spre a se da îndărăt, aşa de înfricoşător era duhnetul de ulei clocotit şi de carne fiartă ce se revărsa din ele. Da se apropie iar şi, pipăind cu mâna, simţi pereţii chiupurilor fierbinţi ca ai unui cuptor. Atunci strânse de pe jos un mănunchi de paie, îl aprinse şi se uită în chiupuri. Şi îşi văzu oamenii, unul după altul, opăriţi şi fumegând, cu trupurile fără de suflet.

Când îi văzu aşa, bulibaşa hoţilor, pricepând de ce moarte cruntă pieriseră cei treizeci şi şapte de soţi ai lui, făcu o săritură de-a mirările până pe coama zidului curţii, se prăvăli în uliţă şi îşi slobozi picioarele în vânt. Şi zbură şi se afundă în noapte, mâncând sub paşii lui pământul.

A opt sute cincizeci şi noua noapte în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute cincizeci şi noua noapte urmă:

Şi zbură şi se afundă în noapte, mâncând sub paşii lui pământul. Şi, când ajunse în peşteră, se cufundă în negrele cugetări la ceea ce îi mai rămânea de făcut de-aci înainte

spre a plăti tot ce avea de plătit. Şi până una alta atâta cu el!

Estimp, Morgana, care izbăvise casa stăpânului ei, precum şi vieţile ce sălăşluiau acolo, de îndată ce-şi dete seama că toată primejdia fusese abătută odată cu fuga acelui calp neguţător de ulei, aşteptă cuminte să se lumineze de ziuă, spre a se duce să-l trezească pe stăpânu-său Aii Baba. Şi, de îndată ce acesta se îmbrăcă, socotind că nu fusese deşteptat atâta de devreme decât ca să meargă la hammam, Morgana îl duse dinaintea chiupurilor şi îi spuse:

— O, stăpâne al meu, ia saltă un capac şi uită-te!

Şi Aii Baba, după ce se uită, rămase până peste fire de speriat şi de înmărmurit. Iar Morgana nu pregetă să-i povestească toate câte se petrecuseră, de la început până la sfârşit, fără a sări nimica. Ci nu este de nici o trebuinţă s-o mai spunem şi noi o dată. Şi îi istorisi şi povestea cu semnele cele albe şi cu cele roşii de pe porţi, despre care nu socotise de cuviinţă să-l învedereze dintru-ntâi. Ci nici povestea aceasta nu este de vreo trebuinţă s-o mai înşirăm încă o dată.

Când auzi istorisirea roabei sale Morgana, Aii Baba începu să plângă de tulburare şi, strângând-o cu drag pe copilă la piept, îi zise:

— O, copilă a binecuvântării, fericit fie pântecele care te-a purtat! Hotărât, pâinea pe care ai mâncat-o în casa noastră n-a fost mistuită de nerecunoştinţa. Tu eşti fata mea şi eşti fata mamei copiilor mei. Iar de-acuma înainte tu ai să fii capul casei mele şi cel mai mare dintre copiii mei!

Şi îi spuse tot aşa mai departe vorbe drăgăstoase şi mult îi mulţumi pentru bărbăţia, pentru mintoşenia şi pentru credinţa ei faţă de casa lui.

După care Aii Baba, ajutat de Morgana şi de robul Abdallah, purcese la băgarea în pământ a hoţilor, pe care se hotărî, după chibzuinţă, a-i face să piară săpându-le o groapă mare în grădină şi îngropându-i acolo de-a valma, fără de nici o slujbă, spre a nu trezi luarea-aminte a

megieşilor. Şi iacă-aşa sfârşi de a se descotorosi de prăsila aceea blestemată. Bine-a făcut!

Şi multe zile se petrecură în casa lui Aii Baba, în vâlvoră de bucurii şi de firitiseli. Şi nu se mai săturau să-şi tot povestească amănuntele acelei întâmplări de-a mirărilea, mulţumind lui Allah pentru mântuirea lor şi prefirând toate tălmăcirile pe care le stârnea păţania aceea. Iar Morgana era mai răsfăţată ca niciodată; iar Aii Baba, laolaltă cu cele două soţii ale lui şi cu copiii săi, nu mai pridideau să-şi dovedească recunoştinţa şi dragostea faţă de ea.

Or, într-o zi fiul cel mai mare al lui Aii Baba, care ocârmuia daravelile de vânzare şi de cumpărare în prăvălia odinioară a lui Kassim, îi spuse tatălui său, când se întoarse din suk:

— O, părintele meu, nu ştiu cum să fac să-i întorc vecinului meu, neguţătorul Hussein, toate cinstirile cu care nu mai conteneşte să mă copleşească, de la proaspăta lui aşezare în sukul nostru. Iacătă a cincea oară când primesc, fără a-l răsplăti cu nimica, să ospătez la el masa de prânz. Or, tare aş vrea, o, taică, să-l cinstesc şi eu a opt sute cincizeci şi noua noapte măcar o dată, spre a-l despăgubi, cu belşugul ospăţului, de această singură dată, pentru toate cheltuielile ce le-a făcut în cinstea mea. Întrucât socot că gândeşti ca şi mine că nu ar fi cuviincios să zăbovesc mai mult a-i întoarce politeţurile pe care le-a dovedit faţă de mine! Iar Aii Baba răspunse:

— De bună seamă, o, fiul meu, aceasta este cea mai aleasă dintre datorii. Şi s-ar fi căzut să-mi aduci aminte de ea mai degrabă! Or, tocmai iacătă că mâine este vineri, zi de odihnă, iar tu să ai să te prilejuieşti de aceasta spre a-l pofti pe hagg Hussein, vecinul tău, să vină să împartă cu noi pâinea şi sarea cinei. Şi dacă are să caute vreun tertip spre a nu primi, tu să nu pregeţi a stărui şi a-l aduce în casa noastră, unde nădăjduiesc că are să găsească un ospăţ nu tocmai nevrednic de mărinimia lui.

Şi chiar că a doua zi fiul lui Aii Baba, după rugăciune, îl pofti pe hagg Hussein, neguţătorul cel proaspăt aşezat în

suk, să-l însoţească la o preumblare plăcută. Şi călăuzi preumblarea aceea în tovărăşia vecinului său chiar înspre partea de mahala unde se afla casa lor. Iar Aii Baba, care îi aştepta în prag, le ieşi înainte, cu chipul zâmbitor, şi, după salamalecurile şi urările cuvenite şi de-o parte şi de alta, îi mărturisi lui hagg Hussein mulţumită sa pentru filotimia arătată fiului său şi îl pofti, cu multă stăruinţă, să intre să se hodinească în casa lor şi să împartă cu el şi cu fiul său masa de seară. Şi adăugă:

— Ştiu bine că, orice-aş face, nu am să pot răsplăti bunătăţile tale faţă de fiul meu. Da, într-un sfârşit, nădăjduim că ai să primeşti pâinea şi sarea găzduirii noastre!

Ci hagg Hussein răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, găzduirea ta este de bună seamă o găzduire aleasă, da cum aş putea eu s-o primesc atunci când, încă de multă vreme, m-am legat cu j urământ să nu mă ating vreodată de mâncăruri gătite cu sare şi să nu gust vreodată din această mirodie? Iar Aii Baba răspunse:

— Nu face nimic, o, hagg binecuvântat! Nu voi avea decât a spune o vorbă la bucătărie şi bucatele au să fie gătite fără sare şi fară nimica asemenea!

Şi-atâta stărui pe lângă neguţător, până ce îl sili să intre în casă. Şi numaidecât dete fuga s-o prevestească pe Morgana să nu care cumva să pună sare în bucate şi să gătească anume în seara aceea toate bucatele şi toate umpluturile şi toate aluaturile fără ajutorul acelei mi-rodii de rând. Iar Morgana, până peste poate de mirată de greaţa oaspetelui faţă de sare, nu ştiu pe ce seamă să pună un gust atâta de ciudat şi începu să cugete la o asemenea treabă. Da nu uită s-o înştiinţeze pe bucătăreasa arăpoaică să se supună poruncii şoade a stăpânului lor Aii Baba.

Iar când bucatele fură gata, Morgana le puse pe tăvi şi îl ajută pe robul Abdallah să le care în sala de ospeţe. Şi cum din firea ei era tare iscodelnică, nu pregetă să repeadă vreo

două aruncături de ochi, din când în când, înspre oaspetele care nu avea pe plac sarea. Şi când masa se sfârşi, Morgana plecă spre a-l lăsa pe stăpânul Aii Baba să tăifăsuiască în tihnă cu musafirul său poftit.

Da la vreme de un ceas, fetişcana se ivi iar la intrarea în sală. Şi, spre marea nedumerire a lui Aii Baba, era îmbrăcată ca o dănţuitoare, cu fruntea înghirlandata cu ţechini de aur, cu gâtul împodobit cu o salbă de boabe de chilimbar galben, cu mijlocul strâns într-o centură de zale de aur şi cu brăţări de clopoţei de aur la încheieturile mâinilor şi la gleznele picioarelor. Iar la centură îi atârna, după obiceiul dănţuitoarelor de meserie, un jungher cu mâner de jad şi cu limba lungă, încovoiată şi ascuţită, care slujeşte la preluminat mişcările danţului. Iar ochii a opt sute cincizeci şi noua noapte ei de gazelă îndrăgostită, cei atâta de mari din firea lor şi atâta de adânci de strălucire, erau alungiţi vârtos cu kohl negru până la tâmple, la fel ca şi sprâncenele-i întinse ca un arc al năprasnelor. Şi, împodobită şi dichisită aşa, înaintă în paşi bătuţi, dreaptă întru totul şi cu sânii în vânt. Şi pe urma ei venea robul cel tânăr Abdallah, ţinând în mâna stângă, la înălţimea chipului, o dairea cu geamparalele scânteietoare, pe care le zdrăngănea pe paşii danţului, da uşor de tot, în aşa fel numai cât să însemneze paşii tovarăşei sale. Şi când ajunse dinaintea stăpânului ei, Morgana se plecă gingaş şi, fără a-i da răgaz să se dezmeticească din uluiala în care îl cufundase intrarea aceea neaşteptată, se întoarse înspre tânărul Abdallah şi îi făcu un semn uşor din sprâncene. Şi deodată bătaia dairalei se înteţi într-un pas spornic, iar Morgana, lunecând ca o pasăre, începu danţul.

Şi dănţui toţi paşii neostenită şi prelumină toate chipurile, cum n-a izbutit vreodată, în saraiurile niciunui sultan, vreo dănţuitoare de meserie. Şi dănţui cum poate numai dinaintea lui Saul cel negru de jale o fi dănţuit David păstorul.

Şi dănţui danţul salurilor, şi danţul năframelor, şi dany y îl ' y) ' y ţul ciomagului. Şi dănţui danţurile evreicelor şi pe cele ale grecoaicelor şi pe cele ale etiopiencelor şi pe cele ale persiencelor şi pe cele ale beduinelor, cu o uşurătate atâta de minunată încât, hotărât! Numai Balkis, crăiţa îndrăgostită de Soleiman, o fi mai putut să dănţuiască la fel.

Şi după ce dănţui toate astea şi când inima stăpânului ei şi inima fiului stăpânului ei şi inima neguţătorului, mosafirul stăpânului ei, se ţintuiră de paşii ei, iar ochii se lipiră de mlădierea trupului ei, numai atunci începu danţul cel unduios al jungherului. Într-adevăr, trăgând deodată din teaca de argint arma daurită şi tremurând toată de gingăşie şi de foc, în vuietul tot mai spornic al dairalei, se repezi, cu jungherul fulgerând, răsucită, mlădie, pătimaşă, aprinsă şi sălbatică, cu ochii scăpărând şi purtată de nişte aripi ce nu se vedeau. Iar fulgerarea armei ba se întindea înspre un vrăjmaş nevăzut din văzduh, ba se întorcea cu vârful înspre sânii cei frumoşi ai copilandrei împătimite. Iar cei de faţă scoteau în acele clipite un ţipăt lung de spaimă, atâta de aproape părea inima dănţuitoarei de vârful ucigaş. Pe urmă, încet-încet, tremurul dairalei se făcu tot mai domol, iar bătaia ei scăzu şi se topi până la tăcerea deplină a pielii celei răsunătoare. Şi Morgana, cu pieptul săltând ca un val de mare, se opri din danţ.

Şi se întoarse înspre robul Abdallah care, la un alt semn din sprâncene, îi aruncă, de la locul lui, daireaua. Iar ea o prinse din zbor şi, răsturnând-o, se sluji de ea ca de un tăleraş de lemn spre a se duce s-o întindă dinaintea celor trei privitori şi să le ceară, după datina almeelor şi a dănţuitoarelor, mărinimia lor. Iar Aii Baba, y) ' 1 care, măcar că nemulţumit oleacă de fapta neaşteptată a slujnicei sale, se lăsase cucerit de atâta vrajă şi de atâta măiestrie, aruncă un dinar de aur în dairea. Iar Morgana îi mulţumi cu o temenea adâncă şi cu un zâmbet, şi j y ' y întinse daireaua înspre fiul Iui Aii Baba, care fu mai puţin darnic decât tătâne-său.

Atunci, ţinând mereu daireaua în mâna stângă, o înfăţişă oaspetelui care nu avea pe plac sarea. Şi hagg Hussein îşi scoase punga şi se pregăti să scotocească în ea după vreun gologan, spre a-i dărui acelei dănţuitoare atâta de vrednice de dorit; când deodată Morgana, care se dase doi paşi îndărăt, sări înainte ca o pisică sălbatică şi-i înfipse în inimă, până la straja plăselelor, jungherul repezit cu mâna dreaptă. Şi hagg Hussein, cu ochii dintr-o dată cufundaţi în găvanele lor, căscă gura şi-apoi o închise, de-abia mai scoţând o jumătate de suspin; pe a opt sute cincizeci şi noua noapte urmă se nărui pe chilim, cu capu-naintea picioarelor şi cu trupul fără de suflare.

Iar Aii Baba şi feciorul său, peste măsură de spăimân-taţi şi de mâniaţi, se repeziră la Morgana care, măcar că tremurând de tulburare, ştergea pe şalu-i de mătase jungherul însângerat. Şi, întrucât ei o socoteau cuprinsă de zăticneală şi de nebunie şi o înşfăcaseră de mână spre a-i smulge jungherul, ea le spuse cu glas liniştit:

— O, stăpânii mei, mărire lui Allah cel carele a îndrumat mâna slabă a unei copile să vă răzbune de căpetenia vrăjmaşilor voştri! Ia vedeţi dacă mortul nu este neguţătorul de ulei, însuşi bulibaşa haraminilor, cu chiar ochii lui, insul ce nu vroia să guste sfânta sare a găzduirii!

Şi, grăind astfel, despuie de mantie trupul de pe jos şi lăsă să se vadă, de sub barba cea lungă şi de sub strâ-vesteala cu care se învăluise anume, pe vrăjmaşul ce le jurase pieirea.

Şi dacă Aii Baba cunoscu astfel în trupul fără de viaţă al lui hagg Hussein pe neguţătorul de ulei, stăpânul chiupurilor şi căpetenia deliilor, pricepu că, pentru a doua oară, nu-şi datora izbăvirea lui şi a tuturor alor lui decât credinţei pline de grijă şi vitejiei tinerei Morgana. Şi o strânse la piept şi o sărută între amândoi ochii şi îi zise cu lacrimi în glas:

— O, Morgana, fata mea, vrei tu, spre a-mi duce bucuria până peste marginile bucuriei, să intri pe totdeauna în

neamul meu, măritându-te cu fiul meu, flăcăul frumos de colea?

Iar Morgana sărută mâna lui Aii Baba şi răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Şi nunta Morganei cu feciorul lui Aii Baba fu cetluită fără zăbavă, dinaintea cadiului şi a martorilor, în toiul petrecerilor şi al veseliei. Iar trupul căpeteniei hoţilor fu îngropat tainic în groapa ce slujise de mormânt şi soţilor lui de mai înainte – fie el blestemat! Şi, după însurătoarea lui fecioru-său.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute şaizecea noapte urmă:

Şi, după însurătoarea lui fecioru-său, Aii Baba, care prinsese la minte grija şi care urma de-acuma numai poveţele Morganei şi asculta cu luare-aminte toate îndemnurile ei, se feri o bucată de vreme de a mai trece pe la peşteră, de frică să nu dea acolo peste cei doi hoţi de a căror soartă habar nu avea şi care în fapt, precum ştii, o, norocitule sultan, fuseseră hăcuiţi din porunca bulibaşei lor. Şi numai când trecu anul şi când se simţi întru totul liniştit în privinţa aceasta, se hotărî a se duce, în tovărăşia fiului său şi a iscusitei Morgana, să mai vadă peştera. Iar Morgana, care lua seama la toate câte întâlneau pe drum, când ajunseră la stâncă văzu că tufărişurile şi buruienile astupau pe de-a-ntregul poteceaua ce-i da ocol, şi, pe de altă parte, că pe pământ nu se afla nici o urmă de pas omenesc şi nici o călcătură de cal. Şi înţelese că nimeni nu mai trecuse pe acolo de multă vreme. Şi îi spuse lui Aii Baba:

— O, taică al meu, nu stă nimic împotrivă. Putem să intrăm, fără a avea de înfruntat nici o primejdie acolo înlăuntru!

Atunci Aii Baba, ridicând mâna înspre uşa de piatră, rosti vraja, zicând: „Susam, deschide-te!" Şi întocmai ca odinioară, uşa, supunându-se la cele trei vorbe şi ca mişcată

de nişte slujitori nevăzuţi, se deschise din chiar stânca a opt sute şaizecea noapte ei şi lăsă trecere slobodă lui Aii Baba, lui fiu-său şi tinerei Morgana. Şi Aii Baba luă aminte că într-adevăr nimic nu se schimbase de când fusese cea din urmă oară în tainiţă, şi se simţi tare mândru să arate Moreanei şi soţului ei bogăţiile de basm peste care ajungea acuma vistier.

Şi după ce cercetară toate din peşteră, umplură cu aur şi cu nestemate cei trei saci mari pe care îi aduseseră şi se întoarseră acasă, după ce fu rostită vraja de închidere. Şi de-atunci înainte trăiră în tihnă şi în huzururi, folo-sindu-se cu chibzuinţă şi cu săbuinţă de bogăţiile ce li le hărăzise Atoatedătătorul, carele singur el este mare şi darnic. Şi-aşa Aii Baba, tăietorul de lemne care nu avusese decât trei măgari drept toată averea, ajunse, datorită ursitei sale şi binecuvântării lui Allah, omul cel mai bogat şi cel mai slăvit din cetatea lui de baştină. Or, slavă Aceluia carele dăruieşte fără a se zgârci umiliţilor pământului.

— Şi iacătă, o, norocitule sultan, urmă Şeherezada, tot ce ştiu despre Aii Baba şi despre cei patruzeci de hoţi. Ci Allah este mai ştiutor!

Iar sultanul Şahriar zise:

— De bună seamă, Şeherezada, întâmplarea aceasta este o întâmplare uluitoare! Iar tânăra Morgana nu-şi are seamăn printre femeile de-acuma. Iar eu ştiu bine asta, eu care am fost nevoit să poruncesc a se tăia capetele tuturor stricatelor din saraiul meu.

Şi Şeherezada, dacă-l văzu pe sultan că-şi şi încruntase sprânceana la acea amintire şi că se stârnise amarnic la acele lucruri trecute, grăbi să înceapă o altă poveste, spunând:

ÎNTÂLNIRILE LUI AL-RAŞID PE PODUL DE LA BAGDAD i s-a izvodit, o, doamne al vremilor, o, cunună de pe capul meu, că emirul Harun Al-Raşid, califul -aibă-l Allah întru milostiile sale!

— Ieşise într-o bună zi din saraiul lui, în tovărăşia vizirului Giafar şi a spătarului Massrur, amândoi străvestiţi, ca şi califul, în neguţători de vază din cetate. Şi tocmai ajunsese cu ei la podul de piatră care leagă cele două maluri ale Tigrului, când văzu, ghemuit jos la pământ, cu picioarele strânse sub sine, chiar la intrarea pe pod, un orb de o vârstă tare bătrână, care cerea de pomană întru Allah de la cei ce treceau pe calea milelor. Iar califul se opri din preumblare dinaintea calicului cel bătrân şi puse un dinar de aur în palma pe care o întinsese acela. Iar cerşetorul, când califul vroi să-şi urmeze drumul, îl prinse de mână repezit şi îi spuse:

— O, darnicule făcător de bine, întoarcă-ţi Allah fapta aceasta a sufletului tău milos cu cele mai alese dintre binecuvântările sale. Ci mă rog ţie fierbinte, până a nu pleca, să nu care cumva a mă lipsi de mila pe care ţi-o mai cer. Ridică-ţi mâna şi arde-mi un pumn ori o scatoalcă peste ureche.

Şi, grăind aşa, lăsă mâna pe care o ţinea, pentru ca străinul să poată să-i tragă lovitura cerută. Ci de teamă ca acela să nu plece mai departe fără a-i împlini ruga, A opt sute şaizecea noapte avu grijă să-l apuce de pulpana cea lungă a mantiei.

Dacă văzu şi dacă auzi una ca aceea, califul rămase tare nedumerit şi îi spuse orbului:

— O, moşule, ferească-mă Allah să mă supun stăruinţei tale! Întrucât cine face o pomană întru Allah nu se cade să-i spulbere harul, umilindu-l pe cel ce s-a bucurat de pomana lui. Iar fapta urâtă la care mă îndemni să te supun este un lucru nevrednic de un drept-credincios.

Şi, grăind astfel, califul făcu o smuncitură, spre a-l sili pe orb să-i dea drumul. Ci îşi făcuse socoteala fără a ţine seama de luarea-aminte a orbului, care, ghicind mişcarea califului, făcu la rându-i o smucitură cu mult mai hotărâtă, ca să nu-l scape. Şi îi zise:

— O, darnicule stăpâne al meu, iartă sâcâiala şi neobrăzarea purtării mele. Şi lasă-mă să te rog iarăşi fierbinte a-mi da o palmă peste ureche. Altminteri, mai bine să-ţi iei pomana îndărăt. Căci nu pot s-o primesc decât numai cu învoiala aceasta, ca să nu ajung călcător de jurământ dinaintea lui Allah şi să nu mă abat de la legământul pe care l-am făcut dinaintea feţei Aceluia carele te vede şi mă vede.

Pe urmă adăugă:

— Dacă ai şti, o, doamne al meu, pricina jurământului meu, nu ai şovăi să-mi dai dreptate.

Iar califul îşi zise: „Nu este mântuire decât întru Allah cel Atotputernic faţă de sâcâielile acestui moşneag orb!" Şi cum nu voia să stea prea lungă vreme sub ochii miraţi ai trecătorilor, se grăbi să îndeplinească lucrul ce i-l cerea orbul, care, de cum căpătă palma, îi şi dete drumul, mulţumindu-i şi ridicând amândouă mâinile înspre cer ca să cheme asupra capului califului toate binecuvântările.

Şi Al-Raşid, slobozit astfel, se îndepărtă cu cei doi tovarăşi ai săi şi îi zise lui Giafar:

— Pe Allah! Povestea orbului trebuie să fie o poveste de-a mirărilea, iar păţania lui o păţanie tare ciudată! Încât, dar, întoarce-te la el şi spune-i că vii din partea emirului drept-credincioşilor spre a-i porunci să se afle mâine la sărai, la ceasul rugăciunii de după-amiază.

Iar Giafar se întoarse la orb şi îi spuse porunca stăpânului său.

Pe urmă veni iarăşi la calif. Şi nici nu făcuseră ei bine câţiva paşi, că şi zăriră pe partea stângă a podului, cam peste drum de orb, un alt cerşetor, beteag de amândouă picioarele şi cu gura ruptă. Iar Massrur, spătarul, la un semn al stăpânului său, se duse la ologul de cele două picioare şi cu gura strâmbă şi îi dete pomana ce fusese scrisă la norocul lui în ziua aceea. Şi omul săltă capul şi începu să râdă, spunând:

— Hei, uallah! În toată viaţa mea de dascăl de scoală nu am câştigat atâta cât mi-e dat acuma să primesc din mâna dărniciei tale, o, stăpâne al meu!

Iar Al-Raşid, care auzise răspunsul, se întoarse înspre Giafar şi îi zise:

— Pe viaţa capului meu! Dacă acesta-i dascăl de şcoală şi dacă a scăpătat de-a ajuns să cerşească pe drumuri, de bună seamă că povestea lui trebuie să fie o poveste de pomină. Du-te degrabă şi porunceşte-i să se afle mâine, Ia ceasul orbului, la poarta saraiului meu.

Şi porunca fu îndeplinită. Şi îşi urmară preumblarea mai departe. Ci nici nu apucară ei să se depărteze bine de olog, că îl şi auziră cum chema cu strigăte mari binecuvântările asupra capului unui şeic ce se apropiase de el. Şi se uitară într-acolo, spre a vedea ce treabă putea să fie. Şi văzură că şeicul, tulburat cu totul, încerca să se ferească de binecuvântările şi de laudele ce-i erau aduse. Şi pricepură, din vorbele ologului, că pomana pe care şeicul tocmai i-o dăruise era încă şi mai mare a opt sute şaizecea noapte decât cea a lui Massrur, şi-atâta cât bietul om nu mai primise niciodată una asemenea. Iar Harun îi mărturisi Iui Giafar mirarea sa de a vedea un om de rând dând dovadă de o lărgime de mână mai mare decât chiar a lui şi adăugă:

— Mi-ar plăcea să-l cunosc pe şeicul acesta şi să cercetez pricina filotimiei lui. Du-te, dar, o, Giafar şi spune-i să se înfăţişeze dinaintea noastră, în după-amiaza de mâine, la ceasul orbului şi al ologului.

Şi porunca fu îndeplinită.

Şi se găteau să-şi urmeze drumul, când văzură înaintând pe pod un alai falnic, cum nu pot să desfăşoare de obicei decât domnii şi sultanii. Iar în fruntea alaiului mergeau nişte pristavi călări care strigau:

— Faceţi loc stăpânului nostru, soţul fiicei preaputernicului împărat al Chitaiului şi al fiicei preaputernicu-lui împărat al Sindului şi Indului!

Iar în fruntea alaiului, pe un cal ce-şi vădea soiul în felul cum se rotea în două picioare, strălucea un emir, poate că fiu de crai, cu o înfăţişare plină de lumină şi de măreţie. Iar numaidecât în urma lui veneau doi seizi ce purtau de un căpăstru de mătase albastră o cămilă înfotăzată minunat şi încărcată cu un palanchin în care şedeau, una de-a dreapta şi alta de-a stânga, sub un polog de atlaz roşu şi cu feţele acoperite cu iaşmacuri de mătasă naramzie, cele două tinere domniţe, soţiile călăreţului. Iar alaiul se încheia cu o ceată de cântăreţi y y ce cântau din alăutele lor cu înfăţişări nemaivăzute nişte cântece indienesti şi chinezeşti.

Y y iar Harun, minunat şi nedumerit totodată, le spuse soţilor săi:

— Iacătă un străin de mare vază, cum arareori se ivesc în cetatea mea de scaun. Şi măcar că până acuma i-am primit pe craii şi pe domnii şi pe emirii cei mai falnici de pe pământ şi multe căpetenii de-ale necredincioşilor de peste mări, iar cei din ţara frâncilor şi cei din părţile de la capătul Apusului mi-au trimis soli şi crainici, niciunul dintre toţi câţi i-am văzut nu se puteau asemui cu acesta ca strălucire şi ca frumuseţe.

Y y pe urmă se întoarse înspre Massrur, spătarul său şi îi spuse:

— Du-te de sârg, o, Massrur şi ţine-te după alai, ca să vezi ceea ce este de văzut şi să te întorci la sărai să mă lămureşti fără de zăbavă, după ce vei fi avut grijă să-l pofteşti pe străinul acela falnic să se înfăţişeze mâine dinaintea mea, la ceasul orbului, al ologului şi al şeicului cel filotim.

Şi după ce Massrur plecă să îndeplinească porunca, emirul drept-credincioşilor şi Giafar trecură într-un sfârşit podul. Da nici nu ajunseră ei bine la capătul lui că şi zăriră, în mijlocul meidanului ce li se deschidea dinainte, care slujea ca loc de întreceri la aruncarea cu suliţa şi la călărie, o mare strânsură de oameni ce se uitau la un tânăr călare pe o iapă albă şi frumoasă, pe care o mâna în goana mare de

colo până colo, chinuind-o cu lovituri năprasnice de bici şi de pinteni, fără de răgaz şi în aşa fel că iapa era toată numai o spumă şi un sânge, iar picioarele şi tot trupu-i erau cuprinse de tremur.

La priveliştea aceea, califul, care avea dragi caii şi nu îndura să fie chinuiţi, fu până peste măsură de supărat şi îi întrebă pe cei ce priveau:

— Pentru ce se poartă tânărul acela într-un chip atâta de crunt faţă de iapa aceea frumoasă şi supusă?

Iar ei răspunseră:

— Nu ştim, şi numai Allah ştie! Da în fiecare zi, tot y 7 y y 7 la ceasul acesta, îl vedem pe tânăr cum vine cu iapa lui, iar noi stăm şi ne uităm la tot frământul acela neomenesc!

A opt sute şaizeci şi una noapte şi adăugară:

— La urma urmei, este stăpân legiuit pe iapa lui şi poate să se poarte cu ea cum îi place.

Iar Harun se întoarse înspre Giafar şi îi spuse:

— Las pe seama ta, o, Giafar, să afli de la tânărul acesta pricina care îl îndeamnă să-şi chinuiască aşa iapa. Şi dacă n-o vrea să ţi-o dezvăluiască, să-i spui cine eşti şi să-i porunceşti să se înfăţişeze dinaintea mea, la ceasul orbului, al ologului, al şeicului cel filotim şi al călăreţului străin.

Şi Giafar răspunse că ascultă şi că se supune, iar califul îl lăsă pe meidan şi se întoarse singur la sărai, în ziua aceea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute şaizeci şi una noapte urmă:

Giafar răspunse că ascultă şi că se supune, iar califul îl lăsă la meidan şi se întoarse singur la sărai, în ziua aceea.

Or, a doua zi, după rugăciunea de la amiază, califul intră în divanul de taină, iar vizirul cel mare Giafar aduse numaidecât dinaintea sa pe cei cinci inşi pe care îi întâlniseră în ajun pe podul de la Bagdad şi anume pe orbul care cerea să fie pălmuit, pe ologul dascăl de şcoală, pe şeicul cel filotim, pe călăreţul de neam mare pe urma căruia se cântau cântece indieneşti şi chinezeşti şi pe flăcăul

stăpân al iepei bălane. Şi după ce tuscinci se temeniră dinaintea scaunului împărătesc şi sărutară pământul cum se cuvine, califul le făcu semn cu capul să se ridice, iar Giafar îi rândui frumos, unul lângă altul, pe chilim, la picioarele jeţului.

Atunci Al-Raşid se întoarse dintru-ntâi înspre tânărul stăpân al iepei celei albe şi îi spuse:

— O, tinere care te-ai arătat ieri atâta de neomenos faţă de mândreţea aceea de iapă bălană, cea atâta de supusă, pe care călăreai, poţi să-mi spui, ca să ştiu şi eu, pricina ce-ţi îndemna sufletul să se poarte într-un chip aşa de crunt faţă de o vită fără grai, care nu poate să răspundă la sudalme cu sudalme şi la lovituri cu lovituri? Şi să nu-mi spui că te purtai aşa ca s-o înveţi cu ascultarea ori ca s-o domoleşti. Întrucât şi eu în viaţa mea am domolit şi am dedat cu frâul o sumedenie de armăsari şi de iepe, da niciodată nu am avut trebuinţă să chinuiesc, aşa cum făceai tu, făpturile pe care le struneam. Şi să nu-mi spui că îţi hărţuiai aşa iapa ca să-i veseleşti pe privitori; întrucât nu numai că priveliştea aceea neomenească nu-i veselea deloc, ci îi supăra şi m-a supărat şi pe mine odată cu ei. Şi nu mult a lipsit, pe Allah! Să nu mă dau în vileag şi să te pedepsesc după cum ţi se cuvenea şi să pun capăt unei privelişti atâta de amarnice. Vorbeşte, dar, fără a minţi şi fără a-mi ascunde nimic din pricina purtării tale: întrucât aceasta-i singura cale ce-ţi rămâne ca să scapi de mânia mea şi să-mi intri în voie. Ba chiar sunt gata, dacă istorisirea ta are să mă mulţumească şi dacă vorbele tale au să-ţi acopere purtarea, sunt gata să te iert şi să uit tot ceea ce am văzut supărător în felul tău de a te purta.

Când auzi vorbele califului, tânărul stăpân al iepei albe se făcu galben de tot la chip şi lăsă capu-n jos păstrând tăcerea, vădit în prada unei tare mari încurcături şi a unei mâhniri fără de margini. Şi întrucât rămânea aşa mai departe, stând neclintit, fără a izbuti să rostească un cuvânt, pe când lacrimile îi şiroiau din ochi şi i se a opt sute

şaizeci şi una noapte prelingeau pe piept, califul schimbă glasul faţă de el şi, mai nedumerit ca oricând, îi spuse cu grai dulce:

— O, tinere, uită că eşti de faţă cu emirul drept-credincioşilor şi vorbeşte aici în deplină slobozenie, ca şi cum ai fi între prietenii tăi, căci văd bine că povestea ta trebuie să fie o poveste destul de ciudată, iar pricina purtării tale o pricină şi ea destul de ciudată. Şi mă juruiesc pe harurile strămoşilor mei cei falnici că nu ţi se va face nici un rău.

Şi, la rându-i, Giafar începu să-i facă tânărului, cu capul şi cu ochii, nişte semne vădite de îmbărbătare, care vroiau să spună limpede: „Vorbeşte cu toată încrederea. Şi să nu-ţi fie frică de nimic." y y atunci flăcăul începu să-şi dobândească iar răsuflarea pierdută şi, ridicând capul, mai sărută o dată pământul dintre mâinile califului şi spuse:

POVESTEA TÂNĂRULUI STĂPÂN AL IEPEI BĂLANE află, o, emire al drept-credincioşilor, că sunt om de vază în mahalaua mea unde mi se spune Sidi Neman. Iar povestea mea şi pe care, la porunca ta, am să ţi-o povestesc, este o taină a credinţei musulmane. Şi, de-ar fi scrisă cu acul pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură oricui ar citi-o cu suflet luător-aminte.

Şi tânărul tăcu o clipă, spre a-şi strânge în gând toate amintirile, după care urmă:

Când taică-meu a murit, mi-a lăsat de moştenire ceea ce îmi fusese scris de la Allah. Şi am văzut că milele lui Allah asupra capului meu erau mai multe şi mai alese decât şi-ar fi râvnit vreodată sufletul meu. Şi am y y mai văzut, pe deasupra, că dintr-o zi până în a doua zi, m-am pomenit omul cel mai bogat şi cel mai de vază din mahalaua mea. Ci viaţa cea nouă, departe de a mă face mândru şi îngâmfat, nu făcu decât să-mi sporească gusturile tare statornicite după tihnă şi singurătate. Şi trăii mai departe burlăceşte, firitisindu-mă în toate dimineţile de la Allah că nu am nici o grijă de casă şi nici o belea pe cap. Iar în fiecare seară îmi

ziceam: „Ya, Sidi Neman, ce măsurată şi ce linistită-i viaţa ta! Şi ce plăcuţa-i burlăcia!"

Ci într-o bună zi, o, doamne al meu, mă deşteptai cu un jind năprasnic şi de neînţeles, de a-mi schimba numaidecât viaţa. Şi jindul acela intră în sufletul meu sub chip de însurătoare. Şi mă ridicai pe clipă pe dată, măcinat de frământul lăuntric al inimii mele şi zicân-du-mi: „Au nu ţi-e ruşine ţie, ya Sidi Neman, să trăieşti aşa, singur în casa aceasta, ca un şacal în vizuina lui, fără de nici un suflet dulce alături de tine, fără de un trup pururea proaspăt de femeie spre a-ţi răcori ochii şi fără de nici o simţire caldă, care să te facă să pricepi că trăieşti cu adevărat din suflarea Ziditorului tău? Au tu aştepţi, spre a degusta nurii fetişcanelor noastre, ca anii să te facă neputincios şi ajuns de-a binelea numai la a vrea fără de-a putea?"

La aceste gânduri întru totul fireşti, ce mi se înfăţişau pentru întâia oară în minte, nu mai pregetai a urma îndemnurile sufletului – dat fiind că sufletul este lucru sfânt şi că toate dorurile lui se cade a fi împlinite. Ci întrucât nu cunoşteam nici o femeie peţitoreasă, care să-mi poată găsi o soţie printre fiicele oamenilor de seamă din mahala, ori printre cele ale neguţătorilor bogaţi din suk, şi cum de altminteri eram tare hotărât să mă însor numai pe văzutele, adică cercetând cu chiar ochii mei nurii şi însuşirile soţiei mele, şi neurmând datina care a opt sute şaizeci şi una noapte cere să nu ştii obrazul celei cu care te însori decât numai după ce senetul a fost scris şi după sărbătorirea nunţii, mă hotărâi să-mi aleg soţia numai dintre roabele cele frumoase care se vând şi se cumpără la mezat. Şi ieşii numaidecât din casa mea şi mă îndreptai înspre sukul de robi, zicându-mi: „Ya Sidi Neman, chibzuiala ta este minunată, de a-ţi lua o soţie dintre copilandrele roabe, în loc de-a căuta o legătură cu fetele de neamuri alese, întrucât aşa scapi de multe supărări şi de multe belele, nu numai ferindu-te de-a lua în cârcă neamurile soţiei şi de-a trage asupra pântecelui tău privirile pururea pon-cise ale

mamei soţiei tale, de bună seamă vreo bătrână otrăvită, iar pe umerii tăi povara fraţilor, mari şi mici, ai soţiei tale, şi a rudelor, bătrâne şi tinere, ale soţiei tale, y ' y ' y ' y ' şi a legăturilor sâcâitoare şi grele cu socrul tău, tatăl soţiei tale, ba încă ai să depărtezi de la tine şi cicălelile ce-ar urma din partea unei fete de oameni cu stare, ce nu are să pregete, cu orice prilej, să te facă să simţi că ea este de viţă aleasă şi că nu ai asupra ei nici un drept şi nici o putere şi că nu ai faţă de ea decât datorinţe şi că i se cuvin din parte-ţi toate cinstirile şi toate slujbele. Şi-atunci chiar că ai să tot poţi să plângi după viaţa ta de burlac şi să-ţi muşti degetele până la sânge. Pe când, dacă ai să-ţi alegi tu însuţi o soţie, cercetată de ochii tăi şi de degetele tale şi care să fie fără de neamuri şi numai ea cu frumuseţea ei, îţi limpezeşti rosturile, ocoleşti încurcăturile şi ai toate foloasele căsniciei fără a avea şi năpastele ei!" Şi nutrit astfel, în dimineaţa aceea, cu asemenea gânduri, o, emire al drept-credincioşilor, ajunsei în sukul de roabe, spre a-mi alege o soţie gingaşă cu care să trăiesc, în dulceţile de toate soiurile, dragostea împărtăşită şi binecuvântările ei. Căci, dat fiind că din firea mea mă ştiam în stare de duioşii, râvneam din toate puterile mele să găsesc în copila ce aveam s-o aleg însuşirile sufletului şi ale trupului care să-mi îngăduiască a revărsa asupra-i dobânzile agonisite de o duioşie din care încă nu cheltuisem nici măcar o bucăţică pe nici o făptură vie.

Or, ziua aceea era tocmai zi de târg şi tocmai fusese adusă la Bagdad o marfă proaspătă de fete din Circasia, din Ionia, din insulele cele de mai la Miazănoapte, din Etiopia, din Iran, din Khorassan, din Arabia, din ţările rumilor, de pe ţărmul anatolian, de la Serendib, de la Ind şi de la Chitai. Iar când ajunsei în mijlocul târgului, misiţii şi telalii şi orânduiseră aparte feluritele mărfuri, spre a înlătura tulburările ce le-ar fi pricinuit amestecul atâtor neamuri osebite. Şi în fiecare y dintre cete, fiecare fată era aşezată bine la vedere, în aşa chip ca să poată fi cercetată pe toate

feţele şi ca fiecare vânzare să fie încheiată cât mai cinstit şi mai fără înşelăciune.

Y şi vru ursita – că nimenea nu poate să scape de ursita lui!

— Ca paşii mei cei dintâi să se îndrepte de Ia sine înspre ceata de fetişcane venite din Insulele de la Miazănoapte.

Şi, de altminteri, paşii nu mi s-ar fi îndreptat nicidecum de la sine înspre partea aceea decât numai că înspre partea aceea ochii mei se şi îndreptaseră numaidecât, întrucât ceata aceea se ridica asupra cetelor mai întunecate din preajmă prin strălucirea ei şi printr-o prăvălire de plete grele, galbene ca aurul, peste nişte trupuri de o albeaţă de argint neprihănit. Iar fetişcanele în picioare care alcătuiau ceata aceea semănau tare ciudat între ele, aşa cum nişte surori seamănă cu surorile lor atunci când sunt dintr-un tată şi dintr-o mamă. Şi toate aveau nişte > j y ochi albaştri ca peruzeaua iranică atunci când este încă rouă de piatră.

A opt sute şaizeci şi doua noapte în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute şaizeci şi doua noapte urmă:

Şi toate aveau nişte ochi albaştri ca peruzeaua iranică atunci când este încă rouă de piatră. Iar eu, o, doamne al meu, care în viaţa mea nu mai avusesem prilejul să văd nişte puiandre de o frumuseţe atâta de ciudată, eram uluit şi îmi simţeam sufletul cum zbura din piept înspre priveliştea aceea tulburătoare. Şi, peste răstimp de un ceas, neputând ajunge să-mi opresc alegerea la vreuna dintre ele, atâta de aidoma de frumoase erau, o luai de mână pe aceea care mi se păru a fi cea mai tânără şi o cumpărai repede, fără a mă târgui ori zgârci. Întrucât harurile o împodobeau pe de-a-ntregul şi era ca argintul într-o zăcătoare şi ca migdala descojită, peste măsură de albă şi de luminoasă, cu pletele ei de mătasă galbenă, cu ochii-i cei nemărginiţi şi vrăjitori, albaştri sub genele întunecate şi încovoiate ca nişte lame de iatagane şi adăpostind o privire

de o dulceaţă ca apele mării. Şi la vederea ei îmi adusei aminte stihurile poetului:

O, tu, al cărei chip nepământesc Scăldat în chihlimbaruri de lumină Eprecum trandafirul chinezesc;

Şi-a cărei gură mică pare plină de soarele pe care-l întocmesc ai romaniţei bumbi dintr-o grădină, Cu două şiruri aidoma croite Din pietre ca de grindină sclipind; O, tu, cu ochii-agate adumbrite sub dulci petale moi de hiacint, Lungi ca şifaraoanele vestite Din vremile de vrăji şi de alint;

O, strălucito! Dacă potrivire Ţi-aş căuta cu cele mai frumoase Şi câte-ar fi pe drept a le-ndrăgire, Greşeală-ar fi, căci tu, prinţe crăiase, Frumoasă eşti fără de-asemuire;

Căci numai zbenghiul tău, cel cu prinoase de frumuseţi, pe care-l ocroteşte gropiţa de la colţul gurii tale, Doar el de-ar fi, şi-ndată-nnebuneşte.

Tot omul, când te-ar întâlni pe cale, S-ar clătina de-un vis fără nădejde; De n-ar fi decât coapsa ta agale, Ori pulpa numai, dreaptă şi prelungă, Ca dintr-un lemn ceresc parcă bătută, Atâta numai dac-arfi, şi-ajungă pentru ca să se simtă întrecută Şi luntrea ce străbate rău-n dungă, Prin volbura cu care e-născută;

De n-ar fi decât mijlocul subţire Ce-ţi poartă-al strălucirilor gherdan, Şi-ar fi destul să-şi piardă rost şi fire, A opt sute şaizeci şi doua noapte de pizmă, ramul arborelui ban; Iar mersul tău doar, ca o unduire De navă pe al mărilor arman când trece-n zări mânată de piraţi, Atât de-ar fi, şi-ar fi cu prisosinţă Să vezi cum cad de-a valma seceraţi toţi cei meniţi să-şi piardă biata fiinţă Loviţi de ochii tăi şi vătămaţi!

O luai aşadar pe copila cea luminoasă de mână şi, după ce îi acoperii goliciunea cu mantia mea, o dusei acasă la mine. Şi îmi plăcu pentru dulceaţa, pentru tăcerea şi pentru sfiiciunea ei. Şi simţii cât de tare mă ispitea cu frumuseţea ei străină, cu albeaţa ei, cu pletele ci ca aurul topit şi cu ochii albaştri pururea plecaţi care, din sfială, fără de nici o îndoială, îi ocoleau mereu pe ai mei. Şi cum ea nu vorbea deloc limba noastră, iar y ' eu nu o vorbeam deloc pe a ei,

mă ferii s-o ostenesc cu întrebări ce aveau să rămână rară de răspuns. Şi îi mulţumii Atoatedătătorului care adusese în casa mea o femeie care cu numai înfăţişarea ei şi era bucurie.

Y > y ci chiar din seara intrării ei în casa mea, nu putui să nu bag de seamă cât de ciudate îi erau purtările. Căci de cum se lăsă noaptea, ochii ei albaştri se făcură mai întunecaţi, iar privirile lor, din înecate în dulceaţa în care se aflau la vremea zilei, străluceau acuma ca de un foc lăuntric. Şi fu cuprinsă ca de un soi de răpire ce i se vădi pe trăsăturile feţei, printr-o albiciune încă şi mai mare şi printr-un tremur uşor al buzelor. Şi din vreme în vreme se uita înspre uşă de parcă ar fi avut poftă să iasă să ia aer. Ci întrucât ceasul de noapte târzie nu era deloc prielnic unei preumblări şi cum de altminteri era vremea să ne luăm masa de seară, eu şezui jos şi o poftii să şadă lângă mine.

Şi, aşteptând să ne fie aduse bucatele, vrusei să mă folosesc de şederea noastră singuri alături spre a o face să priceapă întrucât venirea ei îmi era o binecuvântare şi ce simţăminte dulci încolţeau în inima mea la vederea ei. Şi o mângâiam uşor şi încercam s-o dezmierd şi să-i îmbunez sufletul străin. Şi îi luai mâna binişor şi o dusei y y y la buzele şi la inima mea. Şi cu o grijă de parcă aş fi atins vreo ţesătură grozav de veche gata să se destrame la cea mai lină atingere, îmi trecui uşurel degetele peste mătasea ispititoare a părului ei. Iar ceea ce simţii la atingerea aceea, o, doamne al meu, nu am să mai uit. In loc de-a simţi căldura părului viu, fu ca şi cum şuviţele cele galbene din cosiţele ei ar fi fost trase din vreun metal îngheţat, ori ca şi cum mâna mea, pe părul acela, ar fi trecut peste o mătasă muiată în zăpadă topită. Şi îmi năzări că o fi din naştere ţesută pe de-a-ntregul numai din fire de zarafir.

Şi gândeam în cugetul meu la Atotputerea cea nemărginită a Stăpânului tuturor făpturilor, carele dăruieşte fecioarelor de sub cerurile noastre plete negre şi calde ca aburul nopţii, iar fruntea fetelor albe ale

Miazănoaptei o încunună cu această cunună de flacără îngheţată.

Şi nu putui, o, doamne al meu, să mă opresc de-a fi tulburat de o tulburare amestecată cu uluire şi cu desfătare totodată, ştiindu-mă soţul unei făpturi atâta de rare şi atâta de osebite de femeile de prin părţile noastre. Ba chiar avui simţământul că ea nu-i nici de sângele meu, nici de obârşia mea de rând. Şi nu fusei departe de-a o înzestra deodată cu nişte haruri de dincolo de fire şi y > cu nişte puteri tainice. Şi mă uitam la ea cu minunare şi cu năucire.

Ci în curând intrară robii aducând pe capetele lor a opt sute şaizeci şi doua noapte tablalele pe care le aşezau pline cu bucate dinaintea noastră. Şi băgai de seamă că numaidecât, la vederea bucatelor acelea, stânjeneala soţiei mele spori şi că ro-şeaţa şi gălbeneala treceau rând pe rând peste obrajii ei de atlaz bătut, pe când ochii-i, aţintind lucrurile fără a le vedea, se făceau tot mai mari.

Iar eu, punând toate acestea pe sfioşenia şi pe neştiinţa ei despre obiceiurile noastre, vrusei s-o încurajez a se atinge de bucatele aduse şi începui cu o tavă de orez copt în unt, din care începui să mănânc, aşa cum mâncăm noi de obicei, slujindu-mă de degete.

Ci vederea acestui lucru, în loc de-a stârni în sufletul soţiei mele pofta de mâncare, se vede că i-o fi pricinuit, fără de îndoială, un simţământ cumva neplăcut, de nu chiar şi silă. Şi, departe de-a urma pilda mea, întoarse capul şi se uită împrejur ca parcă spre a căuta ceva. Pe urmă, după un răstimp lung de şovăire, văzând că privirea mea o ruga să se înfrupte din bucate, îşi scoase de la sân o cutiuţă mică, cioplită dintr-un os de copil şi luă din ea un beţişor tare subţire făcut din iarbă de pir, semănând cu beţişoarele acelea de care ne slujim noi spre a ne curăţa în urechi. Şi, ţinând cu gingăşie între două degete beţişorul acela ascuţit, începu să înţepe cu el încetişor orezul şi să-l ducă încă şi mai încet, şi bob cu bob, la buze. Şi între fiecare dintre acele înghiţituri mărunţele, lăsa să se scurgă o bucată de

vreme destul de lungă. Aşa că eu îmi isprăvisem de mult masa, pe când ea, în felul acela, încă nu luase mai mult de vreo douăsprezece boabe de orez. Şi numai atâta vroi să mănânce în seara aceea. Iar eu nu vrusei să-i sporesc cumva stânjeneala ori s-o înfricoşez stăruind spre-a o face să mai ia şi din alte bucate.

Iar cele ce vedeam nu făcură decât să mă întărească în credinţa că soţia mea cea străină era o flintă osebită de y y y băştinaşii de prin părţile noastre. Şi gândeam în sine-mi: „Cum să nu fie osebită de femeile de aici copilandra aceasta care nu are trebuinţă spre a se hrăni decât de tainul unei păsăruici? Şi dacă-i aşa în ce priveşte nevoile trupului ei, ce trebuie să fie în ce-i priveşte nevoile sufletului?" Şi hotărâi să mă dăruiesc întru totul străduinţei de a-i pricepe sufletul ce mi se părea de nepătruns.

Şi îmi închipuii, în seara aceea, spre a încerca să-mi dau însumi o lămurire vrednică de crezare a felului ei de a se purta, că nu avea deprinderea să mănânce cu bărbaţii, încă mai puţin cu un soţ, de faţă cu care o fi fost poate învăţată că trebuie să se poarte cu sfială. Şi îmi zisei: „Da, chiar asta-i! A împins prea departe sfiala, pentru că este neînvăţată şi neştiutoare. Ori poate că s-o fi săturat! Ori, mai degrabă, dacă nu s-a săturat, aşteaptă să mănânce singură şi în tihnă."

Şi numaidecât mă ridicai, o luai de mână cu griji nemărginite şi o dusei în odaia ce pusesem să i se pregătească. Şi acolo o lăsai singură, ca să fie slobodă să se poarte cum i-o plăcea. Şi plecai binişor.

Şi, în noaptea aceea, nu vrusei nicidecum, de teamă să n-o supăr ori să-i par sâcâitor, să intru în odaia soţiei mele, cum fac îndeobşte bărbaţii în noaptea nunţii; ci, dimpotrivă, gândind că aşa, cu gingăşia mea, am să câştig hatârurile soţiei mele şi că îi dovedesc astfel că bărbaţii de prin părţile noastre sunt departe de-a fi nişte neciopliţi şi nişte oameni lipsiţi de bună-creştere şi că ştiu, atunci când se cuvine, să se arate gingaşi şi cuviincioşi. Ci, pe viaţa ta, o, emire al

drept-credincioşilor! Deloc nu m-a ocolit pofta în noaptea aceea de a intra la soţia mea cea albicioasă, copilandra, fiica celor de la Miazănoapte, care era dulce vederii mele şi care ştiuse să-mi vrăjească inima cu vraja ei ciudată şi cu taina în care se învăluia.

A opt sute şaizeci şi treia noapte ci plăcerea mea era prea de preţ spre a se lăsa întinată, siluind lucrurile şi nu puteam decât să câştig pregătind ogorul şi lăsând fructul să-şi piardă acreala şi să ajungă la pârga lui deplină, în răcoarea prielnică. Ci tot îmi petrecui noaptea în nesomn, gândind la frumuseţea bălaie a copilei străine ce-mi înmiresma casa şi al cărei trup scăldat în ape sfinţite mi se părea mirositor ca o caisă culeasă pe rouă şi pufos ca ea şi ispititor ca ea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute şaizeci şi treia noapte urmă: gândind la frumuseţea bălaie a copilei străine ce-mi înmiresma casa şi al cărei trup scăldat în ape sfinţite mi se părea mirositor ca o caisă culeasă pe rouă şi pufos ca ea şi ispititor ca ea.

Iar a doua zi, când ne strânserăm la masă, o întâmpinai cu un chip zâmbitor şi plecându-mă dinainte-i cum văzusem eu odată că se făcea dinaintea emirilor de la Soare-Apune veniţi la noi ori trimişi din partea crailor frânei. Şi o poftii să şadă lângă mine, dinaintea tablalelor cu bucate printre care, ca şi în ajun, se afla şi o tavă cu orez fiert în unt, cu nişte boabe ce străluceau minunat de coapte şi înmiresmate cu scorţişoară. Ci soţia mea se purtă întocmai ca şi în ajun, neatingându-se decât numai de tava cu orez, ocolind toate bucatele celelalte şi pigulind boabele una câte una cu beţişorul acela de curăţat urechile, încetişor, spre a şi le duce la gură.

Dar eu, încă şi mai nedumerit decât în ajun de felul ei de a mânca, gândeam: „Pe Allah! Au unde-o fi putut să înveţe a mânca orezul astfel? Poate că la părinţii ei, în ţara ei. Ori poate că vrea să ţină socoteala câte boabe de orez a mâncat

ca să nu mănânce o dată mai mult şi altă dată mai puţin? Dar dacă face aşa cu gândul de a nu face risipă şi ca să mă înveţe a fi cumpătat şi să-mi arate a nu fi risipitor, pe Allah! Se înşală, întrucât nu avem a ne teme de nimic în privinţa aceasta, că nu dinspre partea aceasta am putea să ducem lipsă vreodată. Întrucât avem, slavă Atoateîmpărţitorului, cu ce să trăim într-un mare belşug şi fără a ne lipsi nici de cele de trebuinţă, nici de cele de prisosinţă."

Ci soţia mea, fie că îmi pricepu gândurile şi nedumerirea, fie că ba, nu conteni să mănânce tot în felul acela de neînţeles. Ba chiar, de parcă ar fi vrut să-mi facă în ciudă, nu mai piguli boabele de orez decât de ici de colo, iar apoi, fără a-mi spune nici măcar o vorbă şi fără a se uita la mine, chiar îşi şterse beţişorul şi îl puse în cutiuţa de os. Şi-atâta tot o văzui făcând în dimineaţa aceea. Iar seara, la cină, fu aidoma; de altminteri la fel ca şi a doua zi, şi ca de toate dăţile când ne aşezam dinaintea mesei întinse spre a mânca împreună.

Dacă văzui că nu era cu putinţă ca o femeie să poată trăi cu mâncarea puţină pe care o vedeam că o mănâncă, nu mai avusei nici o îndoială că dedesubt n-ar fi vreo taină încă şi mai ciudată decât chiar înfăţişarea soţiei mele. Şi atare gând mă făcu să iau hotărârea de a mai avea oleacă de răbdare, în nădejdea că, cu vremea, are să se deprindă a trăi cu mine, precum jinduia sufletul meu. Ci nu zăbovii a pricepe că nădejdea mea era zadarnică şi că trebuia să mă hotărăsc a afla, fie ce-o fi, taina acelui fel de viaţă atâta de osebit de al nostru. Or, prilejul se ivi singur, când nici nu-l aşteptam.

Într-adevăr, după cincisprezece zile de răbdare şi de cuviinţă din parte-mi, mă hotărâi să încerc a intra a opt sute şaizeci şi treia noapte în odaia de nuntă, pentru întâia oară. Şi-aşa că într-o noapte, când o credeam pe soţia mea adormită de mult, mă îndreptai încet-încetişor înspre iatacul în care locuia, pe latura casei dimpotrivă laturei mele şi ajunsei la uşa odăii sale, înăbuşindu-mi paşii, de

teamă să n-o tulbur din somn. Căci nu vroiam s-o trezesc prea repede, ca să pot s-o privesc în voie, adormită, închipuindu-mi-o cu pleoapele ei închise şi cu lungile-i gene încovoiate, frumoasă ca huriile cerului.

Şi iacătă că, ajungând la uşă, auzii înlăuntru paşii soţiei mele. Şi cum nu puteam pricepe rostul ce-o ţinea încă trează la ceasul acela târziu de noapte, mă împinse ispita să mă ghemuiesc pe după perdeaua de la uşă spre a încerca să văd cam ce treabă putea să fie.

Şi în curând usa se deschise, iar soţia mea se ivi în prag, îmbrăcată în hainele ei de mers în cetate şi lunecând pe lespezile de marmură fără a face nici un pic de zgomot.

Şi mă uitai la ea, cum trecea pe dinaintea mea în negură, iar de buimăcire mi se stregheţă sângele în inimă. Faţa ei toată, în toiul beznei, se arătă luminată de doi tăciuni aprinşi care erau ochii ei, asemeni ochilor de tigru care ard, zice-se, în negură şi luminează calea de urmat pentru omor şi pentru pradă. Şi era asemeni acelor chipuri ale spaimei, pe care ni le trimit ginnii cei răi în somn, când vor să ne prevestească năpastele pe care le urzesc împotriva noastră. Da şi ea însăşi mi se părea o gennie din soiul cel mai crunt, cu faţa-i ca de ceară, cu ochii-i vărsând flăcări şi cu păru-i galben ce i se zburlise pe cap înfricoşător!

Iar eu, o, doamne al meu, îmi simţeam fălcile cum se strâng de să se spargă şi limba cum mi se usucă în gură şi răsuflarea cum mi se curmă. Şi-apoi, chiar de-aş fi fost în stare să mă mişc, tot m-aş fi ferit cu mare grijă să nu dau nici un pic de semn despre şederea mea după perdea, în locul acela ce nu era al meu. Aşteptai, aşadar, până ce se depărtă, spre a mă ridica din ascunzişul meu, dobândindu-mi iarăşi răsuflarea pierdută. Şi mă dusei la fereastra ce da spre curtea casei şi mă uitai printre giurgiuvele.

Şi prin fereastra ce se deschidea asupra curţii, apucai s-o zăresc cum deschide poarta dinspre uliţă şi cum iese, abia atingând pământul cu picioarele ei desculţe.

Şi o lăsai să se depărteze oleacă şi dădui fuga la poarta pe care o lăsase întredeschisă şi o urmării din depărtare, ţinându-mi încălţările în mână.

Y)

Iar noaptea era luminată de luna în scădere şi cerul tot se deşternea măreţ ca în toate nopţile, cu licărirea luminilor lui. Şi, măcar că eram tare tulburat, îmi înălţai sufletul înspre Stăpânul tuturor rapturilor şi îmi zisei în minte: „O, Doamne al slavei şi al adevărului, fii-mi martor că m-am purtat cuviincios şi chibzuit faţă de soţia mea, fiica aceasta de străini, măcar că nu stiu nimica despre ea şi măcar că ea ar putea să se tragă din vreun neam de necredincioşi ce prihănesc faţa ta, Doamne! Şi nu ştiu ce vrea acuma să facă, în noaptea aceasta, sub lumina drept-veghetoare a cerului tău. Şi că eu, nici de aproape, nici de departe, nu sunt părtaş al faptelor ei. Întrucât mă lepăd de ele dintru început, dacă ele sunt împotriva Legii tale şi a învăţăturii Trimisului tău – asupra-i fie pacea şi rugăciunea!"

Şi, potolindu-mi astfel căinţele, nu mai pregetai să pornesc după soţia mea, oriunde s-ar fi dus.

Şi iacăt-o că străbătu toate uliţele cetăţii, călăuziny y y 1 du-se cu o pricepere vădită, de parcă s-ar fi născut printre noi şi de parcă ar fi crescut prin mahalalele noastre. Iar eu o urmam din depărtare, după vălurirea părului ei, care flutura înfricoşător în urmă-i prin noapte. Şi ajunse la casele cele mai de la margine şi trecu porţile cetăţii şi ieşi în câmpurile pustii ce slujesc de sute de ani ca sălaş morţilor. Şi lăsă în urma ei cimitirul dintâi, cu mormintele lui nemăsurat de vechi şi zori înspre mecetul unde se îngroapă morţii proaspeţi. Iar eu gândeam: „De bună seamă, pesemne c-o fi având aici vreo prietenă ori vreo soră moartă, dintre cele ce au venit cu ea din ţările străine. Şi vrea să-şi îndeplinească faţă de ea datorinţele, la vreme de noapte, în singurătate şi linişte." Ci îmi adusei deodată aminte de faţa ei cumplită şi de ochii ei aprinşi şi iarăşi sângele mi se învolbură înspre inimă.

Şi iacătă că dintre morminte se ridică o umbră pe care nu puteam s-o ghicesc ce-o fi şi care veni în întâmpinarea soţiei mele. Iar după grozăvenia înfăţişării ei şi după capu-i de hienă prădalnică, în umbra aceea de cimitir cunoscui că era o gulă.

Şi căzui la pământ, lângă un mormânt, cu picioarele muiate sub mine şi tremurând. Şi putui astfel, datorită acelei împrejurări, cu toată uluiala înfricoşată în care mă aflam, să văd gula, care nu mă vedea, cum se apropie de soţia mea şi cum o ia de mână, spre a o duce înspre marginea unei gropi. Şi şezură jos amândouă, una în faţa celeilalte, pe marginea gropii. Iar gula se plecă înspre pământ şi se ridică apoi ţinând în mâini ceva rotund pe care, fără o vorbă, i-l întinse soţiei mele. Şi văzui că era o căpăţână de om tăiată de curând de la vreun trup fără de viaţă. Şi soţia mea, dând un ţipăt de fiară lacomă, îşi înfipse dinţii în carnea de pe căpăţână şi începu să ronţăie amarnic.

Eu atunci, o, doamne al meu, la priveliştea aceea, simţii cum se năruie cerul din toate temeliile lui peste capul meu. Şi pesemne că, în înfricoşarea mea, oi fi scos vreun ţipăt de spaimă ce m-o fi dat în vileag. Întrucât o văzui deodată pe soţia mea în picioare pe mormântul a opt sute şaizeci şi patra noapte ce mă adăpostea. Şi se uita la mine cu nişte ochi de tigroaică flămândă când stă gata să sară pe prada ei. Şi nu mai avusei nici o îndoială asupra pieririi mele fără de scăpare. Şi până a avea vreme să fac vreo mişcare cât de cât spre a mă apăra, ori spre a rosti vreo rugăciune care să mă apere de năpaste, o şi văzui cum îşi întinde mâinile asupra mea şi cum strigă într-o limbă necunoscută, cu nişte sunete asemenea răgetelor ce se aud în pustiuri.

Şi numai ce-şi vărsă ea grohăiturile-i diavoleşti, că dintr-odată mă şi pomenii preschimbat în câine.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaizeci şi patra noapte urmă:

Şi numai ce-şi vărsă ea grohăiturile-i diavoleşti, că dintr-odată mă şi pomenii preschimbat în câine. Iar soţia mea se repezi la mine, urmată de gula cea înfricoşătoare. Şi amândouă mă potopiră cu lovituri de picior atâta de năprasnice, că nici nu ştiu cum de n-am rămas mort pe loc. Ci primejdia de moarte în care mă aflam şi dragostea de viaţă a sufletului îmi dădură puterea şi inima de-a sări pe cele patru picioare ale mele şi de-a o lua la fugă, cu coada răsucită sub pântece, urmat cu aceeaşi năprăsnicie de soţia mea şi de gulă. Şi numai când mă izgoniră mult departe de cimitir, conteniră de-a mă mai bate şi de-a mă mai fugări, pe când eu urlam jalnic de durere şi mă dam peste cap la fiecare zece paşi. Şi zorii să intru pe porţile cetăţii, ca un câine pierdut şi ca vai de el.

Iar a doua zi, după o noapte petrecută rătăcind şchiop prin cetate şi ocolind câinii din mahala, care îl fugăreau pe veneticul de mine, îmi veni în gând, spre a scăpa de încolţelile lor crâncene, să mă adăpostesc sub vreun acoperiş. Şi mă aruncai iute în cea dintâi prăvălie ce fusese deschisă la ceasul acela de dimineaţă. Şi mă dusei de mă y y ghemuii într-un ungher, unde mă pitii de vederea lor.

Or, aceea era dugheana unui vânzător de căpăţâni şi de picioare de oaie. Iar gazda îmi luă mai întâi apărarea faţă de urmăritorii mei, care vroiau să intre după mine în dugheană. Iar măcelarul izbuti să-i pună pe fugă şi să-i risipească; ci numai spre a se întoarce la mine, cu gândul vădit de a mă îndemna să-mi iau tălpăşiţa. Şi chiar că văzui bine că nu aveam de ce să mă bizui pe adăpostul şi pe ocrotirea la care nădăjduiam. Căci măcelarul era un ins dintre aceia peste fire de habotnici şi bântuit de credinţe strâmbe, care socotesc câinii ca pe nişte dihănii spurcate şi nu găsesc destulă apă şi destul săpun spre a-şi spăla hainele atunci când, din întâmplare, vreun câine i-a atins în treacăt. Veni aşadar înspre mine şi mă îmboldi prin semne şi cu graiul să-mi iau tălpăşiţa cât mai iute din dugheana lui. Ci eu mă rostogolii pe jos şi începui să mă învârtesc roată,

gemând cu glas jalnic şi uitându-mă la el în sus cu nişte ochi care cereau milă. Atunci el, înduioşat oarecum, lăsă bâta cu care mă ameninţa şi, cum ţinea morţiş să-şi izbăvească dugheana de făptura mea, luă una dintre hălcile acelea de picior minunat mirositoare şi, ţinând-o cu vârful degetelor în chip de a mi-o arăta cât mai ispititor, ieşi în uliţă. Iar eu, o, doamne al meu, amăgit de mireasma acelei bucăţele, mă sculai din ungher şi mă dusei după măcelarul care, de cum mă văzu afară din dugheană, îmi aruncă bucata şi se întoarse înlăuntru. Iar eu, de îndată ce înfulecai y ' carnea aceea minunată, vrusei să mă întorc degrabă în ungherul meu. Ci îmi făcusem socoteala fără de gazda a opt sute şaizeci şi patra noapte mea, neguţătorul de căpăţâni care, ghicind într-adevăr mişcarea mea, sta în prag cu o înfăţişare cruntă şi cu bâta cea năprasnică şi noduroasă în mână. Iar eu, cu înfăţişarea rugătoare, mă uitam la el dând din coadă, în aşa fel cât să-i arăt limpede că îl rugam fierbinte să-mi îngăduie hatârul acelui adăpost. Ci el rămase neînduplecat şi începu să-şi vânture bâta, răcnind la mine cu un glas ce nu-mi mai lăsa nici o îndoială asupra gândurilor lui: „Cară-te de-aici, o, pezevenghiule!"

Eu atunci, tare umilit şi, pe de altă parte, temându-mă de încolţelile câinilor din mahala care şi începuseră să tabere pe mine din toate părţile sukului, îmi slobozii picioarele în vânt şi-mi luai tălpăşiţa în grabă mare înspre dugheana deschisă a unui brutar, chiar lângă cea a măcelarului.

Or, de la cea dintâi privire, brutarul acela, cu totul altminteri decât vânzătorul de căpăţâni de oaie, cel mistuit de spaime şi bântuit de eresuri, mi se păru un om vesel şi de bunăvestire. Şi chiar că aşa fu. Iar în clipita când ajungeam în dugheana lui, şedea jos pe rogojină şi tocmai mânca. Şi numaidecât sufletul său milos îl îndemnă, măcar că eu nu-i arătasem prin nici un semn că aş avea trebuinţă de mâncare, să-mi arunce o bucată mare de pâine înmuiată în zeamă de roşii, spunându-mi cu glas tare blajin: „Na, o, sărmanule! Mănânc-o cu poftă!"

Ci eu, departe de a mă repezi cu lăcomie şi cu hăl-păială pe darul de la Allah, aşa cum de obicei se poartă ceilalţi câini, mă uitai la brutarul cel darnic făcându-i un semn din cap şi o mişcare din coadă, spre a-i dovedi limpede mulţamul meu. Iar el pesemne că o fi fost tulburat de bună-cuviinţă mea şi i-oi fi fost pe plac, întrucât îl văzui cum îmi zâmbeşte cu bunătate. Iar eu, măcar că nu mai eram chinuit de foame şi nu aveam trebuinţă de mâncare, nu pregetai deloc, numai spre a-l mulţumi, să iau bucata de pâine în dinţi şi s-o mestec îndeajuns de încet spre a-i da să priceapă că o făceam numai ca îndatorinţă faţă de el şi ca preţuire. Iar el băgă de seamă toate acestea şi mă chemă şi binevoi să-mi facă semn să stau lângă dugheana lui. Iar eu şezui, lăsând să se audă nişte scâncete de bucurie şi întorcându-mă înspre uliţă, spre a-i arăta că, deocamdată, nu-i ceream altceva decât ocrotire. Şi mulţumită lui Allah carele îl dăruise cu înţelepciune, pricepu toate gândurile mele şi mă răsplăti cu nişte mângâieri ce mă îmbărbătară şi îmi dădură încredere: cutezai, aşadar, să intru în casa lui. Da săvârşii lucrul acesta într-un chip destul de iscusit spre a-l lăsa să simtă că nu o făceam decât cu îngăduinţa Iui. Şi, departe de a se împotrivi la intrarea mea, fu dimpotrivă plin de bunătate şi îmi arătă un loc unde puteam să stau fără a-l stânjeni. Iar eu pusei stăpânire pe locul acela, pe care îl păstrai de-atunci pe tot timpul cât sălăşluii în casa lui.

Şi stăpânul meu, începând din clipa aceea, fu prins de o dragoste mare faţă de mine şi mă oblădui cu o bunăvoinţă până peste fire. Şi nu mai putea nici să mănânce, nici să prânzească, nici să cineze, dacă eu nu eram lângă el şi dacă nu-mi aveam partea până peste saţul meu. Iar eu la rându-mi aveam fată de el toată credinţa şi toată >) y dăruirea de care ar putea să fie în stare cel mai frumos suflet de câine. Şi, în îndatorinţă mea faţă de îngrijirile lui alese, stam pururea cu ochii pe el şi nu-l lăsam să facă un pas prin casă ori pe uliţă fără a mă ţine de urma lui, cu dragoste, mai ales de când băgasem de seamă că luarea mea aminte îl bucura

şi că dacă, din întâmplare, avea de gând să iasă fără ca eu să fi fost prevestit cu vreun semn, nu lipsea să mă cheme prietenește, fluierându-mă. Iar eu mă repezeam de la locul meu în uliţă; şi săream, şi a opt sute şaizeci şi patra noapte zburdam, făcând într-o clipită o sumedenie de copci în fugă şi un potop de zbenguieli pe dinaintea porţii. Şi nu conteneam cu toate zgoandele acelea decât atunci când el se afla de-a binelea în uliţă. Iar atunci îl însoţeam cât se poate de cuviincios, mergând în urma lui sau alergând înainte-i şi uitându-mă la el din când în când, spre a-i arăta bucuria şi mulţumirea mea.

Or, iacătă că se şi împlinise o bucată bună de vreme de când mă aflam în casa stăpânului meu brutarul, când, într-o bună zi, intră în prăvălie o femeie care cumpără o pită ce tocmai fusese scoasă atunci aburind din cuptor. Şi femeia, după ce îi plăti stăpânului meu, luă pita şi porni înspre uşă. Ci stăpânul meu, care băgă de seamă că banul pe care îl primise de la femeie era calp, o chemă îndărăt şi îi zise: y

— O, leliţă, alungească-ţi Allah viaţa! Ci, dacă lucrul nu te supără, aş dori alt ban în locul acestuia!

Şi totodată, stăpânul meu îi întinse banul cu pricina. Ci femeia, o bătrână oţărâtă, nu vroi, cu mare dârzie, să ia îndărăt banul, pretinzând că era bun şi zicând:

— Şi-apoi nu eu l-am făcut, iar la bani nu ai de ales ca între pepeni şi castraveţi!

Iar stăpânu-meu fu departe de-a se lăsa încredinţat de judecăţile fără de temei ale bătrânei şi îi spuse cu un glas liniştit şi nu lipsit de oarecare silă:

— Banul tău este aşa de vădit calp, că până şi câinele meu de colea, şi care nu este decât o vietate mută şi fără ' y y judecată, nu s-ar lăsa înşelat cu el.

Şi numai cu gândul de a o umili pe cătrănita aceea şi fără a gândi cumva la vreo izbândă a faptei pe care urma s-o facă, mă chemă strigându-mă pe nume „Bakht! Bakht! Hai, vino-aici!" Iar eu, la glasul lui, alergai dând din coadă. Şi numaidecât luă cutia de lemn în care punea banii şi o

răsturnă pe podea, împrăştiind dinainte-mi toţi banii ce se aflau în cecmegea. Şi îmi zise:

— Aici! Aici! Vezi gologanii aceştia? Uită-te bine la toţi banii! Şi spune-mi dacă printre ei se află vreunul calp!

Iar eu cercetai cu luare aminte toţi banii de argint, unul câte unul, împingându-i încetişor cu laba şi nu zăbovii mult până ce să dau de banul cel calp. Şi îl trăsei de-o parte, despărţindu-l din grămadă şi punându-mi laba pe el, în aşa chip încât să-i dau de înţeles limpede stăpânului meu că îl găsisem. Şi mă uitam la el, scâncind încetişor şi bucurându-mă.

La priveliştea aceasta, stăpânul meu, care era departe de a se aştepta la o atare dovadă de isteciune din partea unei vietăţi de soiul meu, fu până peste marginile firii de uluit şi de minunat şi strigă:

— Allah este cel mai mare! Şi nu se află nici o atotpu-tintă decât întru Allah!

Iar bătrâna, nemaiputând să tăgăduiască mărturia chiar a ochilor ei, apoi şi înfricoşată de cele ce vedea, zori să-şi ia îndărăt banul cel calp şi să dea altul bun în loc. Şi îşi luă tălpăşiţa, împiedicându-se în poalele fustei, în ce-l priveşte pe stăpânul meu, încă tulburat cu totul de isteciunea mea, chemă vecinii şi pe toţi prăvăliaşii din suk.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute şaizeci şi cincea noapte urmă: în ce-l priveşte pe stăpânul meu, încă tulburat cu totul de isteciunea mea, chemă vecinii şi pe toţi prăvăliaşii din suk. Şi le istorisi cu mare minunare cele ce se y y a opt sute şaizeci şi cincea noapte petrecuseră, da nu fără de a-mi înflori vrednicia, care şi aşa era destul de uluitoare prin sine însăşi.

La istorisirea aceea a stăpânului meu, toţi cei de faţă se minunară de deşteptăciunea mea, mărturisind că nu mai văzuseră vreodată un câine atâta de năzdrăvan. Şi y spre a dovedi spusele stăpânului meu, nu că s-ar fi îndoit de buna

lui credinţă, ci numai cu gândul de a mă lăuda şi mai mult, ţinură să pună la încercare priceperea mea. Şi se duseră să caute toţi gologanii calpi pe care îi aveau pe-acasă şi mi-i arătară, amestecaţi cu alţii buni. Iar eu, văzându-i, gândii: „Ya Allah! Este de-a mirarea câţi bani calpi se află pe la oameni!"

Ci, nevroind ca prin nedestoinicia mea să fac să se înnegureze cumva chipul stăpânului meu de faţă cu megieşii săi, cercetai cu luare-aminte toţi banii pe care mi-i puseră sub ochi. Şi nu fu măcar unul, printre cei calpi, pe care să nu-mi pun laba şi să nu-l osebesc dintre ceilalţi.

Iar faima mea se răspândi prin toate sukurile din cetate, şi până şi în haremuri, datorită limbuţiei soţiei stăpânului meu. Şi de dimineaţa până seara brutăria era năpădită de o mulţime de lume ispitită a-mi pune la încercare dibăcia de-a osebi banii cei calpi. Şi, în felul acesta, nu duceam lipsă de dârvală, ziua toată, trebuind să-i mulţumesc pe muşteriii ce veneau tot mai mulţi din zi în zi la stăpânu-meu, din mahalalele cele mai depărtate ale cetăţii. Şi în felul acesta faima mea îi aduse stăpânului un dever mai mare decât aveau toţi brutarii din cetate la un loc. Şi stăpânu-meu nu mai contenea să binecuvânteze venirea mea, care i se dovedea tot de-un preţ cu o comoară. Iar averea lui, datorită simţămin-telor sale miloase, nu lipsi a-l mohorî pe neguţătorul de căpăţâni de oaie, care de ciudă îşi muşca degetele. Şi, în zavistia lui, nu pregetă să-mi ridice în cale tot felul de capcane, fie spre a mă prinde, fie spre a-mi pricinui necazuri, stârnind împotriva mea, de îndată ce mă iveam, toţi câinii din mahala. Ci nu mai aveam ' y a mă teme de nimic; întrucât pe de-o parte eram bine păzit de stăpânul meu, iar pe de alta eram bine apărat de prăvăliaşii care îndrăgiseră puţina mea ştiinţă.

Şi iacătă că trecuse oarecare vreme de când trăiam astfel, înconjurat de preţuirea tuturor; şi chiar că aş fi fost fericit cu viaţa aceea, dacă nu mi s-ar fi întors necontenit în cuget amintirea stării mele de odinioară de făptură omenească.

Iar ceea ce mă făcea să sufăr îndeosebi nu era atâta că mă vedeam un câine printre câini, ci că mă vedeam lipsit de folosinţa cuvântului şi mărginit la a mă rosti numai cu privirea şi cu jocul labelor sau cu scâncetele nelegate. Şi adeseori, când îmi aduceam aminte de noaptea cumplită din cimitir, mi se zburlea părul pe spinare şi mă înfriguram tot.

Or, într-o bună zi, o bătrână cu înfăţişarea preacinstită veni, ca toată lumea, să cumpere pâine de la brutărie, adusă de faima mea. Şi, ca toată lumea, nu pregetă, de îndată ce-şi luă pâinea şi urma s-o plătească, de-a arunca înspre mine câţiva gologani printre care pusese anume şi un bănuţ calp, spre a-mi ispiti priceperea. Iar eu dibuii numaidecât banul cel prost dintre ceilalţi şi pusei laba pe el, uitându-mă la cucoana cea bătrână, ca spre-a o pofti să se încredinţeze. Iar ea ridică banul, spunând:

— Ai ghicit! Este chiar cel calp!

Şi mă scrută cu mare minunare, plăti stăpânului meu pâinea pe care o cumpărase şi, plecând, îmi făcu un semn abia văzut, care vroia să spună limpede: „Urmează-mă!"

Or, eu, o, emire al drept-credincioşilor, pricepui că femeia aceea se ispitise de mine într-un chip cu totul a opt sute şaizeci şi cincea noapte deosebit; căci luarea-aminte cu care mă cercetase era tare altminterea de felul în care mă priveau ceilalţi. Ci ca să nu săvârşesc vreo greşeală, o lăsai să plece, mulţumin-du-mă numai să mă uit după ea. Ci ea, după câţiva paşi, se întoarse înspre mine şi văzând că nu făceam decât să mă uit la ea fără a mă clinti din loc, îmi mai făcu un semn şi mai vădit decât cel dintâi. Eu atunci, mânat de o pornire mai tare decât chibzuinţă, mă prilejuii de faptul că stăpânu-meu se afla în fundul dughenei, prins cu un cuptor de pâine şi sării în uliţă, luându-mă după bătrână. Şi mergeam pe urma ei, oprindu-mă din când în când, cuprins de şovăire şi dând din coadă. Ci, îmbărbătat de ea, îmi biruii până la urmă neîncrederea şi ajunserăm împreună dinaintea casei sale.

Şi deschise uşa casei, intră şi mă pofti cu un glas tare dulce să fac ca ea, spunându-mi:

— Intră, intră, o, bietul de tine! Că nu ai să te căieşti! Şi intrai cu ea.

Atunci, după ce închise uşa la loc, mă duse înspre iatacul dinlăuntru şi deschise o odaie în care mă pofti. Şi văzui aşezată pe un divan o fetişcană ca luna, care împletea ceva. Şi fata aceea îşi puse repede iaşmacul când mă văzu; iar hanâma cea bătrână îi spuse:

— O, fata mea, îţi aduc câinele cel de pomină al brutarului, chiar acela care ştie atâta de bine să deosebească banii cei buni de banii cei calpi. Iar tu ştii că eu ţi-am şi împărtăşit îndoielile mele, încă de la cel dintâi zvon ce s-a răspândit despre el. Şi m-am dus astăzi să cumpăr pâine de la brutarul stăpân al lui şi am fost martoră a adevărului faptelor; şi am izbutit să-l aduc după mine pe câinele acesta aşa de ciudat, care minunează Bagdadul. Spune-mi, aşadar, tot gândul tău, o, fata mea, ca să ştiu dacă m-am înşelat în presupusurile mele!

Iar copilandra răspunse pe dată:

— Pe Allah! O, maică a mea, nu te-ai înşelat. Şi am să-ţi dau dovada numaidecât.

Şi fetişcana se ridică pe clipă pe dată, luă un lighean de aramă roşie plin cu apă, bolborosi deasupra-i nişte vorbe pe care eu nu le pricepui şi, stropindu-mă cu câteva picături din apa aceea, spuse:

— Dacă te-ai născut câine, să rămâi câine; da dacă te-ai născut făptură omenească, scutură-te şi ia-ţi îndărăt chipul de făptură omenească, întru virtutea apei acesteia!

Şi pe dată mă scuturai. Şi vraja fu ruptă, iar eu îmi pierdui chipul de câine spre a mă face iarăşi om, după starea mea de la născătoare.

Atunci, pătruns de recunoştinţă, mă aruncai la picioarele mântuitoarei mele, spre a-i mulţumi pentru o facere de bine atâta de mare; şi îi sărutai poala rochiei şi îi zisei:

— O, copilă binecuvântată, întoarcă-ţi Allah, cu darurile sale cele mai alese, binefacerea fără de asemuire cu care îţi sunt îndatorat şi de care nu ai şovăit a-l face să se bucure pe un om pe care nu-l cunoşteai, un străin în casa ta. Cum aş putea să găsesc eu vorbele spre a-ţi mulţumi şi a te binecuvânta aşa cum ti se binecuvine?

Y y y y află măcar că eu nu mai sunt stăpân al meu şi că m-ai cumpărat pe un preţ care întrece şi încă cu mult, însemnătatea mea. Şi ca să-l cunoşti întru totul pe robul care este acuma bunul şi averea ta, am să-ţi istorisesc, fără a-ţi chinui urechile şi fără a-ţi osteni mintea, în

) y > ' puţine cuvinte, povestea mea.

Şi-atunci îi spusei cine sunt şi cum, din holteiul ce fusesem, mă hotărâsem deodată să-mi iau femeie şi s-o aleg nu dintre fetele oamenilor de vază din Bagdad, cetatea noastră, ci dintre roabele cele străine care se vând şi se cumpără. Şi pe când mântuitoarea mea şi cu a opt sute şaizeci şi cincea noapte mama ei mă ascultau cu luare-aminte, le istorisii tot aşa cum fusesem vrăjit de frumuseţea ciudată a fetişcanei de la Miazănoapte şi însurătoarea mea cu ea şi gingăşia mea şi grijile mele faţă de ea şi dulceaţa purtării mele şi răbdarea mea de a-i îndura purtările cele anapoda. Şi le istorisii înfricoşata noapte dezvăluitoare şi tot ce-a urmat de-acolo, de la început până la sfârşit, fără a le ascunde nimica. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată.

După ce îmi ascultară istorisirea, mântuitoarea mea şi mama ei rămaseră până peste poate de mâniate pe soţia mea, fetişcana de la Miazănoapte. Iar mama mântuitoarei mele îmi zise:

— O, fiul meu, amarnică rătăcire a mai fost şi rătăcirea ta! Cum de-a putut sufletul tău să se plece înspre o fată de străini, când cetatea noastră este atâta de bogată în copile de toate culorile şi când milele lui Allah asupra capului fetelor noastre sunt atâta de alese şi atâta de multe? Hotărât! Pesemne că ai fost vrăjit, dacă ai ales asa, fără de nici o socotinţă, şi ţi-ai încredinţat soarta în mâinile unei

făpturi ce se osebea de tine şi ca sânge şi ca neam şi ca grai şi ca obârşie. Şi toate astea, văd limpede, au fost numai ticluirea lui Şeitan, a Pârdalnicului, a Izgonitului cu pietre. Ci să dăm slavă lui Allah carele prin mijlocirea fetei mele te-a mântuit din răutăţile străinei şi te-a întors la chipul tău de mai înainte de făptură omenească!

Iar eu răspunsei, după ce îi sărutai mâinile:

— O, maică binecuvântată a mea, mă căiesc dinaintea lui Allah şi dinaintea preacinstitei tale feţe de fapta mea nechibzuită. Şi nu râvnesc nimic mai mult decât să intru în neamul tău, aşa cum am intrat în mila ta. Dacă, dar, binevoieşti a mă îngădui de soţ legiuit al fetei tale celei cu suflet ales, nu ai decât a rosti vorba de îngăduire.

Iar ea răspunse:

— Din partea mea, nu văd nimica împotrivă! Da tu, fata mea, tu ce socoti? Tânărul acesta minunat, pe care Allah l-a scos în calea noastră, îţi este pe voie?

Iar mântuitoarea mea răspunse:

— Da, pe Allah! Îmi este pe voie, o, maică a mea! Da atâta nu-i tot! Se cade mai întâi să-l punem la adăpost de-aci încolo de vrăjile cele rele şi de ticăloşiile soţiei lui de mai înainte. Întrucât nu este destul că am rupt descântecul cu care îl scosese din rândul făpturilor omeneşti, ci trebuie s-o punem pe totdeauna în neputinţă de a-i mai face rău.

Şi după ce rosti acestea, ieşi din odaia în care ne aflam, ci spre a se întoarce peste o clipită cu un şip între degete. Şi îmi dete şipul, care era plin cu apă şi îmi spuse:

— Sidi Neman, cărţile mele cele vechi, pe care tocmai le-am cercetat, îmi arată că străina cea ticăloasă nu se află în casa ta la ceasul de faţă, da că nu are să zăbovească a se întoarce acolo. Şi tot asa, îmi mai arată că vicleana se preface faţă de slugi că ar fi într-o mare îngrijorare din pricina lipsei tale. Grăbeşte-te, aşadar, până e ea plecată, să te întorci la tine acasă cu şipul pe care ţi l-am pus în mână şi s-o aştepţi în curte, în aşa fel ca la intrarea ei să dea deodată piept în piept cu tine. Şi în năuceala în care are să

fie când te-o vedea, împotriva aşteptării ei, are să dea dosul ca s-o ia la fugă. Iar tu, numaidecât, s-o stropeşti cu apa din şip, strigându-i: „Lasă-ţi chipul omenesc şi fă-te iapă!" Şi numaidecât ea are să se preschimbe într-o iapă ca toate iepele. Iar tu să-i sari în spinare şi s-o apuci de coamă şi, cu toată împotrivirea ei, să-i pui în gură o zăbală îndoită, cât mai straşnică. Şi ca s-o pedepseşti aşa precum i se cuvine, s-o altoieşti cu nişte lovituri năprasnice de bici, atâta a opt sute şaizeci şi cincea noapte cât osteneala nu te-o sili să conteneşti. Şi în toate zilele de la Allah s-o faci să îndure pedeapsa aceasta. Şi astfel ai s-o stăpâneşti. Altminteri, răutatea ei are să biruiască iarăşi până la urmă. Iar tu ai avea de pătimit.

Iar eu, o, emire al drept-credincioşilor, răspunsei că ascult şi că mă supun şi grăbii să ajung la casa mea şi să aştept sosirea soţiei mele de mai înainte, ascunzân-du-mă în aşa fel ca s-o văd de departe când vine şi să pot să dau faţă cu ea deodată. Or, nu zăbovi a se ivi. Iar eu, cu toată înfiorarea ce mă cuprinse la vederea ei şi la vederea frumuseţii ei vrăjitoare, nu pregetai să fac lucrul pentru care venisem. Şi izbutii pe deplin s-o schimb în iapă.

Şi de-atunci, legându-mă cu legăturile legiuite cu mântuitoarea mea, care era de un sânge şi de un neam cu mine, nu lipsii a o face pe iapă să îndure ceea ce ai văzut pe meidan, o, emire al drept-credincioşilor! Cruntă osândă, fără de nici o îndoială, da care îşi are îndreptăţirea în răutatea atâta de amarnică a străinei. Şi-aceasta-i povestea mea!

După ce ascultă istorisirea aceasta a lui Sidi Neman, califul se minună mult în sufletul său şi îi zise tânărului:

— Hotărât, povestea ta este o poveste deosebită, iar osânda la care supui iapa aceea bălană este cuvenită! Insă mi-ar plăcea să mijloceşti pe lângă soţia ta să îngăduie a găsi un mijloc ca, lăsând-o pe iapă în chipul de iapă, să n-o mai pedepseşti zi de zi cu atâta asprime. Da dacă lucrul n-o fi cu putinţă, Allah este cel mai mare!

Şi, după ce grăi astfel, Al-Raşid se întoarse înspre cel de al doilea ins, care era călăreţul cel frumos, văzut în fruntea alaiului pe un cal ce-şi purta soiul ales în felul de a umbla, călăreţul acela care se rotea ca un emir ori ca vreun fiu de crai, şi al cărui alai era urmat de un palanchin sub care şedeau două copilandre domniţe, şi de nişte cântăreţi care cântau cântece indienesti şi y y y y y chinezeşti, şi îi zise.

Y ' y în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaizeci şi şasea noapte micuţa Doniazada strigă:

— O, sora mea, te rog fierbinte! Grăbeşte de ne spune ce s-a întâmplat când califul s-a întors înspre călăreţul cel tânăr, pe urmele căruia se cântau cântece indieneşti şi chinezeşti!

Iar Şeherezada spuse:

— Din toată inima şi cu drag! Şi urmă astfel:

După ce califul se întoarse înspre călăreţul cel frumos care sta smirnă dinaintea sa şi pe care îl văzuse rotin-du-se pe calul ce-şi purta soiul ales în călcătură, îi zise:

— O, tinere, am judecat după chipul tău că trebuie să fii vreun străin de neam înalt; şi, spre a-ţi înlesni intrarea în saraiul meu, am poruncit să fii chemat dinaintea mea pentru ca auzul şi vederea noastră să se bucure de tine. Dacă, aşadar, ai ceva a ne cere, ori vreun lucru minunat a ne istorisi, nu zăbovi mai mult.

Şi tânărul, după ce sărută pământul dintre mâinile califului, se temeni şi răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, pricina venirii mele la Bagdad nu-i pentru vreo solie ori pentru vreo crăinicie, ci numai pentru dorul de a mai vedea o dată ţara în care m-am născut şi de-a trăi aici până la moartea mea. Ci povestea mea este atâta de uluitoare, încât a opt sute şaizeci şi şasea noapte nu vroi a şovăi s-o istorisesc stăpânului nostru, emirul drept-credincioşilor. Şi spuse:

POVESTEA CĂLĂREŢULUI PE URMA CĂRUIA SE CÂNTAU CÂNTECE INDIENEŞTI ŞI CHINEZEŞTI află, o, stăpâne al meu şi cunună peste capul nostru, că eu, de meseria mea de odinioară, care fusese şi meseria tatălui meu şi a tatălui tatălui meu, eram tăietor de lemne prin păduri şi cel mai sărac dintre tăietorii de lemne de la Bagdad. Iar sărăcia mea era mare şi era în-câinită şi mai rău, în fiece zi, de vieţuirea în casă laolaltă cu fiica socrului meu, chiar soţia mea, o muiere otătită, scârţană, gâlcevitoare, dăruită cu nişte ochi goi şi cu o minte ticăloasă. Afară de asta, nu era bună la nimic-nimica şi s-ar fi putut asemui la gingăşie şi la alint cu mătura din ogeacul nostru. Şi cum era mai sâcâitoare ca o muscă de cal şi mai cârâitoare ca o găină prinsă, mă hotărâsem, după multe certuri şi supărări, să nu-i mai grăiesc niciodată vreo vorbă şi să-i îndeplinesc fără crâcnire toate toanele, ca să am oarecare tihnă când mă întorceam acasă de la munca grea a zilei. Ceea ce făcea ca, atunci când Atoatedătătorul îmi răsplătea truda cu vreo drahmă de argint, afurisita de muiere să nu pregete vreodată a se repezi să mi-o înşface, de cum treceam pragul casei. Şi-aşa se scurgea viaţa mea, o, emire al drept-credincioşilor.

Or, într-o bună zi, având trebuinţă să-mi cumpăr o frânghie de legat lemnele, dat fiind că aceea pe care o aveam se deşirase de tot, mă hotărâi, cu toată spaima ce mi-o stârnea gândul de-a vorbi cu soţia mea, să-i spun nevoia în care mă aflam de-a cumpăra frânghia aceea nouă. Şi nici n-apucară să iasă bine din gura mea vorbele de cumpărare şi de frânghie, o, emire al drept-credincioşilor, că mi se şi păru că aud cum se deschid peste capul meu toate zăvoarele furtunilor. Şi urmă o vijelie lustruită cu sudalme şi cu afurisenii, pe care nu este numaidecât zornic a le mai rosti de faţă cu stăpânul nostru! Şi puse cap la toate, zicându-mi:

— A, fleandura şi lepădătura cea mai ticăloasă! De bună seamă că nu-mi ceri bani decât ca să te duci să-i cheltuieşti

în tovărăşia dezmăţatelor din Bagdad. Da fii pe pace, că ochiul meu stă deschis asupra purtării tale. Şi dacă chiar ceri banii aceştia pentru o frânghie, apoi am să merg şi eu, ca s-o cumperi cu mine de faţă. Şi, de altminteri, de-acuma încolo n-ai să mai ieşi din casă fără mine!

Şi, spunând acestea, mă târî cu dârzie în suk şi plăti chiar ea neguţătorului frânghia ce-mi era de trebuinţă spre a câştiga pâinea. Ci numai Allah ştie cu preţ de câte tocmeli şi de câţi ochi poncişi, aruncaţi rând pe rând când înspre mine, când înspre negustorul speriat, fu încheiată acea târguială zbuciumată.

Ci, o, doamne al meu, toate astea nu erau decât începutul nenorocirii mele, în ziua aceea. Întrucât, la plecarea din suk, cum vroiam să mă despărţesc de soţia mea spre a mă duce la muncă, ea îmi zise:

— Încotro o iei? Încotro o iei? Sunt cu tine şi n-am să te las!

Şi, fără nimic mai mult, sări în spinarea măgarului meu şi adăugă:

— De-acuma încolo am să merg cu tine în munte, acolo unde te tot lauzi că îţi treci zilele tăind lemne, ca să-ţi veghez munca.

Iar eu, la atare ştire, o, doamne al meu, văzui lumea întreagă cum mi se înnegurează dinaintea ochilor şi a opt sute şaizeci şi şasea noapte pricepui că nu-mi mai rămânea decât să mor. Şi îmi zisei: „Iacătă, o, bietul de tine, că pacostea nu are a-ţi mai da tihna mântuirii tale! Înainte baremi aveai oleacă de zăbavă câtă vreme te aflai singur în pădure. Acuma s-a sfârşit şi asta! Mori în ticăloşia şi în deznădejdea ta! Nu este scăpare şi putinţă decât întru Allah Milosârdnicul! De la El venim şi la El ne întoarcem!" Şi mă hotărâi, odată ajuns în pădure, să mă culc pe pântece şi să mă las să mor de moarte neagră.

Şi, chibzuind astfel, fără a răspunde o vorbă, pornii pe urmele măgarului care ducea în spinare povara ce-mi apăsa sufletul şi viaţa.

Or, pe drum, sufletul omenesc, care este scump vieţii, îmi năzări, spre a ocoli moartea, un gând la care nici nu visasem până atunci. Şi nu pregetai să-l trec numaidecât în faptă.

Într-adevăr, de cum ajunserăm la poalele muntelui, iar soţia mea se dete jos din spinarea măgarului, îi spusei:

— Ascultă, o, femeie! Întrucât nu mai am nici o putinţă de a-ţi ascunde nimic, vreau să-ţi destăinuiesc că, 1 y frânghia pe care tocmai am cumpărat-o nu este menită nicidecum, în mintea mea, să lege lemne, ci trebuie să slujească la a ne îmbogăţi pentru totdeauna!

Şi, în vreme ce muierea se afla sub lovitura nedumeririi în care o arunca mărturisirea aceea neaşteptată, o dusei la gura unui puţ vechi, secat de amar de ani şi îi spusei:

— Vezi puţul acesta? În el se află norocul nostru! Şi, cu funia, am să mă duc să-l culeg.

Şi cum fiica lui socru-meu era tot mai uluită, adăugai:

— Ei, da, pe Allah! E mult de când mi s-a dezvăluit taina unei comori ascunse în puţ şi care comoară este scrisă întru norocul meu. Iar ziua de astăzi este ziua când trebuie să cobor s-o scot! Şi pentru aceasta, m-am hotărât să te rog a-mi cumpăra funia!

Or, nici nu rostii eu bine vorbele de comoară şi de coborât în puţ, că ceea ce nădăjduisem se şi dovedi pe deplin. Întrucât soţia mea strigă:

— Nu, pe Allah! Eu am să cobor acolo înlăuntru! Căci tu n-ai să te pricepi niciodată cum să deschizi comoara şi cum să pui stăpânire pe ea. Şi-apoi nu am nici o încredere în cinstea ta.

Şi îşi aruncă numaidecât iaşmacul şi îmi zise:

— Hai, grăbeşte de mă leagă cu frânghia şi coboară-mă în puţ.

Iar eu, o, doamne al meu, după ce făcui câteva nazuri, numai aşa, chipurile şi după ce înghiţii câteva sudalme pentru şovăiala mea, oftai:

— Să fie după voia lui Allah şi după voia ta, o, fiică a unor oameni de treabă!

Şi o legai vârtos cu funia, petrecându-i-o pe după subsuori şi o lăsai să lunece în afundul puţului. Iar când simţii că ajunsese la fund, mă descotorosii de toate, aruncând frânghia în adâncul gropii. Şi scosei un oftat de mulţumire cum nu mai slobozise pieptul meu de când ieşisem din pântecele maică-mii. Şi-i strigai afurisitei:

— O, fiică a unor oameni de treabă, ai bunăvoinţa de a rămâne acolo până ce am să vin eu să te trag!

Şi fără să-mi mai pese de răspunsul ei, mă întorsei liniştit la munca mea şi mă apucai să tai lemne cântând, ceea ce nu mi se mai întâmplase de multişoară vreme. Şi, în bucuria mea, mi se părea că îmi crescuseră aripi, aşa mă simţeam de uşor, ca păsările.

Şi descotorosit astfel de pricina amarurilor mele, putui într-un sfârşit să gust dulceaţa liniştii şi a tihnei. Ci peste două zile gândii în cugetul meu: „Ya Ahmad, legea a opt sute şaizeci şi şaptea noapte lui Allah şi a Trimisului său – asupra-i fie rugăciunea şi binecuvântările!

— Nu îngăduie unei rapturi să ia viaţa altei făpturi cu chip la fel ca al ei. Iar tu, părăsind-o pe fiica socrului tău în afundul puţului, o primejduieşti de-a o lăsa să moară de foame. Hotărât! Unei rapturi ca ea i se cuvine cea mai rea osândă. Ci tu să nu-ţi încarci sufletul cu moartea ei şi scoate-o din groapă. Şi-apoi s-ar mai şi putea ca învăţătura aceasta de minte s-o lecuiască pe totdeauna de firea ei cea urâtă."

Şi neputând înfrunta sfatul cugetului, mă dusei la puţ şi o strigai pe fiica socrului meu, slobozind înspre ea altă funie:

— Hai, dă zor de te leagă, ca să te scot. Nădăjduiesc că învăţătura aceasta te-o fi lecuit.

Şi, simţind că funia fusese prinsă în afundul puţului, aşteptai un răstimp spre a-i da răgaz soţiei să se lege bine. După care, simţind că zgâlţâia de frânghie, spre a-mi da de înţeles că e gata, o trăsei cu mare caznă, aşa de grea era

povara de la capătul funiei. Şi care nu-mi fu spaima, o, emire al drept-credincioşilor, când văzui atârnat de funie.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaizeci şi şaptea noapte urmă:

Şi care nu-mi fu spaima, o, emire al drept-cre-dincioşilor, când văzui atârnat de funie, în loc de fiica socrului meu, un ginn uriaş, cu o înfăţişare tare puţin liniştitoare şi care, de îndată ce atinse pământul, se temeni dinainte-mi şi îmi zise:

— Multe mulţamuri am a-ţi aduce, ya Sidi Ahmad, pentru binele pe care mi-l făcuşi! Află, într-adevăr, că eu sunt din rândul ginnilor care nu au însuşirea de a zbura prin văzduhuri şi care nu pot decât să se târâie pe pământ, măcar că în acest chip iuţeala lor este mare foarte şi le îngăduie să meargă tot atâta de repede ca şi ginnii văzduhurilor. Şi-aşa că eu, un ginn pământenesc, îmi alesesem de ani şi ani puţul acesta vechi spre a mi-l face sălaş. Şi trăiam aci în tihnă deplină, până când, acum două zile, a coborât la mine cea mai afurisită muiere de pe pământ. Şi n-a mai contenit să mă tot chinuiască din clipita când m-am apucat să mă încârduiesc cu ea şi m-a silit, toată vremea aceasta, să trudesc la ea fără de răgaz, eu care de ani şi ani trăiam întru burlăcie şi pierdusem asemenea deprinderi! Ya Allah! Drept care îţi sunt tare îndatorat că m-ai izbăvit de pojarnica de muiere. Of, de bună seamă că un bine atâta de însemnat nu are să rămână fără de răsplată, întrucât a căzut într-un suflet care-i ştie preţul. Aşa că iacătă ce pot şi ce vreau să fac eu în schimbul lui!

Şi se opri o clipită, ca să-şi tragă sufletul, pe când eu, liniştit de gândurile lui bune, cugetam: „Pe Allah! Muierea mea este de spaimă, dacă a izbutit să-i sperie până şi pe ginni, ba până şi pe cel mai uriaş dintre ginni. Cum de-oi fi putut eu să durez atâta amar de vreme la răutatea şi la ticăloşia ei?" Şi, plin de milă faţă de mine însumi şi faţă de

semenul meu întru pacoste, îl ascultai atunci când începu iar:

— Da, ya Sidi Ahmad, din tăietor de lemne cum eşti vreau să te fac pe-o potrivă cu sultanii cei mai mari. Şi iacătă cum. Cunosc că sultanul de la Ind are numai o fată, care-i o copilandră cum este luna în cea de a paisprezecea zi a ei. Şi-i taman la vremea de măritiş, la anii paisprezece şi un sfert, şi-i fecioară cum este boaba a opt sute şaizeci şi şaptea noapte de mărgăritar în scoica ei de sidef. Iar eu vreau să fac aşa ca să ţi-o dea de soţie însuşi sultanul de la Ind, părintele său, care tine la ea mai straşnic decât la chiar viaţa lui. Şi, spre a-mi izbândi gândul, am să şi dau drumul pasului, în fuga mea cea mai mare, înspre palatul sultanului, la Ind şi am să intru în trupul fetişcanei crăiţe şi am să pun stăpânire o vreme pe mintea ei. Şi, în felul acesta, stăpânită de duh, are să pară nebună pentru toţi cei din preajma ei, iar sultanul, tătâne-său, are să caute s-o tămăduiască pe la toţi vracii cei mai iscusiţi de la Ind. Da niciunul dintre ei nu are să poată să ghicească pricina adevărată a boalei, care va fi şederea mea în trupul fetei; şi toate strădaniile lor au să se spulbere la suflarea şi Ia vrerea mea. Şi-atunci ai să te iveşti tu şi ai > y y y să fii tămăduitorul domniţei. Şi am să-ţi arăt mijloacele pentru aceasta!

Şi, după ce grăi astfel, ginnul scoase din sân nişte frunze de la un pom tainic, pe care mi le dete, adăugând:

— Odată ce ai să fii dus la tânăra crăiţă bolnavă, tu s-o cercetezi de parcă habar nu ai avea ce fel de boală are, să iei un chip îndoielnic şi îngândurat, ca să-i bagi în sperieţi pe cei de faţă, şi, într-un sfârşit, să iei una dintre frunzele acestea, pe care s-o înmoi în apă şi cu care să ştergi apoi obrazul fetei. Iar eu, numaidecât, am să fiu silit să ies din trupul copilei: şi pe clipă pe dată fata are să-şi capete iarăşi mintea şi are să se întoarcă la starea ei dintâi. Şi tot atunci, ca răsplată pentru lecuirea săvârşită, tu ai să ajungi soţul copilandrei, fata sultanului. Şi-acesta-i, ya Sidi Ahmad,

chipul în care vreau să-ţi răsplătesc binele pe care mi l-ai făcut în viaţă, izbăvindu-mă de muierea cea înfricoşătoare care a venit să-mi facă cu neputinţă şederea în puţul meu, în locul acela minunat şi tihnit unde nădăjduiam să-mi trec zilele în netulburare. Şi Allah s-o bată pe afurisită!

Şi după ce grăi astfel, ginnul îşi luă ziua-bună de la mine, povăţuindu-mă să pornesc îndată la drum înspre ţara Indului. Îmi ură călătorie bună şi pieri din ochii mei, lunecând pe faţa pământului ca o corabie dusă de furtună.

Eu atunci, o, doamne al meu, ştiind că ursita mea mă aşteaptă în ţara Indului, nu şovăii a urma povăţuirile ginnului şi a lua calea numaidecât înspre ţara aceea depărtată. Iar Allah îmi meni bună pace şi, după o călătorie lungă, plină de osteneli, de lipsuri şi de primejdii, care nu sunt de nici o trebuinţă a le povesti stăpânului nostru, ajunsei fără de pagubă în ţara îndului, acolo unde domnea sultanul, tatăl domniţei ce avea să-mi fie soţie.

Şi ajungând astfel la capătul călătoriei mele, aflai că într-adevăr nebunia domniţei se şi dovedise de o bună bucată de vreme, că faptul prăbuşise saraiul împărătesc şi toată ţara în deznădejdea cea mai adâncă şi că, după ce zadarnic folosise ştiinţa doftorilor cei mai iscusiţi, sultanul o făgăduise pe domniţă de soţie aceluia care ar zvidui-o.

Eu atunci, o, emire al drept-credincioşilor, tare pe poveţele ce mi le dăduse ginnul şi fără de nici o grijă în ce priveşte izbânda, mă înfăţişai la primirea pe care o dată în zi sultanul o îngăduia acelora ce vroiau să încerce o zviduire asupra minţilor domniţei. Şi căleai cu toată încrederea în odaia în care sta încuiată fata, şi nu pregetai a pune în fapt învăţătura ginnului, schimbând tot felul de înfăţişări îngândurate, ca să fiu luat cu totul în seamă. Pe urmă, după ce băgai bine în sperieţi pe toţi cei din preajmă şi fără a fi pus nici o întrebare despre starea bolnavei, înmuiai câteva frunze dintre cele ce le aveam şi ştersei cu ele fata domniţei.

Ti t y şi fata, cuprinsă numaidecât de zgâlţâieli, scoase un a opt sute şaizeci şi şaptea noapte ţipăt mare şi căzu leşinată. Or, acestea se datorau gin-nului care, cu ieşirea lui repezită din trupul copilandrei, stârnise starea aceea ce l-ar fi înfricoşat pe oricare alt ins în locul meu. Ci eu, departe de a mă arăta tulburat, stropii cu apă de trandafiri faţa fetişcanei şi o făcui să-şi vină în simţiri. Iar ea se deşteptă cu minţile întregi şi începu să vorbească la toată lumea, cu chibzuială, cu dulceaţă şi cu măsură, cunoscându-i pe cei din preajmă şi spunând fiecăruia pe nume.

Şi bucuria fu până peste măsură la sărai şi în toată cetatea. Iar sultanul tării Indului, îndatorat de binele ce-i făcusem, nu se lepădă de făgăduială şi mi-o dete pe fiica lui de soţie. Şi nunta noastră se săvârşi chiar în ziua aceea, cu vâlva cea mai strălucită, în toiul ospeţelor şi al veseliei întregului norod.

Şi iacă-aşa ajunsei soţ al domniţei, fata sultanului de la Ind.

În ceea ce o priveşte pe cea de a doua domniţă, pe care ai văzut-o şezând de partea stângă a palanchinului, o, emire al drept-credincioşilor, apoi iacătă!

După ce ginnul cel uriaş, datorită înţelegerii hotărâte între noi, părăsi trupul domniţei de la Ind, îşi bătu capul spre a afla unde avea să se ducă să sălăşluiască de aci înainte, dat fiind că nu mai avea adăpost şi că puţul rămăsese stăpânit de pacostea de fiică a socrului meu. Şi-apoi, în vremea şederii sale în trupul fetişcanei, prinsese gust până la urmă de un asemenea soi de adăpost şi îşi făgăduise ca la ieşirea sa de acolo să-şi caute un alt trup de copilandră. Încât, după ce cugetă oleacă, îşi luă vânt şi porni înspre împărăţia Chitaiului, cu toată iuţeala, ca o corabie mare gonită de furtună.

Şi nu dovedi altceva mai bun de făcut decât să se y ducă şi să se aciuiască în trupul fetei sultanului Chinei, o crăiţă tânără de paisprezece ani şi un sfert, frumoasă ca luna în cea de-a paisprezecea zi a ei şi neprihănită ca boaba de

mărgăritar în scoica ei de sidef. Şi, dintr-odată, domniţa sălăşluită de el se puse pe un şir de zgâlţâituri şi de zvâcnituri anapoda şi pe o revărsare de vorbe fără de cap care dădură limpede în vileag sminteala ei. Şi amărâtul de sultan al Chitaiului degeaba chemă la căpătâiul fetei sale pe doftorii cei mai iscusiţi din China, că nu izbândi neam s-o facă pe fiică-sa să se întoarcă la starea dintâi. Şi fu cufundat, dimpreună cu saraiul şi cu împărăţia lui, în jale şi în deznădejde, dat fiind că domniţa era singurul său copil şi că era o fată pe cât de iubitoare, pe atâta de dulce şi de frumoasă. Ci, într-un sfârşit, Allah îl avu întru mila sa şi făcu să-i ajungă la urechi zvonul minunatei vindecări, datorate îngrijirilor mele, a domniţei de la Ind care ajunsese soţia mea. Şi trimise numaidecât un sol la tătânele soţiei mele, ca să mă roage să mă duc şi să-i vindec fata, domniţa Chitaiului, făgăduindu-mi-o de soţie, dacă am să izbândesc.

Eu atunci mă dusei la soţia mea cea tânără, copila sultanului de la Ind şi îi spusei de solia şi de făgăduiala ce mi se trimiteau. Şi izbutii s-o încredinţez că putea prea bine s-o primească de soră pe domniţa Chitaiului, care mi se făgăduia de soţie, dacă aş izbândi. Şi plecai înspre ţara Chitaiului.

Or, o, emire al drept-credincioşilor, tot ceea ce am să-ţi povestesc în privinţa stăpânirii de către ginn a crăiţei chinezoaice nu aflai decât după ce ajunsei în China şi din chiar gura ginnului cu pricina. Întrucât, până atunci, eu nu ştiusem prea bine nimic despre felul răului de care suferea crăiţa chinezoaică, şi îmi ziceam că frunzele mele au să poată s-o tămăduiască de orice-o fi. Drept aceea plecasem plin de nădejde, fără a-mi da prin cap că chiar prietenul meu cel vechi, ginnul cel a opt sute şaizeci şi şaptea noapte uriaş, care îşi alesese sălaşul în trupul fetei sultanului, eraj) ricina răului.

Încât uluiala mea fu până peste margini când, după ce intrai în iatacul crăiţei chinezoaice, unde cerusem să fiu

lăsat singur cu bolnava, cunoscui glasul prietenului meu, ginnul cel uriaş, care îmi spunea cu gura domniţei:

— Ce, tu eşti, ya Sidi Ahmad? Tu, cel pe care l-am copleşit cu binefacerile mele, tu vii să mă alungi din lăcaşul pe care mi l-am ales pentru odihna oaselor mele? Au nu ţi-e ruşine ţie să plăteşti binele cu răul? Şi nu ţi-e teamă că, dacă mă sileşti să ies de aici, am să mă duc de-a dreptul în ţara Indului, în lipsa ta, să mă dedau la fel de fel de împreunări amarnice cu făptura soţiei tale de la Ind şi pe urmă s-o omor?

Şi întrucât nu puţin eram înfricoşat de primejdia aceea, ginnul se prilejui de spaima mea spre a-mi istorisi povestea sa din ziua când ieşise din trupul soţiei mele de la Ind şi mă rugă fierbinte, pentru binele meu, să-l las să trăiască liniştit în adăpostul cel nou pe care şi-l alesese.

Eu atunci, tare buimăcit şi nevroind să mă arăt lipsit de recunoştinţă faţă de ginnul acela minunat, care, la urma urmei, era obârşia norocului meu, tocmai eram gata a mă hotărî să mă întorc la sultanul Chinei spre a-i mărturisi că nu eram în stare, cu priceperea mea, s-o scap pe crăiţă de boala ei, când Allah îmi suflă în minte un tertip. Aşa că mă răsucii înspre ginn şi îi zisei:

— O, căpetenie de ginni şi cunună a lor, o, minuna-tule, nu ca s-o tămăduiesc pe crăiţa Chitaiului am venit eu aici, ci am făcut toată călătoria aceasta spre a te ruga, dimpotrivă, să-mi vii într-ajutor. Că, de bună seamă, o mai ţii minte pe muierea cu care ai petrecut în puţ câteva zile amarnice. Eh, muierea aceea era nevasta mea, Fata socrului meu. Şi eu am aruncat-o acolo în puţ, ca să am tihnă. Or, pacostea se ţine acuma după mine, că nu ştiu cine-a putut să scoată de acolo puiul acela de căţea. Da iacătă că e slobodă şi se ţine pe urmele mele. Şi pretutindenea se ţine după mine şi, of, vai de capul nostru! Într-o clipită are să fie aici.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar cândfu cea de a opt sute şaizeci şi opta noapte urmă:

Şi iacătă că o şi aud cum ţipă cu glasul ei cel afurisit în curtea saraiului. Fie-ţi milă, o, prietene al meu şi ajută-mă! Am venit să-ţi cer fierbinte ajutorinţa!

Când auzi ginnul vorbele mele, fu cuprins de o spaimă de nespus şi strigă:

— Ajutorinţă de la mine? Ya Allah! Ajutorinţă de la mine? Ferească-mă fraţii ginni de-a mai da ochii vreodată cu o muiere ca aceea! Prietene Ahmad, scapă cum ai putea! În ce mă priveşte, n-aş putea să fac nimica. Şi fug numaidecât!

Aşa grăi şi ieşi cu vuiet din trupul domniţei, spre a-şi slobozi picioarele în vânt şi spre a mânca sub paşii lui depărtările: întocmai ca pe ape o corabie mare gonită de furtună.

Iar crăiţa chinezoaică îşi veni în minţi. Şi ajunse cea de a doua soţie a mea.

Şi de-atunci trăiesc cu cele două copile crăieşti, în huzururi de toate soiurile şi în desfătările cele mai gingaşe.

Şi-atunci gândii că, până a nu ajunge sultan peste a opt sute şaizeci şi opta noapte ţara Indului ori a Chitaiului şi până a nu mă afla în neputinţă de a mai călători, să mai văd o dată ţara în care m-am născut şi unde am trăit ca tăietor de lemne, cetatea aceasta a Bagdadului, lăcaşul păcii! Şi iacătă, o, emire al drept-credincioşilor, cum m-ai întâlnit tu pe podul Bagdadului, în fruntea alaiului meu, urmat de palanchinul care le ducea pe cele două soţii ale mele, domniţele Indului şi ale Chitaiului, în cinstea cărora cântau meterhanalele din sculele lor cântece indienesti şi chinezeşti.

Y >

Şi-aceasta-i povestea mea. Ci Allah este mai ştiutor!

După ce auzi povestea călăreţului cel strălucit, califul se ridică în cinstea lui şi îl pofti să vină şi să stea jos lângă el, pe scaunul jeţului împărătesc. Şi îl firitisi că fusese ales de judeţele celui Atotputinţe spre a ajunge, din tăietorul de lemne cel sărman care fusese, urmaş la ' y scaunul de

domnie al Indului şi la scaunul de domnie al Chitaiului. Şi adăugă:

— Pecetluiască Allah prietenia noastră şi apere-te El şi ocrotească-te întru fericirea împărăţiilor tale de mâine.

SFÂRŞIT